

Riksdagens protokoll 1999/2000:29

Torsdagen den 18 november

Protokoll
1999/2000:29

Kl. 9.00 – 17.52

1 § Ledighet, m.m.

Talmannen meddelade att *Lena Sandlin* (s) ansökt om föräldraledighet under tiden den 6 december 1999–31 mars 2000.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Lars Lilja* (s) skulle tjänstgöra som ersättare för *Lena Sandlin*.

2 § Anmälan om kompletteringsval till skatteutskottet

Talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp under *Lena Sandlins* ledighet anmält hennes ersättare *Lars Lilja* som suppleant i skatteutskottet.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i skatteutskottet

Lars Lilja (s)

3 § Meddelande om information från regeringen

Talmannen meddelade att *tisdagen den 23 november kl. 15.00* skulle utrikesminister *Anna Lindh* lämna information om aktuella EU-frågor – nästa regeringskonferens och utvidgningen.

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Förslag

1999/2000:RR4 till miljö- och jordbruksutskottet

1999/2000:RR7 till justitieutskottet

Meddelande om samlad votering

Talmannen meddelade att samtliga ärenden på dagens föredragningslista skulle avgöras i ett sammanhang efter avslutad debatt.

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

5 § Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m.

Föredrogs
finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU1
Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m. (prop.
1999/2000:1 delvis, prop. 1998/99:124 delvis och skr. 1998/99:150).

Anf. 1 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! Det är hela tiden människor det handlar om, allt tal en sådan här dag om utgiftsramar och siffror till trots. Det handlar om färdriktningen för vårt samhälle, och det handlar om de villkor som ska gälla för oss alla i vårt dagliga liv.

När vi talar om skatter diskuterar vi bokstavligen livets förutsättningar för familjen som kämpar vecka för vecka med ekonomin, som vet att inte bara stora utgifter utan också vardagens små tär hårt på familjekassan, som vet att när kylan sätter in behövs det ett nytt sortiment kläder till barnen. Snart är det dessutom dags att köpa nya vantar till barnen, som tappat bort dem de hade. Det tycks alla barn göra. Man kan undra var alla vantar är.

Det handlar om familjers trygghet och kontroll över vardagen mycket mer än om de sifbertabeller vi talar om här i dag. Det är därför vi moderater lägger fram förslag om sänkta skatter av de slag som betyder mest för låg- och medelinkomsttagare.

När vi diskuterar företagandets villkor talar vi om vardagen för en kvinna eller man som dagligen sliter med sitt företag, som vill kunna anställa ytterligare någon, som vill ha råd att investera och som vill veta att det lönar sig att bygga ut. Vi talar om den verklighet som möter hennes kunder och hennes medarbetare. Det är därför vi vill sänka skatten på företagande och sparande. Det är därför vi vill avreglera och underlätta för var och en som driver ett företag.

Det handlar om damen i Växjö som får vänta på sin ögonoperation i 78 veckor, trots att vi i Sverige betalar världens högsta skatter och trots att det finns läkare, sjuksköterskor och vårdpersonal som ingenting hellre vill än att kunna ge henne den vård som behövs för att hon ska kunna se lika bra som tidigare. Hon får vänta, trots att hennes ögonoperation då inte kostar mindre utan snarare mer, trots att det finns läkare som vill hjälpa landstingen att korta köerna. Det är därför vi lägger fram förslag om en förändrad form av försäkring, som innebär att pengarna följer patienten och att man alltid har rätt att välja. Vi prioriterar resurser till sjukvården och inte till andra administrativa verksamheter.

Det gäller flickan på skolgården i något av våra storstadsområden som vet vad hon vill bli, men känner att hon inte kommer att nå ända fram på grund av att den skola hon går i inte ger henne den start hon behöver, som känner rädsla inför det vi här i kammaren och dess debatter kallar segregation och utanförskap men som för henne gäller livets möj-

ligheter, som riskerar att tillhöra de 20 % elever i Sverige som går ut skolan utan tillräckliga kunskaper och som därför riskerar att hamna i ett utanförskap i ett samhälle där utvecklingen går allt snabbare. Det är därför vi vill se till att pengarna i skolan ska följa eleven och gå direkt till den skola där hon eller han får sin undervisning, där hon eller han ska kunna välja den bästa kvaliteten, den skola som ger henne den bästa starten.

Det gäller det unga paret som vill förena både yrke och familjeliv utan att det påverkar deras möjligheter att hinna med barnen, både när de är små och när de blir lite större, som vill kunna ta hand om barnen på det bästa sätt de känner till och med de förutsättningar de har i sitt dagliga liv både vad gäller familjen och jobbet. Det är därför vi för fram förslag om en ny familjepolitisk inriktning som innebär att föräldrar får en större möjlighet att välja och där en större del av pengarna går till den barnomsorg som föräldrarna själva vill ha.

Det handlar om den handikappade som behöver assistans och som inte förstår varför hon som är i störst behov av stöd inte kan få det, eftersom de politiska maktbärarna i stället satsar mer på de röststarka grupperna. Det är därför vi anser att det offentliga, stat och kommun, ska prioritera dem som är i störst behov av stöd, inte alla andra som kanske på andra sätt kan klara sig själva.

Fru talman! Debatten om statens budget handlar egentligen inte om siffror. Den handlar om hur vi skapar de bästa möjliga förutsättningarna för människor att i frihet forma sin välfärd, att kunna känna trygghet och stolthet, framtidstro och tillförsikt.

Vi kommer i dag många gånger att höra att det går bra i Sverige. Ekonomin går i dag bra i Sverige, men jag vill hävda att det inte går bra för Sverige. Vi genomför inte de förändringar och de reformer som krävs för att vi ska kunna möta den nya ekonomin i en tid när människor på ett mycket enkelt sätt kan flytta ut, om man vill flytta ut. Vi genomför inte de förändringar som krävs för att vi ska kunna pressa ned arbetslösheten så långt att vi under en lång period av tillväxt kan eliminera arbetslösheten som ett samhällsligt problem. I Sverige förs inte en politik som öppnar för de företag som kan ge tillväxt utan att inflationstryck och stigande räntor sätter stopp, som så många gånger förr.

Fru talman! För tio år sedan hade vi en liknande situation; det gick bra för ekonomin i Sverige. Då korades Kjell-Olof Feldt till världsmästare i ekonomi, som det hette. Samtidigt kunde han själv i sina noteringar konstatera att vi mitt i glädjeyran var på väg mot ett arbetslöshetens stålbad, just därför att inga förändringar genomfördes. Vi vet alla att man då lät bli att genomföra de reformer som man vid den tidpunkten hade de bästa förutsättningarna att genomföra. Vi ser i dag att man på samma sätt kortsiktigt låter glädjen inför konjunkturen förtränga behovet av en reform av strukturen.

Trots att företagen flyttar ut, trots att företagarna flyttar ut och trots att företagande och ägande flyttar ut finns det inga reformer för att bryta denna utveckling. Trots att vi har ett otillräckligt nyföretagande finns det inga reformer från majoriteten för att stimulera nytt företagande. Trots att lönebildningen än en gång är det stora problemet finns det inga förslag från regeringen.

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Trots att vi gång på gång har sett att den svenska ekonomin inte klarar att hålla fast vid en långsiktig tillväxt, genomförs inga av de strukturreformer som behövs för att vi ska ha både hög tillväxt och lågt inflationstryck. I stället kör regeringen på med den politik som leder till överhettning och nya problem.

Trots att människor står i kö runt om i landet, genomför regeringen inga reformer för att säkra patienternas rätt till vård, för att öppna upp för nya alternativ och bättre förutsättningar för alla dem som arbetar inom vården.

Trots att alla vet att monopol drabbar både kvalitet och verksamhet, är regeringens enda aktiva insats inom områdena vård och utbildning att bekämpa de reformer för konkurrens och nytänkande som andra vill genomföra.

Trots att den svenska skolan befinner sig i kris, genomför regeringen inga reformer för att garantera att inga elever ska behöva lämna skolan utan tillräckliga kunskaper.

Trots att den kommunala skatteutjämningen urholkar de rättvisa förutsättningarna för kommuner att finansiera sin verksamhet genom arbete och skatter genomförs inga reformer.

Trots att regeringens ledande företrädare konstaterar att vi bör gå med fullt ut i det gemensamma valutasamarbetet och att ett nej inte är rimligt gör regeringen inget. Det vore intressant att här i dag få svar på frågan vad regeringspartierna, koalitionen, avser att göra när det gäller Sveriges deltagande i det gemensamma europeiska valutasamarbetet fullt ut.

Trots att vi ser bristerna i vårt rättsväsende väljer regeringen att inte tillföra de resurser som behövs. Trots att vi ser extremistiska grupper bekämpa demokratin, trots att vi ser upprepade fall av kvinnomisshandel utan att polisen förmått vidta de åtgärder som krävs, ser vi just stagnationen. Trots att vi ser hur ett av våra grundläggande samhällsproblem, nämligen segregationen, biter sig allt djupare finns det inga reformer som syftar till att bryta segregation och socialt utanförskap.

Fru talman! Vi ser i de utgiftsramar som majoriteten föreslår i riksdagen konsekvenserna av passivitetens politik: inga reformer och ingen politik för att möta den nya ekonomin. Det är bara glädjen över att det i dag går bra för Sverige. Men det finns inget ansvar för att det ska gå bra för Sverige under det nya seklets kommande decennier. Skälen är enkla och uppenbara, nämligen en splittrad regeringskoalition och ett splittrat parti.

Vi har dem som anser att företag med vinst är något hotfullt och negativt, trots att de allra flesta vet att bakom varje företag står en människa av kött och blod, trots att vi i hela världen kan se att där företag får drivas med vinst blir det konkurrens, mångfald, medborgarnas frihet och ett välstånd som ger trygghet. Det finns i regeringskonstellationen så djupgående sprickor att den bara hålls samman av omtanke om makten, inte på grund av politiken. Vi ser klyftorna av Europapolitiken i synen på skatter och i synen på våra stora välfärdsverksamheter. Vi kan också konstatera att de reformer som i dag ligger till grund för att det går bra för Sverige – medlemskapet i EU, Riksbankens oberoende, saneringen av statsfinanserna, avregleringarna och den nya budgetlagen, för att ta några exempel – har bekämpats aktivt av de partier som regeringen i dag är beroende av.

Socialdemokratin var och är kluven i de centrala frågorna. När reformverksamheten borde gå vidare innebär splittringen politisk handlingsförlamning som ytterst drabbar människorna i Sverige. Begreppet vänta och se har fått ett ideologiskt ansikte i regeringen Persson. Det är därför vi ser en stagnation som drabbar människorna i vårt land och som kommer att drabba än hårdare den dagen den ekonomiska utvecklingen inte är lika god som i dag.

Det går inte bra för Sverige, för Sverige rör sig inte framåt. Vi utvecklar inte vårt land och vårt samhälle till att klara de utmaningar som framtiden ställer. Det förs i dag en politik som inte klarar framtiden. Ni klarar inte kvaliteten i det som stat och kommun måste kunna uträtta. Ni klarar inte att öppna de dörrar i vårt samhälle som ger människor nya möjligheter.

Det finns ett alternativ till detta. Det finns redovisat i finansutskottets betänkande en reformpolitik när det gäller företagande och jobb, när det gäller modern arbetsmarknad och när det gäller en politik som ger full rättvisa åt alla dem som arbetar inom vård och utbildning. Det är en politik som kan ge alla dem som arbetar inom några av våra viktigaste samhällssektorer mångfald i stället för monopol, vitalitet i stället för vanmakt och dynamisk utveckling i stället för en genompolitiserad styrning.

Vi är fyra partier som står bakom en alternativ politik. Den bygger i all sin enkelhet på en tydlig respekt för de enskilda människorna, på vad var och en av oss kan uträtta, vår rätt att välja om visionernas Sverige ska vara ett land som är fyllt av människors skapande, där företag väljer att utveckla sin framtid i stället för att flytta, där välstånd och trygghet formas av människorna själva och där vardagens problem ligger under vår egen kontroll. Det är därför, fru talman, vi vill sänka de skatter som betyder mest för låg- och medelinkomsttagare. Det är för att Sverige ska kunna växa som vi vill sänka skatterna på företagande och sparande. Vi moderater vill minska på de offentliga utgifterna, för att på det viset bereda större utrymme för enskilda människors initiativ och skapande. Vi vill se till att skola och vård får de resurser som behövs när människor väljer mellan de olika alternativen. Vi vill se till att alla de som verkar inom dessa områden ska kunna få den fulla möjligheten att utveckla nya alternativ som innebär att kvaliteten i verksamheten, servicen och tryggheten blir större för dem som blir sjuka, den unga eleven, studenten, var och en av oss i livets olika skiftande situationer.

Samtidigt slår vi vakt om det som stat och kommun ska göra. Vi ser till att rättsväsende och polis får de resurser som krävs för att säkra tryggheten på gator och torg och gentemot alla de grupper av kriminella som är ett hot mot vårt samhälle. Vi ser till att det finns förutsättningar för ett starkt försvar i en värld som är orolig. Vi ser till att de som är i allra störst behov av stöd – handikappade, änkor och andra motsvarande grupper som bara har det offentliga att lita till – får det stödet. Det är så vi vill forma en politik för utveckling och framsteg i Sverige.

Fru talman! Det är mot denna bakgrund som jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 3. De handlar om ett alternativ till dagens stillastående.

Anf. 2 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Denna debatt är viktig – inte för att den kommer att förändra dagens beslut, men dagens argument kan komma att förändra

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

kommande beslut i riksdagen. Om vi i majoriteten ser att vi står svaga, eller om väljarna, våra uppdragsgivare, anser att reservanternas idéer är bra, kommer vi naturligtvis att förändra våra ståndpunkter.

Jag är redan nu säker på att vi i majoriteten kommer att ompröva våra ståndpunkter. Nu kanske jag ger reservanterna hopp här i dag. Men jag ger inte *walk over*. Så väl går det inte för er.

Jag inser att politik ständigt förändras eftersom verkligheten förändras. Vi befinner oss naturligtvis inte i politikens nirvana. Vi måste ständigt utveckla politiken.

Men, fru talman, jag är säker på två saker. Den ena saken är att vi i Sverige ska ta oss rätten att säga ja eller nej till ett svenskt deltagande i EMU – och det ska göras i en folkomröstning. Jag är också säker på att Sveriges riksdag inte ska ändra budgetpolitiken i den riktning som Gunnar Hökmark talade om.

Den viktigaste frågan först – EMU. Här håller jag med Göran Persson om en sak som han tidigare har sagt, nämligen att detta troligen är den största fråga som Sverige kommer att ställas inför under överskådlig tid. Det är en fråga som är större än beslutet om medlemskap i EU. Därför ska vi naturligtvis som medborgare ta oss rätten att säga ja eller nej i en folkomröstning. Det finns ett val. Vi ska inte – och kommer inte att – nöja oss med varianter som ”ja, nu” eller ”ja, senare”.

I en demokrati är utvecklingen aldrig ödesbestämd. Möjligen kan ett nej omprövas, men ett ja blir hart när omöjligt att ompröva. EMU är formellt en fråga om deltagande i en valutaunion. Det är för många en svår ekonomisk fråga. Det *är* en svår ekonomisk fråga. Varje beslut, vare sig ja eller nej, har sina för- och nackdelar.

Genom konvergensprogrammen har alla EU-stater anpassat sin ekonomiska politik till EMU-kraven. Målen var budgetbalans, låg inflation, ökad tillväxt och minskad arbetslöshet. Balansen och inflationen klarade nästan alla, men tillväxten blev sämre och arbetslösheten består. Priset har blivit en urholkad välfärd och ökande klyftor i unionens medlemsstater.

Vi i Vänsterpartiet vill ha en politik som sätter sysselsättningen i första rummet. Vi tror inte att fler i arbete i en modern ekonomi måste leda till ökad inflation. Så länge det finns lediga resurser, människor som vill och kan ta de jobb som behöver utföras, kan fler i arbete förenas med låg inflation. Glädjande nog ser vi att alltför i den europeiska debatten börjar dela vår uppfattning.

Man kan naturligtvis än lättare driva en sådan här politik om den samordnas mellan flera länder, men viljan till samverkan över gränser gör ju inte att man automatiskt bör ansluta sig till en valutaunion där inflationsbekämpningen sätts före sysselsättningen och där politiskt oberoende bankexperter har makten över unionens penning- och valutapolitik. Det vore att kapitulera för den borgerliga linje som finns i Sverige och i Europa. Alternativt krävs det en politisk motmakt på Europainivå, en motmakt som skaffar sig den makt en unions förbundsregering har över finans- och skattepolitiken, och då är vi framme vid Europas förenta stater.

Fru talman! Ytterst är nog EMU inte en ekonomisk fråga utan en fråga om synen på den politiska demokratins roll och ställning. Det är en fråga om hur demokratin ska fungera i Sverige och i Europa, och den

handlar också om Sveriges ställning som suverän nation. Vi kan som nation aldrig vara oberoende av vår omvärld, men vi kan vara politiskt suveräna eller inte.

Fru talman! Vi ska slå vakt om det svenska folkets urgamla rätt att sig beskatta och bruka pengarna för en gemensam välfärd. Därför yrkar jag bifall till reservation nr 4.

Med rätten att oss själva beskatta och att bruka pengarna för gemensam välfärd i åtanke går jag över till finans- och budgetpolitiken.

Tre partier – Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – har redovisat ett gemensamt förslag till budget och inriktning av den ekonomiska politiken. De borgerliga partierna instämmer inte i det utan har lagt fram sina motionsförslag. Finansutskottet har prövat det och föreslår inte helt oväntat – det ska erkännas – att man ska tillstyrka s-, v- och mp-förslagen och avvisa motionsyrkandena.

De borgerliga partierna vidhåller inte heller helt oväntat sina förslag, och i reservationerna pläderar de för sina alternativ. Jag kan förstå att de vidhåller sina förslag – något annat vore tokigt av en opposition – men vad jag inte kan förstå, fru talman, är varför de borgerliga partierna i sina reservationer inte bemöter den kritik som vi i majoriteten har skrivit in i betänkandet. Man svarar inte på den och låtsas som om man inte har noterat den. Varför gör ni så? En debatt bygger väl på ett utbyte av åsikter och ställningstaganden. Försvara er då i dagens debatt inför alla de angrepp som vi har utsatt er för!

Jag har, fru talman, aldrig sagt att alla förslag från de borgerliga partierna är dåliga på varje punkt. I reservationerna finns förslag som känns angelägna, men de borgerliga partiernas förslag till nysatsningar finansieras med besparingar, alltså med sämre gemensam välfärd på en rad områden. Tre partier föreslår sänkta utgiftstak. Då blir helheten – och det är helheten som vi måste ta ställning till, inte de isolerade delarna – av de borgerliga alternativen en sämre gemensam välfärd.

Gunnar Hökmark talade nyss om att det är den enskilda människan som räknas. Han talade först om slantar och gick sedan över till vantar. Förklara för mig hur era förslag påverkar vantinköpen för en person som har 150 000 kr i inkomst och för en som har 450 000 kr i inkomst! Det blir mer slantar och fler vantar för den senare, eller hur?

Varför lyfter ni inte fram de fördelningspolitiska analyserna? Vi hade i våras en debatt med Gunnar Hökmarks partivän Bo Lundgren, och jag tyckte mig se i alla fall en svag nickning i bänken till att ni till hösten skulle leverera fördelningspolitiska analyser. Men nej, de kom inte. Varför inte, Gunnar Hökmark?

Vi talar om den enskilde individen. Er politik går nog i något slags mening ihop på totalen – att den är dålig är en annan sak – men hur går det för individen? Det ska ni också redovisa, men det gör ni inte utan talar om att det går ihop på ett slags makronivå. Det tragiska misstaget i er politik är att ni glömmer individen.

Har ni försökt och misslyckats, eller har ni inte ens försökt? Vad är svaret? Förklara också, Gunnar Hökmark, hur ni kan spara så mycket på arbetsmarknadspolitiken och vad det får för konsekvenser för de arbetslösa! Förklara vad de sänkta ersättningsnivåerna betyder för tryggheten i Sverige! Ni föreslår sänkt nivå när problemet är det motsatta, att taken i försäkringarna redan ligger så lågt att många heltidsarbetande individer,

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

tjänstemän och heltidsarbetande industriarbetare, inte får 80 % i ersättning. Då vill ni sänka ännu mer.

Ni vill inte bara sänka ersättningen till 75 %. Det finns en del som redan nu ligger på 40–50 %, och ni vill i praktiken sänka nivåerna ännu mer. Hur kan ni spara 4 miljarder på sjukkostnaderna i er trafikförsäkring, 4 miljarder på förtidspensionerna och 1,7 miljarder på läkemedel? Tala om månens baksida när ni inte vill redovisa detta! Man har ju t.o.m. klarat att landa på månen och att filma månens baksida, men fördelningskonsekvenserna av de moderata förslagen tycks vara omöjliga att utröna. Inte ens ni själva vill ju redovisa dem. Kan någon förstå varför?

Fru talman! Vår debatt gäller inte bara budgeten för år 2000. Det är kanske egentligen allra viktigast att diskutera förslagen till inriktning av den ekonomiska politiken i ett lite längre perspektiv. Låt oss diskutera hur vi ska klara att producera bättre produkter på ett smartare sätt, alltså öka produktiviteten så att vi får mer resurser till vår gemensamma välfärd. Låt oss diskutera hur vi kan öka antalet arbetade timmar så att vi får fler i arbete och ändå klarar miljömålen.

När vi klarar det här säkrar vi också en uthållig tillväxt, som ger oss resurser till vår gemensamma välfärd. Vi får ökade möjligheter att minska stressen och korta arbetstiden för alla. Här står två alternativ mot varandra. Här kan väljarna – där hade Gunnar Hökmark rätt – välja mellan det rödgröna blocket och det blå laget. Som Gunnar Hökmark sade: I all sin enkelhet bygger det på sänkt skatt och mindre offentliga utgifter. Det är vad det blå laget bygger på.

Man tror att man nästan med något slags automatik får tillväxt om man sänker skatten och minskar de offentliga utgifterna. Fru talman! Jag säger att Gunnar Hökmark har fel. Om det vore så att skatten gick in i ett svart hål och de offentliga utgifterna betalades med lån, skulle Gunnar Hökmark ha rätt, men så är det ju inte.

Kort och gott: Gunnar Hökmark har naturligtvis rätt i att skatten minskar efterfrågan på det som beskattas. Det är vi fullständigt överens om, men sedan används skatten till att öka konsumtionen av något annat eller till investeringar. Summan av den totala konsumtionen, efterfrågan och investeringarna blir densamma, men skatten påverkar fördelningen. Det är inte ett misstag, utan det är själva poängen.

Ni säger: mindre av skatt och mera av privata marknadslösningar, också inom vård, skola och omsorg, mindre av politik, mindre av demokratisk styrning genom politiska val och mer av AB Bure! Vi säger nej till det, därför att det får dåliga fördelningseffekter. Det är dåligt för kvaliteten.

Den politik som ni förespråkar är prövad, och den fungerade inte förra gången. Det finns ingenting som talar för att den skulle fungera den här gången heller. Vårt alternativ prövas just nu, och det fungerar. Det är ju alldeles uppenbart. Gunnar Hökmark sade från den här talarstolen att det går bra för Sverige men att det inte går bra för Sverige. Han kunde inte bestämma sig ens när det gällde den slutsatsen. Men det *går* ju bra. Erkänn det! Det är otvivelaktigt så.

Vi har höjt skatten för att sanera ekonomin, och sysselsättningen växer med 70 000–100 000 personer det här året. Därefter blir det möjligt att börja sänka skatten, både för hushåll och för företag och utan att dra ned på välfärden. Tvärtom ökar vi statsbidragen till kommunerna.

Fru talman! Jag påstår inte att vi har löst alla problem, men vi är på rätt väg. Vi ska klara att gå vidare och förbättra för pensionärerna utan att slå mot sjukförsäkringen, klara att förbättra studiemedlen och klara att förstärka vården, bygga ut förskolan och sänka taxorna. Det ska vi göra tillsammans med Miljöpartiet, eller hur?

Men det finns hot mot den uthålliga utvecklingen. På arbetsmarknaden hotar den paradoxala situationen att vi samtidigt har brist på arbete och brist på arbetskraft. Det problemet fordrar fler och starkare företag i växande branscher och att dessas tillväxt fördelas jämnare över landet.

Det kräver satsningar på utbildning och forskning, det kräver en aktiv arbetsmarknads- och regionalpolitik, och det kräver skattepengar. Det krävs att vi bryter en könsuppdelning på arbetsmarknaden och uppvärde-
rar de yrken där kvinnor dominerar. Det kräver skatteinkomster och en tuffare jämställdhetslagstiftning.

Vi får inte göra om 80-talets misstag när en kraftig högkonjunktur gick över i överhettning och utslagning av arbetskraft och företag. Ungdomen måste få komma tillbaka på arbetsmarknaden. Borgarna talar om lönebildningen som det stora hotet som ska leda till förnyad inflation och överhettning. Jag tror ni har fel. Jag vet att Sveriges löntagare och deras organisationer vet vad konkurrenskraft och reallöner vill säga. De har nog gjort lönepolitik av sina erfarenheter. Nu har också regeringen med stöd av Vänsterpartiet lagt fram en lagrådsremiss med förslag till nya lagar som gör att arbetsmarknadens parter får rimliga spelregler.

Det tyngre hotet mot stabilitet med en press uppåt för förnyad inflation kommer från börsen. Vi i Vänstern har alltid påstått att en snabbt stigande börs är ett fördelningspolitiskt problem. Men i dag är börsrallyt på väg att bli ett stabiliseringspolitiskt problem. Frågan är om det inte redan är det. Stockholmsbörsen har stigit snabbast av alla börser, 40 % i år. Välbeställda hushåll kan konsumera inte bara utifrån sina reallöneökningar utan också utifrån sina börsklipp och förväntade aktievinster.

Kedjebrevs- och kasinoekonomi är en beprövad väg till inflation och överhettning. Har vi botemedlet? Det är inte helt lätt att korrigera spelkarusellen i en globaliserad finansekonomi. Men jag tror att vi politiker kan bidra till en lugnare bana genom att tala om riskerna. Vi kan driva på för trygghetsmekanismer på de globala finansiella marknaderna. Här i Sverige kan vi låta bli att hålla bensin på en pyrande eld. Vi kan vara återhållsamma med löften och utfästelser om stora snabba skattesänkningar för alla och på allt i detta konjunkturläge.

Det är dags för den borgerliga alliansen att ta sitt stabiliseringspolitiska ansvar. Sluta att se skattesänkningar som en patentmedicin som hjälper mot allt från gikt till kräfta. Vi kan behöva sänka skatten på arbete och göra lättnader i vissa tjänstebranscher. Men då ska vi också finansiera med ökad skatt på det som skadar miljön och skärpa fördelningsprofilen, bl.a. genom att minska avdragsmöjligheterna för dem som har mycket. Det blir en både röd och grön skatteväxling. Det kan behövas för miljön, rättvisan och jobben.

Fru talman! Vi lever inte i det himmelrike som finns beskrivet i den bok vi fick i går. Men sedan valet har vi med vår rödgröna reda lyckats förvalta vårt gemensamma pund ganska bra i det här landet. Låt oss fortsätta med det. Jag yrkar bifall till finansutskottets majoritet – Socialde-

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

mokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – vad gäller budget och inriktning av den ekonomiska politiken.
(Applåder)

Anf. 3 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Fru talman! Det var inte mycket av Vänsterpartiets politik här utan en total uppslutning bakom det som regeringen gör. Därför tycker jag att det kan vara rätt befogat att ställa en fråga till Lars Bäckström om det som är regeringspolitiken.

Är det rimligt att ha världens högsta skatter för låg- och medelinkomsttagare och samtidigt göra undantag för miljardärer och utländska höginkomsttagare? Det är vad ni gör. I stället för att anpassa den svenska ekonomin till omvärlden och sänka skatten för låg- och medelinkomsttagare bidrar ni till att höja och åter höja utgifter.

En ytterligare fråga: I budgeten står ni tre partier – Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna – bakom privatiseringar på närmare 100 miljarder. Dem använder ni för att genomföra olika nya utgifter. Ni ska avveckla kärnkraften till en kostnad på kanske 20 miljarder. Finansministern har sagt att fastighetsskatten inte ska höjas med de 5 miljarder som finns budgeten, utan de ska försvinna på något sätt. Det är faktiskt ett hål på närmare 125, 130 miljarder. Det vore intressant efter det mycket långa anförandet av Lars Bäckström att få höra om det. Är inte 130 miljarder världens största lucka?

Sedan som ett svar på Bäckströms fråga: Vi stärker arbetsmarknadspolitik. Vi ser nämligen till att företag kan växa och utvecklas. Det finns ingen bättre arbetsmarknadspolitik än att vi får fler jobb i Sverige. Arbetsmarknadspolitik som består av åtgärder och bidrag kan man ha en kort stund. Vi ser till att det blir företagande och jobb. Det är en bättre politik, Bäckström.

Anf. 4 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Hökmark säger här till mig: Ni i majoriteten har ett stort underskott i er budget. Hans lösning på det är: Sänk skatten snabbare! Det går väl inte ihop så bra.

Det kan nog finnas problem om den ekonomiska utvecklingen är ungefär 2 %, som vi väl har sagt i budgeten. Titta i budgeten! Vi har sett det problemet. Vi har ingen överföringspost år 2001 för ytterligare skattesänkningar. Vi vet om det. Vi tre partier har skrivit i majoritetstexten i utskottet att det finns underliggande problem.

Men vi vet också nu att den ekonomiska utvecklingen troligtvis blir något starkare än vad vi har antagit i budgeten. Det säger de flesta institut. Får vi in ytterligare pengar – och är det då inte lämpligt att sälja i den takten som står i budgeten – kan vi ganska troligt kompensera det med de ökade skatteinkomster som man kan förvänta sig av en starkare ekonomisk utveckling. Det har vi klarat några år tidigare. Det har också då funnits ganska stora belopp avsatta för det som inte har verkställts. Vi har klarat det.

Det viktiga är att jag har försökt svara på Gunnar Hökmarks fråga. Men Gunnar Hökmark, och ni moderater, svarar inte på min fråga. Varför har ni inga fördelningspolitiska redovisningar? Varför döljer ni alltid detta? Det är min stora fråga. Ni säger att den tryggaste vägen till fram-

gång och bra ekonomi är fler sysselsatta. Det är vi ju överens om. Vi behöver inte gräla om och diskutera det vi är överens om.

Vi är i Riksdagshuset, himlen är blå, och vi är överens om att det bästa sättet att få en bättre fördelning och ekonomi är fler sysselsatta, fler företag och fler företagare. Om detta är vi överens. Låt oss diskutera det vi är oense om!

Anf. 5 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja säga: Hoppla, hoppla! Det här gick inte så bra. Lars Bäckström brukar vara en av de snabbaste och kvickaste talarna i denna kammare. Han fick en fråga: Vart tar 130 miljarder vägen? Det resulterade i ett lite allmänt – om jag ska uttrycka det lite elakt – budget-svammel om att det kanske blir bättre tider.

Det får väl anses att det är rätt bra tider just nu. Ni har i er budget en lucka på 130 miljarder som bl.a. bygger på att ni ska privatisera för närmare 100 miljarder nästa år. Det vore inte orimligt om någon av er kunde tala om det. Vad är det ni ska privatisera? Kan inte Lars Bäckström tala om detta? 100 miljarder är en rätt rimligt stor siffra. Lars Bäckström försökte förhöra mig om enmiljardsbelopp tidigare. De finns väl dokumenterade i vårt budgetalternativ. Men ni har inte dokumenterat 100 miljarder. Är inte det en brist?

Sedan vill jag bara säga en sak om skatterna. Säg aldrig att det är något fel på att människor kan forma sin egen trygghet. Säg aldrig att de pengar som vi politiker beslutar om är bättre pengar än de som familjer och hushåll kan ha för att klara sin egen trygghet vecka efter vecka. Gör inte det. Det är cyniskt mot enskilda människor. Vi har skattesänkningar, och vi har en politik som leder till att det blir bättre.

Vi lever inte i det socialistiska paradiset där man från statens sida kan beräkna varenda krona i en familjs hushåll. Så enkelt är det inte. Skattesänkningar finns där, och framtidstron. Men ni saknar de 130 miljarderna. Nu finns ett tillfälle att svara på frågan. Vilka företag ska ni privatisera? Ge besked om det nu, Bäckström!

Anf. 6 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det trodde jag var så bekant. T-e-l-i-a, Telia, är inte det bekant, Gunnar Hökmark? Jag försöker föra en debatt där man låtsas inte veta om det alla andra svenskar vet. Det är den stora mängden i försäljningen. Det är alldeles uppenbart. Det har ett ganska rejält stort börsvärde. Det är huvuddelen. Det är alldeles självklart.

Jag har aldrig sagt att jag missunnar en låginkomsttagare en skattesänkning, Gunnar Hökmark. Det är det jag inte gör. Vi har drivit igenom skattesänkningar för dem som tjänar lite. Det är de som möjligtvis har problem. Det är nog inte vantar det gäller, Gunnar Hökmark. Det är helt enkelt hyran och matinköpen som vållar problem för många låginkomsttagare. Det är jag som driver igenom skattesänkningar för dessa grupper. Men jag missunnar två individer i den här debatten en skattesänkning. Gunnar Hökmark och Lars Bäckström ska inte ha en enda krona, om vi kan undvika det. Vi kan köpa så många vantar, Gunnar Hökmark, att vi kan lägga dem i drivor i garderoberna. Det är vi som inte ska ha någon skattesänkning. Det är därför som vi inte ska sänka förmögenhetsskatten. Om vi nu ska tala på den här nivån kan jag säga att de som har en sådan

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

stor förmögenhet inte har några problem med sina vantinköp, som Gunnar Hökmark drog upp. Det är därför som vi inte sänker den skatten. Vi har inte råd med det. Önska kostar ingenting, men det finns inga gratis-luncher. Vår gemensamma välfärd kostar pengar. Det är de pengarna som vi ska få in, och som ni inte får in.

Ni ska ju sälja ännu mer statliga företag. Ni har ju ännu större problem med den här redovisningen. Ni går ut med de här massiva försäljningarna i en börs som kanske hotar att gå ned. Att ni anklagar oss för att ta in försäljningsintäkter och sedan själva föreslår ännu större försäljningsintäkter blir lite paradoxalt. Ta fast tjuven! ropade tjuven. Det är vad Gunnar Hökmark står för.

Anf. 7 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det är naturligtvis frestande att kommentera det senaste replikskiftet. Lars Bäckström glömmar ju bort att väldigt många höginkomsttagare med Lars Bäckströms, Socialdemokraternas och Miljöpartiets politik kommer att få sina disponibla inkomster kraftigt ökade genom den maxtaxa som ni nu vill driva igenom. En höginkomsttagare kommer att få ungefär 2 000 kr mer per månad att röra sig med, Lars Bäckström, om han eller hon har barn på dagis. Det blir ganska många vantar för de pengarna.

Fru talman! Jag tror att vi alla faktiskt gläds åt att det för närvarande går bättre för svensk ekonomi och att fler nu får jobb. Problemet, Lars Bäckström, är att det inte går bra för alla i Sverige och i alla delar av Sverige. Noga räknat står 70 svenska kommuner i kö till regeringens kommunakut för att de inte klarar av sina grundläggande uppgifter inom omsorgen, vården och skolan, vilket var Socialdemokraternas paradlöfte inför 1998 års val. Landstingen har sedan 1995 gigantiska och faktiskt ständigt växande underskott.

Vi kristdemokrater, fru talman, kan inte vara lika glada som Lars Bäckström så länge vården och skolan är sådana utpräglade krisbranscher som de är i dag. Det gäller faktiskt även i de delar av landet där ekonomin är bra.

Det allvarliga är att regeringen inte vårdar grunden för en långsiktigt hållbar välfärd. Det krävs både en fast värdegrund och en vision för ett bättre, mänskligare och varmare Sverige. Värdegrunden, fru talman, hör inte bara hemma i högtidstalen. För att få ned arbetslösheten och få fler skattebetalare och färre bidragstagare krävs också ekonomiska reformer.

De gamla klasskampsinspirerade vänsterlösningarna har sedan mycket länge kommit till vägs ände även här i Sverige. Trots världens högsta skatter räcker resurserna inte till ute i kommuner och landsting. Det är fullständigt oacceptabelt att gamla människor fortsätter att fara illa, att alla barn inte får en trygg och bra skola och att rättssamhället förfaller trots att ekonomin, som Lars Bäckström var inne på, för närvarande går som tåget. Vi hörde häromdagen att de sämsta kommunala skolorna ska stängas. Det hade varit mycket bättre om skolministern hade annonserat att nya och bra skolor skulle öppna. Men det ska ni ju motarbeta. Man undrar vad nästa fas blir i förfallet av de samhälleliga kärnuppgifterna med denna regering. Regeringen verkar inte heller bry sig om att företag, kapital och kunskap fortsätter att fly landet. Hur ska man annars tolka det faktum att svenska experter straffbeskattas med den s.k. värnskatten,

medan utländska experter särbehandlas med generösa skattesubventioner som majoriteten vill besluta om här i dag?

Socialdemokraternas och Vänsterns kvardröjande klasskampsideologi är ett förödande politiskt styrinstrument för Sverige i en modern och globaliserad värld. Svenskt ägande straffbeskattas, utländskt premieras. Dubbelbeskattning av svenskt direktägarande i företagen driver sakta men säkert ägandet av svenskt näringsliv ur landet. Det institutionella ägandet omhuldas; det privata direktägarandet motarbetas. Jantelagen är heller ingen bra utgångspunkt för en beskattning om man ska uppmuntra företagande och sysselsättning. Den som t.ex. kostar på sig en längre utbildning drabbas först av den s.k. värnskatten. Det är fråga om en ren straffbeskattning på högre utbildning. Därefter kommer nästa bestraffning för att man i Sverige arbetar idogt, lever ansvarigt, amorterar på sina skulder och sparar. Det straffet heter förmögenhetsskatt och staplas ofta ovanpå en redan orimlig fastighetsskatt. Undantag görs, som Gunnar Hökmark var inne på, för de allra rikaste. 17 av landets 18 aktiemiljardärer är helt befriade från förmögenhetsskatt på sina aktier. Det är som vanligt de vanliga, hederliga, arbetande människorna som får betala. De bestraffas helt enkelt för att de lever som politiker anser att man bör leva. Regeringen, Vänstern och Miljöpartiet bestraffar, fru talman, över huvud taget det ansvarsfulla beteendet som vi kristdemokrater i stället anser borde uppmuntras.

I förbifarten passar regeringen på att bestraffa dem som går in i den mest förpliktande samlevnadsformen: äktenskapet. Sambeskattningen av förmögenhetsskatten mellan makar är ytterligare ett tecken på att nuvarande regering inte förstår hur man grundlägger ett gott samhälle, hur de bästa förutsättningarna för barn och ungdomar skapas. Den ideologiska kompassen pekar helt enkelt katastrofalt fel.

Har man, fru talman, i detta uppochnedvända system varit dum nog att ha en sparad slant kvar när man blir äldre och behöver omsorg finns det nästan ingen gräns för hur man skinnas in på bara benen av äldre-vårdsavgifterna. I det här fallet är det verkligen plånboken som får bestämma. Finansministern dyker upp så småningom – han har ju Lars Bäckström som stand-in tills han kommer. Jag vet att han är på regeringssammanträde. Men han kämpar ju, liksom Lars Bäckström, för en maxtaxa i barnomsorgen. Kan ni tala om när landets pensionärer kan räkna med att få en maxtaxa i äldre-vården? Det kan skilja över 20 000 kr per månad, Lars Bäckström, i avgift för samma typ av tjänster. Vad är detta för typ av människosyn? Vad skickar en sådan ideologi och ett sådant system för signaler till medborgarna?

När vi nu har en bättre internationell konjunktur som gör att det går bättre för svensk ekonomi borde regeringen faktiskt ha tagit chansen att rätta till de djupgående strukturella problem som har gjort att Sverige har halkat ned från den fjärde platsen i OECD:s välståndsliga, som man hade 1970, till den sjuttonde eller möjligtvis artonde platsen i år. Men inte heller millenniets första budgetproposition innehåller några konkreta förslag som långsiktigt skulle kunna öka tillväxten i den svenska ekonomin och därmed antalet nya jobb. Tvärtom tvingar nu LO regeringen att ännu en gång backa under förödmjukande former inför reformer på arbetsmarknaden som de flesta självständiga institut och bedömare sedan länge har rekommenderat Sverige att genomföra.

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Problemet för regeringen och dess stödpartier är ständigt att den ideologiska kompassen pekar tillbaka mot förlegade motsättningar och lösningar. Det är ytterst de gamla, de arbetslösa och de sjuka som får betala priset när inte ens världens högsta skatter räcker till att betala en värdig vård och en fungerande skola.

Mina misstankar, fru talman, om att en förlegad klasskampsideologi och jantelag bromsar utvecklingen saknar verkligen inte stöd i verkligheten. Det mest konkreta som nu sker när det gäller regeringens arbete med företagandet är att man driver en ideologisk kampanj mot privat ägande och fritt företagande som går med vinst. Jag tror att svenska folket vet att Sveriges välstånd har skapats just i ett fruktbart samspel mellan hårt arbete av svenska löntagare och vinstdrivande företag, mellan duktiga innovatörer och driftiga entreprenörer. Det för Sverige kontraproduktiva ideologiska lagstiftningsarbete som nu pågår i Rosenbad för att stoppa driftiga entreprenörer och kapital från medborgarnas fondsparande för satsningar inom vård, omsorg och skola går dock före t.ex. genomförandet av Småföretagsdelegationens förenklingar av den byråkrati och det blankettraseri som varenda dag drabbar landets hårt kämpande företagare. Det går inte att skapa ett varmt företagarklimat med en förlegad klasskampsideologi för ögonen. Sverige behöver därför en ny regering.

Fru talman! Kristdemokraterna har ett positivt alternativ till regeringens ideologiskt betingade passivitet. Vårt alternativ tar sikte på att öka sysselsättningen så kraftfullt att välfärden långsiktigt kan tryggas för alla. Politiken måste då inriktas på att skapa förutsättningar för fler riktiga arbeten och växande företag. Vi föreslår åtgärder som ska skapa ett så bra företagsklimat att landets företagare vågar satsa och nyanställa, en skattepolitik där alla får behålla mer av sin egen lön.

Jag måste fråga Lars Bäckström och Jan Bergqvist: Varför diskriminerar ni pensionärerna när skatten nu ska sänkas då ekonomin går bättre? I vårt alternativ höjs pensionstillskottet med 200 kr redan nästa år, samtidigt som vår inkomstskattesänkning också gäller 1,3 miljoner pensionärer. Samtidigt återställs änkepensionerna. Det skulle vara intressant att veta: Varför diskriminerar ni pensionärerna, Lars Bäckström och Jan Bergqvist, när skatten nu ska sänkas och vi ska fördela effekterna av att det går bättre för Sverige?

Det är också väldigt långt kvar till en rimlig situation inom vården. Därför satsar vi kristdemokrater under de kommande tre åren 3,5 miljarder mer än regeringen, Vänstern och Miljöpartiet för att ge förutsättningar för en värdig vård utan köer ute i våra kommuner och landsting. Här handlar det både om mer resurser och om nya och bättre verksamhetsformer med en större mångfald av vårdgivare för de sjuka och gamla. Fler arbetsgivare utöver landstinget att välja på tror jag också ger fler karriärvägar och bättre möjligheter för löneutveckling för de vårdanställda.

Regeringens familjepolitik, fru talman, är också oerhört ensidigt inriktad. Vi kristdemokrater vill att föräldrarna ska få en chans till mer tid för barnen. Det är därför vi satsar på ökad valfrihet för landets barnfamiljer med en bra kommunal barnomsorg och ett utbyggt och mer flexibelt vårdnadsbidrag.

Vi kristdemokrater lägger alltså fram förslag som ger höjda pensioner för de sämst ställda pensionärerna, bättre förutsättningar för en värdig vård utan köer, fler lärare i grundskolan, ett återupprättat rättsväsende, en ökad miljöomsättning, bättre konkurrensvillkor för jordbruket, fisket och åkerinäringen samt ger jordens fattigaste bättre utvecklingsmöjligheter genom att biståndet höjs. Det här når vi genom att göra omprioriteringar och besparingar inom de utgiftsramar som vi föreslår. På alla dessa områden, fru talman, är den socialdemokratiska regeringens politik enligt vår uppfattning utpräglad bristfällig eller direkt felaktig.

Jag går så över till Lars Bäckströms och utskottsmajoritetens invändningar mot Kristdemokraternas budgetalternativ. De handlar, med ett enda undantag, enbart om budget- och redovisningsteknik. För de av våra budgeteffekter som ni ifrågasätter kommer majoriteten inte ens upp till ett belopp som motsvarar regeringens egen felbudgetering för innevarande års sjukpenningskostnader. Även om majoriteten skulle ha rätt i all sin kritik borde alltså en kristdemokratisk regering ha lika stora möjligheter som den nuvarande att återkomma på tilläggsbudget nästa år. Vårt budgetalternativ avstyrks alltså på oerhört svaga grunder. Ideologiskt står utskottsmajoriteten tomhänt! Det är symtomatiskt att era invändningar mot vår politik handlar om budget- och redovisningsteknik. Nej, vad Sverige nu snarast behöver för att få ett varmare och mänskligare samhälle är en ny regering som börjar med att lyfta undan gamla klasskampsparoller och att skrota jantelagen som politisk doktrin.

Fru talman! Jag står självklart bakom samtliga kristdemokratiska reservationer, men jag yrkar för tids vinnande bifall bara till reservationerna 1, 22 och 26.

Holger Gustafsson kommer senare i debatten att redovisa Kristdemokraternas skattealternativ.

Anf. 8 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag ska försöka svara på frågorna.

Den första frågan var: När får vi maxtaxa inom äldreomsorgerna? Det får vi den dag vi kan ge kommunerna mer pengar och när Kristdemokraterna slutar försöka ta ifrån kommunerna pengar. Odell kan läsa s. 118 i betänkandet, där vi redovisar att ni redan nästa år tar ifrån kommunerna 3,7 miljarder kronor. Då blir det svårare att införa taxesänkningar i äldreomsorgen. Det finns nu ett förslag ute på remiss om något man kan kalla nationellt förbehållsbelopp eller riksnorm, så vi ska nog klara att se till att de fattigaste pensionärerna får behålla det de rimligen ska ha. Detta kommer att genomföras tidigare än Odell tror.

Varför hjälper vi inte de sämst ställda pensionärerna med en skattesänkning? De sämst ställda pensionärerna betalar ingen skatt, och därför kan vi inte hjälpa dem genom att sänka skatten. De får hjälp genom höjda pensionstillskott, och det tror jag nog vi ska klara under de kommande åren.

Sedan säger Odell att vi vill ha 3 miljarder till vården under de kommande åren. Inom Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och t.o.m. Centern har vi vida större belopp under de kommande åren som vi tar från försvaret. De pengar som Odell vill lägga kvar i försvaret drar vi ifrån. Men sedan tar ju Odell ifrån kommunerna 3,7 miljarder redan nästa år. Det blir mindre vård. Odells parti styr det landsting där jag betalar skatt,

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Västra Götaland. Jag börjar nästan förstå de skattetrötta människorna där, för jag börjar bli det själv. Vi betalar hög skatt i Västra Götaland, men ni håller på att förstöra sjukvården totalt. Sjukhuschefer säger upp sig. Sjukhusdirektörer avgår i protest mot den dåliga ledningen. Då försöker ni fly till Bure. Ta ert ansvar: Avgå eller börja söka samförstånd med oss i oppositionen i Västra Götaland. Ni missköter sjukvården där ni finns; sedan talar ni väl om den här samtidigt som ni drar in pengar från kommunerna. Det håller inte.

Sedan säger Odell att kritiken från majoriteten bara handlar om budgeten. Ja, den här debatten handlar om budgeten.

Anf. 9 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Lars Bäckström kan inte komma ifrån att hans ideologi har misslyckats på de allra flesta håll där den har prövats i praktiken. Nu talar han om en region i Sverige som är ett experiment som har hållit på i snart ett års tid, där man har slagit samman ett antal landsting och där den nya majoriteten har övertagit ett gigantiskt underskott från en gammal socialistisk majoritet. Jag tror att Lars Bäckström får ha lite tålamod tills man har hunnit få ordning på saker och ting. Det är en helt ny struktur. Låt oss ändå ge den här nya majoriteten en chans att få ordning på saker och ting.

Sedan talar han om pensionärerna. Det är alldeles riktigt att ni höjer pensionstillskottet med några kronor – som knappt räcker till de ökade kostnader som ni samtidigt ålägger pensionärerna på andra sätt. Det vi talar om är ju bl.a. en höjning av pensionstillskottet med 200 kr per månad. Våra skattesänkningar ger också, genom att vi höjer grundavdraget och inte förvärvsavdraget som Lars Bäckström och majoriteten gör, 1,3 miljoner pensionärer som har ATP en kraftigt förbättrad situation under nästa år.

Ni kan inte komma ifrån, Lars Bäckström, att ni medvetet tar bort möjligheterna för pensionärerna att få del av den förbättrade standard som resten av befolkningen får.

Anf. 10 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Vi ska se till att pensionärerna får del av detta. Vi i de här tre partierna ska fortsätta vårt samarbete mandatperioden ut. Odell ska nog se att vi kommer att klara den uppgiften.

Ska vi ge dem i Västra Götaland en chans? De har fått sin chans. De bör abdikera.

Men, Odell svara nu lite grann på vår kritik. De här 3,7 miljarderna som ni tar från kommunerna – är det sant eller falskt, det vi har skrivit om det? Hur ska ni ta in 6,8 miljarder i besparingar på arbetsmarknadspolitik? Hur drabbar det de arbetslösa?

Eller ta en sådan här sak: Jag sitter i Riksskatteverkets styrelse. Det är ju helt fantastiska förslag som kristdemokraterna presenterar. Man ger Riksskatteverket 200 miljoner kronor i extra anslag – och så får man in 600 miljoner kronor redan år 2000! Det är nästan så att effekten föregår själva händelsen. Det är så oerhört dåligt tänkt.

Eller ta det här med trafikolycksfall. Ni ska på ett halvår ta in 2 miljarder kronor genom att ha ett nytt slags försäkring. 4 miljarder blir alltså årseffekten. Ni tycks tro att ungefär 12 % av alla sjukkostnader i

det här landet härrör från trafikolyckor. Nog är det jåkligt ute på vägarna, men så jåkligt är det väl ändå inte att 12 % av hela sjukförsäkringen handlar om trafikolyckor? I så fall är det dags att göra något alldeles radikalt åt situationen.

Det är alltså så, som jag sade i den förra debatten, att det är en enda punkt där ni har bättrat er sedan i våras. Ni har löst karensidén nu. Ni har ändrat er. Ni har tagit hänsyn till den kritik som jag då riktade. Nu är det dags att ta hänsyn till den här kritiken också. Nu har ni finansierat med höjda arbetsgivaravgifter. Hör ni det: De lyckas försäkra för medborgarna, som får sämre sjukförsäkring, och så försämrar de för arbetsgivarna genom att höja arbetsgivaravgifterna. Det är kristdemokratisk politik.

Dubbelfel, som de säger i tennis!

Anf. 11 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Det skulle inte skada om Lars Bäckström försökte vara lite seriös. Låt oss börja med de nya pengar vi ger till kommunerna. De beräkningar som majoriteten gör är helt enkelt felaktiga. Vi lägger alltså tillbaka de 4,8 miljarder som kommunerna ska ha när vi avvisar regeringens förslag till skattereduktion. Vi gör det genom att tillgodoräkna statsbudgeten 8,3 miljarder netto. Det innebär alltså att kommunsektorn får behålla de skatteintäkter och statsbidrag som de skulle ha utan regeringens förslag.

När utskottstexten nu talar om att kommunsektorn skulle få mindre med pengar är det alltså i sak helt felaktigt. Tvärtom, fru talman, lägger vi på 3,5 miljarder kronor utöver alla de pengar som Lars Bäckström och majoriteten satsar. 3,5 miljarder kronor mer netto till kommunerna och landstingen ger kristdemokraternas politik. Detta är sanningen. Lars Bäckström är mig svaret skyldig i det avseendet.

Sedan till detta med den effektivare skatteindrivningen. Jag tycker att det här är ett större problem för utskottsmajoriteten. Det är nämligen så att Riksdagens revisorer har visat, fru talman, att den kassamässiga effekten, alltså inte den bokföringsmässiga effekten utan den kassamässiga, av det som kommer in av nya satsningar som har gjorts har en utväxling på just sex gånger insatsen. Första året räknar vi bara med tre gånger insatsen. Vi fasar in detta, Lars Bäckström. Vi har gjort den försiktiga och rimliga bedömningen att avkastningen på den här typen av satsningar är avtagande. Vi har alltså räknat med sex gånger insatsen.

Jag tycker att det är värt att notera att Riksskatteverket vid en försiktig bedömning uppskattar att det totala skattefusket och de omedvetna felaktigheterna uppgår till mellan 80 miljarder och 90 miljarder kronor. Tidigare har regeringen satsat på detta, precis som det står i majoritetstexten. Men man har ju slutat upp med dessa extra satsningar. Bara 2 % av företagsdeklarationerna kontrolleras t.ex. i Stockholm. Det här är pengar som är oerhört väl använda. Vi har gjort en mycket försiktig beräkning av vad en ökad kontroll av ekonomisk brottslighet och medvetet fusk skulle kunna innebära i förbättringar för statskassan.

Anf. 12 LENA EK (c):

Fru talman! Ärade ledamöter och åhörare! I tisdags offentliggjorde OECD den senaste halvårsrapporten över världsekonomin, *World Economic Outlook*. I likhet med alla svenska ekonomiska framtidsprognoser

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

har också OECD reviderat upp sina förutsägelser för den svenska ekonomiska utvecklingen. Bruttonationalprodukten kommer att öka, tror man, med ungefär 0,5 % mer än EU-genomsnittet under de närmaste tre åren. Samtidigt tror OECD:s prognosmakare att arbetslösheten kommer att sjunka ned mot målet på 4 %. Den svenska högkonjunkturen lyfts och förstärks genom att också omvärlden runtomkring oss visar samma positiva signaler. Det är inte bara Sverige som får sina prognoser uppskrivna.

För mig som centerpartist är det här kanske extra roligt att höra eftersom mitt parti, liksom alla de människor som fick sämre levnadsstandard under sparåren, offrade ganska mycket för att få in den svenska ekonomin på ett framgångsspår. Det är mycket värt för företagen, men kanske mest för vanliga människor med en plånbok som blir ganska tunn mot slutet av månaden och för vilka räntehöjning eller räntesänkning avgör om man kan bo kvar i sitt hus. För alla svenska hushåll är det extra viktigt med stabil ekonomi och låga räntenivåer.

Fru talman! Både i våras och i höstas, i samband med budgetdebatten, har vi i Centerpartiet varnat för passivitet. Det är under högkonjunktur som regeringen måste lägga fram de förslag som kan minska farorna i nästa lågkonjunktur, de förändringar som dels kan förlänga högkonjunkturen, dels kan fungera som utjämnande faktorer och hindra att svensk ekonomi, och därmed också företag i landet och familjer runtomkring oss, drabbas hårt och svårt av en sådan försämrad ekonomi.

Det finns också varningar i den här OECD-rapporten, om man nu vill läsa den till slut och ärligt referera den. Det handlar om lönebildningen, som måste vara i jämviktsnivå med våra konkurrentländer. Det handlar om trygghetssystemen, som måste reformeras. Det handlar om näringslivspolitik, som måste vitaliseras, och om arbetsmarknadens flaskhalsproblem, som måste lösas.

Vi i Centerpartiet föreslår i vår ekonomisk-politiska motion strukturella reformer vad gäller arbetsmarknad, lönebildning, skatter, socialförsäkringar, familjestöd, offentlig förvaltning och digital allemansrätt. Vårt budgetförslag vilar på djupt ideologiska principer om vikten av företagande och entreprenörskap, om valfrihet, miljöhänsyn och grundtrygghet. Vi föreslår skatteförändringar som ska ge ökad tillväxt, ha en bra fördelningsprofil och miljöprofil och som är konjunkturrellt riktiga.

Det innebär i sak bibehållna skiktgränser, ingen kompensation för egenavgifter, slopad tillfällig skattereduktion och vissa höjda miljöskatter. Å andra sidan innebär det höjt grundavdrag, sänkta arbetsgivaravgifter för mindre företag, likvärdig konkurrens för svenskt jordbruk, avdrag för hushållsnära tjänster, ett nej till höjd dieselskatt och energiskatt och justerad fastighetsskatt. Det är balanserade och välavvägda skattesänkningar på totalt 10 ½ miljard kronor som inte förstärker farliga konjunkturrella svängningar utan som kan tjäna just som broar över nästa lågkonjunktur.

Fru talman! Jag skulle kunna prata mycket om vikten av förbättrad näringslivspolitik och bättre företagsklimat och om miljöfrågorna. Men jag har i stället valt att fokusera på några av de grupper som inte står i det ekonomiska solsken som så många andra gör i landet i dag, de som faktiskt är bortglömda i majoritetens budgetförslag.

Jag tror att många av oss som sitter i den här kammaren har vänner eller bekanta som har haft oturen att råka ut för arbetslöshet under en

längre period. Det är ett liv som är otroligt besvärligt och hårt. Att tvingas planera sitt liv med perioder av a-kassa, perioder med åtgärder, rädslan att bli utförsäkrad och hopplösheten i att ibland tvingas sitta igenom åtgärder som inte leder någonstans är djupt förnedrande.

Samtidigt fungerar inte försörjningen till företagen, utan vi dras med flaskhalsproblem. Mer än 100 000 människor på den svenska arbetsmarknaden har därför varit långtidsarbetslösa länge. Dessutom är utbildningen för dessa människor ett sammelsurium av olika byråkratiska hierarkier och administrationer. När man räknar samman de olika systemen kan man komma till 17 olika varianter av vuxenutbildning för arbetslösa. Här finns alltså ett otroligt stort behov av reformer.

Vi föreslår som ett första steg i denna reform en rensning och omfördelning mellan utgiftsområdena 13, 14 och 15, så att kostnader och system blir synliga för alla.

Vi föreslår en ny struktur för arbetsmarknadsåtgärder som innebär utbildningsgaranti, arbetsmarknadsutbildning, en närmare kontakt mellan arbetslösa och företag och en övergångsarbetsmarknad liksom ett samordnat försörjningsstöd, där människor inte ska hamna mellan stolarna och mellan olika byråkratiska system.

Fru talman! Kostnaden för sjukförsäkringen ökar så snabbt att riksdagen på regeringens förslag ökat anslagen med totalt 19 miljarder kronor under den senaste tiden. Det är självklart att sjuka människor ska ha sjukpenning, men de behöver också rehabilitering. I ett läge när vi har så många människor som är sjukskrivna är det bara 19 % av de långtids-sjukskrivna som genomgår någon form av rehabilitering. Det är ju ett otroligt slöseri med enskilda människors livskraft och möjligheter och också med statens medel.

Under den senaste tiden har riksdagen också diskuterat specialsjukhus för människor och fattat beslut, trots våra protester, om nedläggning av specialsjukhus i Tranås och nedläggning av skolor för multihandikappade barn, t.ex. Ekeskolan.

Vi i Centerpartiet tycker att specialinsatser för sjuka och handikappade är viktiga. Därför har vi röstat emot de här förslagen, därför har vi drivit på hårt för att även pensionerade handikappade ska få tillgång till assistenter och därför tycker vi fortfarande att höjningen av gränsen i högkostnadsskyddet är fel. Därför anslår vi i Centerpartiet i vårt budgetförslag 500 miljoner kronor extra för rehabilitering.

Till grundtryggheten hör också de äldres situation. Lars Bäckström, som är den som hittills i debatten har företrätt majoriteten från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, säger att pensionärerna får hjälp genom höjningen av pensionstillskottet. Men den här hjälpen har ju ni valt bort. Med det förslag som utskottets majoritet förordar sker inga särskilda satsningar på pensionärerna. En standardmässig inflationsuppräkning av den allmänna folkpensionen ger drygt 23 kr i månaden i ökad pension. Det är väl inte rimligt.

Vår konstruktion i skatteförslaget ger pensionärer, liksom studerande, möjlighet att dra nytta av ett höjt grundavdrag som skulle bli ungefär 15 000 kr per år mot ungefär 8 700 kr nu.

Vi föreslår också assistansersättning för handikappade över 65 år, en sänkning av gränsen i högkostnadsskyddet för läkemedel till 1 300 kr –

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

alltså en återställare – och en höjning av pensionstillskottet med 2 500 kr per år. Vi satsar på pensionärerna.

Fru talman! I flera år har vi i Centerpartiet arbetat med att förbättra valfriheten i vårdnadsbidraget i det system som vi i olika programdokument har kallat för barnkonto. Efter att i årtal ha försökt få med fler partier på detta ser vi nu en ljusning i och med Folkpartiets förslag om en reform av familjepolitiken där man närmar sig just tanken på ett barnkonto. Det är mycket intressant att början på vad som kan bli en familjepolitisk reform som ska ge större valfrihet för barnfamiljerna, mera pengar till barnfamiljerna och mera tid för barnen börjar utkristallisera sig i den borgerliga mitten. Jag hoppas personligen mycket på detta.

Som ett första steg på den väg som vi vill gå föreslår vi i årets budgetförslag en höjning av garantinivån i föräldraförsäkringen till 150 kr per dag. En sådan höjning betyder mycket för en barnfamiljs vardagsekonomi. Därmed avvisar vi också förslagen om maxtaxa. Det är en mycket dyr reform som minskar valfriheten, subventionerar familjer med höga inkomster och ger mindre tid till barnen. Lars Bäckström talar om dubbelfel. Nu finns det inte trippelfel i tennis, men det finns uppenbarligen i politiken.

Fru talman! I min hembygd har vi alla lamslagits av de grova våldsdåd som nådde sin kulmen i rån och polismord i Malexander i somras. Vi har också sett det grova våld som finns mot kvinnor i dagens samhälle. Detta har satt fokus på en av Centerpartiets riktiga hjärtefrågor, nämligen rättstryggheten. Vi föreslår därför 475 miljoner kronor utöver budgetförslaget till rättsväsendet för att få en ökad rättstrygghet. Dessa pengar ska användas till synlig och närvarande polis i varje stadsdel och i varje kommun, kortare handläggningstider, en decentraliserad tingsrättsstruktur inom vidgade kretsar där tingsrätterna finns kvar på sina nuvarande platser och rehabilitering inom kriminalvården. Vi måste återupprätta rehabiliteringsprogram som nu i stort sett är bortsopade, så att återfallsrisken minskar. Vårt förslag ger människor en ökad trygghet på gator och torg.

Vi arbetar också för unga människors trygghet. Därför driver Centerpartiets ungdomsförbund en kampanj för ungdomsfrid och Centerkvinnorna en kampanj ute på skolorna mot språkvåld. Men för unga människor är också studierna avgörande för hur deras liv ska te sig i framtiden. Därför satsar vi mycket på ökad kvalitet i grundskola och gymnasium. Och vårt förslag till studiemedelssystem innebär hälften bidrag och hälften lån, något som landets studenter har efterlyst i mer än 20 år. Det innehåller också ökade resurser till forskare och forskarutbildning, kvalitetsinstitut, distansutbildning och byggande av studentbostäder.

Fru talman! Under denna vecka har landets statsminister gett ett icke-besked som snedvrider möjligheten för landets väljare att ha en korrekt folkomröstning om huruvida Sverige ska gå med i Europeiska monetära unionen, EMU. En folkomröstning måste bygga på klara alternativ – ja eller nej. Centerpartiet är det borgerliga parti som har en negativ hållning till EMU. Vi kommer noga att följa utvecklingen av valutaunionen. Sveriges långsiktiga relationer till EMU får värderas utifrån vunna erfarenheter. Förutom utvecklingen inom EMU kommer Sveriges relation också att påverkas av hur Storbritannien och Danmark agerar samt hur EU:s utvidgningsprocess fortsätter.

Fru talman! I tisdags kom de senaste siffrorna över befolkningsutvecklingen i Sverige från Statistiska centralbyrån. Här finns en asymmetri, eller olikhet, som faktiskt är chockerande. Grovt räknat förlorar två tredjedelar av landets kommuner folk. Jag vet inte för vilket år i ordningen som det sker. Större delen av vårt land avfolkas i en allt snabbare takt. I Västernorrland förlorar alla kommuner invånare. I Kronobergs län, Norrbottens län, Västerbottens län, Jämtlands län och Dalarnas län förlorar alla kommuner utom en invånare. Och i Gävleborgs län och Örebro län förlorar alla kommuner utom två invånare. Detta håller inte. Vi måste satsa på vägar, företagande, digital allemansrätt, utbildning och kultur på ett sådant sätt att dessa orter och dessa människors inneboende kraft får en chans. Det tjänar vi alla på.

Det finns internationella exempel att ta lärdom av – norra Italien, södra Tyskland, Irland, Wales, delar av Spanien och Skottland är alla regioner som har utvecklats fantastiskt trots från början mycket allvarliga och dystra domedagsprofetior. Det finns en möjlighet att hjälpa dessa bygder. Men här finns från regeringsunderlagets sida en passivitet som lämnar människor och hela landsändar i sticket.

Fru talman! För oss i Centerpartiet är en stabil ekonomi mycket viktig. Grundtryggheten för sjuka, handikappade, barnfamiljer och studerande är något som vi arbetar mycket hårt för. För att den svenska ekonomin ska vara stabil och för att dessa människors trygghet ska kunna garanteras krävs det strukturella reformer i den svenska ekonomin. Det krävs reformer som kan bygga broar som bär över nästa lågkonjunktur, annars lär vi stå där med lång näsa vid kanten av branten när alla kurvor så småningom bär nedåt. Det som är tråkigt med detta budgetförslag och med utskottsmajoritetens förslag är att man lämnar vissa grupper i sticket men framför allt att man låter bli att genomföra de strukturella reformer som skulle kunna garantera grundtryggheten i ett längre perspektiv.

(Applåder)

(forts.)

Välkomsthälsning

Anf. 13 TALMANNEN:

Jag vill nu informera kammarens ärade ledamöter om att vi hos oss här har den finska riksdagens talman Riitta Uosukainen med delegation som är på besök i riksdagen som ett led i vårt mycket goda samarbete men också med anledning av bibelöverlämnandet i går. Den svensktalande befolkningen i Finland kommer att fortsätta att använda bibeln. Hjärtligt välkomna hit!

5 § (forts.) Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m. (forts. FiU1)

Anf. 14 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Lena Ek från Centerpartiet sade att jag får vara stand-in för Bosse Ringholm. Det får jag väl då vara för Vänsterpartiets del ef-

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

tersom vi är överens om budgeten. Det bereder mig alltså inga problem att vara det.

Vidare handlar det om att jag skulle anse att vi har gjort mycket för pensionärerna genom att höja pensionstillskottet. Nej, Lena Ek, det sade jag inte. Jag sade att vi måste se till att göra det. Det är en viktig uppgift för oss under de kommande åren.

Sedan handlade det om varför vi inte har sänkt skatten för de fattigaste pensionärerna. Jag sade att de fattigaste pensionärerna betalar ingen skatt och därför har vi inte sänkt skatten för dem. De måste få en kommande förstärkning med, tror jag, ett höjt pensionstillskott. I takt med att vi får bättre resurser tror jag att det är en högprioriterad fråga för alla i alliansen att diskutera fram.

En annan fråga att fundera på är detta med att ni undrar vad vi ska göra med äldrefrågorna – att ge mer pengar till kommunerna hjälper pensionärerna. Vi ger faktiskt mer pengar till kommunerna, men egentligen känner jag lite sympati för Centerns budgetalternativ.

Jag får också passa på att hälsa den finska talmannen välkommen. I Finland talades det någon gång om rödnylle.

Jag är lite förtjust i den framförda tanken. Ni har ju samma utgiftstak som vi i majoriteten. Det hela är inte så drastiskt. Ni är ju överens med oss om sjukvårdssatsningarna och om försvarsneddragningarna. Vi har alltså mycket gemensamt. Regionalpolitiken, EMU och kärnkraften – allt det är bra. Sedan har vi det fördelningspolitiska. Däremot har ni, Lena Ek, missat när det gäller kommunerna. Ni säger att ni vill ge några hundra miljoner till kommunerna, men ni avvisar vår skattepolitik. Men kommunerna tappar ju 4,8 miljarder. Det har ni glömt att kompensera för. Ni har glömt att kompensera för 200-kronan till kommunerna.

Jag tror inte att ni velat hamna i den situationen, men ni har hamnat i läget att pengar dras in från kommunerna. Det kommer att drabba äldreomsorgen. Alla som kör i diket vill ju inte i diket. Ni har, tyvärr, kört i diket när det gäller kommunernas ekonomi.

Anf. 15 LENA EK (c) replik:

Fru talman! På tal om rödnylle kan man rodna över det som sägs. Lars Bäckström talade tidigare i dag om att skärpa fördelningspolitiken genom att minska avdragsrätten. Det är en av de huvudlinjer som ni har valt. Samtidigt har ni under två års tid valt bort pensionärerna. Två budgetförslag har ni gemensamt i den aktuella konstellationen lagt på kammarbordsbordet. Inget av de här budgetalternativen har dock inneburit en rejäl satsning på pensionärerna. Det har ni valt bort.

Om jag vore Lars Bäckström skulle jag vara lite generad över det. Jag tycker faktiskt att Lars Bäckströms svar andas en viss genans över att de här grupperna, som ändå har en väldigt dålig situation, lämnas utanför i ert förslag.

Sedan finns det vissa tekniska saker i budgettaks konstruktionen som behöver justeras. Där finns förklaringen till Lars Bäckströms andra fråga. Vi är mycket väl medvetna om det här, men samtidigt kan jag säga att vi under förra regeringsperioden satsade otroligt många miljarder på just kommunerna för att garantera vård, skola och omsorg.

Den försvarsöverenskommelse som Socialdemokraterna och Centerpartiet har gjort innebär att 8 miljarder överförs till sjukvården. Detta

gagnar också pensionärerna, så jag känner mig ganska trygg och ärlig när jag säger att vi satsar på kommunerna och på vård, skola och omsorg. Vi glömmer varken pensionärer eller studerande.

Prot.
1999/2000:29
18 november

Anf. 16 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Alldeles efter valet gjorde vi ju förbättringar i de gemensamma alternativen genom att justera och återställa vad gäller basbeloppsberäkningarna. Det är en sak, och det var det första vi gjorde. Det är dock riktigt att vi behöver göra mer för de allra fattigaste pensionärerna – men inte för alla pensionärer. Det finns ju pensionärer som har det oerhört gott ställt, liksom det finns pensionärer som har det dåligt ställt. Det ska vi skilja på.

Lena Ek, den kritik som jag vill rikta mot Centerpartiet gäller att ni de facto drar in 4,8 miljarder genom att inte kompensera. Vi har ju kompensationen för sänkta egenavgifter. Kommunerna får större skatteintäkter och statsbidragen minskar. Ni avvisar vår skattemodell och glömmer att ge tillbaka de 4,8 miljarderna till kommunerna. Ni glömmer kommunerna när ni avvisar vår statliga 200-krona till kommunerna. Det blir stora och kraftfulla indragningar som kommer att slå mot kommunerna. Det måste ni få kritik för.

Som icke-socialister, för det är väl vad ni i Centern är – jag tycker mig minnas det – tror jag, Lena Ek, att ni har möjligheter att söka samverkan med oss, men det är ert val. Vi har en stabil majoritet och behöver inte hjälp, men jag tror att en samverkan vore bra för landet.

I längden står ju en strid mellan det blå blocket och det röda och gröna laget här i kammaren, men det är nog inget fel att få en grön förstärkning om vi kan driva fördelningspolitik och en ansvarsfull budgetpolitik. Det är dock ert val, och det valet tror jag att ni bör träffa. Jag tror att det vore bra för Sverige och för sysselsättningen. Vi ska klara det och vi är på rätt väg. Men vi kan gärna ha mer miljöinslag till Miljöpartiets grönhet.

Anf. 17 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Först vill jag yrka bifall till reservationerna 2, 5 och 23.

Det är ganska lätt att, precis som Lars Bäckström gör, försöka gå förbi det genanta faktum att ni två år i rad har lämnat pensionärerna i sticket genom att prata om teknikaliteter i fråga om budgettakets konstruktion, men just de teknikaliteterna ska vi ju framöver diskutera. För er del finns det väldigt stora frågetecken kring en del saker i det systemet.

Förutom att höja pensionstillskottet för pensionärerna och att se till att statlig assistansersättning för pensionärer också gäller – dessutom handlar det om sänkt högkostnadsskydd – konstruerar ni nu skattesänkningar. Där har ni återigen glömt pensionärerna. I vårt förslag innebär tekniken med höjt grundavdrag en höjning från 8 700 kr om året till 15 000 kr om året. Det gynnar de pensionärer som har mycket låg ATP och som har en mycket besvärlig situation. Det är alltså fråga om en lång lista, Lars Bäckström. Ni har där valt bort några av de mest sårbara grupperna i samhället. Detta är genant – inte för mig utan för er.

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Anf. 18 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Snart är det nytt år, nytt decennium och nytt århundrade. Det är liberala idéer som Sverige då behöver mer av. Det behövs mer tilltro till oss var och en, och vi enskilda människor behöver fler valmöjligheter. Vi behöver bättre villkor för företagande och företagare. Vi behöver ett större ansvarstagande för kommande generationer och mer solidaritet med människor, både i Sverige och i fattiga delar av vår värld. Vi behöver mer solidaritet med människor som behöver vidga sin frihet. Frihet får inte vara något bara för den rike och starke, utan frihet ska faktiskt vara något för oss alla.

Därför lägger vi liberaler fram ett budgetalternativ med sänkt skatte-tryck, med sänkt utgiftstryck, med första steget i en skattereform för jobb och företagande, med större satsningar på vård och skola och faktiskt också med 2 ½ % i överskott. Detta är liberal politik i siffror.

Människor måste få bestämma mer i sin egen vardag, och människor måste ha jobb och egna pengar. Det är ett grundläggande villkor. Fler måste få en egen lön att leva på. Fler måste kunna förverkliga en idé om en födkrok eller kunna göra en innovation till ett verkligt företagande. Fler måste kunna påverka sin egen ekonomi.

Skolan är avgörande. Vi måste ge barn och ungdomar den allra bästa starten. Människor med funktionshinder måste kunna känna den värdighet och ges den personliga frihet som ett återupprättande av assistansreformen betyder. Människor måste också ges de mer stabila och överblickbara villkor som man kan få om statsfinanserna blir mindre känsliga för konjunkturer.

Fru talman! 1999 råder det högkonjunktur. All historisk erfarenhet talar för att det är rätt tid att fortsätta att åtgärda ekonomins långsiktiga problem nu när tiderna är goda. Det är fel att slå sig till ro.

Intrycket ges att regeringen och dess stödpartier liksom blandar ihop den goda konjunkturen med att man skulle ha skapat långsiktigt bättre strukturer och kommit in på en bättre tillväxtbana, men så är det inte.

Det som händer nu är att vi dels har en oväntat god internationell konjunktur, dels att den har en oväntat stor effekt i Sverige. Och det är till stor del en Bosseffekt – inte en Bosse Ringholm-effekt utan en Bosse Lundgren-effekt och en Bosse Könberg-effekt. Till viss del är det också en Bäckströmeffekt – inte en Lars Bäckström-effekt utan en Urban Bäckström-effekt.

Grundläggande för att den goda internationella konjunkturen nu växlas ut i ett så gott resultat är de strukturreformer som har genomförts under det senaste decenniet: århundradets skattereform, EU-medlemskapet, pensionsreformen, budgetsaneringen, reformeringen av socialförsäkringarna, bankkrisens hantering och den finansiella sektorn, Riksbankens självständiga ställning och inflationsbekämpningen – för att nämna några av de viktigaste reformerna.

Folkpartiet har varit pådrivande i alla dessa fall. Socialdemokraterna har i många fall varit direkta motståndare, eller möjligen ljumma åskådare, tills de fallit för argumenten och t.o.m. brutit sina egna vallöften för att vara med vid genomförandet. Stödpartierna har – tror jag – varit emot i samtliga fall.

Ett decennium av krispolitik har börjat att ge resultat, och det är vi väldigt glada för. Vad vi nu ser är att fler människor får den frihet som jobb och egen försörjning innebär.

Förra mandatperioden var fyra förlorade år för jobben. Därför är det särskilt glädjande att genomslaget är så pass stort på arbetsmarknaden, större än de flesta trott. Det beror i och för sig delvis på att sjukfrånvaron har stigit kraftigt – det motsvarar ca 40 000 nya jobb – och att produktiviteten utvecklas mycket svagare. Det är inte så roliga effekter, men i alla fall.

Enligt vad vi kan se från de senaste AKU-siffrorna verkar nu denna kraftiga uppgång vara bruten. Detta är mycket viktiga signaler för att om inte också denna konjunktur ska bli en förlorad chans måste vi gå vidare med reformer.

Fru talman! I dessa dagar tänker man mycket på att två företeelser mer än något annat har präglat de senaste tio åren. Den första företeelsen är förstås kommunismens fall. Följderna på det ekonomiska området är enligt förra veckans nummer av *The Economist*: Men en idé att gemensamt ägande av egendom utgjorde nyckeln till mänsklig lycka lades slutgiltigt i graven och med den – åtminstone i Europa – sveptes ett helt genomarbetat system av tyranni bort – min översättning. Och Lars Bäckström och andra, lyssna nu: Kollektivismens idé är med detta grundligt slagen.

Den andra viktiga företeelsen är den ökade internationaliseringen. Det verkar som att den har tagit extra stora språng nu på 90-talet, och det har troligen mycket att göra med den tekniska utvecklingen, t.ex. data-kommunikation, men också med avregleringen av finansmarknader och på gamla offentliga monopolområden. Detta har varit mycket viktigt.

Folkpartiet säger ja till internationaliseringen. Under hela 1900-talet har det svenska deltagandet på den internationella arenan medverkat till att öka vårt välstånd och öka antalet nya jobb. Så är det nu också. Den som tror att vi skulle vinna något på att avskärma oss tar grundligt fel. Vårt välstånd är grundat på internationaliseringens frukter.

Ett utmärkande drag för liberaler är över huvud taget en positiv inställning till internationellt samarbete, handelsutbyte och utbyte mellan människor. Därför är det naturligt för oss att vara positiva till Europasamarbetet utan att vi för den skull accepterar precis allt som Bryssel hittar på. Det är också naturligt för oss att vara positiva till fortsättningen, till valutasamarbetet, eurosamarbetet. Det är bra för svensk ekonomi, för småföretagen, för oss konsumenter och det är bra för Sveriges inflytande i Europasamarbetet.

Det är i och för sig glädjande att Göran Persson nu har tagit någon sorts steg i riktning mot att acceptera ett svenskt medlemskap i EMU. Men Göran Persson vore inte den han är om han inte strax därefter lät som att han egentligen inte riktigt menade vad han sade. Därför blev det inte heller den åsyftade positiva effekten på räntorna när marknaden begrep att det bara var en av de vanliga finterna.

Fru talman! Politiker ska leda opinionen och inte följa den, inte leka följa John. I det här fallet verkar det som att man leker följa Tony. Men ska verkligen det brittiska folket avgöra om och när Sverige ska gå med i EMU? Nej, ni socialdemokrater som är positiva till euron, kom ut på banan och visa vad ni verkligen tycker! Ut och argumentera, stå för era

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

åsikter och se till att ni kan få folket med er om ni själva är övertygade! Ni får inte de positiva effekterna på räntan och ekonomin om ni inte klämmer fram ett ordentligt ställningstagande och sedan gör upp en arbetsplan för hur det hela ska gå till. Elaka tungor säger för övrigt att Göran Perssons nästa förslag är att vi ska börja med att gå över när det gäller 500-sedlarna.

Fru talman! I går publicerade Invest in Sweden en rapport om lokaliseringen av huvudkontor. Den visade att skatten för enskilda individer är en mycket viktig faktor. Det är lätt att säga att detta beror på att storföretagsgubbarna är gnidna och att de inte borde vara det. Sanningen är ju att vi kan göra väldigt lite åt den mänskliga naturen. De statliga storföretagsledarna tycks vara minst lika giriga som de privata.

Sverige är både av historiska skäl och genom en medveten socialdemokratisk politik beroende av ett fåtal stora företag. Det som har hänt är att man vid sammanslagningar konsekvent tycks ha valt andra länder som säten, och fler och fler enheter inom bolagen flyttar ut.

Jag träffar inte så ofta storföretagsledare, men jag träffade ledaren för ett av de utflyttade Södertörnsföretagen, och han sade: Samarbetet med kommunen går jättebra, och man är glad att vi finns här. Samarbetet går också jättebra med länsstyrelsen. Men regeringen verkar inte att bry sig ett enda dugg.

Nyföretagandet sjunker. Antalet företagare är nu 12 000 mindre än när regeringen tillträdde 1994. Jobbtillväxten tycks redan stagnera. Det rosenröda skimret är lite väl mycket skimmer och lite väl lite verklighet. Jag är övertygad om att detta går att ändra. Sverige kan bli ett attraktivt ställe att bo, verka och investera i. Därför föreslår vi liberaler en handlingsplan med benämningen Fördel Sverige. Det handlar om en margina-leffektsreform för skatter och bidrag. Det handlar om att sänka skatten på arbete. Det handlar om att betala av mer på statsskulden, om att fortsätta att sänka utgifterna, om att reformera välfärdstjänsterna, om att se till att vi får en utbildning i världsklass, om att förenkla företagandet, om att modernisera arbetsrätten, om att säga ja till internationaliseringen och frihandeln och om att sälja statliga bolag – staten ska inte samtidigt vara den som sätter upp spelreglerna, domare och dessutom spelare på plan.

Vi övertygade om att det går att vända trenden. Det går att se till att vi får jobb och företag i Sverige, att människor kan försörja sig på eget arbete och att vi kan utveckla många nya goda idéer.

Fru talman! Jag träffar inte så många storföretagsgubbar, men jag träffar många småbarnsmammor, och en av dem sade till mig: Karin, det är svårt att vara fattig, men det är ännu svårare att inte kunna göra någonting åt det. Det är precis i ett nötskal det som ligger bakom Folkpartiets förslag till förändrad familjepolitik.

Bäckström och Hökmark debatterade tappade vantar här. Jag kan vittna om att det är ett nog så stort problem i dessa årstider. Men sanningen är att med Socialdemokraternas och Vänsterpartiets politik får den fattige knappt några pengar att köpa vantar för. De får fortsatt små marginaler, men de får stora margina-leffekter. Det tycker vi inte är bra.

Födelsetalen är nu så låga som de inte har varit sedan man började att mäta dem på 1700-talet. I vänsterns Sverige har barn blivit en klassfråga. Det kan vi liberaler aldrig ställa upp på.

Fru talman! Man måste göra någonting åt kvinnornas situation, och det gäller även kvinnolönerna. Vi liberaler är för tuffare lagar, men tro inte att det är detta som är lösningen. Ska vi lagstifta mot Bäckströms och Bergqvists egna partikamrater ute i kommuner och landsting? Det är ju kommuner och landsting som är den största arbetsgivaren för kvinnor med usla löner. Nej, gör som vi, satsa på lärarna och sjuksköterskorna. Se till att de får chansen hos alternativa arbetsgivare. Släpp loss deras skaparkraft. Prioritera skolan och vården. Prioritera lärarna i skolan. Det är en mycket viktig tillväxtreform.

Fru talman! Skolan är ett oerhört viktigt område. I dag slutar en mycket stor andel – 10–15 % – av eleverna skolan utan att kunna de mest grundläggande saker som att läsa och skriva. Dessa ungdomar är på förhand näst intill dömda i dag till att inte kunna försörja sig själva på den moderna arbetsmarknaden. Att få ungdomar att redan i skolan, på lågstadiet, lära sig läsa och skriva är faktiskt en av de allra viktigaste tillväxtreformerna. Det betyder tillväxt för Sverige, men det betyder framför allt växtkraft för den enskilde och därmed frihet att forma sitt eget liv.

I går publicerade Finansdepartementets eget rådgivande organ Ekonomiska rådet en bok – *Ekonomi och tillväxt* – med mycket intressant innehåll. Bokens redaktörer pekar i sin sammanfattning på en lång rad av de förslag som Folkpartiet har om sänkta kapitalskatter, sänkta förmögenhetsskatter, sänkta marginalskatter och sådant som Bäckström är emot. Men den som är mest försiktig i boken, Jonas Agell, har tre slutsatser: Undvik höga skatteklivar, sänk skatten för småbarnsmammor och ingenjörer, breda skattebaser är bättre än smala, inför självrisk och kontroll i socialförsäkringarna. Det är precis de råd som vi liberaler följer. Därför säger vi nej till regeringens skatteförslag. Vi har en tydlig inriktning i skattereformen mot marginaleffekter, både för höginkomsttagare och för låginkomsttagare. Vi växlar selektiva bidrag mot generella. Därför är vårt alternativ bättre både för tillväxt och för fördelning, särskilt för kvinnor. Johan Pehrson kommer senare i dag att redogöra mycket noggrannare för vår skattepolitik.

Vi säger ja till en riktig skattereform. Regeringen har lagt det på hyllan och föreslår en kompensation för pensionsavgifter. Man törs inte ens kalla det för en skattesänkning. Men då, fru talman, vill jag säga att är det någon skatt som vi inte behöver kompenseras för, så är det väl den som går till vår egen pension.

Fru talman! Politik är att vilja men också att välja, och det är inte alltid så lätt – man måste prioritera hårt. Vi prioriterar utbildning, vård och statens kärnverksamheter, t.ex. ökad satsning på rättssäkerhet.

Efter regeringens panikbromsning vad gäller biståndet krävs det insatser för att få upp den kärran på vägen på rätt kurs igen. För övrigt flydde ju kusken i panik till Bryssel.

Biståndet måste långt bort från skammens gräns. Man måste se till att inrikta biståndet framför allt på demokrati, mänskliga rättigheter och tillväxt även för människor i de fattigaste delarna av vår värld.

Folkpartiet är ett utbildningsparti – folkskollärarparti, säger en del, och det är vi stolta för. Men det handlar inte bara om att satsa pengar på skolan, utan det handlar också om att satsa på innehållet. Där vi är med ute i kommunerna och styr görs det nu en oerhört tydlig prioritering av skolan och kvaliteten i skolan. Det är mycket, mycket viktigt.

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Däremot drar vi ned på arbetsmarknadsåtgärderna. Det märkliga är att regeringen räknar med att det ska vara fler i arbetsmarknadspolitiska åtgärder nästa år än vad det har varit i år, trots att allting går så bra. Man skulle i och för sig gärna kunna argumentera för att det vore motiverat med en större minskning än den vi gör, nu när vi är inne i en så god konjunktur. Men vi har ändå stannat vid den besparing som vi har gjort.

Regeringen har inrättat ett speciellt institut för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, som konstaterar att AMS-jobb tränger undan vanliga jobb. Det är därför särskilt angeläget att minska AMS-åtgärderna nu.

I stället, fru talman, tycker vi att det är viktigt att prioritera även äldre människor, särskilt de med låga pensioner av vilka många är kvinnor. Vi tycker att även de äldre ska vara med på skattesänkningarna. Men framför allt vill vi höja bostadstillägget, för det är något som särskilt gynnar dem som har den allra sämsta ekonomiska situationen. Vi föreslår dessutom ett mycket bättre skydd mot höga läkarbesöks- och medicinkostnader än vad regeringen nu har föreslagit. Sedan, fru talman, vill jag bara påminna om att vi återställer änkepensionerna. Vi kan inte längre vara med om det här sveket mot änkorna.

Fru talman! Det finns mycket som man skulle vilja tala om. När man hör majoriteten låter det som om det är en helt annan ekonomisk politik, men sanningen är ju den att vi i budgeten lägger om ungefär en tjugondel av utgifterna det första året. Det är det första steget på en ny kurs mot en ny frihetstid. Människor i Sverige behöver mer att bestämma om själva och för detta en god samhällsekonomi i grunden.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationerna nr 1, 24 och 28.

Anf. 19 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det är det första steget åt fel håll.

Karin Pilsäter sade att kollektivismen är död. Jag får då säga som Mark Twain: Ryktet om vår död är betydligt överdrivet. Redan Karl Marx skrev ju 1848: Det går ett spöke genom Europa. Detta har haft stark livskraft.

Kollektivism är att man sluter sig samman. Jag ska ta ett väldigt tydligt exempel, Karin Pilsäter.

I Arvika finns det en metallindustri som heter Smedjan. Det franska företaget lade ned hela fabriken. 230 skulle gå. 52 skulle få stanna sade företagsledningen, men inte riktigt alla. Till Trond Nygårdsmoen, nr 52, sade man: Du får inte vara med. Du är vice ordförande i fackklubben. Du ska gå!

Trond Nygårdsmoen behövde hjälp av sina kamrater. Företagsledningen sade: Vi säger upp allihop, om ni envisas med att få ha fackliga rättigheter. Trond Nygårdsmoen behövde hjälp av sina kamrater, kollektivismen i fackföreningen. Trond Nygårdsmoen är kvar. Det är 53 som är kvar nu. Han är glad för att den här kollektivismen finns, att hjälpa och stödja varandra i organiserad form. Kollektivismen kommer aldrig att dö, för som redan Karl Marx skrev och som framtränger i hans manifest framträder ett samhälle vari en och envars fria utveckling är en förutsättning för allas fria utveckling.

Kollektivismen, den gemensamma solidariteten, är viktig för den enskilde individens frihet. Man ska inte prisges av franska företag eller marknadskrafternas spel. Vi kan inte förlita oss på den osynliga handen

eller på något slags Guds moral som ska hjälpa oss. Vi behöver politiken och den politiska kraften för att sätta upp spelregler. Det trodde jag faktiskt att ni socialliberaler var ense med oss om.

Sedan konkret, Karin Pilsäter, har vi gått igenom ert alternativ på sidorna 122–125 i betänkandet. Ni i Folkpartiet kan väl inte bara säga att det bara är budgetkritik. Bemöt i så fall den kritiken!

Anf. 20 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Jag sade inte att kollektivismen är död, för Lars Bäckström är, såvitt jag vet, inte något spöke. Jag sade att kollektivismens idéer är grundligt slagna när det gäller jobb och företagande. Men det betyder ju inte att vi som liberaler på något sätt skulle motsätta oss idén att människor frivilligt sluter sig samman för att bättre lösa en uppgift – tvärtom. Det är ofta precis det som fackföreningsarbete handlar om, och det är jag personligen en mycket stark anhängare av. Vi tycker att det är mycket viktigt med fackföreningar. Men när fackföreningen kollektivt har fått en rättighet i stället för att individerna har slutit sig samman för att få denna rättighet, det är då det har sparat ur.

Nej, kollektivismen i den bemärkelsen var ett spöke redan på Marx tid, och jag tror att den är det fortfarande. Det är ju några som spökar t.o.m. inne i denna kammare.

Vi liberaler tycker att det är mycket, mycket viktigt med spelregler. För att den osynliga handen ska kunna fungera, för att individer som du och jag när vi går ut och köper skor och apelsiner ska kunna göra det på ett bra sätt, krävs det att staten sätter upp spelregler. Det är precis det som marknadsekonomin handlar om.

Marknadsekonomi är inte den starkes rätt på den svages bekostnad. Marknadsekonomi är fria aktörer på en marknad där staten sätter upp spelreglerna, och just därför ska staten inte också vara spelare. Då blir det just det som står på Finanstidningens förstasida i dag, fiasko. Det är precis det som det handlar om.

Därför tycker vi att kommuner och landsting ska ägna sig åt det som är deras uppgifter i stället för att driva affärsverksamhet. Därför ska staten sälja sina bolag och koncentrera sig mer på sina kärnuppgifter, nämligen att sätta upp bra spelregler, exempelvis en skärpt konkurrenslag, och se till att i den mån det behövs införa en bättre lagstiftning till skydd för kompisarna på det där företaget och inte vara med som spelare.

Anf. 21 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Men ni kräver ju en ny arbetsrätt, att man ska ta ifrån de fackliga organisationerna deras rättigheter. Ett av huvudstråken i den borgerliga blå alliansens politik är ju att slå mot den gemensamma organiseringen av löntagarna.

Annars lät mycket av det som Karin Pilsäter sade väldigt bra, men hur är det i praktiken? Men det är ju dock en budgetdebatt.

Karin Pilsäter sade: Vi är ett folkskollärarparti.

Jag har jobbat i svensk grundskola i tio år, och jag lovar att jag och mina kolleger inte blir duktigare om vi privatiseras. Vi blir duktigare när vi får möjligheter att arbeta på det sätt vi vill och kan. Det kan ju vara en dålig kommunledning. I så fall får väljarna rösta bort den. Vi behöver den friheten, och det kan vi få redan i det här systemet med rätt politisk

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

ledning. Vi blir inte duktigare för att vi privatiseras eller säljs till Bure eller någon annan.

Lärarna vill säkert ha högre löner. Då behöver kommunerna ha mer pengar. Ni i Folkpartiet minskar det ekonomiska utrymmet för kommunerna. Även ni vill ge 4–5 miljarder mindre till kommunerna.

Om det inte är så – Karin Pilsäter står här i kammaren och skakar på huvudet – varför berättade ni inte hur ni hade löst problemet när vi beredde frågan i utskottet? Varför har ni inte skrivit det i era reservationer och gendrivit? Ni har ju läst våra texter. Ni svarar aldrig på kritiken. Ni hoppas att ingen ska se baksidan av er politik, med alla era oerhört dåligt underbyggda, vaga besparingar på lösa boliner. Sedan har ni oerhört skarpa förslag om att återinföra änkepensionerna, som Karin Pilsäter tar upp. Visst skulle jag också vilja göra det, men jag kan inte finansiera det med någon vagt tänkt, osäker besparing på trafikförsäkringen, som jag inte har någon aning om hur den ska gå till.

Man kan inte bekosta faktiska utgifter med tänkta inkomster. Ni kan förstöra Sveriges ekonomi en gång till om ni gör det. Det är det som är det tragiska. Ett folkskollärarparti borde kunna räkna. En folkskollärare finansierar aldrig sina utgifter med tänkta inkomster. Ni är inte längre något folkskollärarparti!

Anf. 22 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Ibland när man läser och hör Bäckström tror man inte att han är lärare utan revisorsassistent.

Saken är den att i det här budgetsystemet sitter Bäckström och majoriteten på två fördelar som ekonomichefen, vilket är mitt yrke, annars sitter på, nämligen rätten att göra upp kontoplanen och att lägga in bokföringsordrar ifall revisorn hittar något fel.

Ni sitter på både kontoplanen och rätten att skicka rättelselappar. Trots att regeringen har ett helt finansdepartement haglar det in rättelselappar, men vi som sitter i opposition förväntas ha samma kapacitet – utan att vi alls har den typen av tjänstemanna- och dataresurser – och vi får dessutom inte skicka in några rättelselappar ifall vi själva tycker att vi gjort några fel. Vi kan inte heller ändra kontoplanen.

Det försvinner inga pengar från kommunerna – det vet Lars Bäckström mycket väl – men vi har valt en annan kontoplan, och det syns tydligt i vårt budgetalternativ. Det går ihop. Det finns en väldigt förenklad tabell, som t.o.m. Lars Bäckström, som är lärare, borde kunna förstå, där det framgår att debet och kredit mycket väl går ihop. De övriga invändningar som majoriteten har skrivit upp tycker jag är av det kamerala slaget att vi kan träta om det någon annan gång än när debatten sänds i TV, för jag tror knappast att det kan intressera någon medborgare.

Däremot tror jag att det intresserar medborgarna som lyssnar på det här att veta att vår politik innebär att man kan få mer valuta för skattepengarna, och det är väl det som är det riktigt viktiga. Vem som helst kan ju lova ut fler miljarder. Det är busenkelt! Men att se till att få valuta för de där miljarderna är mycket svårare. Ett sätt att få valuta är att tillåta Lars Bäckströms alla lärarkolleger runtom i Sverige, som faktiskt vill jobba efter eget huvud och av egen kraft och ibland med en annan arbetsgivare, att också göra det för att tillsammans, för barnens skull, för Sveriges skull, för tillväxtens skull och för ungarnas framtida frihets

skull, faktiskt få lära sig det som gör att de kan få en bra grund att stå på i stället för att ha en massa socialistiska pekpinnar och tala om vem som är bäst på att driva skolor. Släpp lärarna fria! Det är en riktig tillväxtreform!

Anf. 23 MATZ HAMMARSTRÖM (mp):

Fru talman! Den rödgröna statsbudget vi behandlar i dag lägger en god ekonomisk grund för Sveriges inträde i ett nytt årtusende. Den visar att det i Sveriges riksdag finns en stabil majoritet för balanserade statsfinanser, och det är en bra och nödvändig bas för att kunna ta itu med arbetslösheten, miljöproblemen och de sociala orättvisorna i samhället.

Och vi är på rätt väg. Arbetslösheten minskar – målet om 4 % öppen arbetslöshet nästa år ligger inom räckhåll – skatten sänks med särskild inriktning på låg- och medelinkomsttagare, och barnbidraget höjs. Genom Miljöpartiets aktiva medverkan i budgetarbetet kommer nu miljöanslagen de närmaste åren att successivt ökas. Det gäller såväl inköp av skyddsvärd skog, biotopskydd och marksanering som kalkning och miljöforskning.

Som ett av de första länderna i världen redovisade vi i vårbudgeten gröna nyckeltal. De följs nu upp i statsbudgeten. Gröna nyckeltal är ett värdefullt instrument för att följa upp målen på det miljöpolitiska området, och de är avsedda att användas som vägledning för politiska beslut och som underlag för samhällsdebatten på samma sätt som de ekonomiska nyckeltalen. Vi anser från Miljöpartiets sida att Sverige under sin kommande tid som ordförandeland i EU ska verka för att systemet med gröna nyckeltal införs även på EU-nivå, så att det blir lättare att se de ekologiska konsekvenserna av den ekonomiska politik som förs.

Om man granskar de gröna nyckeltalen och deras utveckling ser man att utsläppen av koldioxid ökat under 90-talet och att vi därför måste göra mer för att klara våra åtaganden att minska koldioxidutsläppen. Man kan också se av nyckeltalen att bensenhalten i luft i och för sig har minskat men att den vintertid fortfarande ligger på nivåer över lågrisknivån i flertalet tätorter. Man kan också se att tillförseln av fosfor och kväve till haven minskade för tio år sedan men nu har börjat öka igen.

Den här utvecklingen måste brytas för framtidens skull. Därför behövs Miljöpartiet i Sveriges riksdag, och därför kommer vi att fortsätta att kämpa för en bättre miljöpolitik, för en fortsatt grön skatteväxling och för en fortsatt miljörelaterad av skattesystemet. När det gäller vår skattepolitik kommer Yvonne Ruwaida senare att redogöra mer i detalj för den.

Med den här redovisningen av miljörelevant statistik sitter vi inte nöjda. Vi är inte nöjda med att de gröna nyckeltalen införts. Det har ofta framförts, och förtjänar att framföras igen, att BNP-måttet är alltför trubbigt, och direkt missvisande om det används som välfärdsindex. Det behöver därför kompletteras, och det finns sedan flera år tillbaka ett användbart kompletterande mått, ett index för uthållig ekonomisk välfärd, som kallas Index of Sustainable Economic Welfare, förkortat ISEW. Vid framräkningen av ISEW utgår man från BNP, men drar av kostnader för bl.a. bilolyckor, pendling, föroreningar och förluster i miljökapital. Dessutom väger man in sociala effekter av inkomstfördelningen i samhället.

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Som ett komplement till redovisningen av BNP och gröna nyckeltal i statsbudgeten skulle en årlig redovisning av ISEW för Sverige bidra till att ge en mer rättvisande bild av den samhällsekonomiska utvecklingen. Vi har därför motionerat om att regeringen bör ges i uppdrag att fr.o.m. nästa års statsbudget redovisa ISEW bland de ekonomiska nyckeltalen i finansplanen. Tyvärr har vi inte fått gehör för det i utskottet, och därför yrkar jag bifall till reservation nr 11.

Fru talman! De senaste dagarna har EMU-frågan hamnat i fokus sedan statsministern deklarerat att vi inte har något val när det gäller EMU-anslutningen och att vi inte kan säga nej utan bara ja nu eller ja senare. Det är både sorgligt och upprörande med denna defaultism hos en ledande politiker. Det är klart att vi har ett val! Förnekar vi möjligheten att träffa politiska val kan vi lika gärna lämna över till kamrerer och marknadsaktörer, en önskan man ibland kan spåra i moderat antipolitisk retorik men blir förvånad att höra från en socialdemokratisk statsminister.

Jag förutsätter, och Miljöpartiet förutsätter, att det i en kommande folkomröstning om EMU inte kommer att bli en upprepning av sveket i kärnkraftsomröstningen med två ja-linjer, utan att statsministerns tal om det nödvändiga ja-sägandet bara är ett försök att domptera internt rytande i s-leden, vilket i och för sig är illa nog.

Frågan om medlemskap i valutaunionen är ett av de viktigaste besluten inför framtiden. Ett medlemskap i valutaunionen skulle innebära ett stort steg mot ett Europas förenta stater, med en centraliserad ekonomisk politik långt bort från medborgarnas och de folkvaldas inflytande. Trots att Sveriges officiella linje har varit att vänta och se har riksdagen anpassat den ekonomiska politiken till de krav som en framtida låsning av kronan till euron kräver. En del av dessa krav sympatiserar vi visserligen med, men vi tycker att det är otillfredsställande att Sverige successivt anpassas till EMU utan att medborgarna fått möjlighet att ta ställning till den avgörande frågan, dvs. om vi ska gå med eller inte. För Miljöpartiet är det självklart att ett beslut om en svensk anslutning till EMU ska föregås av en folkomröstning, och vi anser att denna folkomröstning bör komma till stånd så snart som möjligt. Därför yrkar jag bifall till reservation nr 7.

Gunnar Hökmark efterlyste i sitt anförande en redovisning av den rödgröna majoritetens inställning till EMU, och jag ska redovisa min och Miljöpartiets inställning genom att ta upp och bemöta några av favoritarargumenten för EMU.

Det sägs ofta att en EMU-anslutning ger oss lägre ränta. Men i själva verket beror räntenivån i huvudsak på inflationsförväntningarna, och en trovärdig penningpolitik inriktad på låg inflation kan vi fortsätta att föra själva, fristående från EMU.

Det sägs ofta att euron är en stabil och stark valuta, medan kronan, om vi väljer att stå fria från EMU, blir svag och instabil. Men med en fast penningpolitik inriktad på låg inflation finns det ingen som helst anledning att tro att kronan skulle bli svagare än euron. Sedan EMU-starten den 1 januari i år har kronan också stärkts väsentligt gentemot euron.

Det sägs ofta att arbetslösheten minskar om vi går med i EMU, men arbetslösheten beror i huvudsak på hur arbetsmarknaden fungerar vad gäller sådant som lönebildning, arbetslöshetsunderstöd, bidragssystem och arbetsmarknadspolitik, dvs. sådant som inte direkt påverkas av

EMU. Det mesta talar för att om EMU påverkar arbetslösheten på något sätt så är det genom att öka den.

Det sägs ofta att vi måste föra samma politik i alla fall, oberoende om vi går med i EMU eller inte, och att vi därför bör vara med och ha inflytande; sitta vid beslutsbordet, som Alf Svensson sade i någon morgontidning häromdagen. Men det finns inget beslutsbord där Alf Svensson eller någon annan kristdemokrat kan sitta med. Det är centralbankens tjänstemän som beslutar, och vi måste inse att det som blir avgörande för den europeiska centralbankens penningpolitik blir konjunkturläget i de stora länderna på kontinenten, t.ex. Tyskland och Frankrike. Sveriges vikt i EMU blir så liten att vår ekonomiska situation inte kommer att påverka besluten om euroräntans nivå.

Nej, bättre då att stå fri och ha ett handlingsutrymme för en egen ekonomisk politik. Fördelen med att stå fri och ha en flytande växelkurs är att Riksbanken genom att påverka ränta och växelkurs kan stimulera eller kyla av ekonomin beroende på konjunkturläge och inflationsförväntningar. En nationell penningpolitik är ett bra instrument för en stabil ekonomisk utveckling med låg inflation och låga räntor. Om vi går med i EMU förlorar vi den möjligheten.

I vulgärdebatten framställs Miljöpartiet ofta som motståndare till samarbete med andra länder, men inget kan vara mera fel. Vi vill ha ett utvidgat samarbete med andra länder t.ex. i frågor som rör den globala ekonomins utveckling. Bl.a. anser vi att initiativ bör tas på skatteområdet.

En synbar effekt av globaliseringen under senare år är tendensen att alltfler nationer har låga skatter på kapital och företag för att locka till sig utlandsinvesteringar. Genom låg skatt på energi och miljöfarlig produktion kan visa länder också locka till sig miljöfarlig produktion från länder med en mer progressiv miljöpolitik.

Miljöpartiet menar att regeringen i internationella organisationer bör verka för åtgärder för att minska skadlig skattekonkurrens och för minskat skattenivåer på kapital och energi.

Erfarenheter under de senaste åren visar att det globala finansiella systemet fungerar dåligt eller kanske för bra. De internationella finansmarknaderna är väl designade för kortsiktig privatekonomisk effektivitet, och det avreglerade spekulativa kapitalflödet hotar ekonomins stabilitet. Systemet bör förändras så att spekulationskarusellerna under 80- och 90-talen inte kan upprepas. Ett sätt är att minska omsättningen på valutamarknaden, dvs. kasta lite grus i maskineriet genom att införa en global omsättningsskatt på valutatransaktioner.

Jag är medveten om svårigheterna med att införa en internationell täckande skatt, men regeringen bör ändå ges i uppdrag att i internationella institutioner och organisationer driva frågan om en global skatt på valutatransaktioner. Men eftersom utskottsmajoriteten inte lyssnade på det örat yrkar jag härmed bifall till reservation nr 15.

Herr talman! I natt kunde man beskåda himlafenomenet Leoniderna – en kometsvans bestående av en mängd partiklar som när de kommer i kontakt med jordens atmosfär fattar eld och går upp i rök. På samma sätt förhåller det sig med flera av de borgerliga partiernas budgetförslag. De blänker till för ett ögonblick men går upp i rök när de konfronteras med verkligheten.

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Ta t.ex. det moderata förslaget om att ersätta dagens högkostnads-skydd med en frivillig läkemedelsförsäkring. I förslaget räknar moderaterna med att 30 % av befolkningen mellan 18 och 65 år och 80 % av befolkningen över 65 år ska ansluta sig till försäkringen. Frågan är varför så många skulle göra det. Under 1998 var det bara 8,5 % av befolkningen mellan 18 och 65 som nådde den övre beloppsgränsen. Varför skulle då mer än tre gånger så många betala en försäkringspremie på 1 200 kr? Varför skulle 80 % av landets pensionärer betala denna försäkringspremie när det bara är 30 % av dem som kommer upp i den övre beloppsgränsen och skulle tjäna på en sådan lösning?

Herr talman! Moderaternas förslag överlever inte en konfrontation med verkligheten. Det troliga resultatet skulle, snällt räknat, bli att hälften så många som moderaterna räknat med för att få det hela att gå ihop skulle ansluta sig. Det skulle bli ett underskott på närmare 2 miljarder. Detta är inte det enda irrblosset i moderaternas budget.

Ännu värre än de lätt förångade budgetförslagen är den nya moderata sockerretoriken. Det var bara stråkarna som saknades för att Gunnar Hökmarks inledande anförande skulle bli en riktig tårdrypare. Barnfamiljerna har inte råd att köpa vantar, men med moderat politik skulle de minsann få det. Vi moderater vill sänka de skatter som betyder mest för låginkomsttagarna, sade Gunnar Hökmark.

Men var finns de förslagen? I Moderaternas, Kristdemokraternas och Folkpartiets gemensamma reservation – den som Gunnar Hökmark yrkade bifall till – finns förslag om sänkt skatt för fåmansbolag, avskaffad dubbelbeskattning på aktier, sänkt skatt på hushållsnära tjänster, avskaffad förmögenhetsbeskattning och avskaffad särskild löneskatt på vinstandelar. Vissa skulle nog kunna köpa många vantar efter de skatteförändringarna, men för låginkomsttagarna kommer inte den moderata tomten med mjuka paket. Det blir hårda bandage i stället.

Vill man verkligen sänka de skatter som betyder mest för låginkomsttagarna och öka möjligheten till vantinköp ska man göra det som den rödgröna majoriteten föreslår: permanenta den särskilda skattereduktionen för låginkomsttagare, kompensera för egenavgifter och höja barnbidragen.

Avslutningsvis vill jag säga att jag delar Mats Odells uppfattning i två frågor. Det gäller att sambeskattningen av äkta makar bör slopas och att maxtaxans fördelningspolitiska effekter är oacceptabla.

Anf. 24 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Miljöpartiets företrädare Matz Hammarström pratar om gröna nyckeltal. Jag tycker som centerpartist att det är väldigt bra att ekonomin också skärskådas ur miljösynpunkt. Men för en tid sedan begärde Miljöpartiet en extra debatt om barnkonventionen och barnens rättigheter i samhället – en väldigt viktig debatt. Under de tio år som barnkonventionen har gällt här i Sverige har kravet på en barnbilaga i budgeten också framförts bl.a. av företrädare från Miljöpartiet. Är den frågan bortglömd, eller är det någonting som ni fortfarande driver?

Sedan talar Matz Hammarström om skatteväxling. Det är väldigt bra med en äkta skatteväxling – en äkta skatteväxling som har raka rör mellan höjda miljöskatter och sänkta arbetsgivaravgifter. En äkta skatteväxling har inte genomförts i Sverige sedan den 1 januari 1997, när Center-

partiet drev igenom sänkta arbetsgivaravgifter som motsvarades av höjda miljöskatter – raka rör.

Högekostnadsskyddet pratar Matz Hammarström väldigt mycket om. Vi tycker att högekostnadsskyddet är viktigt. Den åsikten delar vi. Men vi tycker att det ska vara ett riktigt skydd. Miljöpartiet har varit med och höjt gränsen för högekostnadsskyddet från 1 300 kr till 1 800 kr – någonting som drabbar precis de svaga grupper som Miljöpartiets företrädare säger sig värna väldigt mycket om. För mig hänger inte detta ihop.

Anf. 25 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Det var tre frågor på en gång. När det gäller den första frågan, om barnkonsekvensanalyser, kan jag säga att det inte alls är en fråga som vi har släppt. Den jobbar vi vidare med. Det är bra att Lena Ek tar upp frågan igen. Jag hoppas att vi till nästa budget ska kunna ha sådana i skrift.

Man kan diskutera om det är Centerpartiet som ska ha tolkningsföreträdare när det gäller hur man definierar äkta skatteväxling. För oss är det tveklöst så att budgeten innehåller en skatteväxling. Skatten på arbetsinkomster sänks avsevärt. Skatten på olika miljöstörande verksamheter höjs. Det är frågan om en skatteväxling, Lena Ek.

I det läge vi befann oss när vi var tvungna att göra någonting för att klara budgettaket, som också Lena Ek och Centerpartiet har ställt sig bakom, valde vi att höja högekostnadsskyddet från 1 300 kr till 1 800 kr. Det var inget lätt beslut, men för att ta ansvar för landets totala ekonomi var vi tvungna att göra detta. Det jag talade om i mitt anförande var en kritik mot det moderata alternativet till detta.

Anf. 26 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Jag är väldigt glad att vi, i alla fall om Miljöpartiet och Centerpartiet får bestämma, kommer att ha barnkonsekvensbeskrivningar i fortsättningen, för det tror jag är mycket viktigt.

Definitionen av skatteväxling har gjorts i enighet av en parlamentarisk utredning. Det tycker jag är en bra grund för definitioner av saker och ting.

När det gäller högekostnadsskyddet finns det väldigt mycket annat att göra än att just höja gränsen. Jag kan bara nämna att 20 % av läkarbesöken beror på felmedicineringar. Det skulle ge en väsentligt större effekt om man inriktade sig på åtgärder som förbättrar problemet från den ingången i stället.

Anf. 27 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Vad gäller äkta skatteväxling ska det vara höjda miljöskatter och sänkt skatt på arbete. Men sänkningen av skatten på arbete gäller såvitt jag kan se dels inkomstskatter, dels arbetsgivaravgifter. Här har vi sänkt inkomstskatterna. Det finns också, som Lena Ek är medveten om, i förslaget om kompetensutvecklingskonton ett inslag av sänkt arbetsgivaravgift.

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Anf. 28 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Jag tänkte uppehålla mig rätt så mycket vid det internationella samarbetet.

Sverige har ju en liten, öppen ekonomi. Vi bygger vårt välstånd på internationell handel och internationell samverkan. Men Matz Hammarström säger här att i Miljöpartiets perspektiv beror jobben bara på vilken arbetsmarknadspolitik man bedriver och hur hög a-kassa man har.

Låt mig ställa några mycket konkreta frågor. Finns det inget samband mellan jobben i Sverige och huruvida det finns några företag här? Om det finns ett samband mellan att det finns ett företag och att man kan få ett jobb – betyder då inte villkoren för företagen här i Sverige i relation till villkoren i andra länder någonting? Och i så fall, Matz Hammarström, om det är bra för företag som handlar med andra länder att ha samma valuta – och det är väl ändå väldigt svårt att säga emot – vilka andra fördelar för företagen vill ni i Miljöpartiet erbjuda om ni säger nej till fördelen av en gemensam valuta? Handlar det om ännu mer sänkta skatter – mer än vad Folkpartiet föreslår, eller handlar det om några andra fördelar för företagen – det som ni brukar kalla för stora nackdelar?

När genomskinligheten enligt allas bedömningar kommer att betyda att konsumentpriserna, dvs. det som vi betalar när vi är ute och handlar, blir lägre med en gemensam valuta – vilka andra fördelar tänker Miljöpartiet föreslå för oss konsumenter när vi ska betala mer på grund av att Miljöpartiet inte vill att Sverige ska vara med i valutasamarbetet?

På vilket sätt tänker ni i Miljöpartiet se till att man i Europasamarbetet verkligen kan genomföra bättre miljöskatter osv.? Ni vill ju egentligen helt och hållet gå ur Europasamarbetet, men framför allt se till att Sveriges inflytande inte alls blir så stort som det skulle kunna bli om Sverige var med och samarbetade fullt ut.

Hur får vi företag? Hur får vi bättre villkor för konsumenterna? Hur får vi inflytande?

Anf. 29 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! När det gäller att gynna företagandet i Sverige delar jag Karin Pilsäters uppfattning att sänkt arbetsgivaravgift är en viktig del i detta arbete. Vi kommer att fortsätta driva frågan om detta liksom vi har gjort tidigare.

Det återstår att se om det verkligen blir lägre priser genom en EMU-anslutning.

Sveriges export går ju åtminstone till hälften till länder utanför EMU-området, så en valutarisk finns ju fortfarande kvar.

Vi i Miljöpartiet vill driva ett miljösamarbete. Så länge Sverige är med i EU är vi aktiva och pådrivande i den gröna gruppen där för ett gott miljösamarbete. Vi anser i och för sig att Sverige också som en fristående stat utanför EU ska kunna driva ett miljösamarbete i olika internationella sammanhang.

Anf. 30 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Vi är många som är nyfikna på vilka andra organisationer Miljöpartiet vill bedriva samarbetet i. Men det kanske är en annan fråga. Jag vet inte om det är Nato, Amnesty International eller vilka in-

ternationella organisationer det är som ska bedriva det arbete som i dag bedrivs inom EU.

Sverige kommer att tappa inflytande i EU. Om 15 stycken sitter runt ett bord och en av dem alltid säger ”vi vill inte vara med på det och det”, bryr man sig självfallet inte så där överdrivet mycket om vad den säger på de punkter där den faktiskt vill vara med. Det är väl ändå rätt uppenbart att Sverige kommer att få ett minskat inflytande generellt sett om vi alltid håller på att vara nejsägare.

Matz Hammarström säger att Miljöpartiet vill fortsätta med sänkta skatter. Men om det nu är så att vi kan få en fördel för jobb, företagande och konsumenter genom att vara med och ni vill välja bort den fördelen – hur mycket mer tänker Miljöpartiet då sänka skatterna än vad vi liberaler vill göra för att kompensera för detta? Vilken social välfärd är det då som ni vill radera? Ni anser ju att vi redan nu sänker skatterna för mycket, men ni vill uppenbarligen sänka skatterna ännu mer. Eller vad har ni i Miljöpartiet för recept för att erbjuda företag och konsumenter de fördelar som ni kastar bort genom att säga nej till valutasamarbetet?

När det gäller valutakursrisken vill jag säga att inom en mycket kort tid kommer 75 %, tre fjärdedelar, av Sveriges handel in och ut att ske just med euroländer. Det är en otroligt stor marknad. Företagen kan välja mellan att lokalisera sig på ett ställe som ligger inom eller utom euroområdet. De vill då ha andra fördelar. Jag vill inte behöva bjuda under när det gäller miljöregler, arbetsrätt eller andra sådana saker för att locka företagen, utan jag säger ja till valutasamarbetet.

Anf. 31 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Karin Pilsäter vill att jag ska redovisa vad jag vill kompensera företagen med för att de inte kan dra nytta av de fördelar som hon påstår att en EMU-anslutning skulle innebära. Jag delar inte den uppfattningen, så jag tycker inte att jag är skyldig att redovisa kompensation för fördelar som jag inte anser är reella.

När det gäller sänkta skatter så delar jag Karin Pilsäters uppfattning om arbetsgivaravgiften. Det finns andra typer av skattesänkningar, t.ex. detta återkommande tal om avskaffad dubbelbeskattning på aktier, som däremot är något som vi inte anser är viktigt i sammanhanget.

Anf. 32 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Herr talman! Sakläget är det att Miljöpartiet, liksom i och för sig Vänsterpartiet, har varit emot alla de grundläggande förändringar som lett till att det går bra för svensk ekonomi i dag. Det gäller oberoende riksbank, saneringspolitik, avregleringar och privatiseringar, dvs. de reformer som har gett förutsättningar för att det ska kunna gå bra i dag.

Av samma skäl är de emot att man fortsätter på reformspåret. Det är därför Matz Hammarström är emot att Sverige ska ta del i det gemensamma valutasamarbetet fullt ut.

Detta innebär också att ni ställer svenska småföretag utanför en rättvis möjlighet att konkurrera på hela den europeiska marknaden. Alla de stora företagen kommer att klara sig. Men de små – den tekniska verkstaden, det avancerade dataföretaget – alla de som finner att den svenska marknaden är för liten vill ni i praktiken försvåra för. Jag säger inte att ni gör det omöjligt, men ni försvårar för dem.

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Detta har sin grund i att ni är emot hela detta Europasamarbete som nu tar plats. Det är bara att komma ihåg en sak: Hade ni och era likatyckande runt om i Europa fått igenom er uppfattning så hade det inte funnits någon europeisk miljöpolitik. Det hade inte funnits ett politiskt samarbete som ger säkerhet och trygghet för de nya demokratierna i Central- och Östeuropa. I all dess inskränkthet ser man konsekvensen av er politik i den delen.

Det intressanta i den här kammaren i dag är att socialdemokratin och regeringen är beroende av ert stöd. Det är därför det ser mörkare ut för framtiden än vad det ser ut just nu i svensk ekonomi i dag.

Anf. 33 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Moderaterna har ett problem. Den här gången kan de inte påstå att det ser mörkt ut i dag, utan de måste påstå att det kommer att se mörkt ut snart – att framtiden ser dyster ut. Jag delar inte den uppfattningen. Jag tycker att läget vi har i dag visar att vi kan föra, och att vi för, en kraftfull politik utanför EMU.

Att påstå att vi för att kunna bedriva ett samarbete i t.ex. miljöpolitiska frågor måste ingå som en del i en europeisk union stämmer inte heller. Jag förutsätter att t.ex. Norge också är med och diskuterar internationella miljöfrågor och europeisk miljö.

Gunnar Hökmark talar om de små företagen. I diskussionen om företagsklimatet var det väl framför allt de små teknikintensiva företagen, IT-företagen, som inte alls delade den borgerliga oppositionens syn på att företagsklimatet i Sverige var så dåligt. De flesta företrädarna för de små IT-företagen tyckte att vi har ett bra företagsklimat i Sverige. Jag har inte hört något uttalat krav från de företag som Hökmark nämner på att Sverige måste gå med i EMU – annars går det illa.

Jag tror att Sverige kan behålla sin styrka stående utanför EMU och att det finns betydande demokratiska fördelar med att stå fri från vad som med stor säkerhet kommer att utvecklas till en europeisk stat.

Anf. 34 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Herr talman! Matz Hammarström och Miljöpartiet vill inte gå med i eurosamarbetet av just det skäl som är så avslöjande, nämligen att ni vill kunna använda kronans värde genom att devalvera och därigenom göra svenska folket fattigare för att undvika att ta tag i de riktiga problemen i ekonomin. Det är just detta som är skälet. Tryggheten med ett fast valutasamarbete innebär att medborgarna i de olika länderna vet hur mycket pengarna är värda och vet att de kan användas överallt.

Man kan konstatera en sak: Ni miljöpartister står gärna och talar om internationellt samarbete – men det konkreta samarbete som finns i vår närhet och som betyder oerhört mycket för Europas folk är ni emot. Ni är för det samarbete som inte finns, och ni är emot det samarbete som finns.

Till sist vill jag bara säga en sak angående skatterna. Uttryck det inte så cyniskt att skattesänkningar bara är någonting som gäller företag! Våra skattesänkningar för företag syftar till att företag ska stanna, utvecklas och växa i Sverige. Jag tror inte att någon i denna kammare är ovetande om vad som sker just nu.

Dessutom borde Matz Hammarström läsa på bättre. Vi föreslår sänkningar av just de skatter som betyder mest för låg- och medelinkomstta-

gare genom förvärvsavdrag, genom grundavdrag per barn och genom att vi också ser till att kommunalskatterna kan sänkas utan att det påverkar kommunernas ekonomi i övrigt.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Matz Hammarström, som ju ändå har en replik kvar. Om man inte gör de här sänkningarna för låg- och medelinkomsttagarna, vad ska de då avstå ifrån i sin hushållsbudget? Tala om vilka kostnader som är överflödiga och som de ska skära bort! Vi sparar på statens och kommunernas utgifter. Ni vill spara på människornas utgifter.

Anf. 35 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Därmed är vi tillbaka i Leoniderna igen. Det här sista var ett regn av irrbloss. Moderaterna påstår att de kan sänka skatten för företag, för kapitalägare, för låg- och medelinkomsttagare samt kommunalskatten utan att det på något sätt påverkar kvaliteten på den kommunala servicen eller någonting annat. Detta är grundproblemet i den moderata politiken. Det går inte ihop. Det är ett sockersött satsande på sådant som låter bra, men det fungerar tyvärr inte när det konfronteras med verkligheten.

Anf. 36 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Först vill jag tacka Matz Hammarström för hans stöd när det gäller min och Kristdemokraternas kritik mot sambeskattningen av äkta makar i förmögenhetsbeskattningen och den uppochnedvända fördelningseffekten av maxtaxan.

Sedan frågar han var förslagen om sänkt inkomstskatt för låg- och medelinkomsttagare finns. Jag vet inte om Matz Hammarström verkligen har studerat vår motion. Vi satsar nämligen 17 miljarder kronor på att öka grundavdraget. Det här gäller ju just de medborgare som har de sämsta inkomsterna. Det är de som gynnas av detta. I dag kan man tjäna ungefär 8 700 kr innan man börjar betala kommunalskatt. Med vårt höjda grundavdrag kan man tjäna 18 300 kr innan man börjar betala kommunalskatt.

Genom att vi har valt grundavdraget som princip satsar vi dessutom, Matz Hammarström, på att pensionärerna också ska få del av den förbättrade ekonomi som vi nu upplever i Sverige. Det skulle vara intressant att veta vad Miljöpartiet sätter mot Kristdemokraternas förslag om att höja pensionstillskottet med 200 kr under nästa år. Med vårt förslag får pensionärerna ungefär 350 kr mer per månad, dvs. 4 200 kr mer per år, när den nya garantipensionen är genomförd. Hur kan Matz Hammarström och Miljöpartiet motivera att pensionärerna, som varit med och byggt upp välfärden, inte ska få del av de förbättrade resurserna när nu ekonomin blir bättre i Sverige?

Anf. 37 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Ett höjt grundavdrag gynnar väl inte särskilt låginkomsttagarna, Mats Odell? Ett höjt grundavdrag gynnar väl alla? Om man särskilt ska gynna låginkomsttagarna sker det genom det vi vill göra, nämligen att permanenta den särskilda skattereduktionen som riktar sig direkt till låginkomsttagarna.

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

För några år sedan kom det statistik från SCB över välfärdsutvecklingen under det senaste årtiondet. Den visade att de grupper som hade förlorat var barnfamiljer och ungdomar. De stora förlorarna var inte pensionärerna. Därför har vi valt den här prioriteringsordningen nu. Med de knappa resurser som finns nu, har vi valt att prioritera barnfamiljerna genom ett höjt barnbidrag. Vi får återkomma till pensionärerna. Just nu finns det inte utrymme att öka för dem.

Anf. 38 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Det är klart att man kan säga att ett grundavdrag gynnar alla. Det tycker vi är positivt. Miljöpartiet och majoriteten bygger in nya marginaleffekter, nya fattigdomsfällor, i skattesystemet. För en ensamstående lönar det sig inte att ta ett heltidsarbete om man får den möjligheten, eftersom inkomster då faller bort genom att man plötsligt får en marginaleffekt i skatteskalen. Jag tror att Miljöpartiet borde tänka över detta. Man måste få ett gott utbyte för att förbättra sin ekonomiska situation.

Det är alldeles riktigt att regeringen satsar en del på barnfamiljerna, men det sker på ett felaktigt sätt. Jag tyckte att Matz Hammarström gav mig rätt i att det nu föreslås, nämligen en maxtaxa, verkligen gynnar dem som redan har höga inkomster. De får enorma köpkraftstillskott genom den här maxtaxan.

Vi kristdemokrater föreslår i stället en familjepolitik som skapar valfrihet och inte försöker styra in enbart till den kommunala barnomsorgen. Vi vill att föräldrarna själva ska få välja om de vill ha mer tid med barnen. Maxtaxan verkar ju i motsatt riktning. Den verkar i riktning mot mindre tid med barnen och mer tid på dagis. Det tycker vi att politikerna inte ska styra mot. Familjerna ska själva fatta beslut om detta. Därför har vi lagt fram en valfrihetsreform.

Jag uppfattade tidigare att Matz Hammarström kritiserade den politik han själv står bakom. Hur går detta ihop?

Anf. 39 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Det är mycket enkelt, Mats Odell. Vi föreslår inte maxtaxa. Nu diskuterar vi statsbudgeten för nästa år. Där finns inte något förslag om maxtaxa. Det enda som finns med är att det står att det finns ett ekonomiskt utrymme reserverat för ett stegvis införande av maxtaxa och allmän förskola. Vi tycker att det är en bra idé med allmän förskola. De förslag till maxtaxa som vi hittills har sett från Socialdemokraterna tycker vi inte är någon bra idé. Där delar jag Mats Odells uppfattning.

Anf. 40 JAN BERGQVIST (s):

Herr talman! Kommer våra barn och barnbarn att få andas frisk luft och ha rent vatten? Kommer de att få leva i en rik natur och en giftfri miljö?

Förutsättningarna finns. Om vi vill, kan vi ta på oss det politiska uppdraget att överlämna ett miljövänligt och hållbart Sverige till nästa generation. Experterna är ganska eniga om att det går att lösa Sveriges stora miljöproblem på en generation, dvs. på ca 20 år.

Men då måste vi bli mycket effektivare när vi använder energi och råvaror. Då måste vi värna och vårda den biologiska mångfalden. Då

måste vi med bestämda steg fortsätta att gå från det gamla avloppssamhället till det nya kretsloppssamhället. Detta är en fråga om rättvisa mellan generationerna. Vi har ingen rätt att misshushålla med dagens resurser så att vi förstör levnadsvillkoren för kommande generationer.

Låt oss i stället möta utmaningen att göra Sverige till ett föregångsland i omställningen till ett hållbart samhälle! Vi måste se till att kampen för miljön får gå hand i hand med kampen för arbete, rättvisa och välfärd.

En annan stor utmaning är att se till att den äldre generationen kan leva ett rikt och aktivt liv, ett tryggt och gott liv där det finns bra vård och omsorg åt alla som behöver. Vi måste klara en rättvis och solidarisk finansiering av pensioner, vård och omsorg.

Detta är att möta de goda tidernas utmaning. Svenska folket blir friskare och lever längre och längre. Det blir alltför mycket gamla människor i Sverige. Det är en stor framgång. Det är kanske det allra bästa tecknet på att vi i grunden har ett gott samhälle som utvecklar sig åt rätt håll.

Men visst är det en stor utmaning att klara en rättvis och solidarisk finansiering av pensionerna, vården och omsorgen, så att alla blir delaktiga i välfärden – alla, inte bara några.

Sverige hör till de länder som har den absolut lägsta spädbarnsdödligheten i världen. USA har dubbelt så hög spädbarnsdödlighet, trots att man per invånare har minst lika stora läkarresurser som vi har. Att så många barn dör i USA beror framför allt på att den amerikanska hälso- och sjukvården inte är till för alla på samma sätt som den är i Sverige.

Moderaterna upprepar ständigt sin besvärjelse om att Sverige inte har världens bästa välfärd. Jag frågade Bo Lundgren: Vilket annat land vill ni hålla upp som föredöme när det gäller välfärden? Han svarade: Schweiz. Visst finns det en hel del som är bra i Schweiz, det ska erkännas. Men nog säger det en del om moderaterna att de vill se Schweiz som ett föredöme för oss, trots att Schweiz har flera fattiga och en ojämnare fördelning av välståndet, trots att Schweiz ligger chockerande långt efter när det gäller jämställdheten, trots att Schweiz har högre spädbarnsdödlighet och trots att Schweiz har använt sig av gästarbetare och tillfällig arbetskraft på ett sätt som aldrig skulle ha accepterats i Sverige. Vi ska också veta att när FN presenterar sina mätningar av den mänskliga utvecklingen i olika länder då hamnar Schweiz ofta långt efter oss.

Mot socialdemokraternas syn på välfärd och solidaritet står framför allt moderaternas. Moderaterna anser att välfärdsstaten har tjänat ut, att välfärdsstaten ska ge vika. Det står så i deras programskrift *Land för hoppfulla*. I stället ska marknaden lösa problemen åt oss. Skatterna ska sänkas, men i gengäld får vi räkna med nedskärningar, högre avgifter och allt större utgifter för privata försäkringar.

Moderaterna talar om frihet. Men vems frihet talar de om? I frihetens namn ska statens insatser för välfärden hårt beskäras. I frihetens namn ska kommunerna vingklyppas. I frihetens namn ska landstingen avlövas och på sikt avskaffas.

Visst är marknaden ett viktigt instrument. Vi socialdemokrater tycker att marknaden är en bra tjänare, men en dålig herre. Vi ska betjäna oss av marknadsekonomin. Men vi ska inte skifta över till ett samhälle där det är marknaden som styr och ställer. Marknaden tar inget socialt ansvar.

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Marknaden bugar sig alltid djupare för de rikas pengar än för de många behov.

Vi socialdemokrater vill vidga frihetens gränser för alla, öka alla människors frihet. Just därför säger vi nej till en politik som innebär att de ekonomiskt starka ökar sin frihet på bekostnad av de andra.

Jag måste säga att jag är förvånad över att Lena Ek i Centerpartiet och Karin Pilsäter i Folkpartiet är så välvilliga och överslättande när det gäller moderaternas politik. Kristdemokraternas Mats Odell har upphört att förvåna i det sammanhanget. Borde inte Centern och Folkpartiet ha mer kritik mot det stora asociala experiment som Moderaterna vill genomföra? I Folkpartiet är ni pigga på pekpinna. Men varför får aldrig Moderaterna känna av Folkpartiets pekpinne-liberalism?

Karin Pilsäter försökte här avfärda kritiken mot Folkpartiets budgetalternativ genom att säga: Det är kamerala synpunkter. Det är ingenting som TV-tittarna är intresserade av. Det får vi resonera om i ett annat sammanhang.

Men, Karin Pilsäter, jag tror faktiskt att de som lyssnar och som tittar på den här debatten är mycket intresserade av att det är ordning och reda i budgeten. Jag tror att många av dem minns hur det var en gång i början av 90-talet när det inte var kameral ordning och reda i budgeten, utan då en folkpartistisk finansminister tappade greppet om den ekonomiska utvecklingen.

Jag tycker att ni i Folkpartiet allvarligt ska fundera över hur det kommer sig att ert budgetalternativ år efter år är det sämsta och svagast utformade av de borgerliga partiernas alternativ. Jag har kanske anledning att kritisera de alternativen, och det är ingen tvekan om att det varje år är Folkpartiets budgetalternativ som är det svagaste och det sämst genomarbetade. Det borde Folkpartiet verkligen fundera allvarligt på, i stället för att avfärda detta och säga att det bara är kamerala synpunkter som vi får ta i något annat sammanhang. Karin Pilsäter är ekonomichef. En god ekonomichef ska ha respekt för revisorsassistenten. En revisorsassistent kan göra en mycket värdefull insats som ekonomichefen ska ta vara på.

Centerpartiet och Lena Ek skriver ihop sig med de tre andra borgerliga partierna om ett, måste jag säga, egendomligt särskilt yttrande. Jag vill fråga Lena Ek: Är inte detta första gången i Centerpartiets historia som ni vill utfärda en dödsdom över alla kommunala företag i Sverige? Varför skrev ni inte ett ord i er motion om det som står i det särskilda yttrandet? Varför vill inte Lena Ek låta Centerpartiets egna kommunalpolitiker avgöra hur de ska ha det med de kommunala företagen i sina egna kommuner?

Lena Ek talade vackert om decentralisering. Decentralisering är nog bra så länge det inte drabbar människorna ute i landet. Men ni vill inte ens låta de egna kommunalpolitikerna bestämma hur de ska ha det i sina egna kommuner.

Jag vill också fråga Lena Ek om hennes förslag att införa ett allmänt stopp för reellt höjda anslag till statliga myndigheter år 2000. Först kan man ju undra varför Lena Ek inte följer den regeln själv. Man kan undra varför hon föreslår reellt höjda anslag för flera statliga myndigheter. Vidare kan man undra varför Lena Ek inte ger några som helst sakliga skäl till att en del andra myndigheter, t.ex. skogsvårdsorganisationen som är

mycket viktig, då skulle bli utan de höjningar som regeringen har föreslagit?

Mats Odell kommenterade sjukvårdssituationen i västra Götaland. Jag skulle vilja fråga Mats Odell om han verkligen är beredd att säga att den borgerliga majoriteten i Västra Götaland för en bra sjukvårdspolitik. Är det som vi ser hända i Västra Götaland bra för dem som behöver vård?

Vid den första budgetdebatten som vi hade här i riksdagen i höst – jag tror att det var den 20 september – sade debattörerna från alla sju riksdagspartier nästan ordagrant samma sak: ”Det går bra för Sverige”, eller ”Nu går det bra för Sverige”. Moderaternas Gunnar Hökmark ville i varje fall då gärna sola sig i glansen av den goda ekonomiska utvecklingen. Han menade att den delvis skulle bero på den borgerliga regeringens politik 1991–1994. Tro kan man ju alltid göra, det är tillåtet. Men kom ihåg att när ni förra hösten felaktigt påstod att det skulle gå dåligt för Sverige i år var ni inte alls intresserade av att dra fram något orsakssamband mellan den ekonomiska utvecklingen i år och den politik som ni bedrev för mer än ett halvt decennium sedan.

I själva verket är det rätt avslöjande att jämföra vad ni sade om svensk ekonomi förra hösten och vad ni säger nu i Finansutskottets betänkande.

Då talade ni om tillväxtfientlig politik. Nu får ni erkänna att tillväxten är hög.

Då talade ni om jobbfientlig politik. Nu får ni erkänna att alltfler får jobb.

Då sade ni att varslen stod som spön i backen. Det var Lars Tobisson som sade det. Nu får ni erkänna att näringslivet växer.

Då talade ni om budgeten som ett falsifikat. Nu får ni erkänna att vi varje år har klarat utgiftstaken och budgetmålen.

Då sade ni att sysselsättningsökningen snabbt skulle förflyktigas. Nu får ni erkänna att sysselsättningen fortsätter att öka.

Då sade ni att det planerade överskottet i de offentliga finanserna snabbt skulle raderas ut. Nu ser vi att ni gjorde en felräkning på inte mindre än 66 miljarder kronor – sextiosex tusen miljoner – en magnifik felräkning, även om ni inte slår era egna felräkningsrekord från perioden 1991–1994.

I dag tog Gunnar Hökmark ny sats och startade en ny omgång med svartmålningar. Han sade: Inga reformer. Dagens stillastående. Det går dåligt för Sverige. Det säger han alltså i dag. Så sent som i september sade han att det går bra för Sverige. Gunnar Hökmark ska nog se upp så att han inte är på väg mot ett nytt stort magplask i felbedömningar.

Jag fick just innan jag gick upp i talarstolen ett pressmeddelande från Arbetsmarknadsstyrelsen om dess bedömningar av utvecklingen på arbetsmarknaden. Man konstaterar att det är en stark sysselsättningstillväxt. Förra året, i år och nästa år räknar man med att det blir 200 000 nya jobb. Man säger vidare att det finns goda förutsättningar att sysselsättningen fortsätter att öka även därefter och att det finns goda förutsättningar att nå regeringens mål att minst 80 % av människor i arbetsför ålder ska ha jobb och att nå det målet tidigare än 2004.

Jag vill passa på att tacka Vänsterpartiet och Miljöpartiet för ett gott samarbete både i förhandlingarna om budgetpropositionen och i utskottsarbetet.

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Till sist, herr talman, vill jag säga att en modern välfärdsstat har ett ömtåligt skinn. Därför måste den ständigt skyddas och ses om. Hoten finns där ständigt: hoten om ökade klyftor, permanent arbetslöshet och miljöförstöring. De hoten måste vi alltid vara beredda att slå tillbaka. Vi måste också vara beredda att bryta våldet och vanmakten och ge oss på utanförskapet och den rotlöshet som har fått breda ut sig i skuggan av arbetslösheten och den ekonomiska krisen.

Jag tycker att människor som har varit med om att bygga upp Sverige under 1900-talet kan vara stolta över sitt verk. Vårt land har gjort en storslagen resa från det gamla gistna Fattigsverige till informationsteknikens och mångfaldens Välfärdssverige. Men vi kan naturligtvis inte nöja oss med hur Sverige ser ut i dag när vi nu tar steget in i 2000-talet.

Sverige måste besegra arbetslösheten. Vi ska ta steget in i kunskaps-samhället. Vi ska värna och utveckla välfärden. Vi ska göra Sverige till ett föregångsland i omställningen till ett hållbart samhälle, och vi ska utveckla vår demokrati så att alla kan bli delaktiga.

Solidaritet är att leva sig in i andra människors villkor och att visa omsorg och omtanke om varandra. Vi socialdemokrater vill att solidaritet ska vara Sveriges väg att möta framtiden. Vi säger nej till egoismens krassa marknadssamhälle, men vi vill vara med och bygga solidaritetens goda och gröna folkhem.

Jag yrkar bifall till finansutskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 41 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag gläds naturligtvis med Jan Bergqvist över att det för närvarande går bättre för svensk ekonomi. Men det är ju ändå ett stort problem att vi nu har 70 svenska kommuner som står i kö till regeringens kommunakut och att landstingen går med växande underskott sedan 1995. De ökar år från år. Det är ett stort problem.

Den positiva sysselsättningsutvecklingen får inte vara en anledning till att luta sig tillbaka, Jan Bergqvist.

Jag är lite förvånad över majoritetens bemötande av oppositionens förslag om strukturella reformer, som även Finansdepartementet driver på, men som man inte lyckas få igenom. Jag har en fråga till Jan Bergqvist. Är han beredd att i den här rödgröna majoriteten försöka motivera både sina egna ledamöter i den socialdemokratiska riksdagsgruppen och Vänsterpartiet och Miljöpartiet för behovet av sådana strukturella reformer?

Det ni nu kommer med mot vår politik är ju inte att reformerna är onödiga. Vi summerar den kristdemokratiska motionen. Där kritiserar ni två redovisningsfrågor, tre införandedatum för våra reformer, tre bedömningsfrågor där utskottsmajoriteten inte helt delar effekterna av våra reformer. Man har en politisk invändning. Den handlar om familjepolitiken. Ni anser att vi vill föra undan kvinnorna från arbetsmarknaden. Det är fullständigt fantastiskt. Det är ett skott i foten, herr talman, att majoriteten tycker att Kristdemokraterna vill föra undan kvinnorna från arbetsmarknaden när vi vill skapa en valfrihet.

Herr talman! Det vore bra om Jan Bergqvist svarade på om det finns ett behov av strukturella reformer trots den positiva utvecklingen. Är det inte bra att ta det tillfället nu innan det har gått ifrån oss?

Anf. 42 JAN BERGQVIST (s) replik:

Herr talman! Jag lutar mig inte bakåt, utan jag tror att Mats Odell såg att jag lutade mig framåt i den här replikväxlingen.

Det finns oerhört mycket att göra för framtiden. Ett problem i den politiska debatten är att när de borgerliga för fram sina förslag sätter man rubriken destruktive reformer. När vi genomför förändringar kallas de aldrig för strukturella reformer i ert språkbruk.

Ett exempel på det är den helt gigantiska satsningen på att vi ska gå in i kunskapssamhället, med kunskapslyftet, nya högskoleplatser, med satsningen på kompetensutveckling och kunnande. Det är en oerhört stor förändring som man mycket väl kan kalla en strukturell reform, även om jag själv ogärna använder uttrycket strukturell eftersom det är så vagt och luddigt. Det är en oerhört viktig förändring av det svenska samhället för framtiden.

Ett annat exempel är det arbete som vi nu gör med omställningen till ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle. Det är en oerhörd revolutionerande förändring som vi ser framför oss.

När ni från borgerligt håll säger att det inte finns några strukturella förändringar, stämmer det inte med ert eget språkbruk. Vi genomför mycket stora förändringar. Att det sedan inte råkar vara just de förändringar som ni borgerliga vill ha är en helt annan sak. Vi är fullt upptagna med ett intensivt reformarbete.

Anf. 43 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Visst förekommer det att saker och ting kallas strukturella reformer. En av dem som står överst på listan i konvergensprogrammet är införandet av en maxtaxa i barnomsorgen. Så visst genomförs det en del strukturella reformer även om de inte väsentligt lär påverka ekonomins funktionssätt.

Vad det handlar om, Jan Bergqvist, är trots allt lönebildningen som har varit Sveriges största problem under de senaste 30 åren och som har gjort att vi har varit tvungna att devalvera undan för undan. Det handlar om arbetsmarknadens funktionssätt.

De allra flesta oberoende ekonomer som inte är anställda av arbetsmarknadens parter – men även vissa av dem – de utländska instituten OECD, IMF och EU-kommissionen, pekar på arbetsmarknadens funktionssätt och lönebildningen som akilleshäla för att den svenska ekonomin ska kunna fortsätta att vara positiv så att det inte går som förra gången, på 1980-talet, då vi fick en kraftig uppgång som ledde till att vi fick en bubbla och en mycket djup lågkonjunktur.

Det handlar om att förebygga detta, Jan Bergqvist. Är ni socialdemokrater beredda att exempelvis försöka genomföra Svante Öbergs utredningsresultat? Nu har detta redan mer eller mindre skjutits i sank. Hur blir det med a-kasseutredningen? Är det saker som ni tror är viktiga att genomföra, eller anser ni att det bara är någon sorts ”borgerliga påhitt”, som är uppfunna för att göra det sämre för folk? Det är mycket viktigt att socialdemokraterna ger besked på den punkten.

Anf. 44 JAN BERGQVIST (s) replik:

Herr talman! På borgerligt håll talas det ofta om att det är strukturella reformer som är nödvändiga. Tittar man sedan på vilka reformer det

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

handlar om ser man att det kan vara sådana saker som att försämra anställningstryggheten för de anställda eller att göra andra förändringar till nackdel för de sämst ställda. Det kallas strukturella reformer.

Det tas utomordentligt stora grepp när det gäller den svenska framtiden, inte bara det som jag nämnde, med mycket stora grepp när det gäller kunskapssamhället och omställningen till ett hållbart samhälle, utan också de förändringar som sker och som handlar om mångfaldens Sverige, hela den nya tekniken som tas till vara i både den offentliga och den privata sektorn och att vi utvecklas till ett informationssamhälle. Det pågår alltså ständigt ett reformarbete, och inte minst när det gäller välfärdssamhället byggs det ut och förändras på ett mycket positivt sätt.

Mats Odell frågade förut om de kommuner och landsting som har ekonomiska problem, och jag vill då säga att det vore synd om det inte fanns någon kommunakut som kunde hjälpa till. I och med att kommunerna får ökade skatteintäkter – jag tror att det är 25 miljarder nästa år och ytterligare pengar sedan – skapas det dessutom bättre förutsättningar för kommunerna att klara de utmaningar som de står inför. Vi ökar också anslagen till både kommuner och landsting.

Om lönebildningen kan jag säga att förutsättningarna för en bra lönebildning i framtiden aldrig har varit bättre. Det finns fortfarande en hel del problem som vi har anledning att diskutera och saker som inte är lösta, men jag bedömer att förutsättningarna för att lönebildningen ska utvecklas positivt är bättre i dag än de har varit i ett historiskt perspektiv.

Anf. 45 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Jan Bergqvist talade tidigare om att det skulle ha varit en liberal finansminister som tappade kontrollen. Men det var ju Bäckströms gamla partikamrater som skrev om historieböckerna. Vi minns väl alla när Kjell-Olof Feldt tappade kontrollen över statsfinanserna, när regeringen lade ett stoppaket, fick bakläxa på det och fick avgå. Det var då man tappade kontrollen över statsfinanserna, på grund av en felaktig politik, som många hade varit inblandade i under 80-talet.

Låt mig bara påpeka – jag har också varit här rätt länge – att det budgetförslag som Jan Bergqvist stod bakom under de borgerliga regeringarnas tid varje år hade ännu större underskott än det som regeringen lade fram. Det finns en mycket bra beskrivning av det här i de mindre politiska texterna i budgetpropositionen. Låt oss för Guds skull inte skriva om historien utan lära oss av historien. Jag tror att vi alla tjänar mycket på det.

Bergqvists kritik mot Folkpartiet är mycket bisarr. Han säger att Folkpartiets budgetalternativ är det sämsta. Det är han själv som skriver det. Det är inte den egna revisorn som kommer med de här synpunkterna, utan det är konkurrenternas revisor, så det är inte så konstigt. Det som är anmärkningsvärt är att man inte har ett enda sakligt argument – jag har letat. Det finns en sorts antydan till sakargument som gäller en halv miljard, där man helt enkelt inte tycker att det är bra förslag. Men för alla övriga förslag är det just en typ av bisarra argument. Vi skulle kunna gå igenom dem alla.

Det bästa beviset är att ni varje år återkommer med besparingar som vi hade året innan och som ni då sade var orealistiska eller ogenomförbara. Det är det bästa beviset för att våra förslag inte är så dåliga. Jag tror

att problemet för er är att ni inte vet vad regeringen planerar och därför inte törs gå emot i sak.

Jag tycker att det skulle vara mycket mer intressant att få höra vad finansutskottets majoritet tycker om regeringens förslag. Hur är det t.ex. med den skenande sjukförsäkringen, oredovisade statliga försäljningar, det strukturella underskott som finns för varje år, att balansen bara består av engångseffekter och sådana saker? Det vore mycket bättre om vi diskuterade de stora frågorna, i stället för att dividera om vem som kan skriva elakast om vem i en majoritetstext.

Anf. 46 JAN BERGQVIST (s) replik:

Herr talman! Visst kan vi diskutera de frågorna också, och det gör vi i en del andra sammanhang. Jag tycker att Karin Pilsäter för egen del borde fundera på det. När vi kritiserar de borgerliga partierna har vi ingen anledning att ge oss på just Folkpartiet därför att vi skulle tycka speciellt illa om Folkpartiet. Men när vi har jämfört de fyra borgerliga budgetalternativen, inte bara i år utan år efter år, har vi konstaterat att Folkpartiet har det sämst genomarbetade och svagaste alternativet. Det beror inte på att vi har ett horn i sidan till just Folkpartiet utan på att det är den bedömning vi har gjort i finansutskottet.

Man kan naturligtvis säga att det kanske inte är så lätt för ett litet parti som för ett stort, moderat parti att jobba med budgetfrågorna. Det ligger mycket i det. Men nu har vi fått ett budgetkontor som ska kunna hjälpa partierna, och mot bakgrund av de resurser som finns tycker jag inte att man kan ge godkänt åt Folkpartiets budgetalternativ. Det är för dåligt.

Vi kan gärna diskutera historia. Jag var med i riksdagen 1990 då vi avgick därför att vi tyckte att vi inte fick riksdagens stöd för en tillräckligt kraftfull finanspolitik. Vi har från socialdemokratiskt håll alltid värnat om en stark budget och en stark finanspolitik.

Anf. 47 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Ni fick inte majoritet för ett stoppaket, där det var stopp för det mesta, inklusive strejkrätten. Efter det att regeringen hade avgått gjorde man i stället upp om ett finanspolitiskt paket, där Folkpartiet medverkade. Det är väl en mer korrekt historieskrivning, om jag inte är helt felunderrättad.

Allt det här finns att läsa i budgetpropositionen. Det finns också en väldig massa andra intressanta saker att läsa, som t.ex. att den berömda balansen i statsfinanserna för varje år består av engångseffekter och att det hela tiden finns ett strukturellt underskott. Jag tycker att det är ett mycket oroande faktum. Man har också en skenande sjukförsäkring och oredovisade försäljningar av statliga företag. Man missar att sälja ut.

En av era kritiska anmärkningar mot oss gäller att vi vill sälja statliga företag. Ni skriver: Erfarenhetsmässigt tar det tid att genomföra en bologsförsäljning. Ja, det är den socialdemokratiska regeringens erfarenhet. Vi får väl senare höra vad finansministern säger, om han verkligen vill sälja ut företag. Det handlar inte bara om att dra erfarenheter av ert betende utan också om vad man verkligen vill genomföra.

När det gäller vårt budgetförslag finns det ett antal direkt felaktiga påpekanden från er sida. Det finns felaktiga siffror och olika bedömningar. Det finns ett antal kritiska punkter, där Jan Bergqvist bl.a. säger att

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

det är orealistiskt att helt enkelt fatta beslut om en sak. Den mest intressanta kritiken är att ni säger att det är omöjligt att säga nej till de lokala investeringsprogrammen. Men innan bläcket hade torkat på den texten kom det ett pressmeddelande från Regeringskansliet som sade att några sådana pengar inte skulle betalas ut nästa år. Då skulle det väl inte kunna vara helt omöjligt?

Jag tycker att det vore bättre om Jan Bergqvist här i riksdagens kammar, inför det faktum att vi ska fatta beslut om budgeten, tog en diskussion om budgeten i stället för att göra en massa bisarra kommentarer. Det är här och nu vi fattar beslut om budgeten. Debattera inte den i helt andra sammanhang!

Anf. 48 JAN BERGQVIST (s) replik:

Herr talman! Vi har haft debatter om Folkpartiets budgetalternativ i många olika omgångar, och vid åtminstone något tillfälle har jag i detalj gått igenom de svagheter som fanns i det dåvarande budgetalternativet. Jag tror att de som läser det protokollet måste säga sig att ett budgetalternativ inte får vara så svagt utformat. Det är faktiskt så, vilket jag fortfarande tycker att Karin Pilsäter skulle fundera över, att det råder bred enighet om att av de budgetalternativ som oppositionspartierna har presenterat har Folkpartiet år efter år presenterat de svagaste alternativen.

När det gäller historien har jag inte alls gjort en felaktig historieskrivning. Regeringen avgick 1990, och sedan träffade man vissa överenskommelser med Folkpartiet, som Karin Pilsäter mycket riktigt sade, som innebar förstärkningar av budgetpolitiken. Men vår utgångspunkt i budgetsammanhang är hela tiden att det är oerhört viktigt för välfärdens skull att man har ordning och reda i statsfinanserna.

Anf. 49 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Allra först vill jag påpeka att vi i Centerpartiet har en mycket pragmatisk hållning när det gäller kommunala bolag. Det kanske är så när man har många duktiga kommunpolitiker. Verksamheter som inte fungerar i kommunal regi bör säljas ut eller avvecklas. Men det finns inget egenvärde i privatiseringar. Egenvärdet finns i stället i väl fungerande verksamhet och i mångfald.

När jag tänker på hur socialministern har uttalat sig om olika vårdalternativ under hösten och hur skolministern har uttalat sig om olika alternativa driftsformer för skolor under hösten, tycker jag att det är viktigt att påpeka att det också ska vara möjligt att driva de här verksamheterna i privat regi. Det är jätteviktigt för oss att man kan välja en alternativ mödrahälsovård om man vill, att personal ska kunna driva vårdcentraler, som sker i olika delar av landet, eller att man ska kunna behålla en mindre skola i ett litet samhälle, t.ex. som friskola. Det är jätteviktigt att alternativen finns. Därav det gemensamma yttrandet med de andra borgerliga partierna.

Jag skulle vilja ställa några frågor till Jan Bergqvist. Det är nämligen så att vi i vårt budgetalternativ har lagt väldigt mycket pengar och kraft på att förbättra för folkpensionärer och pensionärer med låg ATP. När jag nu under förmiddagen debatterat med Vänsterpartiet och Miljöpartiet har det visat sig att de egentligen också hade velat lägga mer pengar på just den här gruppen. Nu undrar jag: Är det socialdemokraterna som

håller emot förbättringar till pensionärerna och ett höjt pensionstillskott? Vem är det egentligen i regeringsalternativet och i de förhandlingar som pågår som två år i rad sett till att det inte satsas på pensionärerna, när vi alla vet att det är en mycket svag grupp?

Jan Bergqvist säger också att det faktum att människor blir friskare är ett tecken på att vi har ett bra samhälle. Jag mötte en överläkare som sade att en frisk person bara är ofullständigt undersökt. Så illa kan det ju inte vara.

Sjukförsäkringen skenar, och väldigt få människor får rehabiliteringsinsatser. Ni satsar mindre pengar på det i år än förra året. Hur kan det komma sig, om man vill ha ett bra samhälle?

Anf. 50 JAN BERGQVIST (s) replik:

Herr talman! Lena Ek framställer det som om vi inte gör några förbättringar för pensionärerna. Detta är en helt felaktig beskrivning. Vi har satsat miljarder på att ändra basbeloppet, höja bostadstillägget och förbättra pensionstillskottet. Dessutom har vi tillmötesgått pensionärsorganisationernas viktigaste krav, nämligen att vi ska satsa väldigt mycket mer pengar på vård och omsorg. Lena Eks beskrivning är helt felaktig.

Det är också mycket märkligt när Lena Ek beskriver det gemensamma yttrandet på det sätt som hon nu gör, att det måste finnas möjlighet till alternativ. Men det gemensamma yttrandet innebär precis motsatsen. Ni skriver ju bort alternativet att kommunala företag ska få finnas kvar, även om kommunpolitikerna vill det. Det står: "Det offentliga skall inte driva företag." "Det är inte heller en kommunal uppgift att driva företag." "Kommunerna bör inte bedriva affärsverksamhet." "Staten bör därför vidta åtgärder – – –." Centralisering. Era egna kommunpolitiker får inte lov att behålla kommunala företag även om de själva tycker att det är bra. Jag vet ju att det finns många centerpartister långt ute i landet som är aktivt engagerade i att bygga upp de kommunala företagen i stället för att avveckla dem.

Anf. 51 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Jag läser: Det finns en bred enighet om att dessa tjänster ska finansieras kollektivt. Det innebär dock inte nödvändigtvis att tjänsterna ska produceras av stat och kommun eller landsting. Så står det.

Jag vet också att det finns centerpartister och socialdemokrater i bolagsstyrelser som ger ett mervärde till kommuninvånarna. Men det är inte alltid på det viset. Ibland lägger man i stället krokben för privat företagsamhet. Det är väl ändå inte bra. Valfrihet och mångfald är bra. Det som den socialdemokratiska socialministern och skolministern har uttryckt och arbetat för i höst begränsar mångfalden och valfriheten i riktning mot enfald.

Jag vill ta upp en annan sak. Om nu inte Jan Bergqvist vill tala om vem det är som håller emot när det gäller pensionärerna får vi väl nöja oss med att se hur det ser ut i nästa budgetförslag. Men vad vill ni göra åt de skenande kostnaderna för sjukpensionerna?

Jämställdheten var en av huvudpunkterna i det anförande som vi nyss hörde. I det här budgetförslaget finns nästan ingenting som handlar om jämställdhet. En viktig sak som jag undrar över är våldet mot kvinnorna. I höst har vi i kammaren debatterat ett forsknings- och utvecklingscent-

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

rum i Uppsala som heter Rikskvinnocentrum. Tre ministrar har sagt att det här är en mycket värdefull verksamhet, men fortfarande finns inte de 2 miljoner på bordet som man behöver för att kunna dra runt sin verksamhet nästa år.

Alltså, prata om målsättningar är väldigt lätt, men i praktiken måste man också leva upp till dem.

Anf. 52 JAN BERGQVIST (s) replik:

Herr talman! Säger man vad man vill kan man göra, och det gör ju Lena Ek, men verkligheten är ju den att det finns ett stort program som handlar om hur man undan för undan genomför jämställdhet. Det finns konkreta åtgärder. Lena Ek uttalar sig som om hon inte hade läst budgeten.

När det gäller pensionärerna, sjukförsäkring m.m. vill jag säga att det förhållandet att utgifterna överskred budgeten inte betyder att man genast ska stöta fram och försämra ersättningsnivåer och förmåner. Det får hanteras på annat sätt.

Till slut måste jag säga att det är, ja, förvånande är ett för svagt ord, det är chockerande att höra hur Lena Ek beskriver sitt eget agerande i finansutskottet. Lena Ek uppträder här som om hon inte hade skrivit under följande ord: "Det offentliga skall inte driva företag." Det finns inget alternativ som säger att man behåller dem. "Det offentliga skall inte driva företag.", står det. Lena Ek har skrivit under det. "Det är inte heller en kommunal uppgift att driva företag." "Kommunerna bör inte bedriva affärsverksamhet." "Staten bör därför vidta åtgärder", så att den affärsverksamheten avvecklas. Det finns inte ett alternativ. Det finns inget att välja mellan. Lena Ek säger nej till alla kommunala företag.

Centerns kommunalpolitiker, som vet hur vardagen är, måste säga: Kan vi vara företrädare av en sådan person i riksdagen?

Anf. 53 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Herr talman! Först två mycket korta saker.

Jan Bergqvist talar väldigt mycket om kvaliteten i budgetar. Likväl är det så att det i det dokument som majoriteten står bakom saknas redovisning för 140 miljarder, kanske mer, kanske lite mindre. För nästa år finns en intäkt av privatiseringar på 90 miljarder utan att man alls har redovisat vad det handlar om. Samtidigt ska man avveckla kärnkraften, som handlar om x miljarder. Dessutom har finansministern sagt att man inte ska verkställa den höjning av fastighetstaxeringen som ligger i budgetriktlinjerna. Tillika stiger sjukförsäkringskostnaderna.

Det är rätt magstarkt att Jan Bergqvist försöker recensera andras budgetförslag. Finns det någon annan som har ett så ihåligt budgetförslag, Jan Bergqvist, att det saknas redovisning för 140 miljarder kronor? Det var det ena.

Den andra saken handlar om hur det varit förr i tiden och hur det blir i framtiden. Där tenderar Jan Bergqvist liksom sin finansminister att hellre tala om det som har varit. Men det är bara om ni kan hävda att det är fel att budgetunderskottet ökade under er tid, när ni lämnade över makten, och att det minskade när de borgerliga lämnade ifrån sig makten som ni kan gå tillbaka till den debatten. Är det sant, eller säger Jan Bergqvist emot det? Låt annars det förflutna vara, låt oss tala om framtiden.

Jag vill också ta upp en tredje fråga. Runtomkring oss i det svenska samhället diskuterar man behovet av strukturella reformer. Ekonomiska rådet hade ett seminarium i Rosenbad i går. Där diskuterade man inte bara vad det är som ska göras för att vi ska kunna rida på konjunkturen utan också vilka förändringar som ska ligga till grund för en långsiktigt hög tillväxt. Vilka strukturella reformer anser Bergqvist finns i detta budgetförslag, som tillmötesgår de krav som förts fram i de sammanhangen?

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Anf. 54 JAN BERGQVIST (s) replik:

Herr talman! Det saknas naturligtvis inte redovisning för 140 miljarder. Det är ett rent falsarium. Lars Bäckström har redan kommenterat detta, så jag behöver inte säga mer.

När det gäller sjukförsäkringen reagerar vi inte som moderaterna. När ni ser att det är ett överskridande i sjukförsäkringen vill ni gå in och omedelbart försämra medborgarnas villkor. Vi säger i stället: Låt oss se vad vi kan göra för att få grepp om detta. Samtidigt har vi i budgetsammanhang sett till att göra besparingar på andra områden så att vi ska kunna klara den här utgiftsökningen. Det är så vi arbetar.

När det gäller historien vill jag erinra om att vi i dag betalar högre skatt än vad vi egentligen borde göra. Under den borgerliga tiden genomfördes ofinansierade skattesänkningar. Det blev stora underskott, och nu får skattebetalarna betala med ränta på ränta. Aldrig har de offentliga utgifterna varit så höga i förhållande till vår samlade ekonomi som de var 1993. Gunnar Hökmark ska ha med sig det i debatten.

Slutligen var det frågan om strukturella reformer. Det är språkets makt över tanken. Här pågår ett oerhört intensivt förändringsarbete, där vi i Sverige ligger i fronten med att utveckla den nya informationstekniken. Det svenska näringslivet har genomfört produktivitetssökningar som internationellt sett är fina. Här pågår en kraftig utveckling utifrån principen lära för livet. Det är en oerhört viktig sak för framtiden. Omställningen av miljön skapar goda exportmöjligheter, stora möjligheter inför framtiden med ny teknisk utveckling. På område efter område pågår det positiva förändringar i det svenska samhället. Men bara för att ni har satt rubriken Strukturella förändringar för några av era punkter på er lista och den inte stämmer med den politik ni ser får vi denna inte särskilt konstruktiva debatt. Låt oss diskutera i sak vad det är som behövs på de olika områdena, så ska vi nog klara ut både det ena och det andra.

Anf. 55 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Herr talman! Det är bra att Jan Bergqvist nu erkände att vändningen kom med den politik som genomfördes under den borgerliga regeringstiden. Det var då vändpunkten kom. Det var detta som Jan Bergqvist omedvetet konstaterade. Det var en utveckling som började 1989. Det var en utveckling som började under en tid då man talade om ekonomi på samma sätt som Jan Bergqvist gör. Konjunkturen var bra, och då trängde man undan alla diskussioner om strukturella förändringar.

Det är som Kjell-Olof Feldt noterade i sina dagböcker, nämligen att bristen på en politik som förändrade ledde Sverige in i ett arbetslöshetens stålbad. Nu är det inte fråga om huruvida det går bra eller ej i dag. Där är vi överens. Den intressanta frågan är vad vi gör för att det ska gå bra

under de kommande seklen. Det är där som det inte finns några strukturella reformer som vänder den inriktning som gör att alltför många företag i dag flyttar ut, både de nya informationsföretagen och de traditionella företagens huvudkontor.

Inom alltför många områden sker det en total stagnation. Bergqvist kan knappast efter fem års regering vara nöjd med sjukvårdens växande köer. Ni kan knappast vara nöjda med att 20 % av eleverna lämnar skolan utan tillräckliga kunskaper. Vad har ni gjort för att höja kvaliteten i skolorna? Vilken åtgärd har ni genomfört för att vända kvalitetsutvecklingen uppåt i skolan? Vilken åtgärd har ni vidtagit för att korta köerna i sjukvården? Vi ser behovet av de strukturella reformer som gör att vi kan ta till vara på alla de människor som är verksamma i det svenska samhället. Det går inte att göra tillsammans med partier som i grunden har radikalt andra värderingar än vad socialdemokratin har.

Bäckström konstaterade att det går ett spöke i Europa. Det är arvet från en socialistisk tid som även Socialdemokraterna borde lämna bakom sig.

Anf. 56 JAN BERGQVIST (s) replik:

Herr talman! När vi lyssnar noga på Gunnar Hökmark märker vi att högerpolitik är lika med strukturella reformer. Vår politik innebär en nu gynnsam ekonomisk utveckling. Det har blivit 200 000 nya jobb för förra året, i år och nästa år. Det är en utveckling som Arbetsmarknadsstyrelsen säger kommer att fortsätta med ytterligare jobb.

Gunnar Hökmark talade tidigare om ett stillastående och inga reformer. Det är en svartmålning utan like. Självklart ger jag honom inte rätt i hans historieskrivning. Aldrig har arbetslösheten ökat så snabbt som när ni hade regeringsmakten. Aldrig har bidragsberoendet ökat så kraftigt. Aldrig har de offentliga utgifterna varit uppe på en sådan rekordnivå – det var världsrekord 1993. Det är ingenting som kan läggas till grund för en framtidspolitik.

Anf. 57 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Gunnar Hökmark kommenterade Bergqvist och Bäckström. Vi har ett ganska stort gemensamt idéarv. Det skilde sig åt 1917 i vänstersocialister och socialdemokrater. Nu samarbetar vi igen, och det tycker jag är bra.

Jan Bergqvist tackade för det samarbetet, och jag vill återgälda tacket. Som "släktingar" grälar vi ibland. Det gör man i en trevlig släkt. Men man vet att man hör ihop, och man klarar av uppgifterna. Det har vi gjort på ett bra sätt. Vi kommer nog att gräla igen till våren, men vi kommer att klara av uppgiften att hålla sams.

Det finns en punkt där jag inte kan förstå varför vi inte har kommit överens. Jag har grubblat och grubblat över vad det är som gör att Bäckström och Bergqvist inte kan komma överens så att Bäckström tvingas att reservera sig i reservation nr 4. Siv Holma har också gjort det.

Vi har sagt att frågan om EMU ska avgöras i en folkomröstning. Vi har inte ställt krav när det gäller tidpunkten. Men vi har lagt fram det oerhört hemula – gammal svenska – kravet att frågan ska avgöras i en folkomröstning. Jag kan inte förstå varför ni säger nej till den frågan. Alla vet att frågan måste lösas på det sättet. Det är en alldeles för stor

fråga att lösas i kammaren utan föregående folkomröstning. Alla vet att det är så det kommer att gå. Varför kan vi inte ge besked till svenska folket? Varför inte säga det alla vet?

Prot.
1999/2000:29
18 november

Anf. 58 JAN BERGQVIST (s) replik:

Herr talman! Frågan om svensk anslutning till det tredje steget i EMU, den gemensamma valutan, är en stor och viktig fråga. Vi socialdemokrater har också behandlat den som en stor och viktig fråga. Det är angeläget att det blir en bred diskussion bland svenska folket.

Mot den bakgrunden har vi startat en folkbildningskampanj. Människor sitter i dag på arbetsplatser, i studiecirklar och på möten och diskuterar och informerar sig om EMU. De funderar över vilka konsekvenser det skulle få om Sverige ansluter sig till den gemensamma valutan.

Vi tycker att det är rimligt att den processen måste få ta sin tid. Man ska sedan i lugn och ro avgöra hur man ska gå vidare i frågorna. Utgångspunkten ska vara att frågan ska bli demokratiskt förankrad. Det demokratiska förankringsarbetet pågår, och därför finns det ingen som helst anledning att nu i höst fatta några beslut i oträngt mål.

Anf. 59 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag har djup respekt för folkbildningsprocessen, för debatten och för att människor funderar. Jag förstår det. Men jag förstår inte varför vi inte kan säga till svenska folket att de ska få bestämma i en folkomröstning. Jag minns när Göran Persson sade att det är en fråga som är viktigare än frågan om EU-medlemskapet. Den frågan avgjordes i en folkomröstning. Alla i denna kammare vet att frågan kommer att avgöras i en folkomröstning. Den bör avgöras i en folkomröstning. Detta utgör en bättre grund för folkbildningen.

Vi behöver inte bestämma den exakta tidpunkten. Där kan vi ha skilda meningar. Det har jag respekt för. Men varför kan vi inte säga det vi alla vet och är överens om? Jag tror att även Moderaterna innerst inne vet och tycker att frågan bör avgöras i en folkomröstning.

En folkomröstning skulle gagna folkbildningsarbetet. Då kan man börja formera sig. Folkomröstningen måste gälla ja eller nej. Det kan inte vara "jaså" eller "ja, senare". Då går det inte att ha en folkomröstning. Frågan får bli ja eller nej. Då går det att formera sig, och det kommer att gynna folkbildningen och diskussionen.

Vad väljare, marknad och samhälle behöver är stabilitet och tydliga alternativ i diskussionen. Jan Bergqvist, varför kan vi inte säga det alla vet, nämligen att vi ska avgöra frågan i en folkomröstning?

Anf. 60 JAN BERGQVIST (s) replik:

Herr talman! Lars Bäckströms argumentering övertygar fortfarande inte om att det skulle finnas anledning för riksdagen att i höst i oträngt mål fatta ett beslut om detta. Det är bättre att diskussionen får gå vidare. Då blir frågan kring en eventuell folkomröstning klarare.

Anf. 61 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Låt mig inleda med att tacka finansutskottet och speciellt dess ordförande Jan Bergqvist för ett gott samarbete och en god be-

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

handling av den budgetproposition som vi nu behandlar. Jag vill naturligtvis också gärna rikta ett tack till Lars Bäckström, Matz Hammarström och deras kolleger för ett gott samarbete under arbetet med att ta fram denna proposition.

Herr talman! Årets budgetproposition sätter punkt för 1990-talets ekonomiska kris. Så här med facit i efterhand tror jag att de flesta är överens om att regeringens ekonomisk-politiska strategi sedan 1994 har varit framgångsrik. De offentliga finanserna är sanerade. Sysselsättningen stiger, och arbetslösheten faller. Inflationen är under 1 %. Räntorna är låga. Tillväxten i svensk ekonomi är god.

Vi står nu inför en unik möjlighet att göra tillväxten uthållig – både i ett ekonomiskt och i ett ekologiskt perspektiv. Men samtidigt som vi ser alla dessa möjligheter ska vi självfallet inte blunda för de problem som fortfarande finns och som vi måste hantera.

Jag skulle gärna vilja att vi i dag över block- och partigränserna kunde enas om att inte glömma de dyrköpta lärdomarna av det slarv som tidigare har förekommit med den offentliga ekonomin. Det vore en välgärning om vi i dag kunde enas om att aldrig mer låta utgifter och underskott skena i väg. Det vore ett mycket viktigt och värdefullt tillkännagivande.

När det mesta nu pekar i rätt riktning gäller det att hålla huvudet kallt. Vi får inte slå oss till ro och tro att utvecklingen automatiskt kommer att gå Sveriges väg. Vi måste se de nya utmaningar som ligger framför oss. En viktig del av lösningen är självfallet att vi måste arbeta för att få tillväxt i ekonomin även i fortsättningen.

Mycket är redan gjort för att öka tillväxttakten i svensk ekonomi. En rad strukturreformer har genomförts. Pensionsreformen, den nya budgetlagen, de sanerade offentliga finanserna, riksbanksreformen, ökad konkurrens inom en rad områden som el, tele och transporter är bara några exempel på strukturreformer.

Trots den höga tillväxten i ekonomin finns det fortfarande gott om lediga resurser i vår ekonomi, som vi bör kunna ta till vara. Jag tänker inte minst på de hundratusentals arbetslösa, bland vilka invandrare, långtidsarbetslösa och arbetshandikappade utgör en väldigt stor potentiell resurs, som vi skulle kunna använda oss av.

De resurser som vi investerat under 1990-talet på att aktivera och utbilda de arbetslösa börjar i dag ge ordentlig avkastning. Som alla vet har sysselsättningen ökat med närmare 100 000 personer under det senaste året. Det hade inte varit möjligt om vi inte hade satsat på det kunskapslyft som många tidigare har kritiserat men som vi nu ser ger ett mycket gott resultat. Det hade inte varit möjligt att nå denna framgång i sysselsättningen utan den aktiva arbetsmarknadspolitik som vi har haft de senaste åren. Också den ger nu resultat.

Herr talman! Alla är överens om att vi måste höja den långsiktiga tillväxttakten i den svenska ekonomin. Jag skulle därför vilja lyfta fram fem stora utmaningar för den ekonomiska politiken under de kommande åren när det gäller att nå detta mål.

Den första utmaningen är att minska klyftorna i vårt samhälle, både regionalt och inkomstmässigt. Även om det i genomsnitt går bra för Sverige är de regionala skillnaderna väldigt stora. Många människor

upplever fortfarande brister i välfärden, och fortfarande saknar alltför många ett jobb att gå till varje dag.

Den andra utmaningen är att driva en konsekvent politik för att få fler i arbete. Politiken måste inriktas på att underlätta för människor att arbeta. I dag möts många människor med vanliga eller låga inkomster av alltför stora marginaleffekter när de ska ta ett jobb eller gå upp i arbetstid, och det måste vi ändra på. Det måste löna sig att arbeta.

Ett steg i denna riktning tas i och med de inkomstskattesänkningar som finansutskottet nu har ställt sig bakom. Om konjunktursituationen och budgetutrymmet medger det hoppas jag att regeringen får möjlighet att återkomma till riksdagen och föreslå fortsatta skattesänkningar riktade till framför allt låg- och medelinkomsttagare även de kommande åren.

Tyvärr finns det i dag exempel på personer som har marginaleffekter på över 100 %. Allra värst är det, som Svenska Arbetsgivareföreningen har visat i en studie, i ett antal borgerligt styrda kommuner i Stockholmsområdet. Där är situationen den att höjda och mycket progressiva barnomsorgstaxor gör att det i vissa fall inte ens är lönsamt för en småbarnsförälder att ta ett jobb eller gå upp i arbetstid.

Det är sådant som vi kan ändra på exempelvis genom att införa max-taxa på dagis. Det är ett väldigt viktigt inslag både ur jämställdhetssynpunkt och för att riva hinder som i dag finns för tillväxten och i sista hand för välfärden. Välfärden bygger ju på att så många som möjligt arbetar, och det måste vara syftet med hela vår politik för att få ökad tillväxt, för att få fler personer i arbete och fler som bidrar till välfärden.

Lika viktigt är att maxtaxereformen bidrar till att öka den enskilda småbarnsförälderns reella frihet. Den enskilda människans självkänsla, frihet och oberoende bygger på möjligheterna till en egen försörjning.

Jag vill när det gäller sysselsättningsmöjligheterna gärna tillägga att också den utbildning som vi har genomfört och måste genomföra åren framöver liksom kompetensutvecklingen i arbetslivet är väldigt viktiga faktorer, som kan komma att bidra till en beständig tillväxt.

Den tredje stora utmaningen är att stärka förtroendet för den generella välfärden. Grunden för den generella välfärden är starka offentliga finanser. Det var därför som saneringen av de offentliga finanserna var nödvändig för att vi i framtiden ska kunna ha en god välfärd i Sverige. Samtidigt går det inte att komma ifrån att det tuffa saneringsarbetet bidrog till att socialförsäkringar naggades i kanten och att förtroendet på sina håll sviktade. Det är därför viktigt att i fortsättningen arbeta för en trygghet i förändringen – för alla – som behövs i ett dynamiskt samhälle, där människor måste våga ta risken att misslyckas.

Det ska kunna byggas upp moderna sociala välfärdssystem. Sådana är viktiga för tillväxten, men de bygger naturligtvis ytterst på att vi har en sund ekonomi och en stabil ekonomisk politik.

Effekten av olika bidrags- och avgiftssystem behöver alltså förändras, så att människor i större utsträckning ges möjlighet att genom eget arbete påverka sin ekonomiska situation. Vi har redan ett sådant arbete i gång, och det finns exempelvis i budgetpropositionen förslag om att låta de förtidspensionärer som önskar prova på att arbeta göra det utan att riskera att bli av med sin rätt till förtidspension. Det är ett bra steg i rätt riktning för att få ut fler människor i vårt arbetsliv.

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Den fjärde stora utmaningen är att försöka hitta ett sätt att åter arbeta tillsammans i Sverige. En långsiktig ekonomisk utveckling kräver ett gott samarbetsklimat mellan ansvarsfulla parter på arbetsmarknaden. Vi har under de senaste åren sett att små nominella löneökningar har gett goda reallöneökningar. Det är en stor skillnad mot 1980-talet och ett stycke in på 1990-talet, då vi hade höga nominella löneökningar men väldigt små eller över huvud taget inga realökningar.

Den inflations- och kostnadskris som Sverige då drogs in i drabbade svensk konkurrenskraft och slog ut jobb. Vi bör ta med oss ett medvetande om detta in i framtiden.

Jag har i olika sammanhang velat markera, och jag vill gärna göra det på nytt här i kammaren, att samlade löneökningar som långsiktigt håller sig inom ramen för vad produktivitetsförbättringar i ekonomin medger är en förutsättning för en god svensk konkurrenskraft, som ska bidra till tillväxt och resurser för en utvecklad välfärd. Det är naturligtvis parternas ansvar på arbetsmarknaden att medverka till ett sådant arbete. Jag är mycket förhoppningsfull på den här punkten med tanke på det som har hänt under senare år.

Självfallet kan regeringen aldrig frita sig från ansvaret för att hantera de konsekvenser som en samhällsekoniskt oansvarig lönerörelse medför, och därför måste man alltid göra en gardering att regeringen måste ha en handlingsfrihet och handlingsalternativ, om utvecklingen inte går åt det håll som vi hoppas och tror på. Ett gott samarbetsklimat och en väl fungerande lönebildning är avgörande för att vi ska lyckas med den bestående tillväxt som vi alla eftersträvar. Jag är övertygad om att både arbetsgivare och löntagare har dragit kloka slutsatser av de tidigare årens erfarenheter på det här området.

Den femte och sista utmaning som jag vill ta upp är att bygga det ekologiskt hållbara samhället.

Sverige ska vara ett föregångsland i omställningen till en miljömässigt hållbar utveckling. En viktig del i den omställningen redovisar vi i budgetpropositionen med den s.k. gröna skatteväxlingen. De första stegen mot skatteväxlingen togs redan i skattereformen 1990, men nu tar vi ett steg till. Därför höjs skatten på diesel, el och kärnkraft samtidigt som jordbruket får sänkta skatter och resurser till kompetensutveckling i arbetslivet frigörs. Det är ett av de viktiga inslagen för att bidra till den höjda tillväxten för framtiden.

Även omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle skapar en bra sysselsättningspotential som vi ska ta vara på. Framsynta krav på att skydda naturen och människors och djurs hälsa och att gradvis öka resurseffektiviteten skapar ett tryck på teknisk utveckling i näringslivet och ger därmed möjligheter till ny företagsamhet. Det bidrar till ett omvandlingstryck som ökar den ekonomiska utvecklingen. Samtidigt bidrar det till en bättre miljö.

Herr talman! En socialdemokratisk tillväxtpolitik innebär att alla människor är med och bidrar till det ökade välbståndet och till att alla får del av det. Min vision handlar därför både om rättvisa och tillväxt, inte antingen eller. Den kanske tydligaste illustrationen på sambandet mellan rättvisa och tillväxt är just utbildning och kompetensutveckling.

Framtidens teknik, framtidens företag och framtidens jobb kräver just kompetens och utbildningar. Vem som kommer att uppfinna motorn som

drivs med vatten eller aidsvaccinet vet vi inte. Men vi vet att möjligheterna att det blir en svensk som gör det ökar ifall vi ger goda möjligheter för alla att ta del av utbildning på olika nivåer. Det är precis som inom idrotten, där landslagens framgång ytterst är en produkt av breddidrotten. Svensk spetskompetens kan följa av denna stora breda satsning. Därför behöver vi en hög generell utbildningsnivå.

Att just höja den generella utbildningsnivån är ett sätt att stärka både rättvisan och tillväxten i framtiden. Utbildningssatsningar alltifrån allmän förskola via kunskapslyft till de många nya platserna i våra universitet och högskolor är en av de centrala delarna i den offensiva tillväxtpolitiken. Den som vill ta ett långsiktigt ansvar för en god välfärdsutveckling måste också ta ett ansvar för den långsiktiga tillväxten. Den som vill se en hög tillväxt måste också förstå att allas kreativitet och skaparkraft måste tas till vara. Sverige har inte råd att låta många människor inte få möjlighet att arbeta.

Sverige går nu in i 2000-talet i en ekonomisk styrkeposition. Få länder kan visa upp så goda makroekonomiska fundamenta som Sverige. Kombinationen av låg inflation, stora och växande överskott i bytesbalansen, minskande offentliga utgifter, stora överskott i de offentliga finanserna, hög tillväxt och stigande sysselsättning är unik. Vi kan därför se fram emot 2000-talet med välgrundade förväntningar i en känsla av växande framtidstro. Det som har skett under 1990-talet kan lägga grunden till ett 2000-tal där vi får en mycket spännande utveckling och där vi förhoppningsvis kan uppnå alla de utmaningar som jag har talat om här.

Anf. 62 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Finansministern har gjort en intressant genomgång. Jag vill börja med att säga att jag i stort sett håller med honom om de fem viktiga utgångspunkterna för att vi ska kunna få en långsiktig ekonomisk tillväxt i Sverige.

Det är inte första gången i svensk ekonomi som det nu går bra. Senast var i slutet av 80-talet. Då tog det en ända med förskräckelse. Vi hamnade i den djupaste lågkonjunktur som vi haft. Vi fick en snabb utslagning av företag och sysselsättning.

De vällovliga utgångspunkter som finansministern räknar upp har ändå en hård kärna. Han litar på att arbetsmarknadens parter nu för första gången inser att lönebildningen är central. De ska själva ta makten över lönebildningen och över löneglidningen.

Herr talman! Jag tycker med förlov sagt att det har för mycket av önsketänkande över sig. Jag vet att regeringen har gett ett uppdrag åt Svante Öberg att lägga regelverket till rätta för att vi ska kunna garantera detta.

Det tragiska som nu har inträtt, herr talman, är att Svante Öbergs utredning på något sätt har sjabblats av regeringen. Den var en helhet, ett paket. Han hade förankrat den även i oppositionen. Nu har regeringen släppt efter på denna helhetslösning. Vilka åtgärder är finansministern beredd att föreslå med anledning av Svante Öbergs utredning om lönebildningen?

Sedan till frågan om arbetsmarknadens funktionssätt. Det finns flera andra saker som måste läggas till rätta för att vi ska kunna garantera en positiv utveckling. Det är som i trafiken. Vi skulle naturligtvis kunna

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

säga: Vi litar på trafikanterna och tar därför bort väldigt många av trafikreglerna. Vi behöver inte ha så många regler, eftersom vi litar på att trafikanterna själva inser hur det ska vara. Det krävs att spelreglerna läggs till rätta om vi ska klara av att inte återupprepa 80-talets stora misstag.

Anf. 63 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Först noterar jag att Mats Odell över huvud taget inte ville kommentera de fem utmaningar som jag tog upp i mitt anförande. Jag bjöd in till en debatt om framtiden, eftersom vi står inför ett 2000-tal som vi tycker är oerhört intressant och spännande. Han gräver sig i stället fast i en diskussion om dagens lönebildning. Den misstro mot arbetsmarknadens parter som Odell ger uttryck för delar inte jag.

Jag tror att arbetsmarknadens parter, på det sätt som jag beskrev i mitt anförande, har lärt vad som har hänt under åren bakom oss. Det finns anledning att tro att vi tillsammans kan ha ett annat perspektiv när det gäller lönebildningen i fortsättningen. Det ligger i både arbetsgivarnas och de fackliga organisationernas intresse att se till att vi får en löneutveckling som hålls inom de ramar vi har. Det är produktivitsutvecklingen som i sista hand ska bestämma det utrymme som finns för löneutvecklingen. Därmed kan vi hålla låg inflation, låg ränta och i sista hand bidra till att öka sysselsättningen.

Jag är kanske något förvånad över att inte Mats Odell ville ta upp den framtidsdiskussionen. Om jag ser på hans budgetförslag, hans reservation och kristdemokraternas förslag till budget för nästa år inser jag att det tyvärr i långa stycken är gamla kända kort som spelas ut. Jag är möjligen förvånad över att det förslag om att öka skatten på kärnkraftslösning som vi har presenterat inte verkar väcka något större intresse från kd:s sida. Däremot föreslår kristdemokraterna naturligtvis det klassiska att behövspröva barnbidragen, att höja avgifterna till a-kassan och att försena utbyggnaden av IT i skolan. Det är sådana ingrepp i välfärden som jag tycker är ganska pinsamma för kristdemokraterna.

Anf. 64 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag ska inte göra någon sak av att jag faktiskt tog upp de fem punkterna och sade att jag instämmer med dem. Jag såg att finansministern var upptagen med att bli uppdaterad om de förmenta bristerna i vårt budgetalternativ av sin medarbetare. Jag sade att jag i stort sett instämmer i alltihop. Men det krävs också konkreta åtgärder.

Finansministern började med att säga att regeringens ekonomiska strategi från 1994 har varit framgångsrik. Detta är en mycket lätt överdrift. Regeringen började med en fullständigt misslyckad vänstersväng tillsammans med Gudrun Schyman, för övrigt före Bosse Ringholms inträde i regeringen, där man genomförde dessa företagarfientliga återställare som bröt en kraftigt uppåtgående konjunktur och där en utveckling med nya företag och ny sysselsättning vändes i sin motsats.

Det jag nu är rädd för är att de fem punkterna stannar vid välvilliga uttalanden. Det krävs åtgärder, kanske inte alltid så populära, för att garantera att lönebildningen inte ännu en gång rusar i väg. Vi har redan sett att de svenska lönerna utvecklas snabbare än inom de elva euroländerna. Det är ett stort bekymmer. Jag vet ju att regeringen tagit fram den utredning som Svante Öberg har gjort.

Det vore intressant om finansministern ville kommentera detta. Är han beredd att lägga fram förslag som garanterar att regelverket blir sådant att lönebildningen kan gå i lugnare banor och följa resten av Europa så att vi inte ännu en gång hamnar i en nedåtgående spiral?

Anf. 65 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Mats Odell talar fortfarande om det förflutna. Jag försöker föra in diskussionen på 2000-talet och framtiden. Jag hörde naturligtvis från början att Mats Odell sade att han i största allmänhet instämde i dessa fem punkter. Det hade varit mer spännande om han också hade velat ta upp en diskussion om något av dessa områden.

Jag talar om att man ska minska klyftorna i vårt samhälle, öka antalet jobb, stärka den generella välfärden, arbeta tillsammans i samhället och bygga ett ekologiskt uthålligt samhälle. Jag sade i min förra replik att Mats Odells inställning är att man ska skapa misstro mot arbetsmarknadens parter när det gäller deras sätt att hantera lönebildningen. Jag tycker att det finns anledning att tillsammans se om man kan skapa en situation där man kan fortsätta att utveckla den oerhört bra tillväxt som vi har sett under senare tid. Det bygger naturligtvis på en insikt om att parterna har någonting att tjäna på det som samhället ställer upp i form av ramar för den ekonomiska politiken.

Jag har samma uppfattning som Mats Odell när det gäller att det här naturligtvis måste vara inom den produktivitetsram som vi kan åstadkomma och att vi inte ska dra i väg, så att vi försämrar vår konkurrenskraft gentemot Europa. Men jag tror inte att man kan skapa det samarbetsklimatet med den politik som Mats Odell föreslår som innebär att man ska höja avgifterna till a-kassan eller genom att angripa parterna på det sätt som man gör. Därför vill jag gärna påminna om att flera av de förslag som kristdemokraterna har varken bidrar till någon generellt höjd välfärd eller till att skapa ett gott klimat som ska kunna åstadkomma den höjda sysselsättning som ska ge oss möjligheter att ta itu exempelvis med regional obalans och andra klyftor som är stora och viktiga utmaningar.

Anf. 66 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det finns någon i den här kammaren som inte håller med finansministern om att det är bra om det blir bättre i Sverige. Som utgångspunkt för debatt tror jag att man måste vara lite mer konkret när det gäller de vägval som måste göras. Därför blir jag förbluffad när landets finansminister kommer efter lunch till den här debatten och inte har mer att tillföra när det gäller vilka utmaningar globaliseringen av ekonomin innebär, vad den nya ekonomin ställer för krav på den ekonomiska politiken och vad det ställs för krav på Sverige för att vi ska kunna ha en långsiktigt hög tillväxt och inte bara god utveckling under god konjunktur.

Jag tycker att det krävs lite mer för att man ska inbjuda till diskussion. Framför allt krävs det mer av en finansminister än ett oerhört kortsiktigt och kortsynt perspektiv. Finansministern, liksom tidigare Jan Bergqvist och även Lars Bäckström, har sagt hur bra allting är och tränger därmed undan behovet av förändringar. Jag kommer att tänka lite grann på Magnus Ugglå, även om det inte är Bosse Ringholm som direkt ger mig den påminnelsen:

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Den 25 smäller det. Då finns det ingen som tar en. Man är kung, kung, kung i baren. Det är värt att leva fattig ett tag om man får vara kung för en dag.

När det går väldigt bra i konjunkturen är det lätt att säga att allting är allra bäst. Men det är inte bra om det gång efter gång, precis som för tio år sedan, leder till att inga åtgärder genomförs. Det intressanta är att landets finansminister inte kunde redovisa några konkreta åtgärder när det gäller lönebildning, avreglering och när det gäller att vända trenden i fråga om utflyttningen av företag. Det är illavarslande inför framtiden. Den diskussionen skulle jag vilja inbjuda finansministern till. Hur gör vi för att få den långsiktiga tillväxten? Det handlar inte bara om att vi vill få den utan också om att vi för en politik för att uppnå den.

Anf. 67 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Det är uppenbart att Gunnar Hökmark inte kan förneka verkligheten, dvs. att vi har en mycket positiv tillväxt i Sverige just nu. Då försöker han i stället säga att regeringen och finansministern inte har några förslag till hur denna tillväxt ska kunna utvecklas.

Vi har redovisat en hel budgetproposition. Det handlar inte bara om vad vi har åstadkommit hittills utan framför allt om vad vi vill göra i fortsättningen för att utveckla och förbättra svensk ekonomi. Det handlar verkligen om ett perspektiv som innebär att vi ser att det naturligtvis finns behov av stora förändringar i svensk ekonomi också i fortsättningen. Det perspektiv som Gunnar Hökmark har handlar snarast om försämringar i svensk välfärd och i svenskt samhällsarbete.

När jag talar om fem utmaningar inför 2000-talet handlar det om att minska klyftorna. Jag har svårt att se hur Gunnar Hökmarks förslag om att man ska slopa både förmögenhetsskatten och avkastningsskatten på aktier kan bidra till att några klyftor minskar. Jag talar om att förstärka insatserna för jobben. Jag har svårt att se att Gunnar Hökmarks och moderaternas förslag om att minska bidragen till skolan, vården och omsorgen ska kunna bidra till den här stärkta välfärden. Vi talar om en bättre välfärd. Jag tror då inte att det handlar om att sänka ersättningsnivåerna för folk som är sjuka och arbetslösa, som moderaterna föreslår, eller om att införa ytterligare en karensdag i sjukvårdsförsäkringen. När vi talar om att vi lever i ett internationaliserat samhälle där vi också känner ett behov av att stödja andra länder som inte är i lika god position som Sverige tror jag inte att det som moderaterna föreslår, nämligen att man ska minska biståndet med 3–4 miljarder kronor, är ett 2000-talsperspektiv.

Det här kan bara leda till en enda slutsats. Vi andra är på väg in i 2000-talet. Hökmark och moderaterna är kvar i 1900-talet, på väg mot det gamla 1800-talet, som de kommer från.

Anf. 68 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Herr talman! Det var en hemskt lustig formulering som finansministern kom med, men den typen av slabanguttalande ger inget innehåll åt den ekonomisk-politiska debatten.

Sanningen är ju att det är ni som ansvarar för att svenska låginkomsttagare har världens högsta skatter. Men ni har gjort miljardärer skattebefriade och gör nu samma sak med utländska höginkomsttagare. Det är klyftan. Det skapas klyftor när man tillåter en utveckling av politiken

som gör att vi inte kan pressa ned arbetslösheten så långt som behövs, eftersom alldeles för stor del av företagandet flyr ut ur landet.

Det handlar om det nya företagandet liksom om det traditionella företagandet. Allt detta tillhör det som Bosse Ringholm över huvud taget inte talar om. I stället talar han om välfärd och attackerar moderater när det gäller förhållandena inom skolan och sjukvården. Det är ni som har reagerat sedan fem år tillbaka. Ni bekämpar varje förändring som handlar om att man ska se till att resurserna kommer till skolan. Det är ni som motarbetar förnyelsen inom sjukvården.

Vi ser till att pengarna inom skolan och sjukvården når patienterna och eleverna. Vi slår dessutom vakt om en annan sak, Bosse Ringholm, när det gäller klyftorna. Vi vill att det offentliga benhårt ska slå vakt om dem som inte får stöd av någon annan. Det handlar om de handikappade och om änkorna. En gång i tiden var ni ute efter att ta bort också de föräldralösa barnens pensioner. I det fallet retirerade ni. Jag skulle vilja ställa en fråga mycket entydigt och klart till Bosse Ringholm när det gäller rättfärdigheten i den förda välfärdspolitiken. Vi har inga problem med att svara på den frågan. Men ni har det. Jag skulle vilja fråga om det finns någon grupp i det svenska samhället som ni har sparat mer på än de handikappade och änkorna.

Anf. 69 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Gunnar Hökmark använder sig av ett ganska billigt knep. I den första repliken tvingades han inse att det går utomordentligt bra för svensk ekonomi. Sedan bytte han spår i nästa replik och försökte tala om alla de revor som finns i välfärdssamhället och lägga den socialdemokratiska regeringen dem till last.

I min inledning tog jag upp att vi har en god ekonomisk utveckling med ett antal utmaningar som vi ska jobba med inför framtiden. När det gäller alla dessa områden, som jag talar om som utmaningar, redovisar moderaterna en politik som går baklänges, som går mot 1800-talet och som går i en riktning som inte bidrar till att minska klyftorna, öka sysselsättningen eller ge välfärd för alla.

Det är utomordentligt anmärkningsvärt att Gunnar Hökmark inte inser att det är en bakvänd välfärdspolitik som hans parti föreslår. Samtidigt som man kritiserar skolan, vården och omsorgen föreslår man minskade resurser till skolan, vården och omsorgen. Samtidigt som man säger att man vill värna om att få fler företag och fler människor i arbete försämrar man förutsättningar för människor som vill komma ut i arbete genom att ge dem en sämre välfärd på olika områden.

Det är ett faktum att det har gått väldigt bra för svensk ekonomi under senare år. Vi har i dag tusentals nya företag – 30 000 startas varje år. Vi har hundratusentals nya jobb.

Om vi ska klara en sådan utveckling i fortsättningen gäller det att hålla på armlängds avstånd en sådan bakvänd välfärdspolitik som riktar sig just mot utsatta grupper. Det handlar snarast om att försöka ta vara på den resurs som de utsatta grupperna är – de långtidsarbetslösa, de arbetshandikappade och invandrarna – och se till att utnyttja denna resurs in i 2000-talet för en ännu bättre svensk ekonomi.

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Anf. 70 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Finansministern tackade tidigare för den goda behandlingen i finansutskottet. Det kan jag förstå. Som framgick tidigare var finansutskottets majoritet inte så intresserad av att vare sig granska eller ens diskutera den ekonomiska politik som vi diskuterar här i dag för beslut senare. Den debatten skulle föras någon annan gång någon annanstans. Det framgick även av finansministerns inlägg att det inte fanns så stort intresse av att diskutera budgetpropositionen och den mer konkreta ekonomisk-politiska situationen.

Även jag kan hålla med om att de här fem rätt allmänna utmaningarna är viktiga frågor. Jag skulle vilja tillägga frågan om hur vi hanterar internationaliseringen, gör den till något positivt och skapar nya möjligheter för människor. Det är någonting som helt saknas i det här resonemanget.

Det är roligt att höra finansministern citera Bertil Ohlin: Det måste löna sig att arbeta. Det har det stått på liberala valaffischer sedan 50-talet, och vi har också lagt fram förslag om en sådan skattereform. Ni går emot alla punkter i den och genomför i stället en passiv kompensation för egenavgifterna.

Jag skulle vilja fråga finansministern en sak apropå de strukturreformer som räknades upp. Jag kallade dem för Bosseeffekter innan finansministern kom till kammaren och syftade då på Könbergs pensionsreform, Lundgrens reformering av finansmarknaden och ett par andra saker. Vilka Bosseeffekter vill Bosse Ringholm tillföra för de kommande åren? De tidigare som han räknade upp, och som är mycket viktiga, har ju tillkommit i strid med regeringens stödpartier. Vilka Bosseeffekter tror Bosse Ringholm att han kan få igenom tillsammans med sina stödpartier?

Dessutom: Vad tycker finansministern om konjunktürkänsligheten, den skenande sjukförsäkringen, de oredovisade statliga försäljningarna, det strukturella underskottet – allt detta som gör att det kanske blir väldigt svårt för oss att skapa den goda framtiden?

Anf. 71 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Om man ska få fler människor i arbete gäller det att riva de hinder som finns. En del av hindren finns naturligtvis i vår skattepolitik, och det är ett av skälen till att regeringen har lagt fram ett antal förslag när det gäller inkomstbeskattningen. Det är också ett starkt skäl till att regeringen förbereder en reform när det gäller den s.k. maxtaxan och den allmänna förskolan. Detta kan ju verkligen kapa de oerhört höga marginaleffekter man har, såsom vi har konstaterat tidigare, i framför allt ett antal borgerligt eller moderat styrda kommuner, inte minst här i Stockholmstrakten. Därför har en maxtaxareform och en allmän förskolereform stor betydelse, både som allmän välfärdsreform och också för att ge fler människor, inte minst kvinnor, chansen att komma ut på arbetsmarknaden.

Jag ser det som en stor utmaning inför 2000-talet att försöka ge alla de arbetsgivare som i växande utsträckning nu efterfrågar arbetskraft en chans att utnyttja den potential som vi har i våra invandrare, våra arbetshandikappade och våra långtidsarbetslösa och också ge dem reella möjligheter att ta de jobb som finns. Det handlar i stor utsträckning om att skapa bättre utbildning. Det handlar om yrkesutbildning och om högsko-

leutbildning, men det handlar också om grundläggande utbildning, kunskapslyft och annat som kan bidra till detta.

Därför hade jag hoppats att Folkpartiet, som ibland säger sig vara ett parti som värnar både jämställdhet och inte minst kvinnors chans att komma ut på arbetsmarknaden, skulle visa ett större intresse för exempelvis maxtaxereformen och den typ av minskade skatteeffekter som vi har föreslagit i inkomstskatteförslagen i budgetpropositionen.

På strukturuområdet, slutligen, tror jag inte att det finns någonting som är viktigare än just att bidra till kompetensutveckling i hela vårt näringsliv. Här har t.ex. den gröna skatteväxlingen bidragit till att ge oss mer resurser för kompetensutveckling.

Anf. 72 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Jag noterar att finansministern inte heller i detta anförande vill tala om de stora ekonomiska frågorna, som ändå är det vi verkligen borde diskutera och ta ställning till: Ska vi ha en budget med väldigt stort strukturellt underskott varje år t.o.m. när det är som allra bäst? Ska vi ha en så här hög konjunktürkänslighet? Hur ska vi göra med sjukförsäkringen? Vilka statliga företag ska säljas? Inte heller nu får vi några svar.

Däremot pekar finansministerns rådgivare i Ekonomiska rådet, som i går redovisade olika förslag för tillväxt, väldigt tydligt på många av de förslag som vi i Folkpartiet har lagt fram. Jag vill därför komma in på det här med maxtaxa. Folkpartiet var för enhetstaxa redan på den tid då jag kunde ha gått på dagis, om det hade funnits några platser. Vi från Folkpartiets sida är dock mer intresserade av att skapa bra villkor för det som staten faktiskt har hand om än av att vara med och överpröva kommunala valresultat. Jag förstår att det svider i socialdemokraternas skinn att det finns kommuner som har valt en annan majoritet, men vi tycker att det är mycket viktigare att satsa på att skapa lägre marginaleffekter och få ut de människor som har riktigt låga inkomster ur fattigdomsfällorna.

Vi tror dessutom, eftersom barn har den lilla ovanan att inte bara gå på dagis utan också bli äldre, att det är viktigare att angripa de strukturproblem och fattigdomsfällor som kvinnorna råkar ut för när barnen har kommit upp över dagisåldern. Det är kanske då man verkligen har tid och kraft att ta tag i sådant som utbildning. Därför föreslår vi barntillägg i vuxenstudiestödet, så att man kan genomföra en utbildning även om man har försörjningsansvar och låga tidigare inkomster. Därför föreslår vi också en reform när det gäller bostadsbidragen. Men där säger ni nej.

Detta betyder att vi har olika åsikter om hur man bäst uppnår jämställdhet och goda villkor, inte att vi inte har ett intresse.

Jag tycker att finansministern nu ska ta den sista chansen att i stället tala om de stora ekonomiska frågorna – det strukturella underskottet i budgeten och oklarheterna i er egen finansiering.

Anf. 73 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! För mig är den stora frågan att få fler människor i arbete, Karin Pilsäter. Vägen till att få det går oftast via utbildningen. Därför är jag utomordentligt förvånad över att Folkpartiet inte ser detta samband mellan utbildning och arbete. Folkpartiet föreslår ju i sitt budgetförslag att dra ned på kunskapslyftet. Man vill dra undan 4 miljarder kronor

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

från denna oerhört viktiga utbildningssatsning för väldigt många lågutbildade, som Karin Pilsäter säger sig värna om, och låginkomsttagare.

Jag är också förvånad över att Folkpartiet inte vill stödja de mest utsatta kommunerna, i en situation där vi har stor regional obalans och där många arbetslösa människor i dessa kommuner behöver både stöd till utbildning och stöd av den service och välfärd som finns i kommunen i övrigt.

När Karin Pilsäter säger att det är viktigt att de som har låga inkomster får ett stöd håller jag med om det, men jag ser inte logiken i Karin Pilsäters politik på det här området. Möjligtvis kan hon skydda sig med att säga att Folkpartiet i varje fall instämmer i regeringens förslag om att vi ska ha skatterabatter för låginkomsttagarna även nästa år, på samma sätt som vi haft i år. I motsats till Moderaterna, som ju föreslår att vi inte ska ha några sådana skatterabatter för låginkomsttagare, tycker Folkpartiet i varje fall att *det* regeringsförslaget är bra.

Sammantaget är det ändå så här: Om man inom en ansvarsfull ekonomisk politik ska prioritera olika saker tror jag att utbildningssatsningarna, tillsammans med skattereformerna, är de allra mest effektiva instrumenten för att få ut fler människor på arbetsmarknaden och inte minst ge personer med låga inkomster chans att låta sina inkomster växa och personer utan jobb chans att få inkomster via lönearbete i fortsättningen. Där tycks Folkpartiet svika.

Anf. 74 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Jag tycker att regeringen är alltför passiv till de skenande sjukpenningkostnaderna. I dagens läge är det bara 19 % av de långtidssjukskrivna som genomgår någon form av rehabilitering, vilket är en minskning jämfört med tidigare år. Bakom varje krona döljer sig människor, och dessa långtidssjukskrivna har en mycket besvärlig situation och behöver rehabilitering. Min fråga till finansministern är om regeringen tänker göra någonting åt det här.

Sedan efterlyser finansministern en framtidsdiskussion. Jag tycker att det är väldigt bra om vi i den här kammaren kan ha en sansad, sanningsenlig och konstruktiv debatt i olika frågor.

Ett av de stora problem jag ser i framtiden är sjukvårdens behov. Här är det roligt att kunna konstatera att 8 miljarder frigörs genom försvarsuppgörelsen, som ska föras in i sjukvården och kunna användas till utvecklande insatser som förbättrar situationen där.

Ett annat stort problem är kunskapsbehovet. Man brukar prata om 80–10-regeln, dvs. 80 % av all teknik förnyas inom tio år. Det visar på enorma utbildningsbehov i samhället.

Nu finns det ett förslag till kunskapskonton i budgetförslaget, som recenseras så här av SACO: "Vi är skeptiska till trassliga system där fack och arbetsgivare med statliga pengar ska lösa varje företags kompetensproblem. Det riskerar att göda kurs- och konferensbranschen mer än att lösa landets problem."

Nu finns det andra lösningar, som mer bygger på individuell valfrihet. Vi brukar prata om kompetenskonton. Då undrar jag: Finns det en beredskap för att diskutera andra lösningar för kompetenskonton som undviker de av SACO påpekade problemen med den nuvarande tekniken?

Anf. 75 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Jag kan dela Lena Eks oro när det gäller sjukförsäkringskostnader. Jag är också mycket väl medveten om att det är viktigt att det ges bra rehabiliteringsmöjligheter för de personer som har varit långtidssjukskrivna. Jag vet av erfarenhet från den tid då jag jobbade mer konkret med arbetsmarknadspolitiken att det var en mycket intensiv diskussion mellan försäkringskassor och arbetsförmedlingar om de resurser som stod till förfogande och som man inte alltid kunde disponera beroende på att det inte fanns bra rehabiliteringsmöjligheter. Jag hoppas att vi kan utnyttja de här resurserna fullt ut.

Vi har också nyligen, det vill jag gärna ta upp i det här sammanhanget utsett en utredare, landshövding Jan Rydh, som ska titta på orsakerna till de ökade sjukförsäkringskostnaderna. I det perspektivet måste det också ingå att i nästa läge sätta in insatser för att exempelvis förstärka rehabilitering och annat under tiden framöver.

Jag delar också Lena Eks uppfattning att den insats som vi kan göra via försvarsöverenskommelsens 8 miljarder, och därtill den miljard som vi har tagit fram i budgetpropositionen från regeringens, Vänsterpartiets och Miljöpartiets sida tillsammans ger 9 miljarder som vi kan satsa på sjukvården framöver. Det är en oerhört viktig satsning inte minst för de äldre, eftersom de har en stor del av sjukvårdskostnaderna.

Till sist vill jag svara på den fråga som Lena Ek tog upp när de gäller kompetensutvecklingen. Som ett resultat av den gröna skatteväxlingen har vi mer resurser för kompetensutveckling. Jag är ganska övertygad om att arbetsmarknadens parter, både löntagarorganisationer och arbetsgivarorganisationer, tillsammans med regeringen kan komma fram till ett bra system för hur de här resurserna ska utnyttjas i fortsättningen. Det pågår sådana kontakter, bl.a. från Regeringskansliets sida, med arbetsmarknadens parter för att utforma det här systemet.

Vi är väldigt öppna när det gäller hur ett sådant system ska utvecklas. Vi har inte låst oss vare sig för kompetenskonton eller för någon annan modell. Där finns det utrymme för en öppen diskussion.

Anf. 76 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag vill återgälda tacket till Vänsterpartiet. Tack, Socialdemokraterna och Bosse Ringholm! Det har lyckats bra. Vi har inte varit eniga om allt. Nu är vi eniga om allt. Vi kommer att bli oeniga och eniga igen. Det är så det kommer att gå till när man samarbetar på det här sättet.

Men jag vill ändå ta upp några funderingar. Finansministern har ju inte haft möjlighet att vara här under hela debatten. Vi pratar nu mycket om stabiliseringsproblemet. Då undrar jag om Bosse Ringholm delar min bedömning att den här börsboomen, börsrallyt, i sig nu håller på att bli ett stabiliseringspolitiskt problem. Jag anser det.

Vad kan man då göra åt det? Vi får ha beredskap att inte hålla bensen på den här pyrande brasan. Då får vi vara försiktiga med att lova ut stora skattesänkningar, för det kan just leda till att det största enskilda hotet mot en stabil tillväxt, en överhettning, accelererar. Jag tror att det är värdefullt om finansministern kan ge sin syn på det påståendet.

Och så en annan sak: Pensionerna har varit en stor sak i dag. Nu vet vi att den genomförandegrupp som förfogar över pensionsfrågan inte

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

klaras att få den här övergångsvisa garantipensionen till år 2001. Det har vi försorts. Enligt min bedömning får då vi i de här tre samarbetspartierna ta itu med den frågan inför den vårekonomiska propositionen. Det är *min* bedömning, och jag tror att det vore värdefullt att höra om finansministern delar den bedömningen; att detta är en fråga som vi måste titta på inför den vårekonomiska propositionen till år 2000.

Anf. 77 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Först kan jag säga som svar på den sista frågan att om det sker förskjutningar i den nya pensionsreformen så medför det inte automatiskt att det ställs något utrymme till förfogande för särskilda nya insatser. Jag delar Lars Bäckströms uppfattning att det får ske en diskussion på vanligt sätt i det vanliga budgetarbetet, i vårproposition och i budgetproposition, om vilket utrymme som finns. Vi har från socialdemokratiskt håll, och från regeringen, varit mycket tydliga i fråga om den stora prioritering som gjordes redan hösten 1998, som Jan Bergqvist erinrade om tidigare här. Där gjorde vi stora satsningar, i storleksordningen 4 miljarder kronor, till pensionärerna. Vi vill gärna gå vidare med dessa satsningar, inte minst för de sämst ställda pensionärerna.

Sedan ska jag också ta upp det första som Lars Bäckström nämnde, oron för börsutvecklingen, oron för att vi kan få obalans i vår ekonomi. Det jag själv känner starkast oro för är naturligtvis att vi inte kan mobilisera de potentiella resurser vi har. Framför allt har vi fortfarande en ganska stor arbetskraftsresurs, dvs. de arbetslösa som vi inte har kunnat få ut på arbetsmarknaden och som inte har jobb.

Jag hoppas att den efterfrågan på arbetskraft som företagen kommer att ha kan kombineras med att vi kan ställa arbetskraft, personer, till förfogande med bra utbildning så att vi inte får överhettningstendenser och obalanser i ekonomin i fortsättningen. Då gäller det att hantera den ekonomiska politiken på ett sådant sätt att det här systemet kan hänga ihop med arbetsmarknadens efterfrågan och med det utbud som finns.

Jag kan naturligtvis värdera enskildheter, antingen det gäller börsutveckling eller allt annat. För den enskilde som är utan jobb eller har en låg inkomst är det kanske inte i första hand börsutvecklingen som oroar. Men jag tycker självklart att man ska ha en allmän inriktning att se till att inget i vår ekonomi riskerar att leda till obalanser i fortsättningen.

Anf. 78 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det var värdefullt att finansministern sade att det här är en fråga som vi kan se i den vårekonomiska propositionen och att det är en prioriterad fråga. Det är samma bedömning som vi i Vänsterpartiet gör, men jag vet inte om det är *precis* samma.

Vi ska kanske inte stapla adjektiv på varandra, men om ni tänker er en lång rad adjektiv så behöver jag inte säga dem. Så viktig är frågan för oss.

Sedan till det här med börsutvecklingen. Vad jag menar är att om vi nu ska få en uthållig utveckling så får konsumtionen ligga i nivå med produktivitetstillväxten, vår konkurrenskraft och reallönerna. Vi får inte konsumera mer än så. Men just med tanke på börsutvecklingen finns det en risk att vissa grupper som får stora vinster på börsen konsumerar mer än reallöneutvecklingen, mer än produktivitetstillväxten. Det är då vi får

den farliga överhettningen. Det kan vara långt farligare än lönebildningsfrågan med den börsboomen. Det är just det som är farligt. Och det är svårt att göra något det.

I det läget är det farligt att som vissa partier lova ut stora skattesänkningar. Det skulle ju riskera att fungera som ett slags olja för att tända upp en inflationsbrasa igen. Det är det som på ekonomspråk kallas för den pro-cykliska finanspolitiken. Det är det vi ska akta oss för, särskilt som så många partier här i kammaren varnar för strukturella budgetunderskott.

Då är det väl klokt, finansministern, att vi två är överens om att vi får vara försiktiga med att lova ut nya, stora skattesänkningar med tanke på stabiliseringspolitiken. Men visst ska vi sänka skatten för dem som har det allra sämst i vissa branscher. Det finns också möjligheter till röda och gröna skatteväxlingar. Det hoppas jag att vi i Vänsterpartiet kan vara överens med den socialdemokratiska finansministern om.

Anf. 79 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! De förslag om sänkta inkomstskatter och sänkta företagskatter som finns i budgetpropositionen i höst är ju sedda som ett första steg för att fullt ut försöka kompensera de egenavgifter som de flesta har betalat, som alla löntagare har betalat, under senare år. Det har också gjorts en deklaration i budgetpropositionen om att vi gärna vill fortsätta med ett kommande steg, eller flera steg, för att avveckla det här helt.

Men vi har samtidigt varit noggranna med att säga, och jag ger Lars Bäckström rätt på den punkten, att vi inte kan lova denna fortsatta skattesänkning förrän vi vet att de samhällsekonomiska förutsättningarna, konjunkturpolitiska och andra, finns. Det måste stämmas av varje höst inför varje budgetproposition i fortsättningen. Då får självfallet också den här frågan hanteras om huruvida det uppstår sådana obalanser i ekonomin att det inte är möjligt med de fortsatta stegen.

Jag hoppas att vi ska kunna ta fortsatta steg i den skattereform som nu har inletts. Men det är ett riktigt påpekande som Lars Bäckström gör om partier som ägnar sig åt att föreslå stora skattesänkningar som är ofinansierade. De partierna skulle verkligen bidra till att lägga på mycket bränsle. Det skulle snabbt kunna leda till oerhört besvärliga tendenser i svensk ekonomi. Det skulle i sista hand drabba löntagarna rätt ordentligt. Därför tycker jag att det finns en viktig skillnad mellan dels regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som föreslår skattesänkningar som är fullt ut finansierade, dels borgerliga partier som inte tar hänsyn till finansieringen utan har något slags andra politiska mål när de lägger ut stora ofinansierade skattesänkningar. Jag tycker alltså att det är ett riktigt påpekande, och jag håller gärna med om det här senaste perspektivet.

Anf. 80 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Jag skulle först vilja återgälda finansministerns tack för gott budgetsamarbete. Sedan vill jag ställa en fråga angående Miljöpartiets förslag om att komplettera redovisningen av BNP och gröna nyckeltal i statsbudgeten med en årlig redovisning av ISEW, alltså ett index för uthållig ekonomisk välfärd. Det är alltså inte fråga om att ersätta BNP-redovisningen med ett annat mått utan just om att komplettera. Det är viktigt att ha ett så brett underlag som möjligt för debatt och beslut. Min

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

fråga är om finansministern är beredd att med öppet sinne diskutera den möjlighet att ge en mer rättvisande bild av den samhällsekonomiska utvecklingen som en redovisning av ISEW skulle innebära.

Anf. 81 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Vi lade ju redan i vårpropositionen fram förslag om att i fortsättningen ha en redovisning av gröna nyckeltal. Det tycker jag är ett mycket viktigt steg, därför att om vi framöver på 2000-talet ska kunna ha ett sammanhållet ekonomiskt och ekologiskt perspektiv och en tillväxt som håller ihop ekonomin och ekologin, måste vi naturligtvis också ha en statistisk redovisning och ett underlag för den diskussionen som handlar både om den traditionella ekonomiska redovisningen och om den redovisning som vi kan få i olika miljömässiga termer. Jag är naturligtvis beredd att diskutera andra förslag på det sätt som Matz Hammarström för fram här och som kan förbättra kvaliteten i underlaget för vår fortsatta diskussion om ekonomisk och ekologisk utveckling.

Anf. 82 LARS TOBISSON (m):

Fru talman! Jag ska uppehålla mig vid tre enskilda motioner som jag har väckt på det finansiella området. De har alla utan närmare kommentarer avstyrkts av finansutskottets majoritet men föranlett reservationer med stöd från borgerligt håll, nr 3 och nr 31.

Först valutapolitiken. Den har tilldelats ett mycket blygsamt utrymme i budgetpropositionen. Det är anmärkningsvärt, eftersom övergripande valutapolitiska frågor numera är regeringens ansvar. Samma ointresse, för att inte säga avvisande, attityd kommer till uttryck i det uppdaterade konvergensprogram som regeringen nyligen lämnat till EU. Ändå har ju Sverige i anslutningsfördraget åtagit sig att fullt ut delta i valutasamarbetet. Till skillnad från Danmark och Storbritannien har vi inte någon fördragsenlig rätt att ställa oss vid sidan av.

Sedan 11 av 15 EU-länder införde den gemensamma valutan i början av 1999 kan det med fog hävdas att Sverige är den medlemsnation som står längst ifrån euron. Av de fyra utanförlanderna är Grekland med i ERM 2 och väntas kunna införa euron redan 2001. Danmark är trots rätten till undantag också med i ERM 2, och landets politiska ledning är positiv till den gemensamma valutan. Detsamma gäller den brittiska regeringen som i våras lade fram en nationell övergångsplan till euron. I Sverige vet inte ens statsministern och finansministern vad de vill i denna fråga. Och förberedelser för en övergång vill de över huvud taget inte kännas vid.

När medlemsländernas kvalifikationer för deltagande i den gemensamma valutan bedömdes inom EU våren 1998, fick Sverige underkänt på en punkt, nämligen kravet på valutastabilitet. Ändå ägnades valutapolitiken endast en kort, utslätad skrivning i konvergensprogrammet från förra året, det som antogs i december. Syftet med ett konvergensprogram, såsom det nu är upplagt, är ju ändå att visa hur ett land avser att uppfylla kriterierna. I sitt utlåtande konstaterade EU-kommissionen i början av detta år avsaknaden av besked om när Sverige kunde tänkas ansluta sig till ERM 2. Ekofinrådet, finansministrarna, uttalade därefter att Sverige för att kvalificera sig för EMU måste demonstrera sin förmåga att hålla en fast rimlig kurs mellan kronan och euron över en tillräcklig tidsperiod

och utan allvarliga störningar, vilket enligt rådets mening borde föranlåta en svensk anslutning till växelkursmekanismen.

Men i den uppdatering som regeringen nyligen genomfört intar valutapolitiken fortfarande en undanskymd plats. Inledningsvis meddelas att ”— — i enlighet med stats- och regeringschefernas beslut från maj 1998 deltar Sverige inte i valutaunionen från start.” Detta är ett utmanande sätt att beskriva det förhållandet att Sverige på grund av utebliven valutastabilitet inte bedömdes vara kvalificerat för deltagande — en ståndpunkt som för övrigt statsminister Göran Persson den gången ställde sig bakom.

I nästa mening heter det: ”Sverige håller dock dörren öppen för ett senare deltagande.” Formuleringen är magnifik. Den antyder att Sverige i sin välvilja inte har slängt igen dörren, i alla fall inte definitivt, utan kan tänka sig att kliva in vid ett senare tillfälle som man själv väljer. Men i själva verket är det ju övriga EU-länder som avgör om och när Sverige kan anses vara moget att släppas in.

I uppdateringen slår regeringen fast att ”Sveriges erfarenheter av den nuvarande penningpolitiska regimen, med inflationsmål och rörlig växelkurs, är goda.” Innebörden förefaller mig något oklar. Syftet skulle kunna tänkas vara att uttala beröm och stöd för Europeiska centralbanken, eftersom den tillämpar en rörlig växelkurs utifrån bl.a. ett inflationsmål. Men om avsikten är att meddela att Sverige avser att fortsatt hålla en rörlig växelkurs gentemot euron, står det i direkt strid med vårt åtagande att eftersträva stabila valutarelationer inom EU.

Sannolikheten för den senare tolkningen är ändå rätt stor, eftersom nästa mening lyder: ”En knytning av kronan till ERM 2 är inte aktuell för närvarande.” Därmed går Sverige uttryckligen på tvärs med de förväntningar och rekommendationer som jag nyss citerade från behöriga EU-instanser vid ställningstagandet till 1998 års konvergensprogram. Bytet av EU-kommission kan inte väntas föranleda någon ändrad ståndpunkt. Nyligen klargjorde nämligen den nye kommissionären för monetära frågor, Pedro Solbes, att kravet på två års deltagande i ERM 2 före inträdet i valutaunionen ligger fast.

Skälet till att jag här argumenterar mot vad regeringen nyligen skrivit i konvergensprogrammet är att utskottsmajoriteten inte alls i sak motiverat sitt yrkande om avslag på min motion. Kan någon ur majoriteten här i kammaren förklara varför vi ska underkasta oss den påfrestning som fortsatt osäkerhet om eurons införande medför för Sveriges ekonomi och medborgarnas välfärd? Det rör sig ju ändå bara om hur vi ska gå till väga för att uppfylla en fördragsenlig förpliktelse.

Ett minimikrav i närtid är att regeringen följer de brittiska socialdemokraternas exempel och lägger fram en plan för övergången till den gemensamma valutan. Första punkten i en sådan plan måste vara att visa hur Sverige ska uppnå den valutastabilitet som krävs. Ingen har kunnat ange en bättre väg än via ett inträde i ERM 2. Danmark, som ändå har ett undantag från plikten att införa euron, deltar sedan länge i växelkursmekanismen med smal bandbredd, och det har gett en klart bättre stabilitet i kronkursen än Sveriges. Varför är det så motbjudande för svenska socialdemokrater?

Fru talman! Mina två andra motioner innehåller krav på privatisering av statliga företag under Finansdepartementet, Vasakronan och SBAB. Även dessa avstyrks utan någon argumentation i sak. Det kanske kan

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

förklaras av att regeringens inställning till statligt företagande förefaller vacklande, för att uttrycka sig mildt.

Länge har riksdagsmajoriteten avvisat moderata krav på en plan för avveckling av statligt ägande i företag, något som Gunnar Hökmark efterlyst tidigare i debatten. I förra årets budgetproposition förutsågs i intäkter av privatisering endast 15 miljarder kronor i år och 9 miljarder kronor nästa år. Utan närmare kommentar höjdes sedan dessa belopp i vårpropositionen till 45 miljarder kronor varterdera året. I höstens budgetproposition, som vi nu diskuterar, redovisas bara en knapp miljard för 1999 men hela 110 miljarder kronor för 2000.

En väsentlig del av förklaringen till denna sifferdansen är naturligtvis de sorgliga turerna i Telia-Telenor-affären. Därtill kommer att den fortsatta försäljning av aktier i Nordbanken som planerats till i år inte har genomförts. Finansministerns uttalande för inte så länge sedan visar att han inte riktigt vet vad han vill och vad han ska göra med Nordbanken. Lika tydligt är att han egentligen inte vill sälja statens hela aktieinnehav. Det tar givetvis emot för den som i egenskap av SSU-ordförande på 1960-talet förordade socialisering av bankerna.

Nordbanken är nu inte det enda företag under Finansdepartementet som är moget för privatisering. När regeringen Bildt ombildade Byggnadsstyrelsen fördes de fastigheter som hade ett värde på den allmänna hyresmarknaden till Vasakronan. Under ledning av sin verkställande direktör Erik Åsbrink genomförde detta bolag en snabb anpassning till marknadens villkor. I dag äger det nära 300 kontorshus i 15 större svenska städer. Beståndet bedöms ha ett värde på över 22 miljarder. Den sista offentliga specialfastigheten av s.k. ändamålskaraktär avyttrades under 1998. I dag är nästan hälften av lokalytan uthyrd till privata hyresgäster.

Förra året förvärvade Vasakronan praktiskt taget hela S-E-Bankens bestånd av rörelsefastigheter, 44 enheter till ett pris av drygt 4,2 miljarder. Jag har tidigare ställt frågan till Bosse Ringholm och jag upprepar den till den som i dag vill svara: Är det något slags ersättning för en regelrätt socialisering av bankväsendet att staten köper det nät av bank- och kontorslokaler som utnyttjas av Wallenbergsfärens husbank?

Av Vasakronans nyligen publicerade kvartalsrapport framgår att det stora köpet av företagsparken Infra City nu har förts i hamn. Det är det fastighetskomplex som ligger utefter motorvägen mellan Stockholm och Arlanda och som anlades av den sedermera kullbyttade fastighetskungen Lars Gullstedt. Utöver kontor och butiker finns där Scandic Crown Hotel med 20 våningars glasfasad.

Varför ägnar staten resurser åt en sådan satsning i stället för att syssla med eftersatta angelägenheter som ingen kan sköta lika bra eller bättre? Och varför ska staten äga ett bolåneinstitut? För några år sedan genomfördes en spridning av ägandet i Stadshypotek. Men samtidigt som detta offentliga engagemang avvecklats har staten byggt upp ett nytt institut med samma syfte, SBAB. Sedan 1996 har detta företag ingen annan uppgift än att bedriva utlåning på den öppna marknaden till såväl flerbostadshus som småhus och bostadsrätter.

Det statliga ägandet ger SBAB möjlighet till bättre rating, vilket normalt medför en lägre upplåningskostnad och därmed utgör en konkurrensfördel. Periodvis har ändå finansieringen blivit dyrare än för stora

privatägda konkurrenter – så är för närvarande fallet. Likväl försöker SBAB vinna marknadsandelar med lägre utlåningsräntor, vilket ger lövtunna marginaler. I år sjönk halvårsresultatet till 189 miljoner kronor – jämfört med 295 miljoner kronor 1998 – på en lånevolym om närmare 144 miljarder kronor.

Trots den fördel vid finansieringen som följer av det statliga ägandet förmår således inte SBAB hävda sig i konkurrensen. Företaget bör därför snarast möjligt privatiseras. Med nuvarande tendens för lönsamheten finns det skäl att befara att försäljningspriset blir lägre ju längre det dröjer.

Det är dock naturligtvis svårt för socialister att släppa tanken på ett statligt ägande. Samtidigt som Bosse Ringholm för några veckor sedan tvingades försäkra att hela Nordbanken ska privatiseras meddelade Björn Rosengren att regeringen överväger möjligheten att utveckla Postgirot till en fullvärdig bank i statlig ägo – således en parallell till att Stadshypotek ersattes av SBAB. Besked om regeringens planer ryktas vara nära förestående.

Finns det någon företrädare för utskottsmajoriteten som kan klargöra vad som ska ske med det statliga företagsägandet? Är det ideologin eller är det effektivitet och lika konkurrensvillkor på marknaden som gäller?

Fru talman! Jag har inget annat yrkande utöver de yrkanden som redan har framställts av moderata företrädare i debatten.

Anf. 83 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Först vill jag konstatera att Vasakronan är ett effektivt skött statligt företag och att det ger en god avkastning för staten. Jag tycker att det är lite patetiskt när Lars Tobisson försöker beskriva inköp av bankfastigheter som Vasakronan gör som ett slags ersättning för socialisering. I stället handlar det om en bedömning av hur man får en bra verksamhet i fastighetsbolagen och en bra avkastning. Jag tycker att man kan säga att företaget sköts bra, liksom många andra statliga företag.

Samtidigt vill jag framhålla att vi när det gäller statliga företag inte har samma fundamentala ideologiska uppfattning som moderaterna har. Av ideologiska skäl anser de att det offentliga inte ska driva företag – så står det i yttrandet i finansutskottet. Vi har en praktisk syn på det här. Vi tycker att det är bra att det finns en blandekonomi i Sverige och vi ser en fördel i att det finns statliga, kommunala, kooperativa och privata företag liksom att det finns stiftelser i olika former som också kan driva affärsverksamhet.

Vi har alltså inte synen att man måste renodla så att några av de här kategorierna liksom väljs bort. I stället ser vi ekonomiskt och praktiskt på detta. Det finns skäl för att sälja en del statliga företag men det finns också skäl för att behålla en del statliga företag. Vi kan inte utesluta att det framöver också kan finnas skäl för att bilda nya kommunala eller statliga företag. Det är något som måste bedömas från fall till fall.

Anf. 84 LARS TOBISSON (m) replik:

Fru talman! Vasakronan är effektivt, säger Jan Bergqvist. Jag har inte bestritt det. I stället kan jag säga att det gläder mig, för Vasakronan är en följd av motioner som jag en gång i tiden väckte när vi skulle ombilda Byggnadsstyrelsen, vilket gjordes under den borgerliga regeringstiden.

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Om det nu är på nämnda sätt innebär det ju också att man får ett gott pris vid försäljning. Min undring kvarstår: Jan Bergqvist, vad är det som gör det så angeläget för staten att satsa resurser på att frigöra kapital för Wallenbergsfären i tegelhögar som de kan använda i sin rörelse? Vad är det som är så bra när man har eftersatta angelägenheter där dessa resurser kunde användas bättre?

Om det är så att kriteriet för statliga företag som man vill behålla är att de går bra kan jag anföra exemplet SBAB, som *inte* går bra. Jag vill med bestämdhet påstå att de är på väg mot en sådan situation att de behöver kapitaltillskott från ägaren, staten, om de inte i tid säljs till någon som kan sköta verksamheten bättre.

Jan Bergqvist förklarar att han inte har någon ideologisk låsning i det här fallet, vilket vi skulle ha. Men han ger ingen förklaring till att man från socialdemokratiskt håll väljer att satsa på att bedriva företagsamhet när detta bevisligen kan göras av andra minst lika bra, för att inte säga bättre, och då i stället försumma angelägenheter som staten själv är bäst ägnad att sköta. Denna grundläggande fråga springer ni förbi när ni inte vill ta itu med konsekvensarbetet.

Jag vågar uttala förutsägelsen att oavsett vad Jan Bergqvist säger i dag så kommer de här båda företagen inom kort att privatiseras. Men det är samma sak här – ni vill inte vill bekänna färg, precis som i exempelvis frågan om valutapolitiken. Jag har frågat förut – det kunde alltså vara bra om Jan Bergqvist kunde ägna lite tid åt detta – och frågar igen: Får vi en nationell övergångsplan med som första punkt ett inträde i den europeiska växelkursmekanismen ERM 2?

Anf. 85 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Lars Tobisson gör det enkelt för sig. Han har ju inställningen att det offentliga inte ska driva företag. Då är saken ganska enkel. Av ideologiska skäl vill man privatisera allt som finns och vägrar att det bildas nya kommunala eller statliga företag. Vi ser betydligt mera praktiskt och ekonomiskt på frågan.

Om det när det gäller valutapolitiken inte är aktuellt att knyta kronan till euron finns det heller inte skäl att gå in i ERM 2.

Där har ju Lars Tobisson vid flera tillfällen fått riksbankschefen emot sig när vi har haft utfrågningar i finansutskottet. Riksbankschefen har hävdat att om det inte är aktuellt är det nackdelar med en fast men justerbar kurs i förhållande till en flytande kurs. Det finns alltså god skäl att se upp där.

Sedan är det allvarligt att Lars Tobisson beskriver det som att den deklaration som gjordes i samband med förhandlingarna om Sveriges medlemskap i EU inte ska tas på allvar. Det gjordes en deklaration om att frågan ska avgöras av riksdagen och det gjordes också tydligt att det inte bara var en formalitet, bara en stämpel, utan att det skulle vara ett reellt politiskt beslut, och det demokratiska kravet finns kvar.

Anf. 86 LARS TOBISSON (m) replik:

Fru talman! Jag ska försöka att reda ut varför min ståndpunkt när det gäller synen på statliga företag måste vara den som är principiellt riktig. Jag försökte förklara detta för finansministern tidigare. Han har ju varit

ivrig fotbollsspelare och är numera lagledare – jag vet inte hur mycket förflutet Jan Bergqvist har i den branschen.

Men det är orimligt när man i företagsamheten ordnar det så att man är både domare och en av spelarna på planen. Då blir det ett orättvist överläge för den som samtidigt kan agera i verksamheten, utforma reglerna och sedan bestraffa dem som inte sköter sig rätt. Det är detta som gör att staten bör avhålla sig från att bedriva företagsamhet.

Jan Bergqvist sade att riksbankschefen skulle ha sagt att det inte är bra med ERM 2. Riksbanken är sedan länge för både inträde i valutaunionens tredje steg och att vi ska gå med i ERM 2. Min fråga kvarstår: Vad är det som är så farligt för oss i detta avseende, när Danmark – trots att man har ett undantag – väljer att delta i växelkursmekanismen? Därmed får ju Danmark den stabilitet för valutakursen som man behöver.

När det gäller vad vi har sagt i dessa sammanhang sade vi tydligt i samband med inträdet i EU – det står i den proposition som vi biföll här i kammaren – att Sverige vill delta i valutasamarbetet i Europa. Det står också – som Bergqvist säger – att vi ska låta riksdagen bekräfta detta, och det är fullkomligt rimligt att det högsta beslutande organet i landet tar ställning genom att klargöra att tiden nu är mogen för att uppfylla de åtaganden som vi har gjort i det anslutningsfördrag som vi godkände.

Anf. 87 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! En skattepolitik som befrämjar hållbar tillväxt:

Skattereformer och skattesänkningar kan spela en central roll när det gäller även vidare sociala mål.

- Lägre beskattning av företagande ökar viljan att investera.
- Beskattningen av företagande ska förenklas och skattenivåerna sänkas.
- För att säkerställa att arbete lönar sig ska skattebördan för vanliga hushåll mildras.
- Generellt ska skatt på arbete och företagande sänkas.
- Vi kommer inte att stödja åtgärder som leder till högre skattebelastning och äventyrar konkurrensmöjligheterna och arbetstillfällena i EU.

Fru talman! Detta är inte några citat ur ett borgerligt partiprogram, utan det är hämtat från brittiska Labours hemsida. Det handlar om premiärminister Blair och förbundskansler Schröders gemensamma dokument om den tredje vägens politik, ett begrepp som vi för övrigt känner från Sverige sedan tidigare. Men det är intressant läsning.

Dokumentet visar att de socialdemokratiska partierna i Storbritannien och Tyskland har en helt annan inställning än sina svenska kolleger när det gäller synen på företagande och beskattning. Jag hade naturligtvis gärna frågat finansminister Bosse Ringholm om han delar den uppfattningen, men han kom ju vid lunchtiden och gick ganska omedelbart efter debatten. Jag får i stället ställa frågan till Arne Kjörnsberg om han delar Blairs och Schröders syn på beskattningen.

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Den svenska politiken står inför mycket stora utmaningar. Sverige gasar nu på och drar ifrån i OECD:s skatteliga. Samtidigt dalar vi i välfärdsliigan. Någonting är fel.

Sverige är nu ohotad etta i skatteligan. Under 1998 uppgick skatteinkomsternas andel av BNP till 53 %. Snittet i EU ligger på omkring 41 % och i OECD på 36 %. Även om siffrorna inte är exakt jämförbara, så måste man konstatera att Sverige lever farligt med nuvarande skattetryck.

Fru talman! Vi kommer under de närmaste åren att behöva sänka kapitalskatter, företagsskatter, mervärdesskatten, punktskatter, skatten på arbete, ja, snart sagt alla skatter. Det finns flera skäl till detta, men det viktigaste är att skattebasen annars kommer att försvinna på olika sätt.

Det kapital, de företag och de människor som beskattas kommer att välja att betala sin skatt i andra länder. Det är lättare att genomföra förändringar nu i en uppåtgående ekonomi under förutsättning att utgifterna minskas i samma takt.

Moderaterna har lagt fram förslag som innebär fler besparingar än regeringen, men även större skattesänkningar. En ordnad reträtt från högskattesamhället måste nu inledas.

Låt mig nämna några skattepolitiska frågor.

Skatter är i högsta grad en vardagsfråga för många människor. Det gäller t.ex. Susy Ervid och hennes familj i Nacka. De flyttade in i sitt hus för 18 år sedan. Då var huset 65 kvadratmeter. Efter hand har huset byggts till med ytterligare 50 kvadratmeter boyta. Huset har i dag ett taxeringsvärde på 857 000 kr.

För detta betalar familjen cirka en tusenlapp i månaden i fastighetsskatt. Om de senaste beräkningarna beträffande prisutvecklingen i området slår igenom så kommer skattekostnaden att öka från 12 855 kr per år till drygt 19 000 kr för denna familj.

I budgetpropositionen har regeringen och dess stödpartier räknat med ökade inkomster från fastighetsskatt år 2001 med ca 5 miljarder kronor, men man skriver inget om huruvida familjen Ervid eller andra fastighetsägare ska tvingas att betala detta fullt ut. Den relevanta slutsatsen jag måste dra är därför att regeringen avser att låta denna skattehöjning slå igenom fullt ut.

Vi moderater har lagt fram förslag om att sänka fastighetsskatteuttaget. Vi har också finansierat detta förslag. Det är oerhört viktigt för människor att kunna känna trygghet i sin vardag. Fastighetsskatten leder till otrygghet eftersom det är nästa helt omöjligt för folk att påverka denna skattekostnad på annat sätt än genom att flytta från sin bostad.

Jag är mycket orolig för konsekvenserna av den explosion som väntar när det gäller fastighetsskatten. Höjs fastighetsskatterna ytterligare kommer många familjers ekonomi att helt slås sönder. Jag förväntar mig ett snart besked till medborgarna från regeringen när det gäller fastighetsskatten. I annat fall kan man inte tolka utvecklingen på annat sätt än som jag nyss gjorde.

Fru talman! Av de skatteförslag moderaterna lagt fram för nästa år ligger huvuddelen av sänkningarna på sådana skatter som har beröring med människors vardag. Fastighetsskatten är ett exempel. Sänkta inkomstskatter hamnar i första hand hos låg- och medelinkomsttagare i form av förvärvsavdrag, höjt grundavdrag, grundavdrag för barn etc.

Sänkta inkomstskatter är särskilt viktiga just nu. Finansministern har i flera sammanhang – senast i dagens debatt – diskuterat den kommande lönerörelsen. Jag är övertygad om att sänkta skatter skulle komma att påverka lönebildningen positivt.

Sänkta skatter räcker inte. Det gäller att se till helheten, så att marginaleffekter inte slår igenom för människor, och det berörde finansministern tidigare i dag. En löneökning ska inte leda till mindre med pengar i plånboken. Slutsatsen är att ju mer den enskilde får förfoga över av en inkomst, desto mindre behöver det offentliga gripa in.

I detta sammanhang kan det också vara relevant att påpeka det som ligger lite utanför skattepolitiken, nämligen skillnaden mellan offentligt och privat. Så länge många sektorer i det svenska samhället är monopoliserade kommer också löneklyftorna att finnas kvar, om man inte har möjlighet att välja arbetsgivare. Den aspekten berörde aldrig finansministern i sitt anförande.

I ett läge när ekonomin medger sänkta skatter är det mycket bättre att sänka skatterna för medborgarna än att tillåta höga löner att slå igenom. Effekten för den enskilde blir naturligtvis bättre, samtidigt som inflationstrycket hålls tillbaka.

Men det finns också andra skäl.

Alla ska kunna känna den trygghet som den fulla delaktigheten i förändringar förutsätter. Varje människa måste kunna fatta självständiga beslut om sitt eget liv, slippa beroendet av det offentligas välvilja och veta att det gemensamma ansvaret fungerar när det behövs på ett sätt som tillgodoser de personliga behoven.

I dag utgör skatt, inte boende eller mat, den största utgiften för de flesta hushåll. Det är inte rimligt. Skattesystemet får inte stjälpas människors möjligheter till försörjning. Att sänka det totala skattetrycket är därför nödvändigt för att skattesystemet ska bli rättvist.

Vi har lagt fram en rad förslag som syftar till att stärka ekonomins funktionssätt men även till att konkret och omedelbart göra det möjligt för enskilda att försörja sig på sina egna arbetsinkomster och därigenom få bättre kontroll över vardagen.

Fru talman! Jag vill också ta upp frågan om rättvisa skatter. En skatt som både är orättvis och som leder till att kapital flyttas utomlands samt minskar investeringsviljan i Sverige är förmögenhetsskatten.

Över 520 000 personer betalar förmögenhetsskatt i Sverige. I många andra länder, senast nu i Danmark, är den avskaffad.

Jag förvånar mig ständigt över att Socialdemokraterna inte är beredda att avskaffa denna skatt. Man talar ju så mycket om fördelningspolitik. De med de största aktieinnehaven i de egna företagen betalar i dag ingen förmögenhetsskatt. Men för t.ex. husägare med ordinära hus och i vanliga inkomstlägen slår förmögenhetsskatten till. Detta är naturligtvis inte rättvist.

Den svenska förmögenhetsskatten är också ett viktigt skäl till att det är svårt att attrahera arbetskraft med viss kompetens att komma till Sverige. Förmögenhetsskatten ska därför avskaffas för alla och inte enbart för de rikaste.

Fru talman! På företagsbeskattningens område väntar vi fortfarande på förslag om slopad dubbelbeskattning. Denna fråga har varit uppe i

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

debatten under flera år. Moderaterna har gång på gång lagt fram förslag om att dubbelbeskattningen ska avskaffas.

Den leder till brist på riskvilligt kapital i näringslivet. Den drabbar framför allt de mindre företagen, som har svårast att få tag på denna typ av kapital. Varför inser inte Socialdemokraterna att riskvilligt kapital aldrig kommer ut på marknaden om det beskattas högre än det riskfria banksparandet?

En annan av de skatter som diskuteras i det här betänkandet, fru talman, är elskatten. Det har varit uppvaktningar från basindustrin hos skatteutskottet flera gånger. Man har meddelat att konsekvenserna blir försämrad konkurrenskraft med det förslag om höjd elskatt som regeringen nu har lagt fram. Men i stället för att lyssna på företrädare både för fack och för företagsledning höjer nu regeringen elskatten igen.

Detta slår direkt mot jobben i regioner där arbetsmarknaden inte är så mångfasetterad. Det är märkligt att kanslihuset inte släppt in argumenten från verkligheten. Moderaterna avvisar självfallet denna höjning.

Hur många nya jobb i basindustrin i Vänersborg, Sundsvall m.fl. orter bedömer Arne Kjörnsberg att denna skattehöjning kommer att åstadkomma?

Fru talman! Jag har svårt att se nytänkandet när det gäller regeringens skattepolitik, även efter att ha hört Bosse Ringholms anförande med de fem punkterna, som jag strax ska återkomma till. Lite justeringar här och där, men en ovilja att ta itu med de stora problemen. Hela tiden diskuteras med utgångspunkt från politikernivån. Jag skulle med intresse vilja höra om Arne Kjörnsberg, utskottets ordförande, själv ser något nytänkande eller några nya visioner i de förslag som regeringen nu har lagt fram.

De fem punkter som finansministern tog upp var ganska allmänt hållna. Jag glädde mig åt punkten nummer två, där finansministern talade om trygghet i förändring. Det är precis vad den moderata skattepolitiska motionen heter; *Trygghet i förändring – om skatter och social omsorg*. Naturligtvis har finansministern läst motionen. Kan vi ta den som utgångspunkt för de fortsatta skattesamtalen, har vi kommit en bra bit på väg fram mot en vision för en ny skattepolitik. Men finansministern hade inte en enda punkt om internationaliseringen, som jag tog upp i inledningen av mitt anförande. Jag tycker att det är mycket märkligt att han inte vill diskutera den aspekten.

En annan sak som jag tycker bör nämnas är att på samma sätt som de ekonomiska konsekvenserna för staten redovisas i regeringens förslag, bör även konsekvenserna av skatteförändringar redovisas utifrån ett individperspektiv.

Det har tidigare förekommit skattesamtal mellan riksdagens partier. De förefaller nu vara nedlagda. Jag har i vart fall inte hört något från regeringen på länge. Senast sade finansministern att nästa samtal skulle handla om energiskatter. Nu kanske de kommer att handla om den moderata motionen också. Om samtalen om energiskatterna leder till sänkt elskatt är det naturligtvis bra, men det krävs nya tag. Jag är naturligtvis nyfiken på att få veta vad som händer med skattesamtalen framöver. Kanske kan Arne Kjörnsberg ge besked.

Vi moderater har lagt fram förslag om sänkta skatter för att återställa till ungefär den nivå som rådde efter valet 1994 och regeringen Bildts

senaste regeringsår. Men det kommer i det längre perspektivet inte att räcka. I skattesamtalen måste man därför ägna tid åt hur vi ska kunna förbättra Sveriges konkurrenskraft, hur vi ska få fram riskvilligt kapital och vilka skatter vi ska sänka så att medborgarna faktiskt kan bli självständiga medborgare.

Skattebasen ska säkras genom att det blir fler arbetstillfällen och mer kapital som investeras i Sverige.

Fru talman! Sverige har nu möjligheter att anpassa sina skattenivåer innan omständigheterna tvingar oss till det. Det är viktigt att det sker nu. Regeringens förslag på skatteområdet är både otillräckliga och felaktiga i många stycken.

Jag har i detta anförande berört vissa av de förslag som moderaterna lagt fram, men i övrigt försökt diskutera principerna. När det gäller enskildheterna i våra förslag hänvisar jag till den avvikande meningen i skatteutskottets yttrande som är fogat till betänkandet.

Därutöver vill jag yrka bifall, fru talman, till reservation 21 under mom. 10, som handlar om det moderata budgetalternativet.

Anf. 88 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag tänker disponera mitt anförande på så sätt att jag tar upp de olika krav – hörnpelare – som vi från Vänstern tycker är viktiga och som man kan ställa på ett skattesystem.

Våra hörnpelare i skattepolitiken är att kunna upprätthålla en god välfärd. Det handlar om att skatterna ska vara rättvisa, att vi kan få acceptans för det skattesystem vi har. Vi tycker också att skatterna naturligtvis ska ta hänsyn till sysselsättningen och miljön.

Jag börjar med den generella välfärden och vill som utgångspunkt ta de utmaningar som Bosse Ringholm tog upp i sitt anförande. Jag tycker att det är viktiga saker som vi har att jobba med inför framtiden. Jag skulle vilja lägga till en utmaning, nämligen det växande antalet äldre människor som vi har att ta hand om helt enkelt, att se till att vi har en god vård och omsorg i kommuner och landsting.

Vi vet ju att många kommuner och landsting fortfarande i dag brottas med stora ekonomiska problem. Kommuner står i kö till kommunakuten. Det är en av anledningarna till att vi från majoritetens sida har avsatt pengar just till att stödja kommuner och landsting. Det gör att vi på ett bättre sätt kan anta den här utmaningen. Jag tror att det är en oerhört viktig fråga och att det också befäster att en generell välfärd förutsätter ett högt skatteuttag.

När jag läser Moderaternas reservationer ser jag att de inte resonerar på riktigt samma sätt som vi gör när det gäller nivån på skatteuttaget. Moderaterna skriver att de faktiskt satsar mer på pensionärer, på det äldre kollektivet, än vad majoriteten gör. Jag vet inte riktigt hur det hänger ihop med den skattepolitik som de för, alltså en skattepolitik som enbart går ut på att minska skatteuttaget. Men det kan hända att Carl Fredrik Graf kan utveckla detta lite närmare.

Samtidigt måste man komma ihåg att satsningen på generell välfärd också är en starkt ideologiskt betingad fråga. Redan i dag måste man ju faktiskt, för att kunna få en tryggad ålderdom, teckna privata pensionsförsäkringar efter det nya pensionssystem som nu kommer att införas.

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Det finns också en lång rad olika försäkringsalternativ för att täcka upp vid sjukdom och annat.

Jag talade om att skatterna ska vara rättvisa och att de måste få acceptans i samhället. De ska alltså vara ett redskap i fördelningspolitiken. Det var ju därför t.ex. som Vänstern för något år sedan sade nej till att ta bort värnskatten. Det är också därför som vi nu i vårt budgetförslag vill sänka skatten för låg- och medelinkomsttagare. Marginaleffekten har debatterats tidigare här i dag. Men det handlar ju också om att i någon mån kompensera dessa grupper för den stora insats som gjordes för att sanera statens finanser i mitten på 90-talet.

Det är många som pratar om låginkomstpensionärerna, och det vill också jag gärna göra. Faktum är att av de pensionärer som enbart har folkpension i dag lever 37 % under vad man kallar socialbidragsnormen. Jag vet att i det förslag till budget vi lägger fram har vi inga konkreta förbättringar för de här grupperna. Men jag tänker ta på mig uppgiften, så långt jag någonsin kan inom majoriteten, att jobba för just de här grupperna, därför att jag tycker att det är väldigt viktigt.

Sedan vet jag att det finns kritik från intresseorganisationer för att man inte får del av skattesänkningarna, men det är ju ett faktum att pensionärerna inte betalar några egenavgifter. Många låginkomstpensionärer betalar över huvud taget inga skatter.

När det handlar om skatter, sysselsättning och miljö har vi ju vidtagit flera åtgärder nu för att miljörelatera skattesystemet. Vi har också tagit fram flera konkreta förslag som berör näringslivet. Det handlar t.ex. om periodiseringsfonderna, ökade möjligheter till avsättningar samt att vi har förlängt dem ytterligare ett år, jordbrukets energibeskattnings som nu likställs med industrins och frågan om stoppreglerna, som ju kommer upp längre fram i höst. Det gäller att inom ramen för miljöarbetet förhindra skadlig skattekongkurrens. Det har blivit lättare att få F-skattsedel. Detta har debatterats mycket i kammaren, men det är trots allt ett faktum.

Jag skulle också vilja trycka på näringslivets möjligheter i dag att delta i utformandet av tillväxtavtal som sker ute i alla landsändar. Jag vet att från mitt eget län deltar näringslivet aktivt och får därmed också möjlighet att lägga fram viktiga synpunkter på vad man från näringslivets håll tycker är viktigt.

Vi gör också i budgeten satsningar på kompetensutveckling, och jag tror att detta kommer att vara en viktig insats för att komma till rätta med de problem som vi i dag har att brottas med ute i glesbygden. Det handlar alltså om att det finns en hög arbetslöshet, men många gånger finns inte kompetens och personal att tillgå, vilket gör att det faktiskt finns vakanta platser på företag ute i glesbygd med stor arbetslöshet. Detta moment 22 tror vi att vi på ett bra sätt ska kunna komma till rätta med genom de här ökade satsningarna.

Oppositionen har bara en medicin, och det är att kraftigt sänka skatter. Men faktum är ju att i dag har tillväxten ökat, sysselsättningen har ökat och arbetslösheten har minskat, och det har faktiskt skett utan några dramatiska skattesänkningar. Vad det handlar om är att sänka skattekvoten från 54 % till 53 % kommande år. Jag kan alltså inte riktigt se det konkreta sambandet, och jag vet inte hur moderaterna skulle kunna förklara det för mig heller.

Man måste också betänka en annan sak. Under de här åren under 90-talet, när vi sanerade statens ekonomi, höjde vi ju faktiskt skatterna med ca 60 miljarder kronor. I det längre perspektivet har det faktiskt lett till lägre räntenivåer, ökade investeringar och en ökande sysselsättning. Det är ytterligare ett argument.

Jag försöker att så ofta jag kan vara ute och besöka företag; små företag och stora företag, tillverkande företag, tjänsteföretag och andra. Det är väldigt intressant att prata med företagsledare och andra människor som finns i produktionen på ett eller annat sätt. Vad är det då man vill skicka med oss politiker? Vad är det man säger att man vill ha hjälp med? Jo: Se till att vi får bättre kommunikationer; vi vill ha bättre vägar. Se till att ni sörjer för att vi får arbetskraft med rätt kompetens. Se till att vi får regelförenklingar och hållbara, långsiktiga spelregler. Vi vill också kunna upparbeta bättre kontakter med er politiker på riksplånet, men också med politiker på lokal nivå. Men vad man inte pratar speciellt mycket om är skattesänkningar. Det är ytterst sällan jag hör någon konkret säga: Sänk dubbelbeskattningen, ta bort förmögenhetsskatten och sänk övriga skatter inom bolagsområdet! Är man ute och pratar med människor tror jag också att man får den insikten, dvs. om vad det egentligen är som främjar företagandet i det här landet.

Moderaterna har ett antal reservationer. Jag har läst en som finns på s. 320 i betänkandet. Där finns en lång rad besparingar under tre år framöver på 24 miljarder, 56 miljarder respektive 67 miljarder. Det handlar om stora skattesänkningar de kommande tre åren: 23 miljarder, 55 miljarder respektive 90 miljarder kronor. Jag vet inte om de här skattesänkningarna är ett uttryck för vad Carl Fredrik Graf själv kallade för en ordnad reträtt från högskattsamhället.

Besparingarna går bl.a. ut på konkreta försämringar i välfärden. Det handlar om ersättningsnivåerna i socialförsäkringarna, en ytterligare karensdag, ökad egenfinansiering i arbetslöshetsförsäkringen, minskade företagsstöd och effektivare rehabilitering. Vad betyder effektivare rehabilitering, när vi lever i en verklighet där resurser till rehabilitering saknas? Vi borde väl göra ökade satsningar på rehabilitering för att få människor tillbaka till arbetet. Det är ju det enda resonemang som det finns någorlunda ekonomi i. Staten ska enligt moderaterna gå in och finansiera skattesänkningar i kommunerna år 2001 och 2002.

Jag har några konkreta frågor som jag avslutningsvis skulle vilja ställa till Carl Fredrik Graf, och de gäller några av moderaternas förslag.

Moderaterna säger att de vill minska företagsstöd. Då skulle jag vilja veta: Vad är det för företagsstöd moderaterna vill sänka? Är det transportstöd eller sänkningen av sociala avgifter inom vissa områden? Vilka stöd är det, till vilka företag och inom vilka regioner?

När det gäller skatter på hushållstjänster: Tror verkligen Carl Fredrik Graf att vi kan få 100 000 nya jobb i det här landet genom att sänka skatten på hushållstjänster? Är det inte nästan lite löjligt att komma med den typen av förslag i ett land där vi skulle kunna satsa väldigt bra på svensk spetskompetens och komma fram inom andra områden, där vi har en högt utvecklad teknologi? Och som jag sade förut: Hur kan moderaterna säga, med de enorma skattesänkningar man föreslår, att man gör stora satsningar på handikappade och på pensionärer?

(forts. 7 §)

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.57 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

6 § Frågestund

Anf. 89 ANDRE VICE TALMANNEN:

Frågestunden den 18 november inleds härmed. Här deltar följande statsråd: justitieminister Laila Freivalds, kulturminister Marita Ulvskog, statsrådet Maj-Inger Klingvall, statsrådet Britta Lejon och finansminister Bosse Ringholm. Välkomna att ta plats!

Kammarens ledamöter är då välkomna att ställa korta frågor till regeringens företrädare.

Resurser inför Schengensamarbetet

Anf. 90 KIA ANDREASSON (mp):

Fru talman! Min fråga ställs till Laila Freivalds.

Till följd av Schengenavtalet och det operativa samarbete som ska sättas i gång år 2000 krävs det ganska mycket större resurser. Det gäller skärpt kontroll vid yttre gräns och bl.a. inre utlänningskontroll. Jag har tidigare efterfrågat just hur stora de personella och ekonomiska resurserna ska bli men har inte kunnat få något svar utan har fått veta att det beror på ambitionsnivån.

Nu har det läckt ut att regeringen och Rikspolisstyrelsen har beordrat Stockholms läns poliser att göra en nationell handlingsplan. I den handlingsplanen talas det om att det ska finnas 451 tjänster inom Polisen i Stockholms län. Om det är civilanställda eller polistjänster är heller inte helt klart.

Nu undrar jag om dessa uppgifter stämmer. Ska dessa ökade resurser tas från den nuvarande organisationen?

Anf. 91 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Sedan 1996 har Rikspolisstyrelsen regeringens uppdrag att leda och samordna arbetet inom olika polismyndigheter när det gäller att förbereda Sveriges inträde i Schengensamarbetet. Rikspolisstyrelsen har i det sammanhanget fått möjligheter att utfärda direktiv som kan vara nödvändiga för att säkerställa att uppdraget blir genomfört. Det finns en preliminär nationell handlingsplan från Rikspolisstyrelsen, och det är den som ligger till grund för de diskussioner som pågår mellan Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna. Man upprättar nu länsvisa genomförandeplaner.

I tidigare budgetsammanhang har särskilda resurser angivits för genomförandet av vår förberedelse för att kunna klara Schengensamarbetet, och jag utgår ifrån att Rikspolisstyrelsen återkommer till regeringen med ytterligare begäran om de resurser som hittills anvisats inte bedöms räcka till.

Prot.
1999/2000:29
18 november

Frågestund

Anf. 92 KIA ANDREASSON (mp):

Fru talman! Finns det också konsekvensbeskrivningar i detta uppdrag? Undersöker man vilka konsekvenserna blir för den kommande budgeten när det gäller de resurser som eventuellt tas från nuvarande polismyndigheter? Rådande situation är väldigt ansträngd.

Anf. 93 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Rikspolisstyrelsen ansvarar inte bara för att säkerställa genomförandet av Schengensamarbetet. Rikspolisstyrelsen har ansvar för polisverksamheten över huvud taget. När man har budgetdialog med polismyndigheterna om fördelningen av de resurser som regering och riksdag har beslutat om ingår naturligtvis ett behov av att göra bedömningar av vilka konsekvenserna blir av en viss fördelning.

Energiskatten

Anf. 94 ROLF KENNERYD (c):

Fru talman! Jag har en fråga till finansministern angående de haltande men trots allt pågående skattesamtalen. Hur fortskrider beredningsarbetet i kanslihuset när det gäller den omgång kring energibeskattningen som vi var överens om för ett litet tag sedan? När bedömer finansministern att fortsatta överläggningar kan komma att äga rum?

Anf. 95 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! I överläggningarna mellan de sju riksdagspartierna kring skatterna senast var vi överens om att det var två områden som vi skulle fortsätta att ha samtal om. Det ena var, som Rolf Kenneryd säger, energibeskattningen. Det andra handlar om beskattningen av tjänster. Jag hoppas att vi inom kort kan ta fram ett material på dessa områden, så att vi kan föra fortsatta samtal kring dem.

Jag kan tyvärr inte säga någon exakt tidpunkt. Energibeskattningen är ett väldigt komplicerat område, och i den mån det ska läggas förslag på energibeskattningsområdet är det knappast aktuellt förrän i nästa hösts budgetproposition. Vi har i och för sig hyggligt med tid. Det är ett komplicerat område. Det pågår ett arbete, så jag hoppas att inom några veckor kunna komma ut med en kallelse till ett nytt möte.

Anf. 96 ROLF KENNERYD (c):

Fru talman! Får jag mot bakgrund bl.a. av att finansministern uttrycker sig på det oengagerade sätt som han nyss gjorde ställa ytterligare en, vidgad, fråga. Vad är egentligen syftet från regeringens sida – vilken är regeringens strategi för dessa samtals bedrivande? Frågan är ställd mot bakgrund av att samtalen haltat sig fram under snart ett års tid. De har haltat svårt på grund av att regeringen uppenbarligen endera saknar stra-

tegi eller i vart fall inte redovisar denna sin strategi eller sina ambitioner med samtalen.

Anf. 97 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det var väldigt många frågor som är svåra att besvara inom en minut. Ska det dessutom ske, vilket Rolf Kenneryd säkerligen kräver, på ett oerhört engagerat sätt behöver jag en timme. Men jag kan berätta för Rolf Kenneryd att vi på ett mycket tidigt stadium har redovisat skälen till dessa samtal. Vi ser ett värde i att många partier kan ställa upp bakom förändringar i vårt skattesystem. Det är regeringens strategi även framöver.

Tobaksreklam

Anf. 98 MARIANNE CARLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag har en fråga till kulturministern.

Efter många års debatt blev det förbjudet att göra reklam för tobak i TV och andra medier. Men vad hjälper det med lagar och förordningar när det dagligen visas s.k. såpor i TV där alla röker? Vi vet att barn och ungdomar inte gör vad vi säger, utan de gör det de ser. Det är knappast förenligt med riksdagens syn på folkhälsan.

Kan kulturministern göra något? Går det t.ex. att föra in en ny paragraf i sändningstillståndet?

Anf. 99 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! När det ska bli en ny avtalsperiod – en ny tillståndsperiod – för *public service*-företagen och också sannolikt så småningom ett nytt avtal mellan staten och TV 4 kan vi alltid föra en diskussion om vad som helst. Men ska jag göra en preliminär personlig bedömning kan jag säga att jag tror att det är väldigt svårt att införa några krav i sändningstillstånden på att man t.ex. inte ska få röka eller dricka sprit. Den typen av väldigt lösa produktplaceringar når vi inte.

Däremot tycker jag att det är oerhört viktigt att vi slår vakt om t.ex. barnreklamförbudet i den kommersiella televisionen och att vi ser till att vi får ett förbud också i fler kanaler än de som är markbundna. Det tror jag är ett viktigt sätt att undvika kommersiell exploatering av barn.

Anf. 100 MARIANNE CARLSTRÖM (s):

Fru talman! Trots allt misstänker man ibland att det rör sig om ett ganska sofistikerat sätt att ha indirekt reklam, så det är väldigt viktigt att man uppmärksammar denna fråga.

Vi kan ha vilka lagar som helst, och rökningen bara ökar bland ungdomar. Det är en livsstil som inte är förenlig med vårt sätt att se på folkhälsan. Jag önskar att det skulle bli en debatt om denna fråga.

Anf. 101 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! När det gäller produktplacering som inte är sofistikerad anmäls den typen av tånjande på eller överskridande av gränser till Granskningsnämnden för radio och TV. Där faller en del kanaler och program med jämna mellanrum.

Den sofistikerade formen är det väldigt svårt att dra gränserna för. Vi ska inte från politisk sida ge oss in och styra programinnehållet på ett sådant sätt att vi kan klara alla de sofistikerade gränsdragningarna. Men debatten välkomnar nog både jag och TV-företagen.

Prot.
1999/2000:29
18 november

Frågestund

EU-biståndet

Anf. 102 INGRID NÄSLUND (kd):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till Maj-Inger Klingvall. Det är en fråga som har varit aktuell tidigare och som aktualiserats i dagarna igen, dvs. hur EU-biståndet sköts och hur det är inte bara med biståndet utan över huvud taget med pengarna som placeras för olika ändamål i EU.

Vi har i vår biståndsmotion från Kristdemokraterna begärt en oberoende utvärderingsinstitution av något slag som är oberoende av kommissionen när det gäller EU-biståndet. Vi har fått ett relativt positivt svar i utskottet – att också regeringen är intresserad av att driva frågan om utvärderingen.

Kristdemokraterna tycker inte att det räcker med en bra revision från kommissionens sida. Även OLAF står ju i beroendeställning till kommissionen. Vi i Kristdemokraterna skulle vilja ha något helt oberoende.

Hur ställer sig bistandsministern till detta?

Anf. 103 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Ingrid Näslund tar upp en för oss oerhört angelägen fråga, nämligen den om EU-biståndet och hur vi ska kunna utveckla det på ett bra sätt. EU gör ju en stor satsning på bistånd till de fattiga länderna, och vi vill naturligtvis att detta ska användas på ett så effektivt och bra sätt som möjligt.

När jag var på mitt första utvecklingsråd i förra veckan tyckte jag att det kändes väldigt positivt med den nye kommissionären Poul Nielson som lämnade en redovisning för hur han ser på framtiden och hur han vill utveckla EU-biståndet.

På den konkreta frågan om ett oberoende utvärderingsinstitut är svaret att vi stöder detta från svensk sida.

Anf. 104 INGRID NÄSLUND (kd):

Fru talman! Det är jag mycket tacksam för att höra. Jag hoppas att det verkligen då är fråga om ett oberoende från kommissionen.

Den kommitté som utvärderade EU över huvud taget och hur man skötte sig inom kommissionen fick ju en väldigt stor effekt när det var helt oberoende människor inblandade.

Jag vill också fråga hur bistandsministern ser på det faktum att det har framkommit under de senaste dagarna att när OLAF gör utvärderingar får kommissionen ta ställning till detta en vecka innan. Är det riktigt att det är på det sättet? Hur ställer sig bistandsministern till ett sådant förfarande?

Anf. 105 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Låt mig svara allmänt på frågan. Jag vill understryka det som är det viktiga i dag för oss att driva från svensk sida – och det är just

att vi ska få ett mycket välfungerande EU-bistånd. Jag tror att vi alla är besjälade av detta. Ett oberoende utvärderingsinstitut är bara en, men visserligen viktig, del i utvecklingsarbetet. Det handlar om att finna goda former för att också få EU-biståndet att samverka med det bilaterala stöd och bistånd som vi ger från medlemsländerna för övrigt.

Demokrativillkor

Anf. 106 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Min fråga vänder sig till demokratiminister Britta Lejon.

Vi vet alla att under 90-talet har valdeltagandet minskat ganska så dramatiskt. Vi betraktar detta som ett hot mot demokratin. Jag vill fråga om det går att förbättra villkoren för demokratin i Sverige så länge som vi har ett stort demokratiskt underskott i landet. Det finns i dag en grupp människor i Sverige som inte har de rättigheter som är helt självklara för alla andra människor. Det gäller mycket långvarigt arbetslösa och socialbidragstagare. De har betydligt mindre frihet än alla andra att påverka sin vardag.

Jag vill veta om demokratiministern tror att man kan förbättra demokratins villkor för folk som lever på botten utan att förnya arbetslivet.

Anf. 107 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Ja, jag tror att det går att förbättra demokratin i Sverige. Precis som Ana Maria Narti tror jag att det arbetet förutsätter många insatser av många individer och institutioner på många olika håll. Men vi kan inte lyckas i det arbetet om vi inte förstår att en av orsakerna till att vi är där vi är är att det finns alldeles för många människor i Sverige i dag som känner ett utanförskap. De har inte det som Ana Maria Narti påtalar, nämligen makt att styra över sitt eget liv i tillräcklig utsträckning. Då har man ännu sämre förutsättningar att vara med och styra samhällsutvecklingen.

Så visst – utan att här ha tid att gå in på vilka möjligheter jag ser måste vi först och främst se till att alla människor har arbete och en ekonomisk förutsättning att styra sitt eget liv. Det räcker inte, men det är en förutsättning för det vidare arbetet.

Anf. 108 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Glädjande nog har den nye generaldirektören för AMS börjat tala om en övergång – en övergång från bidragsberoende till aktivt arbetsliv. Men än så länge finns det ingen modell.

Vad kan vi göra i dag för människor som t.ex. en del av de väljare jag träffade under förra valkampanjen? De ryckte på axlarna och sade: Jag har ingen möjlighet. Jag har inget arbete. Ingen lyssnar på mig. Jag kan inte välja kurs, och jag kan inte starta eget.

Vad kan vi göra i dag?

Anf. 109 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Flera av de frågor som Ana Maria Narti ställer berör egentligen arbetsmarknadsministerns arbetsområde.

Men förutom arbetsmarknadspolitiska åtgärder och förutom det faktum att vi från regeringens sida riktar in en hel del av dessa på just de grupper som har varit långtidsarbetslösa och försöker skapa nya verktyg och vägar för att ge större möjligheter till jobb åt dessa grupper tror jag att vi måste titta lite grann långsiktigt.

Vi måste se vilken befolkningsutveckling vi har framför oss. Hur kommer situationen att se ut i Sverige om några år? Vi måste inse att det största problemet då kanske inte är arbetslöshet, utan brist på arbetskraft.

Jag håller kanske inte med Erik Åsbrink, den förre finansministern, när han gör bedömningen att vi kommer att behöva en arbetskraftsinvandring. Men jag ser definitivt stora möjligheter för de ungefär 350 000 människor i Sverige som i dag är öppet arbetslösa eller i åtgärder. Vi måste ju använda oss av den resurs som finns när vi behöver anställa så många fler som vi kommer att behöva göra i framtiden. Jag ser stora möjligheter.

Svartarbete

Anf. 110 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Min fråga är väldigt kort. Ser finansministern något samband mellan höga skatter och svartarbete? Då tänker jag främst på svartarbete inom tjänstesektorn.

Anf. 111 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag tror att grunden för svartarbete och skattefusk i vårt samhälle naturligtvis hänger ihop med den moralbildning som finns. Vår ambition har varit att göra ett så enkelt skattesystem som möjligt för att undvika bl.a. skattefusk och svartarbete.

Självfallet är det också viktigt hur man konstruerar systemen i fortsättningen. Vi har ögonen öppna för att sätta in insatser för att både via Riksskatteverket, skatteförvaltningen och på annat sätt komma åt skattebrottslighet.

Anf. 112 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Då har jag en fråga till finansministern. När finansministern har varit nere i EU på Ekofinmöten och träffat andra finansministrar från EU har finansministern gått med på att man inom EU ska ha ett försök där man sänker momsen på hushållsnära tjänster. Ett av huvudskälen för att göra detta är att få bort svartarbete.

Men när finansministern kommer till Sverige och sätter på sig en annan kostym tycker tydligen finansministern inte att det finns någon koppling mellan höga skatter och svartarbete.

Min fråga är: Varför denna dubbla politiska bokföring från finansministerns sida? Finns det verkligen ingen koppling mellan höga skatter och svartarbete? Finansministern svarar mig att man ska titta på konstruktionen – då ska man förmodligen gå in och kontrollera mer – och att det handlar om moralbildningen. Det sista handlar det kanske om, men ytterst handlar det om de höga skatterna. Eller hur, finansministern?

Prot.
1999/2000:29
18 november

Frågestund

Anf. 113 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det handlar inte om dubbel bokföring. Vi för samma skattepolitik i Sverige som i EU. Det projekt som finns i EU, och som går ut på att de länder som vill under tre år ska få göra försök med en lägre moms för vissa typer av verksamheter, har framför allt tillkommit som ett arbetsmarknadspolitiskt inslag för att öka sysselsättningen och ge fler personer jobb.

Vi i Sverige har sagt att vi inte tänker delta i försöket eftersom det är ett frivilligt försök. Vi tror att det finns bättre sätt att ordna jobb än att delta i det försöket.

EU:s stöd till landsbygdsutveckling

Anf. 114 LENNART GUSTAVSSON (v):

Fru talman! Min fråga rör EU:s stöd till landsbygdsutveckling. Den 11 november beslutade regeringen att det s.k. Leaderprogrammet inte ska gälla mål 1-området. Nuvarande *Local action groups* i Norrbotten, Västerbotten och Jämtland berörs. Leadermedlen ska nu koncentreras till mellersta och södra Sverige, dvs. utanför mål 1-området.

Min fråga riktas i dag till finansminister Bosse Ringholm. Den lyder: Hur motiverar regeringen sitt ställningstagande som i grunden innebär en överföring av resurser från Norrland till Syd- och Mellansverige?

Anf. 115 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det här är en specialfråga som rör just jordbrukspolitiken. Den har att göra med mål 1-verksamheten. Jag är inte närmare underrättad om motiven och bakgrunden till det, eftersom det inte är mitt ansvarsområde.

Anf. 116 LENNART GUSTAVSSON (v):

Fru talman! Jag kan ha viss förståelse för att man inte är insatt i en del detaljfrågor. Men problemet uppstår ju i och med att man i planeringen av det nya programmet för mål 1-området har utgått ifrån att Leaderprogrammet även skulle gälla i mål 1-området. Regeringens beslut innebär att mycket av den positiva landsbygdsutveckling som sker inom målområdet riskerar att få sig en allvarlig knäck.

Har regeringen diskuterat det problemet på något som helst sätt när den fattade sitt beslut?

Anf. 117 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag har inte varit involverad i någon sådan diskussion eftersom det inte är mitt ansvarsområde. Men jag ska gärna ta med mig frågan tillbaka och ta kontakt med jordbruksministern. Jag vet att hon har varit mycket engagerad i de här frågorna och gjort ett stort jobb på det här området.

Anf. 118 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieministern. Under senare år har den ekonomiska brottsligheten blivit alltmer omfattande. Enligt Riksskatteverkets beräkningar blir staten varje år lurad på 80–90 miljarder kronor.

En form av ekonomisk brottslighet som växer snabbt är den s.k. karusellbrottsligheten. Man handlar med stora kvantiteter, ofta med hjälp av mobiltelefoner. Varor säljs och köps till och från skalbolag i olika länder. Sverige är extra populärt därför att vi har en så hög momssats. Totalt förlorar den svenska staten 30–50 miljoner kronor varje vecka.

Vad har justitieministern för planer för att komma till rätta med den här brottsligheten?

Anf. 119 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Bakgrunden till att vi beslutade att inrätta en särskild ekobrottsmyndighet var att vi såg utvecklingen när det gäller ekonomisk brottslighet. Vi insåg också att detta bara var början på en utveckling. Det krävs av ett samhälle att man har särskilda resurser och särskild kompetens för att kunna hantera den här brottsligheten.

Nu har vi en särskild ekobrottsmyndighet. Den är inte helt färdiguppbyggd. Det återstår en del att säkerställa vad gäller just kompetens och resurser för att den verkligen fullt ut ska kunna fylla den funktion som vi har avsett.

Vid sidan av det har vi också vidtagit åtgärder för att säkerställa att skattemyndigheten och den särskilda skattekriminal som vi har också utvecklar sina metoder och får möjlighet att arbeta på ett effektivare sätt. Det handlar bl.a. om nya företeelser där man utnyttjar förändringar i skattesystem och skillnader mellan länder. Det pågår ett utvecklingsarbete såväl inom skattekriminalen som inom Ekobrottsmyndigheten.

Anf. 120 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Tack för svaret. Frågan är om det finns några konkreta åtgärder. Jag undrar hur justitieministern ser på sådana saker som telefonavlyssning, buggning och möjligheter att snabbare kunna frysa tillgångar.

Anf. 121 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jag uppfattade inte att frågan handlade om just lagstiftningsåtgärder vad gäller tvångsåtgärder. När det gäller tvångsåtgärder i form av hemlig avlyssning arbetar vi på ett projekt som syftar till att effektivisera den hemliga avlyssning som det redan i dag finns möjligheter till, men som kan utvecklas. Dessutom diskuteras frågan om vi också ska införa möjligheter till buggning, som Mikael Oscarsson säkert vet.

Min uppfattning är att den typen av säkerhetsåtgärder ska vara förbehållen de allra grövsta brotten. Jag är säker på att alla former av ekonomisk brottslighet inte går att hänföra till den kategori där vi är beredda att använda den typen av tvångsmedel. Det är polisiära metoder av olika slag som behöver utvecklas. Jag tror inte att vi enbart ska förlita oss på

att det är tvångsmedlen som ska lösa problemet. Det krävs nog en bredare insats för att utveckla metoderna.

Nordiska TV-sändningar

Anf. 122 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag har en fråga till kulturminister Marita Ulvskog. Bakgrunden är att vi ofta hemma i Jönköpings län har uppe en fråga som är angelägen. Det handlar om den brist på möjligheter som vi i dag har att ta del av det nordiska TV-utbudet. Jag är hemskt glad över att den här frågan ofta kommer upp hemma i valkretsen, och framför allt från kamraterna i Gislaved. Men samtidigt är det lite sorgligt att jag hittills inte haft så mycket positivt att ta med mig tillbaka som svar. Jag vet ju att den här frågan engagerar så många fler runtom landet.

Jag undrar om jag kommer att ha något positivt med mig tillbaka från den här frågestunden.

Anf. 123 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Jag läste ett debattinlägg för några dagar sedan i en av Stockholms morgontidningar där Lennart Bodström, tidigare statsråd, skrev att vi var sämst i Europa på att visa våra grannländers television. Han har kanske rätt. Jag kan inte bedöma det. I så fall är en av de viktigaste anledningarna till det att vi är bäst i Europa på att ha en mycket heltäckande och detaljrik yttrande- och tryckfrihetslagstiftning.

Detta får en del, enligt min mening, absurda konsekvenser på några områden, även om vi självfallet är stolta över denna grundlag. Vi kan t.ex. inte ha ett regelverk mot en ägarkoncentration på mediemarknaden utan att först göra grundlagsförändringar. Det har de i de flesta andra länder. Vi står nakna på denna punkt.

Det innebär också att vi inte kan använda bara radio- och TV-lagen för att ge utrymme för nordisk television i kabel-TV. Det kräver också grundlagsförändringar, och det är en ganska omständlig process.

Anf. 124 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag måste säga att det inte blev enklare att förstå framtiden för nordiska TV-utsändningar och möjligheten att se dessa utsändningar från svenskt territorium. Jag tror att det blir ganska svårt att återkoppla. Jag skulle önska att kulturministern kunde utveckla vidare hur man kan komma åt det här problemet utan att gå in i grundlagen. Finns det någon annan smidig möjlighet? Det verkar väldigt komplicerat just nu.

Anf. 125 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Ja, frågan är komplicerad, och det är naturligtvis därför det inte har hänt så mycket som också jag skulle önska.

Man kan gå grundlagsvägen och förändra den så att det utrymme som finns i etern kan användas för nordisk television. Det finns också en möjlighet att använda den nya teknik vi nu får där det digitala ger mer utrymme. Det finns också ett förslag från Digital-TV-kommittén som har

överlämnats till regeringen om att lämna utrymme för nordisk television, nordisk *public service*. Det har regeringen ännu inte tagit ställning till.

Demokratifrågor

Prot.
1999/2000:29
18 november

Frågestund

Anf. 126 RIGMOR AHLSTEDT (c):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Britta Lejon. Den handlar om demokrati.

I går hände det väldigt mycket här i Stockholm som också berörde oss som politiker. Bibel 2000 överlämnades till svenska folket genom att den överlämnades till riksdagen. Personvalsrådet överlämnade sin utredning till just Britta Lejon. Det hölls ett stort seminarium kring frågan om barnkonventionen. Försvarsutskottet anordnade också en hearing om sextrakasserier inom försvaret.

Alla de här frågorna berör, tycker jag, respekten för oss människor. Demokrati handlar ju om respekt. Jag skulle vilja veta om Britta Lejon kan tänka sig att använda den nya bibelöversättningen, Bibel 2000, i arbetet med att ta fram och fokusera på respekten för medmänskliga frågor.

Anf. 127 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Jag har ännu inte haft möjlighet att tillgodogöra mig den nya bibelöversättningen. Men jag är väldigt spänd på den, precis som många andra.

Jag tror att en av de åtgärder som vi från politiskt håll bör ägna oss åt för att förstärka och värna men också utveckla demokratin inför framtiden är ett gediget arbete när Demokratiutredningen har lämnat sitt slutbetänkande. Det gör man i februari. Då tror jag att vi inte bara ska ha en normal remisshantering av detta arbete, utan vi ska även se det som en början på vårt långsiktiga, 25-åriga arbete för att förstärka folkstyret i Sverige. I det arbetet kan vi inte bortse från några möjligheter eller medel, eller från vår ambition att nå några målgrupper i samhället över huvud taget.

Kyrkan, som är en av folkrörelserna – och då pratar jag inte bara om Svenska kyrkan utan om alla religionssamfund som finns i Sverige – är självfallet en av de viktiga bitarna i detta arbete.

Anf. 128 RIGMOR AHLSTEDT (c):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Barnkonventionen stryker ju verkligen under vad man skulle kunna säga med tre ord: Barn ska respekteras. Jag skulle också vilja koppla det till en ny bibel och till att man redan från början lär barnen moral och etik. Det handlar nämligen mycket om det. På den punkten skulle jag vilja veta om demokratiministern har några idéer.

Anf. 129 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Jag har visserligen idéer, men det finns även andra än jag som också har idéer.

Jag skulle gärna vilja referera till det projekt som skolminister Ingerd Wärnersson har tagit initiativ till. Det handlar om att i skolan tidigt

poängtera och fokusera på just etiska och moraliska frågeställningar i skolministerns värdegrundsprojekt. Där kommer självfallet demokrati och mänskliga rättigheter och därmed också respekt för den enskilda individen att vara en av de basala frågeställningarna.

Ingegerd Wärnersson och jag har ett samarbete. I det arbetet vet jag att de demokratiska frågeställningarna ingår som en av de grundläggande aspekterna för att skolan ytterligare ska öka sina ansträngningar att ge vårt uppväxande släkte en förmåga att värna toleransen och respekten, alltså de grundläggande demokratiska värderingarna i vårt samhälle. Jag skulle alltså vilja påstå att det arbetet redan är på gång.

Biståndet

Anf. 130 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Maj-Inger Klingvall.

Det svenska biståndets andel av våra gemensamma resurser har ju tyvärr minskat. Det har också införts någonting som kallas begränsningsbe-
lopp. Bakom det döljer sig att man inte betalar ut de pengar som riksdagen har anslagit.

Nu kommer det att äga rum en stor aktivitet i Sydafrika. Det är, tror jag, 600–700 svenskar som ska åka dit. Då kommer man, så vitt jag förstår, att använda pengar från biståndsbudgeten.

Vi i Folkpartiet har i likhet med några andra på senare tid inbjudits att delta i, som det verkar, ett värdefullt seminarium om demokrati och det civila samhället. Vi har ändå tackat nej därför att vi uppfattar att det här är en del av ett projekt där man använder biståndspengar till det som de inte skulle användas till – till exportfrämjande verksamhet.

Min fråga till biståndsministern är enkel: Är det rimligt att använda våra i alla avseenden begränsade biståndsmedel till företagsstöd i form av exportfrämjande verksamhet?

Anf. 131 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Det som ska hända i Sydafrika nästa vecka ser jag som en manifestation över en mångårig vänskap. Det är en vänskapsförbindelse mellan Sverige och Sydafrika som sträcker sig över flera decennier och som bygger på ett unikt folkligt deltagande i ett stöd till befrielse-
relsen i Sydafrika. Vi har ju ända sedan 60-talet stött de demokratiska krafterna i Sydafrika och från 1972 även officiellt med svenskt bistånd.

Det som ska hända nästa vecka är en verklig manifestation över de här åren, som ändå har lett till – numera – demokrati i Sydafrika. Jag ser det här som ett oerhört brett demokratistöd, där det som står för det svenska i form av kultur, idrott, handel förstås och näringsliv – allt med-
verkar till att bygga upp det nya Sydafrika.

Anf. 132 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Statsrådet talar om en manifestation och om vänskap. Det tycker jag är en alldeles utmärkt idé. Vi i Folkpartiet liberalerna har ju varit mycket engagerade i flera decennier, många av oss personligen, för att på vårt lilla sätt kunna bidra till en förändring i rasåtskillnadens Syd-
afrika. Men det var inte det min fråga gällde. Min fråga var mycket tyd-

lig, trodde jag själv. Den löd: Är det rimligt att använda biståndspengar till exportfrämjande verksamhet?

Prot.
1999/2000:29
18 november

Frågestund

Anf. 133 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Som jag sade: Det här är en manifestation över en mångårig vänskap som hela tiden har byggt på ett stöd till en demokratisk utveckling i Sydafrika. Det handlar om att nu också ta fatt i det nya Sydafrika. Det handlar om att främja handel och utbyte på en rad olika områden. Konkret kommer de pengar som används till den här satsningen från näringslivsprogrammet i det svenska biståndet.

Vi arbetar på det här breda sättet med bl.a. Sydafrika, men naturligtvis också successivt med en rad andra länder. Det innebär att vi t.ex. på vår Afrikaenhet på Utrikesdepartementet i dag har en särskild person som arbetar just med främjandefrågor.

Jag tror att det är viktigt att se den moderna biståndspolitik i ett stort helhetssammanhang. Vi måste låta våra olika politikområden, utrikespolitik, säkerhetspolitik, handelspolitik, gå i takt med biståndspolitik. Jag tycker att den nya samarbetsmodellen mellan Sverige och Sydafrika är ett utmärkt exempel på det.

Anf. 134 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Det finns ett enda skäl till en ytterligare följdfråga, nämligen att jag inte fick något svar: Ska vi använda biståndspengar till detta, eller inte?

Anf. 135 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Jag har gett ett svar på den frågan, och jag är ledsen att Bo Könberg tydligen inte har förstått vad jag talar om.

Det vi gör i Sydafrika nästa vecka är att verkligen manifestera en ny samarbetsmodell mellan Sverige och Sydafrika, där biståndet spelar en viktig roll i att bygga upp ett nytt Sydafrika. Det blir oerhört viktigt att nu ytterligare stärka kontakterna på många olika områden. Vi tar pengarna från näringslivsprogrammet i vår biståndspolitik.

IT-brottslighet

Anf. 136 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieministern.

Vi talade tidigare här i kammaren i dag om moral och etik, om respekten för varandra och om den värdegrund vi ska jobba med när det gäller barn. Min speciella fråga gäller IT-området.

Vi går in i ett IT-samhälle som är oerhört positivt. Vi jobbar, lever, umgås och kommunicerar på ett helt annat sätt i framtiden. Det är oerhört positivt.

Barnen tar snabbt till sig den nya tekniken och lär sig snabbt att kommunicera med vänner över hela världen.

Det finns också baksidor och mycket otäcka områden som nu marscherar in på serverna. Det finns mörka krafter som tar sig stora utrymmen på Internet och på hemsidor.

Jag är djupt oroad över nazismens utbredning på nätet med uppmaning till våld och hets mot folkgrupp.

Jag undrar om justitieministern har anledning att se över den här starka frammarschen.

Anf. 137 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! I allra högsta grad. Det är naturligtvis så att den nya tekniken inte bara används av de goda krafterna, utan den används också för att bedriva brottslig verksamhet. Det är viktigt att veta att brott är brott även när det begås med ny teknik. Även på Internet begås brott. De ska behandlas precis som om man använt ett annat medium för att begå brottet.

Det Monica Green talar om är t.ex. hets mot folkgrupp. Det kan vara olaga hot. Det kan även vara andra brott.

Svårigheten kan vara att komma åt dem som begår brottet eftersom tekniken gör det möjligt att bedriva brottslig verksamhet från andra platser på jorden än från Sverige.

Vi utvecklar vår förmåga att hantera det här både nationellt och internationellt. Inom Rikspolisstyrelsen finns det en särskild IT-grupp som arbetar med IT-brottslighet. Det finns ett samarbete med SÄPO när det gäller rasistisk och nazistisk brottslighet. Det finns ett internationellt samarbete.

Jag skulle kunna redogöra ganska noggrant för allt som pågår. Det är ett angeläget område. Vi har lång väg kvar att gå för att vara säkra på att vi verkligen effektivt kan bekämpa den här brottsligheten.

Anf. 138 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag får frågor om varför man kan komma längre i andra länder, och varför man kan stänga av en server i t.ex. USA. Min uppfattning är att man kan det även i Sverige. Stämmer det?

Anf. 139 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jag tror inte att man har kommit längre i andra länder än man har i Sverige. Jag tror tvärtom att vi ligger i framkant när det gäller att ha anpassat vår lagstiftning efter den nya teknikens utveckling. Vi har en lagstiftning som t.ex. gör det möjligt att ålägga den som tillhandahåller utrymme för en hemsida att kontrollera att hemsidan inte används för brottslig verksamhet, t.ex. hets mot folkgrupp, och plocka bort sådana meddelanden. Det är ännu få länder som har infört en sådan lagstiftning.

Vi kan stänga servrar där det begås brott. Problemet är ju att de flyttar vidare till något annat land. Det internationella samarbetet är oerhört viktigt för att säkerställa att alla länder agerar på samma sätt så att det inte finns några fria zoner för den här verksamheten.

Koldioxidutsläpp

Anf. 140 MATZ HAMMARSTRÖM (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till finansministern.

Av de gröna nyckeltal som redovisas i statsbudgeten framgår att utsläppen av koldioxid var högre 1997 än 1990. Häromdagen kom det

siffror på att ökningen fortsatte även under förra året, och vi ligger nu 3 % över 1990 års nivå.

Riksdagens mål för utsläppen av koldioxid är att de år 2000 ska ligga på 1990 års nivå och sedan sjunka. Frågan är hur vi lyckas med detta.

Det är framför allt vägtrafiken som står för de ökade utsläppen. På regeringens uppdrag har SIKA, Statens institut för kommunikationsanalys, gjort en utredning. Det förslag man förordar från utredningen är en höjd koldioxidskatt, som leder till höjda bensinpriser, och sänkt hastighet på vägarna.

En sådan höjning av koldioxidskatten avfärdas reflexmässigt och kategoriskt av näringsminister Björn Rosengren. Min fråga till finansministern är: Delar finansministern näringsministerns uppfattning att en höjning av koldioxidskatten för att komma till rätta med koldioxidproblematiken är utesluten? Har finansministern i så fall förslag på andra åtgärder som kan leda till en minskning av koldioxidutsläppen?

Anf. 141 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det var många frågor på kort tid. Huvudfrågan gällde koldioxidutvecklingen.

Regeringen är självfallet oroad över de siffror vi ser när det gäller koldioxidutvecklingen. Miljöministern har också i olika sammanhang markerat att det är viktigt att sätta in olika insatser. Man kan aldrig se på enstaka år. Det kan hänga ihop med klimatförutsättningar och annat. Om den långsiktiga utvecklingen inger oro finns det självfallet skäl att diskutera vad man kan göra åt det. I den aktuella frågan delar jag uppfattningen att man inte kan göra några dramatiska förändringar av beskattningen.

Anf. 142 MATZ HAMMARSTRÖM (mp):

Fru talman! Så många frågor var det inte. Det var en fråga och en följdfråga, nämligen om finansministern delar uppfattningen att en höjning av koldioxidskatten var utesluten.

Anf. 143 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det handlar ju om flera olika skattediskussioner eftersom det hänvisades till SIKA-utredningen som hade förslag när det gäller bensinskatten. Koldioxidskatten har ju ingått i diskussionen.

Jag svarade tidigare på en fråga från Rolf Kenneryd om energibeskattningen. Jag utgår ifrån att när vi diskuterar energibeskattningen får vi också diskutera koldioxidbeskattningen.

Internethandeln

Anf. 144 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Amerikanska Internetanvändare som bor i delstater med hög moms gör sina elektroniska inköp i delstater med låg moms. Sverige har EU:s högsta momssats. Vilken slutsats drar finansministern inför framtiden?

Prot.

1999/2000:29

18 november

Frågestund

Anf. 145 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Vi har hela diskussionen om Internethandeln under uppsikt, och diskuterar naturligtvis vad som händer när det gäller fortsatt elektronisk handel. Det är ju en relativt begränsad del i dag, men alla förutser att den elektroniska handeln kommer att växa i omfattning. Man får då självfallet också diskutera hur skattepolitiken ska anpassas till en vidgad elektronisk handel.

Anf. 146 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Begränsad – det är möjligt. 900 miljarder beräknas den elektroniska handeln omsätta i dag. Det är ju lite mer än den svenska statsbudgeten.

Min fråga var: Vilka slutsatser drar finansministern beträffande svenska företags möjligheter att med Sverige som bas sälja till svenska eller andra användare om vi har den högsta momssatsen i den europeiska unionen?

Jag tror att man måste dra en slutsats redan nu, och inte vänta till längre fram. Utvecklingen går mycket fort.

Anf. 147 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det pågår ett arbete bl.a. inom EU när det gäller att se över skattelagstiftningen på företagssidan. Ett av syftena med översynen är att se till att man får lika och justa villkor mellan olika länder så att man inte ska använda skattepolitiken exempelvis för någon typ av skadlig skattekonkurrens. Det får ingå i den diskussionen.

Vi har för närvarande gått igenom 300 olika skatter som länder har bara inom EU för att se till att man undviker skadlig skattekonkurrens i fortsättningen.

Bidragfusk inom EU

Anf. 148 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Jag har en fråga till finansministern.

Bidragfusk och bedrägerier har än en gång bekräftats i den revisionsrapport som i dagarna presenterats när det gäller användningen av EU-medel. Saken blir ju inte bättre av de avslöjanden som gjorts när det gäller EU-kontoret i Stockholm.

Ca 5 % av EU-budgeten antas fortfarande försvinna genom bluff och bedrägeri, främst genom stödet till jordbrukssektorn men också i administrationen. Frågan blir då vad ministern och regeringen tänker göra inom EU-samarbetet för att få ordning på det här.

Anf. 149 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag är glad över att EU:s revisionsrätt leds av en svensk, Jan O Karlsson, som har gjort ett stort arbete för att rensa upp i den flora av fusk och annat felaktigt som förekommit inom EU. Han har kunnat konstatera att det handlar både om det arbete som kommissionen själv kan göra och den skärpta granskning som bör göras inom kommissionen och det arbete som medlemsländerna själva åstadkommer. Det är ett dubbelt ansvar både för medlemsländer och kommission.

Jag har med glädje sett att det arbete som han har presenterat i olika sammanhang har varit mycket konstruktivt för att just skärpa uppmärksamheten på arbetet mot skattefusk inom EU. Det har också under senare tid tillsatts en särskild myndighet inom EU som ska ytterligare ägna sig åt bedrägeribekämpningsarbete.

Prot.
1999/2000:29
18 november

Frågestund

Anf. 150 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Det är viktigt med organisation och regelförändringar. Men det är kanske också viktigt att gå till handling. Det kanske skulle vara så att länder som sköter sig bra skulle få en lägre avgift, och de där fusket är mer utbredd en högre avgift.

5 % av Sveriges medlemsavgift är faktiskt mer än 1 miljard kronor som vi skulle kunna använda t.ex. för låginkomstpensionärer. Det kanske är dags att hålla inne en del av Sveriges medlemsavgift i avvaktan på att bedrägerierna inom EU upphör.

Anf. 151 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag håller med om att alla konstruktiva förslag till hur man kan skärpa bedrägeribekämpningen inom EU ska tas upp till en bra diskussion. Det viktiga är att man ser igenom vad som händer inom EU. Det är därför jag gärna vill återropa just EU:s revisionsrätt, som har varit mycket framgångsrik i att lyfta fram den här diskussionen.

Vi ska naturligtvis från Sverige pröva varje konstruktivt förslag till hur man på ett positivt sätt kan skapa incitament för att minska fusk och bedrägeri inom EU. Det är ett oerhört angeläget uppdrag.

Våldsinslag i TV

Anf. 152 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till kulturminister Marita Ulvskog.

Samtidigt som vi får reklam med rubriken "Grattis svenska folk till 960 nya TV-kanaler" förstörs glädjen av ökade inslag av våld och porr.

Undersökningen *Gränslöst*, som gjordes av medieforskaren Johan Cronström, visar att de svenska TV-kanalerna visar 23 timmar mer våld än sport per vecka.

Stockholms filmfestival fattade nu för första gången i sin historia beslutet att visa pornografisk film.

Har kulturministern några bromsverktyg för den utveckling som alltmer påverkar barn och ungdom? Jag inser att mycket av skolans problem i dag ligger just här.

Anf. 153 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Den undersökning som Ulla-Britt Hagström refererar till visade också att det fanns ett mycket verksamt medel mot ökat våld i televisionen, och det var att satsa ordentligt på *public service*, där andelen våldsinslag sjönk ordentligt. Det var i de kommersiella kanalerna som våldet ökade.

Därför tycker jag att det är viktigt att vi fortsätter att se till att vi har distributionsformer men också resurser som gör det möjligt för en stark

public service att leva vidare. Sedan ska vi på EU-nivå försöka se till att vi har TV-direktiv som gör att vilken "skit" som helst, om jag uttrycker mig grovt, inte kan komma ut i våra TV-apparater.

På ett ministerrådsmöte redan nästa vecka i Bryssel kommer vi att diskutera de här frågorna. Sverige, som är väldigt aktivt när det gäller barn- och medieområdet, kommer att hålla en inledning på denna punkt. Sedan kommer vi att driva detta arbete vidare när Sverige blir ordförandeland i EU.

Anf. 154 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag vill tacka kulturministern för detta svar. Jag vet att *public service*-företagen måste hålla sig till vissa restriktioner. Den undersökning jag nämnde visar att mest våld visas i TV 3 och Kanal 5, och TV 4 ligger i mitten.

Just det faktum att vi med skattepengar från kommuner, och också från staten, stöder utbud av porr, sex och våld är en utmaning för oss riksdagsledamöter. Det är väldigt bra att man tar upp det här i EU-arbetet.

Jag vill fråga om det finns fler arenor som kulturministern anser att vi kan föra den här debatten på. Den debatt som försiggick för några år sedan, där föräldrar och andra var med i diskussionen, har nämligen tystnat.

Anf. 155 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Jag tycker att det är utmärkt om den här debatten kan ta ny fart. Jag tycker också att det är ett väldigt viktigt arbete som t.ex. socialdemokrater och kristdemokrater och andra driver i Digital-TV-kommittén. Den handlar nämligen om att få in de kommersiella kanalerna i det digitala marknätet, som ger riksdagen möjlighet att sätta upp vissa, om än icke alltför ambitiösa, gränser för vad som får sändas ut till våra barn. Tyvärr finns det två partier i riksdagen som anser att detta är att utöva statlig kontroll och censur, men jag hoppas att kristdemokraterna kan tala med sina moderata kamrater och se till att vi får ordning och reda på detta område.

När det gäller Stockholms filmfestival är det en helt annan sak. Det är en medveten publik, som själv gör ett val, som är vuxen och som går dit och ser pornografisk film. Jag tycker att man har rätt att göra det som vuxen.

Svensk turistnäring

Anf. 156 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till finansministern.

Sverige har i dag en negativ situation i jämförelse med övriga Europa avseende konkurrensen inom turistnäringen, mycket beroende på de höga svenska momssatserna. Därav ställer jag följande fråga: Hur avser finansministern att agera för att förbättra svensk turistnäringens konkurrenssituation?

Anf. 157 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Den bästa grunden för svensk turistnäring är naturligtvis att vi har en bra ekonomisk utveckling i vårt eget land, eftersom en stor del av vår turism trots allt är inhemsk. Har vi dessutom en god egen ekonomisk utveckling i vårt land har vi också möjligheter att ordna olika typer av arrangemang och aktiviteter som lockar hit utländska turister.

När svensk ekonomi på senare tid har gått bra och vi har haft en bra tillväxt, har vi också på många håll kunnat se en växande turistström. Jag tror att det bästa inslaget är en kombination av en bra ekonomisk politik och en bra tillväxt, som vi har just nu. Det kan också ge goda förutsättningar för turistnäringen. Det finns också många andra saker som kan göras för turistnäringen, som näringspolitiska och andra insatser.

Anf. 158 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Jag har då automatiskt en följdfråga. Den svenska skatten är högre än den europeiska inom turistnäringen, och det gör att kostnaderna för att turista i Sverige blir högre. Följaktligen är det ett stort antal turister som väljer andra nationer för sin semester. Detta gäller såväl svenska som utländska turister. Vad avser finansministern att göra?

Anf. 159 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Kostnadsläget för den som åker till Sverige från ett annat land hänger naturligtvis ihop med varifrån man kommer. Ofta är det transportkostnaden som är den stora kostnaden, och vi i norra delen av Europa har självfallet inte samma goda läge som länderna mitt i Europa. Det är ett hinder som vi aldrig kan komma runt.

Däremot tror jag att vi kan utveckla vår egen turism på olika sätt, inte minst genom att ha kompetent, utbildad personal. Många kommuner satsar i dag via sin gymnasieutbildning och yrkesutbildning på att just ge personalen goda förutsättningar. Jag tror att det kommer att vara väldigt bra för att öka turismen. Om vi har intressanta saker att visa upp och en kompetent personal kan det bidra till ökad svensk turism i ett bra, växande ekonomiskt klimat i Sverige.

F-skattsedel till utländska medborgare

Anf. 160 ANDERS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till finansministern.

I gårdagens DN kunde vi läsa rubriken "Polska företagare billig arbetskraft". Det bygger på att konsultföretag i nordvästra Skåne förmedlar polska hantverkare med F-skattsedel till 100 kr per timme under maximalt tre månader. Skattemyndigheten utfärdar F-skattsedel till de polska medborgarna utan att de har arbetstillstånd.

Invandrarverket har däremot motsatt uppfattning. De menar att alla utlänningar måste följa utlänningslagen, som stipulerar att arbetstillstånd är ett måste.

Min fråga är därför vems tolkning som ska gälla.

Anf. 161 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Anders Karlsson pekar på en gråzon i vår lagstiftning. Å ena sidan vill vi bidra till att den som ska driva näringsverksamhet ska få F-skattsedel. Vi är väldigt generösa på den punkten. Å andra sidan ska alla som vill jobba i Sverige behandlas på samma sätt. Den som kommer hit från ett annat land måste alltså ha arbetstillstånd. Den som kommer hit som företagare har möjlighet att få undantag från den lagstiftning som finns om arbetstillstånd.

Här finns uppenbarligen ett problem, en gråzon, där det inte har förutsetts att olika lagstiftningar kan möta varandra.

Mitt svar till Anders Karlsson är att jag lovar att se över lagstiftningen på det här området och se om man kan hantera problemet.

Anf. 162 ANDERS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret. Kan man inom en ganska snar framtid få se en förändring av detta? Det håller faktiskt på att sprida sig och bli ett ganska stort problem i södra delarna av Sverige.

Anf. 163 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag kan inte ange någon tidtabell, men jag är lika angelägen som Anders Karlsson om att vi snabbt ska kunna göra någonting åt det här.

Anf. 164 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill tacka regeringens företrädare, kammarens ledamöter och åhörarna till denna frågestund.

Frågestunden är avslutad.

7 § (forts. från 5 §) Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m. (forts. FiU1)

Anf. 165 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Fru talman! Marie Engström ställde en rad frågor till mig. Det var inte så många som handlade om skatter, utan det var mest frågor om allmän ekonomisk politik och budget. De hörde egentligen mer hemma i den debatt som finansutskottets ledamöter förde på förmiddagen. Jag ska gärna ta mig an dem, men förbehåller mig också rätten att vid sidan av skattefrågorna ställa frågor om Vänsterpartiets budgetpolitik.

Marie Engström talar om enorma moderata skattesänkningar. Sanningen är att vi har förslag om skattesänkningar för nästa år på ungefär 23 miljarder. Sedan ökar de under treårsperioden så att de till slut når samma nivå som gällde vid regeringen Bildts avgång 1994. Det är alltså det som är det enorma. Jag anser att detta är en början. Vi måste gå vidare av olika skäl som jag redde ut i mitt inledningsanförande.

Marie Engström frågade också om hushållstjänster och om det ger fler jobb om man sänker skatten. Jag tror det. Jag tror entydigt att om man kan förändra beskattningen på tjänstesektorn kommer en hel del av de jobb som i dag utförs svart att utföras vitt. Ett bra exempel på att det kan bli på det viset är den skattereduktion på byggnadsarbete som vi

hade för ett par år sedan. Branschen vittnar entydigt om att det förvandlat svarta jobb till vita. Det är bra för alla. Delar Marie Engström uppfattningen att exemplet när det gäller byggnadsarbeten var bra? Eller var det dåligt? Om det var bra, varför är det inte överförbart på andra sektorer inom tjänstesektorn?

Marie Engström tog också upp ett antal förslag och frågade vad vi hade beträffande bl.a. handikappade. Ur vår motion konstaterar jag att vi satsar på ökat stöd till handikappade med 1,6 miljarder mer än regeringen. Vi har en bättre tandvårdsförsäkring, 0,3 miljarder. Återställd änkepension, 1,4 miljarder. Min fråga till Marie Engström är: Kommer Marie Engström att verka här i riksdagen för att Vänsterpartiet ska återställa änkepensionerna? Det är människor som i regel inte kan påverka sin egen inkomst. Det är min enda fråga. Vänsterpartiet har tidigare sagt att man ställer upp på detta, men viljan att vara med vid maktens grytor gjorde att man skippade änkorna och avstod från att driva det förslaget. Hur kommer Marie Engström att driva den frågan i framtiden?

Anf. 166 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det var en lång rad frågor jag fick tillbaka. Jag skulle vilja svara Carl Fredrik Graf på det sättet att om Carl Fredrik Graf tycker att de frågor jag har ställt kanske inte har så stor bäring på skattefrågor utan mer på budgetfrågor är de ändå föranledda av att ni lägger fram en lång rad förslag om skattesänkningar. Det tror jag att Carl Fredrik Graf måste hålla med mig om. Det handlar inte bara om att frikoppla skattefrågorna från övriga budgetfrågor. Minskar vi inkomsterna för staten, får det också betydelse för utgifterna. Minskar vi inkomsterna, måste vi minska utgifterna. I någon mening måste också politiken hänga ihop. Min mening var att ge Carl Fredrik Graf en möjlighet att tala om hur detta hänger ihop för moderaterna.

Sedan tog Carl Fredrik Graf upp frågan om hushållsnära tjänster. Jag tycker att det är svårt med den typen av förslag. Jag kan bara tänka mig en lång rad gränsdragningsproblem som genast kommer att bli uppenbara. Därför sätter jag ett stort frågetecken för era förslag. Carl Fredrik Graf har fortfarande inte svarat mig på om han tror att detta konkret skulle ge 100 000 nya jobb. Nya jobb, sade Carl Fredrik Graf, men inte 100 000 nya jobb.

Sedan till frågan om änkepensionerna. Det är en fråga som Vänsterpartiet har jobbat för ganska rejält. Men jag tolkar också detta som att Carl Fredrik Grafts parti ingår i genomförandegruppen, och den här frågan ägs till stor del av den gruppen av partier.

Anf. 167 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Fru talman! Det var inget speciellt elegant sätt Marie Engström använde när hon försökte glida ur frågan om änkepensionerna genom att hoppa till pensionsförhandlingarna. Försämringen av änkepensionerna var ett konkret förslag i riksdagen för några år sedan. Vänsterpartiet röstade entydigt för försämringar för änkorna. Moderaterna och ett par borgerliga partier röstade för att man skulle ha den gamla ordningen kvar. Marie Engström har inget besked till dagens änkor om hur man konkret tänker göra nu. Ja, beskedet finns ju i betänkandet, men Vänster-

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

partiet ställer inte upp för änkorna. Det kan man i och för sig tolka det hela som.

När det gäller hushållstjänsterna går det naturligtvis inte att beräkna huruvida det blir 100 000 eller 90 000 nya jobb. Jag tror att det blir avsevärt fler vita arbetstillfällen i Sverige om vi sänker beskattningen på hushållstjänster. Jag är öppen för att diskutera vilken metod man ska använda. Men exemplet från den tid när vi hade skattereduktion för byggnadsarbeten tycker jag talar till förmån för att man ska pröva denna typ av lösningar. Jag beklagar att Vänsterpartiet av ideologiska och andra skäl inte tycker sig kunna ställa upp på att utveckla tankar i den riktningen.

Ska jag tolka Marie Engströms besked beträffande änkorna, fru talman, som någonting som bordläggs för framtiden? Vänsterpartiet är inte berett att nu och konkret här i riksdagen rösta för förbättringar.

Anf. 168 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Eftersom Carl Fredrik Graf så gärna vill prata historia kan jag gå ännu längre tillbaks i historien och tala om att Vänsterpartiet inte på något sätt aktivt har deltagit i försämringarna för änkorna. Det var ett annat parti som deltog i det beslutet. Det var Centerpartiet tillsammans med Socialdemokraterna. Det är snarare Centerpartiets företrädare som kan förklara för Carl Fredrik Graf varför vi befinner oss i den situation som vi har i dag.

När det gäller frågan om pengar till kommunerna för de åtaganden vi har inom vård och omsorg tycker jag inte att det svar jag har fått från Carl Fredrik Graf känns betryggande. Era reservationer handlar om en social nedrustning. Det var utifrån det som jag ställde mina frågor. Jag tror mig veta att moderaternas politik inte på något sätt kommer att förbättra för de grupper som är värst utsatta i dag.

Anf. 169 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Kristdemokraterna känner det som en stor framgång att regeringen äntligen har börjat upptäcka och inse högskattesamhällets svarta och begränsande baksidor. Det är en framgång att regeringen börjar förstå att högskattesamhället placerar oss i strykklasse då det gäller att konkurrera på en öppen och fri världsmarknad, där andra producenters kostnader är väsentligt lägre än de svenska producenternas.

Det är vår förhoppning att denna insikt nu ska användas till genomgripande strukturella förändringar i vårt skattesystem, trots högkonjunkturen. Att Sverige just nu har svepts in i en högkonjunktur får inte innebära att regeringen tar en åtgärds-paus. Nej, tvärtom, det är just under en högkonjunktur som man kan och ska företa förändringar i ett skattesystem. Det är oändligt mycket svårare att göra detta när det är lågkonjunktur och högre arbetslöshet.

Sverige behöver en skattereform som tar sikte på att anpassa våra skatter till den omvärld där våra företag konkurrerar för att kunna upprätthålla sysselsättning och ekonomisk tillväxt, som sedan ska ge oss den goda skolan, den goda vården och omsorgen som vi alla vill ha.

Den kristdemokratiska skattepolitiken ansluter väl till marknadsekonomin villkor för att på dessa villkor skapa gemensamma välfärds-vins-

ter som vi vill förverkliga för medborgarnas räkning i den typ av välfärd som en god skola, vård och omsorg innebär.

Fru talman! Dagens inkomstskatter drabbar låg- och medelinkomsttagarna mest. Den mest kännbara skatten är kommunalskatten, som drabbar alla lika oavsett inkomstnivå. Därtill kommer den statliga skatten på 20 % för alla som tjänar över 232 600 kr per år och med 25 % för dem som tjänar över 32 500 kr per månad. Vi kristdemokrater anser att inkomstskatten inte ska överstiga 50 % totalt.

Fru talman! Den kristdemokratiska skattepolitiken är ett reellt alternativ till regeringens skattepolitik. De viktigaste målen är att stödja näringslivet och därmed ökad sysselsättning med egna inkomster för alla medborgare samt att rikta in sig på möjliga skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare. Jag vill redogöra för de skattesänkningar vi har fokuserat på i denna budget.

Det ska vara ett kraftigt höjt grundavdrag vid den kommunala beskattningen. Grundavdraget ska höjas till 18 300 kr redan år 2000. Detta ger inte bara skattesänkningar för dem som arbetar utan också för Sveriges pensionärer och handikappade.

Det gäller att ta bort den nya värnskatten på 25 % för att på så sätt stimulera utbildning och engagemang i kvalificerat arbete för dem som vill gå så långt.

Det handlar om att gränsen för avdrag för kollektiva resor ska sänkas från 7 000 kr till 6 000 kr per år. Det gäller också dem som använder egen bil till och från arbetet.

Vi vill förändra systemet med statlig fastighetsskatt. Den bör avvecklas. I stället bör kommunerna ges möjlighet att ta ut en extra avgift för att täcka gatuunderhåll, brandförsvaret och annan kommunal service som är kopplad direkt till fastigheten.

Vi har också satsat pengar på att lindra den orimligt höga fastighets-skatten som drabbar vissa storstadsområden och attraktiva kustområden. Där anslår vi 100 miljoner kronor för år 2000.

Vi satsar också på en avdragsrätt för individuella utbildningskonton från år 2000.

Ett förbättrat skatteavdrag för pensionssparande införs för hushållen, dvs. från ett halvt till ett helt basbelopp.

Vi vill sänka momsen på barnböcker till 6 % redan år 2000.

Tjänstesektorn ges helt nya förutsättningar att växa genom en 50-procentig skattereduktion för de privata hushållens köp av tjänster i det egna hemmet.

Royaltyintäkter bör befrias från skatt de två första åren.

Fru talman! Kristdemokraterna anser att det är av största vikt att Sverige får ett småföretagarvänligt klimat, inte minst för att huvuddelen av medborgarna får sin försörjning från små och medelstora företag. Klimatet och förutsättningarna skulle förbättras avsevärt genom kristdemokraternas skattepolitik, som bl.a. innebär följande.

Arbetsgivaravgifterna sänks med 10 % på lönesummor upp till 900 000 kr per år fr.o.m. år 2001. Detta ger de små företagen ökade möjligheter att anställa och skapa nya jobb.

Ett riskkapitalavdrag införs fr.o.m. år 2001. Det innebär att personer som köper nyemitterade aktier i onoterade bolag har möjlighet att till ett

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

riskkapitalavdrag upp till 100 000 kr göra investeringar med bättre ekonomi.

Vidare ska dubbelbeskattningen på avkastningen på aktier avvecklas helt. Så kan vi få in riskvilligt kapital i små och medelstora företag.

Den förmögenhetsskatt som i dag 17 av Sveriges 18 miljardärer är befriade från bör tas bort för övriga medborgare. Det är en rättvisefråga.

Den särskilda löneskatten på vinstandelar för anställda ska avskaffas.

Samtliga personskadekostnader i samband med trafikolyckor förs över till trafikförsäkringen. Detta ger en möjlighet till sänkning av fordonsskatten med i storleksordningen 1 miljard kronor.

Skatten på diesel inom jordbruket ska sänkas till 53 öre per liter. Regeringens förslag till industribeskattnings av eldningsolja genomförs redan den 1 januari 2000. Skattehöjningen på diesel med 25 öre per liter ska avstyrkas i avvaktan på mer långsiktiga åtgärder för åkerinäringens konkurrensneutralitet.

Sist, men inte minst, vill vi se ett yrkesfiskaravdrag och ett fiskekonto för branschen.

Det är mycket angeläget med en vändning i småföretagarklimatet i Sverige, så att svenska småföretagare känner sig positivt uppskattade av svenska myndigheter.

Fru talman! Kristdemokraterna ställer inte upp på regeringens dåligt genomtänkta och orättvisa maxtaxa på dagis. Vårt alternativ innehåller en avdragsrätt för styrkta barnomsorgskostnader på max 10 % av prisbasbeloppet från den 1 juli år 2000 för alla barn mellan ett och tre år.

Fru talman! Visst är skattepolitiken i hög grad ideologisk. Här går ofta skärningspunkten mellan det kollektiva samhället och ett samhälle som vill lyfta fram människan, familjen och individen. Men några områden bör vi kunna samarbeta kring. För det första: Vi ska kunna försörja oss genom att näringslivet ges förutsättningar till produktion och nya jobb. För det andra: Sverige ska stå för en rimlig inkomstfördelning. Vi ska ta väl hand om barn, sjuka, handikappade, pensionärer och de som står utanför arbetsmarknaden. Detta borde kunna leda till en helt annan kraft i de överläggningar kring skattefrågor som finansministern har tagit initiativ till.

Fru talman! Jag vill avsluta mitt anförande med att yrka bifall till reservationerna 1, 22 och 26.

Anf. 170 ROLF KENNERYD (c):

Fru talman! Den svenska ekonomin beter sig för närvarande ganska hyggligt. Det mödosamma saneringsarbete för våra gemensamma finanser som Centerpartiet medverkat till under två mandatperioder har burit frukt. Det har skett dels under den borgerliga regeringsperioden, dels senare i samarbete med den socialdemokratiska regeringen.

Det finns emellertid anledning att varna för alltför optimistiska tongångar när det gäller den långsiktiga utvecklingen framöver. Lena Ek har tidigare i dag berört anledningarna till varningsfingret. Jag ska därför inte upprepa dem. Men jag skulle vilja symboliskt uttrycka det så här: Om det tidigare under 90-talet har varit så att vi har haft näsan just över vattenytan – med t.o.m. några rejäla kallsupar – har vi nu fått hakan just över vattenytan. Det är alltså ett tämligen instabilt läge.

Den slutsats som vi drar av detta är att det alltså finns anledning att iakttäta stor försiktighet när det gäller såväl stora skattesänkningar som stora kostnadsökningar. För vår del avvisar vi både lättsinniga skattesänkningar och ansvarslösa kostnadsökningar. Vi har formulerat en mycket grov målsättning som innebär att över en konjunkturcykel använda det överskott som skulle uppstå utan förändrade politiska beslut med ungefär en tredjedel för skattesänkningar, en ytterligare tredjedel för angelägna kostnadsökningar – t.ex. ökning av pensionstillskottet för låginkomstpensionärerna – och den återstående tredjedelen till att betala av på statsskulden.

Detta leder till att det erfordras en hård prioritering bland de var och en för sig angelägna skattesänkningar som kan anföras. För Centerpartiets del inriktar vi skatteåtgärderna så att de medverkar till ökad tillväxt, bättre miljö och ett socialt ansvar för dem som har knappa resurser. Skattesystemet ska gynna arbete och kunskap och därmed stärka människors ställning på arbetsmarknaden. Målsättningen är att sänka skattetrycket i den takt en ekonomi i balans medger.

Fru talman! Regeringen och dess samarbetspartier säger sig i första hand rikta sina skattesänkningar till låg- och medelinkomsttagare. Det är inte sant. Pensionärer får ingen sänkning alls. Många handikappade får inte heller någon skattesänkning. Bland de yrkesarbetande – alltså de som faktiskt får del av regeringens inkomstskattesänkningar – får den som tjänar 100 000 kr om året en hundralapp i sänkning per månad, medan den som tjänar 300 000 kr och därutöver får en sänkning som är tre och en halv gånger så stor, dvs. ungefär 350 kr per månad.

Också Centerpartiet satsar huvuddelen av sitt skattesänkingsutrymme på sänkta inkomstskatter just på låg- och medelinkomsttagare, men till skillnad från regeringen och dess samarbetspartier håller vi vad vi lovar. Vi uppfyller det som vi säger oss vilja uppfylla. Vi låter också pensionärer och studerande få del av skattesänkningarna. Vår metod med ett höjt grundavdrag ger dessa grupper samma sänkning som yrkesverksamma i samma inkomstläge. Varför anser inte ni socialister av olika nyanser att också pensionärer och studerande är värda att få sänkt inkomstskatt?

Marie Engström utfärdade i sitt anförande ett löfte, nämligen att arbeta för förbättringar för pensionärerna. Vi får väl se vad det kommer att visa sig vara värt. Hitintills har Marie Engströms insatser också i det här hänseendet visat sig väga lätt.

Vår modell med höjt grundavdrag för att sänka inkomstskatten innebär också att de yrkesverksamma får minst 150 kr per månad i skattesänkning.

Fru talman! En teknisk och formell konsekvens av att använda höjt grundavdrag som metod för inkomstskattesänkning är att kommunerna ska kompenseras för det bortfall av kommunalskatt som blir följden. Detta innebär i sig inget problem. Det finns etablerade system för denna kompensation till kommunerna. I kombination med rådande utgiftstak uppstår emellertid problem genom att statens utgifter för statsbidrag till kommunerna formellt sett överskrider utgiftstaket.

Systemet med utgiftstak är av utomordentligt värde för att hålla kostnaderna i styr över tiden. Det ska bibehållas och efterlevas. På just denna punkt måste emellertid systemet med utgiftstak justeras. För balansen i

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

statsbudgeten är dessa regleringar med kommunsektorn till följd av förändringar i skattesystemet ett nollsummespel. Det är naturligtvis helt olämpligt att budgetsystemet med utgiftstak i detalj ska styra skattesystemets utformning. Därför bör teknikaliteterna i detta hänseende rättas till.

Vi satsar vidare på att ytterligare stimulera förutsättningarna för småföretagande genom att sänka arbetsgivaravgifterna för småföretag. Vi gör det genom samma teknik som tillämpades under vårt samarbete med regeringen under förra mandatperioden, dvs. genom en sänkning av avgiften på en lönesumma upp till en viss nivå. Vi lägger nu fram förslag om såväl ytterligare sänkning av procentsatsen som en ytterligare höjning av den lönesumma på vilken sänkningen beräknas. Sänkta arbetsgivaravgifter torde vara en av de mest effektiva metoderna för att stimulera företagsamheten, och det är för mig närmast en gåta varför moderaterna, som ju föreslår skattesänkningar på snart sagt varje annat område, inte lägger fram förslag om sänkta arbetsavgifter. Här borde finnas förutsättningar för en gemensam borgerlig offensiv för att öka tillväxten genom ett gynnsammare småföretagarklimat.

Fru talman! Jordbrukets konkurrensvillkor har under senare år varit föremål för utredning och debatt. Den s.k. Björkska utredningen slår fast att de svenska jordbrukarna bär en ryggsäck som är avsevärt tyngre än den som deras nordiska yrkesbröder bär. Utredningen lade också fram konkreta förslag för att minska tyngden av ryggsäcken. Nu har regeringen sent omsider anammat några av utredningens förslag, men huvuddelen av ryggsäcken kvarstår. Vi föreslår att hela ryggsäcken lyfts av. Det är en förutsättning för att svenska konsumenter ska kunna ha tillgång till säkra svenska livsmedel och för att vi ska kunna behålla det öppna landskap som vi alla eftersträvar. Det är också en förutsättning för att vi ska kunna upprätthålla en hög sysselsättningsnivå i livsmedelssektorn.

Fru talman! En dramatisk skatteförändring inträffar nu vid årsskiftet när det gäller reavinstbeskattningen av villor och näringsfastigheter. Det är en följd av skattereformen för tio år sedan. När övergångsbestämmelserna nu upphör sker en kraftig skatteskärpning framför allt vid långa innehavstider. Det leder utöver själva skatteskärpningen till flera oönskade effekter. En är att inoptimala, hastigt påkomna överlåtelse tidigare läggs före årsskiftet. En annan och bestående effekt är att det blir nästan oöverkomliga problem att fastställa historiska ingångsvärden vid långa fastighetsinnehav. Problemen uppstår såväl för den enskilde som för skattemyndigheterna och blir därmed ett hot mot rättssäkerheten i detta hänseende.

Så sent som i vårbudgeten aviserade regeringen en förändring av det s.k. stickåret som skulle lindra de problem som nu uppstår. Av allt att döma har regeringen fallit till föga under förhandlingarna med sina samarbetspartner. Varför har Marie Engström drivit denna fråga så hårt? Majoriteten skriver att det inte nu bör läggas fram något förslag om ett nytt stickår. Vad innebär det, Arne Kjörnsberg och Marie Engström? Är avsikten att senare lägga fram sådant förslag? I så fall när, och varför inte nu? Vår uppfattning är att riksdagen borde ta ett aktivt beslut om en förlängning av övergångsbestämmelserna för att ge rådrum för att hitta ett system som inte innehåller de stora och onödiga problem som nu uppstår.

Fru talman! För övrigt anser jag att regeringen på ett flagrant sätt misskött de s.k. skattesamtalen genom att sakna strategi för deras bedrivande.

Prot.
1999/2000:29
18 november

Anf. 171 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Av Rolf Kenneryds anförande framgår att han inte verkar ha speciellt stort förtroende för mig, varken för vad jag säger eller för vad jag gör. Vad först gäller pensionärernas situation vill jag säga att jag egentligen är en ganska ärlig person, Rolf Kenneryd. Säger jag från talarstolen att jag försöker jobba för en viss sak, tänker jag faktiskt också göra det. Jag brukar nog inte ljuga. Om jag inte lyckas tänker jag också komma tillbaka till kammaren och tala om det.

När det sedan gäller reavinstbeskattningen och stickåret som det inte blev någon förändring av måste jag faktiskt säga att jag inte har påverkat dess utformning ett dugg. Det var inte min idé att man inte skulle röra stickåret.

Det var ett mycket ärligt svar till Rolf Kenneryd.

Anf. 172 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Jag kan avslöja för Marie Engström och kammarens ledamöter i övrigt att jag har stort förtroende för Marie Engström som person, när vi nu har lärt känna varandra. Jag har dock inga belägg för att hysa förtroende för det arbete som Marie Engström utfört specifikt i de avseenden som jag har funnit anledning att kritisera. Resultatet har i det ena fallet, när det gäller pensionärerna, uteblivit. I det andra fallet tar jag Marie Engström på orden och inser att det inte är Marie Engström som inom sitt parti har legat bakom att partiet på denna punkt alldeles uppenbarligen har utövat inflytande i förhandlingar med regeringspartiet.

Anf. 173 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att Rolf Kenneryd tillmäter mig och mitt parti väldigt stor betydelse. Det får jag tacka för. Rolf Kenneryd borde också veta att det kräver sitt arbete att förhandla med ett större parti. Jag kan hänvisa till mitt förra svar. Jag jobbar efter min övertygelse. Så stort som vårt parti är, så stor möjlighet har vi att påverka utformningen av politiken.

Jag ser inte politiken som någonting statiskt. Jag ser det som en process. Man lyfter frågor och kan jobba med dem länge. Har man lagt en fråga åt sidan vid ett tillfälle behöver inte det betyda att man inte kan ta upp den till diskussion igen. Jag tror att Rolf Kenneryd vet att det är så det går till. Det är så man för förhandlingar.

Anf. 174 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Jag har förvisso erfarenhet av att samarbeta i många olika konstellationer och vet att man naturligtvis inte alltid får gehör för det man företräder.

När det gäller just reavinstbeskattningen kan jag inte undgå att dra den slutsatsen att endera Vänsterpartiet eller Miljöpartiet eller båda i förening har påverkat regeringen att dra tillbaka det som man så sent som i vårbudgeten angav som en aviserad åtgärd i höstbudgeten.

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Om det nu är så att Marie Engström är av den uppfattningen att det borde genomföras åtgärder på det här området, låt oss då medverka till att bilda opinion för att så kommer att ske relativt snabbt. Jag är alldeles övertygad om att tillämpningen av det som nu kommer att inträda vid årsskiftet ger varje ansvarig politiker anledning att försöka rätta till de missförhållanden som då kommer att uppstå.

Anf. 175 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Folkpartiets prioriteringar och alternativ i skattepolitiken är kristallklara. Vår omvärldsanalys säger att vi måste sänka de mest skadliga skatterna först. Det är skatterna på arbete, sparande och risktagande som måste prioriteras. Det är med andra ord: de höga arbetsgivaravgifterna, förmögenhetsskatten, värnskatten och dubbelbeskattningen på aktier.

Dessa utgör några strukturella fel i det svenska skattesystemet. Den fortsatta oförändrat höga beskattningen på dessa områden är ett uttryck för vad Socialdemokraterna och dess stödpartier vill beskatta, inte vad de i det långa loppet kan beskatta. Man skulle kunna säga att regeringen och dess stödpartier håller kartan uppochnär.

Den svenska politiken på skatteområdet formas inte längre endast av den svenska riksdagen. Under de senaste åren har trycket från omvärlden på våra olika s.k. skattebaser tilltagit. Internationalisering, informations-teknik och EMU är några faktorer som bidrar till starkt ökad rörlighet för varor, tjänster, kapital och människor, helt enligt planerna och starkt önskvärt. Det sätter dock också en stark press på dessa tillika svenska skattebaser. I framtiden kan Sverige sannolikt därför mindre utforma sin skattepolitik med hänsyn till vad vi tycker att vi ska beskatta utan till det vi faktiskt kan beskatta. Det är den verklighet vi lever i.

Vi kan dock alltid glädja oss åt att vi inte är ensamma att ha det svårt som högskatteland. Hela Europa i allmänhet och Norden i synnerhet står inför stora utmaningar. Senast i går kunde vi läsa om hur de lägre skatterna i övriga EU-länder gör det svårt att upprätthålla välfärden i Danmark. Danmark har världens näst högsta skattebetyck. Den sammanlagt högsta momsen i världen som finns i Danmark leder till stora problem då danskarna i ett allt öppnare Europa köper alltmer utanför Danmark, elektroniskt eller fysiskt. De köper bilar i Sverige och öl i Tyskland. Det är två vanliga exempel.

Utmaningarna i Sverige är därför logiskt sett inte mindre. Det framtida skattesystemet i Sverige och i andra länder kommer, om vi försiktigt lyfter blicken bortom dagens kortsiktiga budgetdebatt, forma sin ekvation av globaliseringens effekter på människors beteende och integrationen av finans- och kapitalmarknaderna.

Fru talman! Människor skattemoral kan man tycka vad man vill om här från riksdagen. Men moralen är den verklighet som i allra högsta grad påverkar effektiviteten och därmed i praktiken rättvisan i det svenska skattesystemet. Man vill ju hellre anlita vit arbetskraft än svart, så sade en dam nyligen i en radiointervju där skatteutskottets ordförande medverkade. Men kvinnan agerade mot sin vilja och anlidade ändå svart städhjälp hemma.

Det är matematikens benhårda lagar som leder fram till det faktum att den här kvinnan agerar på ett oönskat sätt och mot sitt samvete. Skatteki-

larna på arbete gör att människor ställs inför valet: 300 kr vitt i timmen, eller 700 kr svart för samma timme, om man vill ha hjälp med städning. Det spelar sedan ingen roll hur upprörda vi är som utskottsordförande eller politiker i övrigt. Självklart spelar priset en roll för vanligt folk. Många väljer i dag mellan svart jobb eller inget jobb alls.

Låt mig ge några andra exempel på hur omvärldsförändringar urholkar skattemoralen och skatteeffektiviteten genom att skattebaser sipprar ut från vårt land.

Det gäller skatten på kapital och sparande. Svenska folket flyttar i dag sina pengar utomlands på grund av den i Sverige relativt höga kapitalbeskattningen. Enligt socialdemokraternas egen skatterapport uppgår kanske det sammanhållna beloppet utomlands till men än 300 miljarder kronor. Regeringen föreslår ingen åtgärd vare sig vad gäller kapitalskatter eller förmögenhetsskatt.

Det gäller skatten på hantverk och skatten på arbete. Polska hantverkare arbetar i dag med F-skattsedel helt lagligt till kanske tredjedelen av kostnaden jämfört med att anlita ett svenskt tjänsteföretag för motsvarande sak. Den svarta tjänstesektorn i hem, som jag nyss berörde, och vid anlåtande av hantverkare har en omfattning som är omöjlig uppskatta.

Vår näringsminister Mona Sahlin vill sänka skatten för hushållstjänster för att höja skattemoralen. Riksskatteverkets generaldirektör har pekat på problemet i praktiken och funderat på om det trots allt inte finns ett samband mellan skattenivå och skattemoral. Jag tycker att både Mona Sahlin och Riksskatteverkets generaldirektör har rätt. Det är klart att det finns ett sådant samband.

Det gäller skatten på inkomster. Alltför många människor flyttar utomlands från företagen och tillsammans med huvudkontoren. De långsiktiga effekterna kan bli allvarliga för Sverige. Fokus sattes senast i går åter på problemet genom den forskningsrapport som statliga Invest in Sweden Agency presenterade. Personbeskattningen spelar en inte oväsentlig roll för var kvalificerade människor helst vill arbeta och därmed var huvudkontoren hamnar. Att sedan den s.k. huvudsakliga finansiella marknaden finns utom Sverige talar egentligen ytterligare för personbeskattningen i vårt land måste vara relativt sett hygglig.

Här får regeringens och dess stödpartiers värnskatt stå som en symbol för en politik som sätter ett rättviseideal framför en politik för ökad tillväxt av humankapitalet i vårt land. Det måste löna sig bättre att utbilda sig och arbeta i Sverige även för nyckelpersoner i företag av svenskt ursprung. Annars väljer man att etablera sig utomlands.

Vad gäller investeringar är den samlade svenska beskattningen på riskkapital ett problem. Bolagsskatt, aktieägarskatt, reavinstskatt och förmögenhetsskatt är sammantaget skatter som motverkar investeringar i vårt land i stället för att uppmuntra dessa. Alternativet till en investering i Sverige är att inte göra den alls, sätta in pengarna på banken eller framför allt att göra den utomlands.

I dag har vi riksdagsmajoritetens analys av omvärlden uppe till debatt i riksdagen. Man använder sig av ett statiskt compensationstänkande som enda perspektiv. Regeringen talar egentligen inte om skattesänkningar, utan det handlar om compensation för egenavgifter för inkomsttagarna. I stället för att analysera vilka som är de mest skadliga skatterna – jag har pekat på några – väljer regeringen att satsa i stort sett allt på ökad köp-

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

kraft eller kompensation för egenavgifter utan att ha några som helst avgörande förslag om förändringar av företagsamhetens villkor.

När det gäller oförmågan att inse företagandets villkor kan man ta som exempel det, nästan, enda förslaget på företagsområdet av substans. Det gäller att man ökar möjligheten till uppsvallda periodiseringsfonder. Budskapet är klart. Pengar i företag är okej men inte pengar till den som tar hela risken med projektet med företaget. Den person som tar risken ska inte kunna få några pengar i fickan.

Folkpartiet erkänner verkligheten och dess drivkrafter även om vi inte alltid gillar den. Därför möter vår skattepolitik framtidens utmaningar och inte gårdagens. Det måste således i framtiden löna sig bättre att arbeta om man vill ha fler jobb. Det måste således också löna sig mer att ta risker om man vill ha fler nya företag.

Folkpartiet vill genom en marginalskattereform både för högutbildade och för medborgare med mer genomsnittliga inkomster förändra skattestrukturen. När det gäller marginalskatten finns det tre stora problem i vårt land: värnskatten, den låga brytpunkten och den s.k. LO-puckeln. De åtgärdas i vårt förslag till skattereform under de kommande åren i en trestegsraket. En viss del av utrymmet används också till en sänkning av skatten, lika för alla, och en särskild skattesänkning för barnfamiljer mot bakgrund av att de har varit de senaste årens stora förlorare.

Vi vill avskaffa den orättfärdiga förmögenhetsskatten genom att börja med att avskaffa sambeskattningen av äkta makar, som dessutom bidrar till att pengar drivs ut ur vårt land. Jag nämnde 300 miljarder; det är socialdemokraternas egna siffror.

Vi vill sänka arbetsgivaravgiften i tjänstesektorn. I Sverige är arbetslösheten fortfarande ett stort problem. En del pekar åt rätt håll, men vi fick arbetskraftssiffror nyligen som inte var så positiva. Vi vill göra hushållsnära tjänster billigare i synnerhet, eftersom det finns många jobb att hämta inom det området.

Vi måste förbättra företagsklimatet, som jag har varit inne på. Det handlar om lägre skatt på riskkapital framför allt genom att man slopar dubbelbeskattningen, men det gäller också rättvisa skatteregler för småföretagarna, de s.k. 3:12-reglerna. Det gäller återigen slopad förmögenhetsskatt, eftersom det faktiskt också är en företagarfråga, och det gäller förenklade regler för företagandet.

Någon nämnde något om F-skattsedel nyss. Jag tycker att vi ganska ofta har sammankomster där vi får diskutera detta. Folk från Vänsterpartiet påpekar inte sällan de brister som fortfarande består när det gäller möjligheten att få ut F-skattsedel.

Den skatteväxling som alla säger sig vilja genomföra måste genomföras i praktiken. Det kräver en hel del tuffa beslut. Framför allt måste kopplingen mellan höjda miljöskatter och sänkta skatter på arbete vara tydlig. Annars är det ingen skatteväxling utan en svartväxling.

Folkpartiets skattepolitik innebär på lång sikt en fördel för Sverige, och den tycker jag att vi ska ha. Tack!

Anf. 176 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Johan Pehrson berörde bl.a. de mindre företagens situation. Det gjorde jag också i mitt anförande. Jag pratade mycket om kontakter som jag har haft med företag, vilka frågor de tyckte var viktiga

osv. Johan Pehrson pratade väldigt mycket om skattefrågan. Jag pratade även om andra frågor som jag vet att många företag tycker är viktiga.

Utifrån våra båda resonemang skulle jag vilja höra Johan Pehrsons kommentar om en av SIFO:s valanalyser. Den visade faktiskt att Folkpartiet fick stöd av 2,6 % av småföretagarna medan Vänsterpartiet fick stöd av över 7 % av småföretagarna.

Anf. 177 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Kommentaren blir att jag får arbeta mer långsiktigt i min opinionsbildning. Sedan får man hoppas att siffrorna kan förändras när de människor som uppgav att de ville rösta på Vänsterpartiet inser vad er politik leder till, nämligen att det inte blir bättre för svenska småföretag i Sverige på lång sikt.

Anf. 178 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag vill inte växa mig för hög här i riksdagsbanken. Men detta kanske ändå bekräftar något av det som jag sade förut i talarstolen. Jag pratade om småföretagarnas situation och om vilka frågor de vill prioritera.

Anf. 179 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Man kan lätt få intryck av att Marie Engström växer sig för hög. Jag var på ett frukostmöte i morse. Det var småföretagare som bjöd in till det. Där fanns representanter från flera partier. Jag såg inte en enda människa från Vänsterpartiet. Inte en enda riksdagledamot från Vänsterpartiet orkade masa sig dit i morse för att lyssna på småföretagare som hade synpunkter på politiken i Sverige. Det säger väl en del om Vänsterpartiets engagemang.

Anf. 180 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! I den här budgeten har vi sett ett genombrott för grön skatteväxling. Regeringen, tillsammans med Vänsterpartiet och oss i Miljöpartiet, lägger fram en skatteväxling i årets budget. Energiskatterna för el och dieselolja samt skatten på kärnkraftsel höjs. Samtidigt sänks skatten för arbetstagare, och pengar satsas på kompetensutveckling i arbetslivet.

Det finns några i debatten som talar om att det inte har skett någon skatteväxling utan en svartväxling och lite annat. Men det har faktiskt skett en skatteväxling. Vi har sänkt skatten på arbete och höjt skatten på miljöförstöring. Det är ett steg i rätt riktning, men det är inte nog.

Jag tänker i dag speciellt gå in på miljöproblematiken och behovet av en fortsatt skatteväxling.

I mer än fyra miljarder år har solen i samspel med jorden skapat det klimat som är förutsättningen för livet för oss människor, djuren och naturen. Nu håller människan på att störa den balansen och skapa en förändring av klimatet. Den kallas växthuseffekten.

Bilkörning, men även skogsbränder, krig och mänskliga aktiviteter över huvud taget, rubbar den naturliga balansen och ger upphov till mer gaser än jorden tål. Uppvärmningen påverkar jordbruket, skogsbruket, djurlivet och också våra liv. Det finns också en annan obarmhärtig följe-

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

slagare, nämligen väderkatastroferna. Vi ser dem redan här i dag. Det är fler och våldsammare stormar, fler översvämningar och andra extrema vädersituationer.

Miljöproblemen är förskjutna i tid och rum. Det är inte alltid säkert att den miljöpåverkan som vi orsakar kommer att drabba just oss själva, i alla fall inte under den närmaste framtiden. När det gäller växthuseffekten är det extra tydligt. Klimatförändringen känns diffus, och kanske får inte klimatförändringar så allvarliga effekter i just Sverige. Man kan se positiva artiklar i kvällspressen om att växthuseffekten kommer att ge oss varmare somrar och fler turister. Men det är inte glädjande. De globala konsekvenserna av växthuseffekten kommer definitivt att få effekter för Sverige, men det är tyvärr svårt att se sambanden. Sverige kan också påverkas direkt.

Vi som bor i Nordeuropa, i Skandinavien, borde egentligen ha ett betydligt kyligare klimat än vad vi har, men Golfströmmen förser oss med varmare vatten söderifrån. Om det här skulle sluta att fungera – vissa forskare tror att det kan hända i och med växthuseffekten – skulle temperaturen snabbt sjunka och Sverige bli ungefär lika kallt som nordligaste Kanada. Denna påverkan går inte att ändra på, och det är detta som vi måste förhindra.

Tyvärr kan det kännas som om konsekvenserna ligger långt fram i tiden. Bekymret med miljöproblemen är att de är osynliga. Människan har svårt att tänka på lång sikt, att tänka längre fram än ett par år. Men vi har i dag kunskap om hur en miljömässigt hållbar ekonomi ser ut, och vi besitter också den teknik som behövs för att bygga en sådan värld.

Teknikutvecklingen går framåt. Tyvärr används inte alltid den positiva tekniska utvecklingen till att lösa miljöproblem. Många av dagens miljöproblem, t.ex. utsläppen av koldioxid, hänger samman med energianvändningen. Trots att energiskatterna har varit låga och stigit betydligt långsammare än skatterna på arbete har tekniken utvecklats, och energin används allt effektivare. Men energianvändningen har, trots teknikutvecklingen, inte minskat. Orsaken är att konsumtionen ökar.

När bilmotorernas effektivitet ökar leder det till att motorerna blir starkare i stället för att bilarna blir bränslesnålare. Detta är en generalisering. Men generellt sett innebär lägre resursförbrukning billigare tillverkning eller användning, och det gör att vi har råd att konsumera mer i den rika världen. Och vi konsumerar mer. Det är ohållbart.

Den här utvecklingen kan knappast vändas så länge man inte höjer miljöskatterna och sänker skatten på arbete så att det blir en förändring när det gäller vad vi väljer att konsumera.

Om vi i Sverige använde ekonomiska styrmedel ännu mer för att förbättra miljön skulle vi också skapa förutsättningar för teknikutveckling som ger globala positiva miljöeffekter genom handel och bistånd. I många fall är det också lönsamt för Sverige att ligga först på en växande miljömarknad. Men, och det är kanske viktigast, det är en etisk och politisk nödvändighet för oss, de rika länderna, att gå före. Dels har vi det ansvaret eftersom vi har råd, dels kan vi då få fattigare länder att faktiskt ta ansvar för miljön.

I dag har vi i Sverige en högkonjunktur. Under högkonjunkturen tillverkas mer produkter, och då stiger energianvändningen och miljöförstö-

ringen. Högre miljöskatter skulle kunna bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring.

Om vi går tillbaka och ser hur ekonomisk politik och utveckling har påverkat utsläppen av koldioxid under 90-talet kan vi se att de totala utsläppen i Sverige bara har minskat mellan två år: Utsläppen 1991 var lägre än 1990. Det var då Sverige drabbades av den ekonomiska krisen. År 1991 infördes också en koldioxidskatt. Sedan dess har dock utsläppen fortsatt att öka. Ett par år senare, 1993, förändrade man energiskatterna så att det blev dyrare att köra bil och billigare för industrin att använda fossila bränslen. Resultatet blev att transporter tillfälligt minskade medan utsläppen från industrin ökade. Det här visar att ekonomiska styrmedel fungerar.

Utsläpp av koldioxid är lika skadliga var de än släpps ut. Eftersom växthuseffekten är ett globalt miljöproblem är den billigaste åtgärden att höja skatten på utsläppen. Då kommer utsläppsminskningarna att göras först där det är billigast.

Det är orimligt att 75 % av dagens skatter kommer från skatt på arbete och bara 6 % från miljö- och energiskatterna när våra stora utmaningar är att minska arbetslösheten och att radikalt minska utsläpp och resursanvändning.

Jag vill läsa ur en rapport från 1993 som heter *Hur ska Sverige må år 2020?* I sammanfattningen i slutet står det så här:

”Vi har nu pekat på viktiga hänsyn som måste tas för att förhindra allvarliga miljöförsämringar och för att säkerställa att avtalen” – alltså internationella miljöavtal – ”nås. Nu hänger det på viljan och engagemanget hos befolkningen och beslutsfattare inom politiken,” – alltså oss här – ”den offentliga förvaltningen och näringslivet.

Med 30 års förvarning finns det fortfarande stora möjligheter att välja framtid. Om världens och Sveriges politiker beslutar om krafttag – och genomdrivar dessa – går det att åstadkomma betydligt fler förbättringar till år 2020 än vad nu gällande avtal leder till. Det kommer med all sannolikhet att innebära stora uppoffringar och villighet att pröva alternativa handlingsvägar, som bygger på ändrad samhällsstruktur och ny livsstil – inte minst i den industrialiserade delen av världen. Men bromssträckan är lång. Det brådskar med att sätta nya mål och visa på möjliga åtgärder för att nå dem.”

Det här skrevs 1993. Koldioxidutsläppen i Sverige har sedan dess ökat. Det här är en allvarlig utveckling. Jag hoppas att riksdagen tar dessa frågor på allvar och att det är dags att fortsätta med skatteväxlingen. En grön skatteväxling är det enda sättet att åstadkomma både social rättvisa och en god miljö och därmed skapa en hållbar framtid.

Anf. 181 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Fru talman! Vid något tidigare tillfälle har jag här i kammaren resonerat om skatter och skattetryck från utgångspunkten: Varför har vi skatter? Jag tänkte göra så också i dag.

Jag förvånar mig dock när Holger Gustafsson redan innan jag har börjat, fru talman, begär replik. Eller ville han instämma i det jag sagt? Det var kanske det han gjorde.

För en tid sedan var jag inbjuden till en Rotaryklubb här i Stockholm. Man hade bett mig tala under rubriken ”Skatter på 2000-talet”. I den

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

diskussion som följde på min korta inledning var det en medlem i klubben som frågade ungefär så här: Om du fick bestämma precis själv, skulle du då vilja ha ett skattetryck på 25 % eller på 75 %? Mitt svar var: Med all respekt tycker jag att du har fel infallsvinkel. Man måste börja från andra hållet, påstod jag, nämligen med utgiftstrycket. När jag hade gjort den reservationen blev mitt svar: Om vi har ett utgiftstryck på 24,5 % vill jag ha ett skattetryck på 25 %. Men har vi ett utgiftstryck på 74,5 % vill jag faktiskt ha ett skattetryck på 75 %. Man måste börja i den ändan.

En sak står i varje fall fullständigt klart för mig, fortsatte jag. Jag vill absolut inte ha tillbaka den situation vi hade för fem sex år sedan, när vi hade ett utgiftstryck på 65–67 % av bruttonationalprodukten och ett skattetryck på 54–55 % – av det enkla skälet att jag är gammalmodig nog att tycka att man ska betala för sina utgifter. Men om vi hade haft det här utgiftstrycket på 74,5 %, sade jag till mannen, skulle jag arbeta för att vi skulle sänka det. Och det är det vi håller på att göra nu, fast på en lite lägre nivå.

Efter den här lilla utvecklingen går jag tillbaka till den fråga jag ställde: Varför har vi skatter? Som jag har sagt här tidigare finns det tre huvudsakliga skäl.

För det första har vi skatter för att finansiera de utgifter som vi ofta – kom ihåg det – i väldigt stor enighet har beslutat att vi ska ha. Det betyder att vi ska finansiera välfärden. Jag tycker, som jag sade alldeles nyss, att har vi utgifter ska vi se till att betala för dem.

För det andra har vi skatter för att omfördela. En del tycker inte att vi ska omfördela. Men vi socialdemokrater tycker att vi ska göra det. Vi socialdemokrater tycker helt framt att vi ska omfördela från dem som har det bättre ekonomiskt till dem som har det sämre ekonomiskt.

För det tredje – och detta talade Yvonne Ruwaida mycket om alldeles nyss – vill vi använda skattesystemet och olika skatter som ett styrmedel. Vi kan ha olika uppfattning om takt och nivåer osv., men vi vill använda skatter som ett styrmedel för att åstadkomma vissa saker.

Skatter i hela dess vidd är ett omdiskuterat ämne. Jag tror att man kan säga att skatterna omfattas av en viss hatkärlek. Alla – i varje fall nästan – kan ge exempel på skatter de inte tycker om. Antingen är de för höga eller för låga, eller också är de riktiga men bara för andra och inte för mig själv.

Jag tror att det bara finns ett område som det är lättare att ha synpunkter på, och det är personfrågor. Man kan nämligen bara tycka till, anser en del. I personfrågor är det väl lättare, även om inte jag tycker att man ska göra det, men i skattefrågor menar jag att det inte går att bara tycka till.

Uppfinningsrikedomen när det gäller att föreslå skattesänkningar har vi hört många exempel på här i dag. Holger Gustafsson är en mästare på det området. Denna uppfinningsrikedom överträffas bara av en sak, nämligen iderikedom då det gäller att föreslå nya utgifter. Holger Gustafsson är inte så dålig på det heller.

Det är den ena sidan av saken. Den andra sidan av samma sak är att alla undersökningar visar att stora, breda grupper, en stor majoritet, har en vilja att betala skatt – om man känner att skatterna går till rätt saker och används på ett effektivt sätt.

Om man nu vill göra en skattesänkning bör man samtidigt, menar jag, föreslå antingen en utgiftsminskning eller en annan finansiering. Den som kommer dragande med att dynamiska effekter ska ordna det bör tänka en gång till. Som Gunnar Sträng sade på sin tid: Först ska pengarna in, sedan kan man betala ut dem. Jag vet att ni kommer att säga att det är kamrersaktigt, men vi har blivit brända på dynamiska effekter som inte kommit. Vi har blivit det vid flera tillfällen. Först ska pengarna in, sedan kan vi betala ut dem – så tycker jag.

Vi ska naturligtvis inte ha skatter som hindrar förändring eller bidrar till en utveckling som vi inte vill ha vare sig på kort eller lång sikt. Men att reformera skattesystemet handlar inte i första hand om att minska skatteinkomsterna. Vi behöver de här inkomsterna för att finansiera välfärden. Och vi socialdemokrater vill ha ett välfärdssamhälle. Vi är beredda att slåss för att vi ska ha de nödvändiga inkomsterna för att behålla och utveckla ett sådant. Det är ungefär samma resonemang som när Marie Engström på ett så fint sätt, tyckte jag, redogjorde för sina och sitt partis åsikter i den här frågan.

Alla säger att de vill ha ett välfärdssamhälle – ja, *nästan* alla i alla fall. Det smärtar mig att behöva säga det jag nu kommer att säga, men ibland är det faktiskt nödvändigt att tala klartext. Jag söker inte striden, men ibland måste man ta den. För en del är det tyvärr mest ord, eller kanske t.o.m. skrift i vatten, när de säger att de vill ha ett välfärdssamhälle om man ser på vad de vill göra i praktiken, i vardagen.

En del säger: Sänk skatten. Låt människorna behålla sina inkomster så att de själva kan välja vilken vård och skola de vill ha och vilken standard på sjukförsäkring och a-kassa de vill ha.

Jag tänkte, fru talman, travestera en text från ceremonin i kammaren i går, vid överlämnandet av den nya bibeln. Det är från Jesaja 6:1–9. Jag vill klart säga att jag erkänner att det är en liten travestering. Ungefär så här heter det i min travestering i alla fall: De har hört men ingenting förstått. De har sett men ingenting fattat.

Jag talar om dem som säger: Sänk skatter, sänk skatter, sänk skatter, sänk skatter så blir välfärden bättre. De har hört men ingenting förstått och de har sett men ingenting fattat.

I verkligheten är det så att vi i vårt land, ofta i stor, bred enighet, det säger jag igen, med skattepolitikens hjälp har omfördelat välfärden så att den kommit de många människorna till del. Vi omfördelar bl.a. över tiden under våra liv. Vi behöver mer av det gemensamma när vi är unga och när vi är gamla. Vi behöver mer när vi är sjuka eller ömtåliga på annat sätt. Det är fördelning över tiden. Vi tycker dessutom att det är rimligt att vi omfördelar från dem som har det bra ekonomiskt till dem som har det mindre bra.

Moderaterna säger att välfärden skulle öka med, som jag uppfattar det även om man inte skriver det, dramatiska skattesänkningar. Jag förstår inte det resonemanget. Hur skulle vanliga inkomsttagare få pengarna att räcka till barnomsorg, skola, sjukvård, omsorg om föräldrar och far- och morföräldrar och allt annat vi gör gemensamt? De betalar ju inte så mycket skatt att man kan finansiera det här även om man tar bort skatten rakt av.

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Som jag sade alldeles nyss söker jag inte strid för stridens egen skull. Men ibland är det nödvändigt att blottlägga var skiljelinjerna och motsättningarna finns, att visa hur det är och tala klartext.

Jag kan exempelvis inte heller förstå hur det blir bättre för människor i vanliga inkomstlägen om ersättningarna inom de sociala välfärdssystemen sänks till 75 %. Hur ökar det välfärden? Hur blir omsorgen om barn och gamla bättre om man sänker kommunalskatten rakt av?

Jag har sagt det i tidigare debatter i kammaren: Så fort Moderata samlingspartiet ser problem säger moderata företrädare: Sänk skatten, sänk skatten, sänk skatten! Dessvärre noterar jag att Kristdemokraterna, inte särskilt överraskande faktiskt efter de senaste årens utveckling för det partiet, och Folkpartiet, för mig lite mer överraskande, i långa stycken ansluter sig till detta som jag menar väldigt förenklade och stereotypa sätt att se på samhällsutvecklingen.

Vi socialdemokrater vill även i fortsättningen ha en offentligt finansierad välfärd. Den ska vara tillgänglig för alla. Vi vet att detta är en förutsättning för att alla, inte bara några, ska kunna känna trygghet i livets olika skeden. Möjligheten att leva ett bra liv ska så lite som möjligt vara beroende av livets slumpmässiga skeenden. Dessutom är det så, och jag tror att finansministern var inne på det i frågestunden här, att om man känner sig trygg för framtiden är förändringsbenägenheten större. Då vågar man kasta loss, prova något nytt, utbilda sig, byta jobb, flytta. Och allra viktigast: Då ställer man upp för varandra.

Det är denna samhällsmodell som ger ett mer jämlikt samhälle. För det behöver vi skatter. Vi har lyckats åstadkomma en hel del i vårt land, tycker jag, med vår modell. Vi har gjort det bättre efter hand. Jag ska ta ett enda exempel. Jag känner mycket väl en kvinna hemma i Sjuhäradsbygden. När hon var 14 år, hon är drygt 50 i dag, drabbades hennes far av en svår sjukdom som gjorde att han inte kunde komma tillbaka till arbetslivet. Då, när hon var 14, gick hon i realskolan. Den fanns på den tiden. Hon fick sluta skolan, för hon var tvungen att försörja sig själv och bidra till försörjningen av familjen. Hon hade småsyskon också.

Sedan förändrades samhället. Nu har denna kvinna – som ju var en ung flicka när hon var 14 och fick sluta realskolan – i vuxen ålder kunnat utbilda sig. Samhället förändras. Vuxenutbildningen har byggts ut. De ekonomiska förutsättningarna har förbättrats. Hon har alltså i vuxen ålder genom samhällsförändringen, genom välfärdssamhället, kunnat få det som hon inte kunde få när hon var 14. Då hade vi inte de möjligheterna. Detta tycker jag är ett bra exempel på hur en utbyggd välfärd i ordets vidaste bemärkelse kan göra livet bättre för människor.

Så vill jag se på samhällets uppgifter. Det finns alltid något man vill göra. Vi ska fortsätta att flytta fram positionerna, men inte nödvändigtvis med pukor och trumpet. Vi ska snarare göra det med ett vardagligt, enträget, slitsamt arbete.

När detta är sagt vill jag återgå till mitt påstående att inget är givet för all framtid. Skattesystemet måste med nödvändighet förändras över tiden. Det är därför vi med den budget som vi nu diskuterar vill starta en reformering. För att ett framtida skattesystem ska ha ett brett folkligt stöd vill vi att så många partier som möjligt ska ställa upp.

Jag tror att det var Rolf Kenneryd som tyckte att vi hade misskött det där. Men vi har faktiskt pågående skattesamtal. Rolf Kenneryd vet väl-

dig väl varför det har blivit ett litet uppehåll nu. Det är för att vi håller på att bereda frågan om energiskatterna, och det är komplicerat. Det är därför vi behöver lite tid på oss.

Vi hoppas att vi ska kunna nå breda uppgörelser. Det bra för människorna i Sverige, och det är bra för vårt land. Våra utgångspunkter för reformarbetet är:

- Inkomstskattesänkningar med tyngdpunkt för låg- och medelinkomsttagare.
- Det ska stimulera tillväxt och arbete.
- Det ska stärka Sverige som företagarnation.
- Vi ska ha ögonen öppna för de krav som internationaliseringen ställer.
- Det ska främja omställningen till ett ekologiskt hållbart Sverige.
- Det ska minska skattefusket.
- Det ska stärka det svenska skattepolitiska agerandet inom EU.

Nu tar vi ett första steg genom den skattereduktion vi föreslår för att kompensera för en del av egenavgifterna. Vi har för avsikt att fortsätta, men vi ska ta hänsyn till konjunkturen och ekonomin. Pengar ska in först, sedan kan vi betala ut dem. Vi lovar inga skattesänkningar på kredit.

Nu när vi kan göra det, när vi har en krona och nio öre eller vad det kan vara när vi ska betala ut en krona, vill vi i första hand satsa på dem som bar de tyngsta bördorna, relativt sett, under saneringsåren. Det är därför vi har valt vägen att kompensera för en del av egenavgifterna. I samma ljus ska maxtaxa på dagis och höjda barnbidrag ses.

De förslag till skattesänkningar som finns på alla områden, och som framför allt Moderaterna, Kristdemokraterna och till en del Folkpartiet för fram, visar i blyxtbelysning vad dessa partier är beredda till. Ni är beredda att göra precis samma misstag igen. Ärade kolleger i de här partierna: Spåren förskräcker! Dra lärdom av vad som hände när statskulden fördubblades på tre korta år, när arbetslösheten tredubblades och när budgetunderskottet fyrdubblades. Dra lärdom!

En sak till. Många av era förslag – framför allt Folkpartiets numera – leder till att klyftorna ökar. Det tycker vi är fel. Vi är övertygade om, som Olof Palme brukade säga, att ett samhälle med ökade klyftor inte är bra ens för dem som har goda ekonomiska förutsättningar. Vidgade klyftor leder nämligen till ökade sociala motsättningar, och det är inte bra för någon. Ett sådant samhälle blir hårdare, det blir kallare, och det blir vrångare för de många människorna, och så vill vi inte ha det.

Fru talman! Jag har tidsbrist, men jag vill trots det vara artig – men självklart menar jag vad jag säger – och tacka Marie Engström och Per Rosengren från Vänsterpartiet och Yvonne Ruwaida från Miljöpartiet för det samarbete som vi har haft när vi har utarbetat vårt yttrande till finansutskottet i dessa frågor. Jag ser fram emot ett fortsatt bra samarbete.

Jag vill också tacka mina ärade kolleger i skatteutskottet. Vi har olika uppfattningar i sak ibland, inte alltid, men jag tycker att vi har en kollegi-

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

al stämning. Vi kan hålla isär sak och person, och det uppskattar jag väldigt mycket.

Vi har i vårt yttrande till finansutskottet ställt oss bakom regeringens förslag och föreslagit avslag på de motioner som är fogade till finansutskottets betänkande 1, och jag vill nu instämma i det yrkande som finansutskottets ordförande har gjort i denna fråga.

Anf. 182 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Den gode Arne Kjörnsberg, ordförande i skatteutskottet, har uppenbarligen hamnat på efterkälken när det gäller skattefrågorna. Han står här och talar sig varm för höga skatter och kanske t.o.m. höjda skatter, medan regeringen nu äntligen har börjat gå åt andra hållet, den har nämligen kommit med förslag till skattesänkningar. Jag har i mitt anförande sagt att jag med tillfredsställelse hälsar att regeringen äntligen inser baksidan av högskattesamhället och de instängningar som detta innebär.

Jag har en mycket konkret fråga till Arne Kjörnsberg som gäller den relativt hyfsade skattesänkning som ni vill göra för låg- och medelinkomsttagarna. Ni väljer då förvärvsavdraget. Med detta sätter ni åt pensionärerna, studenterna och dem som lever på stöd och bidrag. Varför gör ni detta? Varför låter ni inte också dem omfattas när det finns lite pengar i statskassan nu? Ni sätter åt de minsta i samhället. Vi kristdemokrater använder grundavdraget. Då får alla del av dessa möjligheter. Varför går inte ni på den linjen?

Anf. 183 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Fru talman! Vi använder inte förvärvsavdraget, vi använder skattereduktion, och det är faktiskt något helt annat, Holger Gustafsson.

När Holger Gustafssons partivänner satt i regeringsställning hösten 1992, då vi hade 500 procents ränta, sänkte den borgerliga regeringen pensionerna. Vi sade sedan att vi ska höja pensionerna i två steg, årsskiftet 1998/99 och 1999/2000. Den sänkning med 2 % som Bildtregeringen gjorde kunde vi återställa i ett steg vid förra årsskiftet genom att svenska folket har ställt upp och sanerat ekonomin med socialdemokraterna i ledningen och med benäget stöd av Centerpartiet och Vänsterpartiet.

Vi vet att de sämst ställda pensionärerna har problem. Och i den skattegrupp som vårt parti har, där har vi också pekat på detta och sagt att vi bör göra något åt de sämst ställda pensionärerna. Men vi gjorde en del förra gången, Holger Gustafsson. Man kan inte göra allting samtidigt. Man tar en sak i taget. Förra året var det pensionärerna. Nu är det låg- och medelinkomsttagarna. Det är klart att om vi ska kompensera för egenavgifter, vilket vi vill göra, då blir det kompensation till dem som betalar egenavgifter. Det är inte krångligare än så.

Fru talman! Jag hade några synpunkter på Holger Gustafssons inledningsanförande, men jag tror att jag väntar med dem om han själv vill aktualisera dem. Jag kan vara lite artig mot honom.

Anf. 184 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Såvitt jag förstår är skattereduktionen också riktad till dem som har förvärvsinkomst, så att även det klämmer åt de utsatta grupperna. På den punkten har jag nog rätt.

Jag vill ta upp en annan sak som jag vill ge Arne Kjörnsberg möjlighet att svara på, och det gäller förmögenhetsbeskattningen, där socialdemokraterna har lyft undan förmögenhetsskatten för 17 av de 18 miljardärerna i Sverige, medan vanliga människor som kanske har en villa som är värd 1 miljon och lite sparpengar på banken kläms åt av socialdemokraterna. Är detta en rättvis politik? Ni samtalat i skattegrupper inom partiet, men ni kanske skulle göra något mer än att samtala, ni kanske skulle vidta någon åtgärd för dessa utsatta grupper. Väldigt många av dem som skulle behöva slippa inte bara fastighetsskatten utan också förmögenhetsskatten är ganska vanliga människor som har sparat lite grann inför sin ålderdom. Dessa människor får lägga pengar i statskassan i dag, medan miljardärerna går fria. Varför detta?

Anf. 185 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Fru talman! Frågan är retorisk. Holger Gustafsson vet varför de 17 miljardärerna är befriade, och det är inte rättvist, Holger Gustafsson. Vi sliter vårt hår för att komma på någon modell. Men jag ska vara mycket öppen. Vi överväger frågan om förmögenhetsskatten. Vi ser de problem som finns i fråga om detta. I vårt parti är det nämligen så att vi går ut till våra medlemmar och säger:

Detta är ett problem. Man kan göra si eller så, och det finns tre fyra olika modeller. Resonera om det. Säg vad ni tycker.

Men, Holger Gustafsson, vi inser att det är ett problem. Jag tror att man kan gå tre vägar. Man kan höja det fria beloppet som är 900 000 kr nu, man kan sänka skattesatsen, och man kan se över sambeskattningen. Det kan också vara en kombination av detta. Men vi är inte klara för beslut ännu. Vi är medvetna om detta, och vi kan se problemet. Men detta står inte på första plats, Holger Gustafsson. På första plats står att vi ska kompensera låg- och medelinkomsttagarna för egenavgifterna till pensionssystemet.

Anf. 186 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Arne Kjörnsbergs inlägg inbjuder till rätt så många infallsvinklar på den skattepolitiska debatten. Den första är: Vems är pengarna? Arne Kjörnsberg resonerar nämligen, i motsats till hur man gör i hushåll och i alla andra sammanhang, på följande sätt. Först ska det offentliga fastställa utgifterna, och därefter tar vi in skatterna. Det leder till att jag måste ställa frågan: Vems är pengarna? I min begreppsvärld är det medborgarna som äger sina inkomster, och man kan inte ha den syn som Arne Kjörnsberg har på detta. Det är verkligen en uppifrånsyn. Jag saknar medborgarperspektivet i det resonemanget.

När det gäller rättviseresonemanget diskuterade Holger Gustafsson förmögenhetsskatten. Arne Kjörnsberg föreslog tre olika lösningar. Jag har en fjärde. Gör som man gör i Danmark och i många andra länder, slopa förmögenhetsskatten för alla, inte bara för de rikaste.

Jag lyssnade, fru talman, med intresse på statsrådet Lejon under frågestunden. Hon sade två mycket kloka saker. Först måste människor få makt över sina liv. De måste få arbete och ekonomiska förutsättningar för att styra sina liv. Det är en viktig förutsättning för att demokratin ska kunna fungera. Det är fullständigt korrekt, tycker jag. Människor får makt över sina liv i samband med att de också får möjlighet att disponera

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

sina inkomster på ett annat sätt än genom att överlämna det till politiker. Jag undrar om Arne Kjörnsberg delar denna uppfattning.

Fler och fler ansluter sig till en sänkning av skatter. Det är inte bara kristdemokrater och folkpartister utan även Tony Blair och Gerhard Schröder. Delar skatteutskottets ordförande dessa regeringschefer syn på skattepolitikens utformning?

Till sist. Arne Kjörnsberg säger att man ska känna sig trygg. Då vågar man förändring. Arne Kjörnsberg har fullständigt rätt. Vi är helt överens på den punkten. Jag menar att denna trygghet består i att man ska ha makt och myndighet över sin vardag. Familjerna ska själva kunna besluta om sådana saker som berör vardagen, inte politikerna. Då vågar man förändring.

Anf. 187 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Fru talman! Mitt resonemang är att även om vi i ganska stor – oftast i väldigt stor – enighet i denna kammare beslutar om utgifter är jag gammalmodig nog att tycka att vi ska se till att vi har inkomster för att göra det. Jag vet att ni moderater har en annan syn – den s.k. Tobissondoktrinen.

Lars Tobisson har nämligen i denna kammare sagt att vill man sänka skatter kan man inte först minska utgifterna och sedan sänka skatterna, för då blir det aldrig någonting. Man måste göra tvärtom och först sänka skatterna. Då blir man tvungen att minska utgifterna. Ja, mina herrar och damer i de borgerliga partierna, spåren förskräcker – lär av era egna misstag!

Sedan till nästa fråga. Jag vänder mig då också till talaren här tidigare, för jag glömde att göra en kommentar. Jag är inte alls på efterkälken, utan jag är med om att sänka inkomstskatten för folk i vanliga inkomstslägen. Jag sitter t.o.m. med i den socialdemokratiska skattegruppen. Tillsammans med några andra har jag, i varje fall nästan, lotsat igenom det här. Det kommer att klubbfastas om någon timme, eller vad det nu kan bli fråga om. Det handlar alltså om att sänka skatten för folk i vanliga inkomstslägen för att kompensera för egenavgifterna. Jag är ledsen, Carl Fredrik Graf – skatteutskottets värderade vice ordförande – men jag har faktiskt glömt den tredje frågan. Kanske finns det tid att återkomma till den.

Anf. 188 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Jag tycker att fru talmannen ska bevilja både mig och Arne Kjörnsberg ytterligare en replik så att vi får en chans att utveckla de här frågorna.

Finansministern talade tidigare i dag här. Han hade fem olika punkter men han glömde en väsentlig punkt, internationaliseringens påverkan på det svenska skattesystemet, något som jag tog upp inledningsvis i mitt anförande. Arne Kjörnsberg har inte berört detta med en enda rad någons. Anser Arne Kjörnsberg att de internationella förhållandena påverkar det svenska skattesystemet och i så fall hur?

Låt mig få anknyta lite grann till detta med att känna sig trygg. Delar Arne Kjörnsberg statsrådet Lejons uppfattning att man, för att kunna känna sig trygg och kunna delta i demokratin på ett bra och vettigt sätt, först måste få makt och myndighet över sitt eget liv? Men hur ska man

kunna känna sig trygg och våga förändring om det hela tiden är andra, dvs. politiker eller myndigheter, som beslutar över människors vardag?

I det moderata förslaget – detta vill jag gärna påpeka med anledning av Arne Kjörnsbergs insinuationer – har vi finansierat våra skattesänkningar med sänkta utgifter. Saldot pekar ändå på en bättre ställning för den offentliga sektorn jämfört med regeringens förslag. Det är ett högre överskott. Trots detta kan en stor del av makten övervältras till mänskorna i deras vardag. Jag tror att det är den vägen vi ska gå för att stärka demokratin och förbättra ekonomins funktionssätt. Är Arne Kjörnsberg med på den vagnen och vad kan vi i så fall göra tillsammans i den delen?

Anf. 189 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Fru talman! Jag kommer aldrig att befinna mig på några moderata vagnar! Det är en deklaration som jag kan göra. Däremot är jag beredd att diskutera med Carl Fredrik Graf. Jag gissar att det är han som blir Bo Lundgrens ersättare i skattesamtalen. Välkommen dit! kan jag säga på finansministerns vagnar.

Jo, visst påverkas vi av de internationella förhållandena. Det finns de som säger att vi måste anpassa vår ölskatt till de närliggande ländernas skatt. Problemet är dock om vi ska anpassa oss till Danmark eller om vi ska anpassa oss till Norge. I det ena fallet måste vi sänka skatten och i det andra fallet höja den – lite skämtsamt uttryckt.

Detta visar i varje fall att det hela inte är särskilt enkelt. Jag tycker att Carl Fredrik Graf på ett väldigt bra sätt framställt önskemål om, ja, kanske t.o.m. krav på, att företrädare för Finansdepartementet inför nästa Ekofinmöte ska redovisa hur diskussionerna går vad gäller skatteresone-mangen inom EU. I vissa avseenden finns det strävanden från ordförandelandet i denna fråga som gäller exempelvis uppförandekoden. Från ordförandelandet England – man har inte bytt ordförande – finns en strävan att komma dithän att det är företagen som ska konkurrera, inte länder med olika skattenivåer. Jag tycker att det vore sunt om vi kunde komma dithän.

Sedan till detta med att kunna känna sig trygg. Jo, jag tycker precis som statsrådet Lejon. Men är man låginkomsttagare räcker det inte med de sänkta skatter som Carl Fredrik Graf och hans meningsfränder har att erbjuda, utan då behövs det också en solidarisk uppställning och en omfördelning från dem som har det bra ekonomiskt till dem som har det mindre bra. För att få makt och myndighet över sitt eget liv behövs detta, tycker vi socialdemokrater.

Anf. 190 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Vi har väldigt trevligt i skatteutskottet men det kan vara viktigt att skilja på sak och person. Därför kan man bli lite förvånad över sättet att resonera ibland. Det är stor skillnad mellan dynamiskt tänkande och dynamiska effekter. Min fråga till Arne Kjörnsberg är om han tror att det finns chans till fler jobb och fler företag om skatten vid risktagande sänks. Jag tänker då kanske framför allt på skatten på små företag och på den s.k. dubbelbeskattningen. Finns det ett sådant dynamiskt tänkande hos Arne Kjörnsberg och tror Arne Kjörnsberg att det ökar antalet jobb så att vi kan minska den riktigt stora sociala orättvisan i vårt land, som ju den massarbetslöshet är som fortfarande finns här?

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Anf. 191 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Fru talman! Jag förstår att Johan Pehrson tänker på den arbetslöshet som under tre korta år tredubblades. Det är den som vi nu, ibland gemensamt, med uppställning av svenska folket håller på att arbeta ned. Mer än 100 000 nya arbetstillfällen har tillkommit under det sistlidna året. Vi har goda förhoppningar om att nästa år nå målet att komma ned till 4 % öppen arbetslöshet men detta räcker inte för oss.

Vi vill, Johan Pehrson, att varenda en som vill och kan på morgonen till sina nära och kära ska kunna säga: Hej, nu går jag till jobbet. Så vill vi att det ska vara i Sverige. På politikerspråk heter det full sysselsättning.

Jag vill alltså att alla som vill och kan på morgonen ska kunna säga: Hej, nu går jag till jobbet. Detta ska vi fortsätta att jobba för.

Jag blir faktiskt lite tagen här, för jag tycker att detta är en mycket stor fråga. Det finns inga enkla lösningar. När Anna-Greta Leijon var arbetsmarknadsminister satte hon upp ett varningens finger för att, som hon uttryckte det, släppa upp arbetslösheten till tvåsiffriga tal. Inget land har lyckats med att få ned sådana tal.

Här gick arbetslösheten upp till tvåsiffriga tal men vi är nu på god väg att pressa ned den. Det stora och övergripande problemet är huvudsakligen följande: För det första – och detta tycker jag är viktigast – handlar det om det mänskliga, att man ska få vara med och dra försorg om sig själv och sina närmaste och att man har arbetskamrater och deltar i det gemensamma. För det andra handlar det om det ekonomiska, som också är viktigt. Men det förstnämnda är viktigare. När människor får jobb betalar de ju skatt. Därför har vi nu 1:09 kr när vi ska betala ut 1 krona. För fem år sedan hade 60 öre när vi skulle betala ut 1 krona. Anledningen är alltså att fler människor har fått arbete.

Anf. 192 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Jag är jätteglad över att en del av de strukturproblem som svensk ekonomi haft sedan 70-talet har åtgärdats. Det återstår dock en hel del.

När det gäller det som nyss sades – hej, nu går jag till jobbet – skulle man kunna tänka sig att den som går till jobbet säger: Hej, nu går jag till mitt företag. Eller också säger kanske den som går till jobbet: Hej, nu går jag till det företag där jag har min anställning.

För att det ska bli mer av detta med hej, jag går till jobbet måste man dock kanske åtgärda vissa saker som gör att det är för få företag och således för få jobb i vårt land. Därför undrar jag om Arne Kjörnsberg tycker att det är en viktig prioritering att bränna av 40 miljarder på kompensation för egenavgifter, dvs. kompensation för den egna pensionen, i stället för att kanske koncentrera sig lite grann på några inte så dyra problem men väl strukturproblem i svensk ekonomi – t.ex. förmögenhetsskatten, dubbelbeskattningen och värnskatten.

Anf. 193 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Fru talman! Det var när Johan Pehrsons partivänner satt på strategiska poster i kanslihuset som vi i samband med konkurser på tre korta år för-lorade 56 000 småföretag. Nu blomstrar småföretagsamheten.

Precis som Marie Engström träffar också jag småföretagare. Det gör jag i stort sett varannan måndag – året om, varje år. De snackar inte om dubbelbeskattning, Johan Pehrson! I Värmland snackas det om vägar. Det gör man till en del också i Sjuhäradsbygden. Det gäller då grusvägarna. Men de säger också: Efterfrågan har nu kommit i gång. En första förutsättning för att vi ska kunna tillverka våra grejer är dock att någon är beredd att köpa dem borta i affären.

Nu är människor beredda att köpa grejerna i affären. Varför det? Jo, de har fått mer pengar i sina portmonnäer och de tror på framtiden. De är inte rädda för att bli arbetslösa månaden efter. Om mannen var byggnadsarbetare har han fått jobb nu igen. Om kvinnan är undersköterska riskerar hon inte att bli arbetslös – jo, i Västra Götalands län riskerar hon fortfarande att bli arbetslös, men det är en annan fråga som jag inte ska diskutera här.

Det är viktigt. Nu kan man säga: Hej, nu går jag till jobbet. Och då kan det handla om det egna företaget, i källaren, i garaget såsom det är i Gnosjö eller i det partidistrikt där jag är ordförande för socialdemokraterna: Svenljunga, Tranemo och i de småorter som ligger ned mot Småland. Där ligger den öppna arbetslösheten under 3 %.

Anf. 194 ROLF KENNERYD (c):

Fru talman! Jag vill först instämma i Arne Kjörnsbergs grundläggande utgångspunkt, att skattesänkningar självfallet ska ske inom ramen för en ekonomi i balans. All hittillsvarande erfarenhet talar för detta.

Jag vill också instämma i att skattesystemet ska ha en omfördelande uppgift. Det är det som vi kallar för socialt ansvar. Men då gäller det också att leva upp till detta. Där har – som jag påpekade i mitt anförande – regeringen uppvisat en dokumenterad låg förmåga.

Det har talats ganska mycket om pensionärerna i dag. De är undantagna. Det är så, Arne Kjörnsberg, att även när det gäller de yrkesverksamma får den inkomsttagare som tjänar 100 000 kr – med de siffror som jag använde i mitt anförande transformerade till årsbasis – en skattesänkning på 1 200 kr. Den som tjänar över 300 000 kr får en skattesänkning med 4 200 kr per år.

Slutligen, Arne Kjörnsberg: Hur är det med ”nuet” beträffande reavinsbeskattningen? Innebär det någonting? Är det ett medvetet ”nu” som är inplacerat eller är det bara en sinkadus att det finns med i majoritetstexten?

Anf. 195 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Fru talman! Rolf Kenneryd och jag är överens om det fundamentala: man ska ha pengar för att kunna betala för utgifterna. Det känns bra.

Rolf Kenneryd är en mästare i att på något sätt devalvera vårt lands framgångar. Han inledde sitt huvudanförande med att säga: Sveriges ekonomi ter sig nu ganska hygglig.

I år räknar OECD med en tillväxt för Sverige på 3,9 %. Det är näst högst bland EU-länderna. Det är kanske inte så dåligt. Om jag försöker att bedöma medelåldern på de ledamöter som är närvarande i kammaren är det nog ingen mer än jag som upplevde när vi förra gången hade så höga tillväxttal i svensk ekonomi. Ni var så små på den tiden att ni inte visste vad bruttonationalprodukt och tillväxt var. Man måste nämligen gå

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

tillbaka till 50- och 60-talet för att hitta sådana tillväxttal. Det går ganska bra.

Rolf Kenneryd! Ordet ”nu” är inte en sinkadus. ”Nu” är nu. Det fanns två problem med detta med stickåret. Det ena var att det var en splittrad remissopinion. Det andra var att vi tyckte inte att det fanns tillräckligt med pengar, eftersom det innebar ett skattebortfall.

Detta är mina klara besked. Sedan är det med naturnödvändighet så att om man ska kompensera för egenavgifterna då får de som har betalat högre egenavgifter större kompensation medan de som har betalat lägre avgifter får lägre kompensation. Men det sistnämnda uppvägs i varje fall till en del genom det som någon här tidigare kallade för LO-puckeln, dvs. de 1 320 kr som ligger ungefär vid 100 000 kr. Men det berör ju inte den som tjänar 300 000 kr. Så till en del, till två tredjedelar, upphävs den skillnad som Rolf Kenneryd pekade på.

Anf. 196 ROLF KENNERYD (c):

Fru talman! Precis som Arne Kjörnsberg konstaterade är jag ingen man av överdrifter.

Jag sade i mitt inledningsanförande att trots att vi i dag har hög tillväxttakt är det tveksamt om det finns uthållighet i denna tillväxttakt. Det tror jag kommer att visa sig vara en befogad varningssignal, om vi inte hanterar den nuvarande situationen med det ansvarstagande som den faktiskt kräver.

Arne Kjörnsberg gav ett ärligt när det gällde både reavinstskattereglerna och uteblivna förmåner för pensionärerna. Det fanns inga pengar. Nehej, det är ju också en prioritering. Det fanns alltså inga pengar till pensionärerna, vare sig för skattesänkningar eller höjda pensionstillskott. Däremot fanns det pengar för de höginkomsttagare som får lättnader på över 4 000 kr per årsbasis, och enligt vad som framgår av budgeten är det avsatt pengar för ett införande av maxtaxa på dagis. Det är också ett sätt att prioritera.

Jag vet, Arne Kjörnsberg, att skattesamtalens låga tempo nu beror på beredning i kanslihuset. Men när jag kritiserar skattesamtalens bedrivande gäller det inte bara nutid. De har varit valhant skötta från början, och detta har tilltagit. Det är vi andra som har deltagit i samtalen som fortfarande bidrar till den begränsade styrfart som skattesamtalen alltför har.

Anf. 197 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Fru talman! Förra året fanns det inga pengar till att kompensera för egenavgifterna. Då fanns det pengar till att höja pensionerna. Det handlar om ett steg i taget, inget övermod, ta inte i, inga pukor och trumpeter utan vanligt slitigt vardagsarbete. Först ska pengarna in, sedan ska de ut.

Nu kompenserar vi för egenavgifterna. Om prognoserna håller och konjunkturen fortsätter hoppas vi att kunna fortsätta under de två följande åren. Min bedömning är – och den gör jag bl.a. som ledamot av Genomförandegruppen – att nästa budget kommer att innehålla åtgärder för de sämst ställda pensionärerna.

Jag tror att vi i Genomförandegruppen kommer att diskutera frågan. Vi är ganska överens, inte om summor och sådant, eftersom vi diskuterar de stora linjerna. Vi inser de problem som Rolf Kenneryd tar upp.

Jag håller Rolf Kenneryd som en klok man, och det säger jag inte för att smickra, utan för att jag menar det. Han talade om uthållig tillväxt. Här måste vi tänka en gång till – inga pukor och trumpeter utan långsiktigt slitigt vardagsarbete.

Vårt land hade en uthållig tillväxt under ett par decennier – det rörde sig om 5–6 %. Det vore en nåd att stilla bedja om, om vi kunde förlänga högkonjunkturen och om vi kunde få sådana strukturer – jag tror att förhoppningarna är goda och jag noterade att också finansministern trodde det – att vi med ansvarsfulla lönerörelser kan börja resonera också mellan parterna, och inte nödvändigtvis klösa ögonen ur varandra. Då bör vi kunna lyckas med det.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 9 §.)

8 § Tilläggsbudget 2 för budgetåret 1999

Föredrogs
finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU11
Tilläggsbudget 2 för budgetåret 1999 (prop. 1999/2000:1 delvis).

Anf. 198 ANNA ÅKERHIELM (m):

Fru talman! Till detta betänkande som vi ska behandla nu, *Tilläggsbudget 2*, har fogats tre reservationer och tre särskilda yttranden där vi moderater finns med, och det är runt dessa som jag kommer att uppehålla mig ett litet tag.

Man kan säga att tilläggsbudgeten är till för att göra de förändringar som är påkallade av antingen ändrad ambitionsnivå eller att verkligheten har tagit en annan vändning. I vissa fall är det festsminkning, i andra spacklande.

Som brukligt vid dessa tillfällen har finansutskottet berett övriga berörda utskott tillfälle att yttra sig, och jag ska som sagt bara lyfta fram de områden där vi moderater har en avvikande mening.

I det första, under utgiftsområde nr 1, behandlas presstödet. Presstödet syfte har angetts vara att värna mångfalden, en allsidig nyhetsförmedling och opinionsbildning. Trots att stödet har varit omfattande och inneburit stora kostnader för skattebetalarna, har ett stort antal tidningar tvingats till nedläggning. Erfarenheterna har visat att presstödet till stor del har använts för att täcka tidningarnas löpande utgifter. Denna konstgjorda andning har alltså inte fungerat. Framför allt innebär presstödet att konkurrensvillkoren gentemot icke-presstödstidningar snedvrids och bidrar till att dessa får ekonomiska problem.

Moderata samlingspartiet har därför vid ett flertal tillfällen föreslagit ett gradvis avskaffande av just detta stöd, som bör ske i två etapper. Följaktligen avstyrker vi nu också regeringens förslag till en ökning av anslaget.

Under samma utgiftsområde finner vi Samarbete och utveckling inom Östersjöregionen och den s.k. Östersjömiljarden. Denna kom till i den s.k. sysselsättningspropositionen 1996, och sedan har fonden fyllts på gradvis. Den hanteras helt vid sidan av det övriga östbiståndet, i någon

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 1999*

form av gräddfil, vilket kan tyckas anmärkningsvärt. Det är regeringen som fattar beslut om varje enskilt projekt. Utgångspunkten är att stödja projekt i andra länder och därigenom öka sysselsättningen i Sverige. Detta leder enligt vår uppfattning helt fel. Det som är bra för svensk sysselsättning är inte nödvändigtvis bra och bästa hjälpen för mottagarlandet. Detta intryck förstärks också av de rapporter som framkommit om oklarheter i samband med hanteringen av stödet. Beslutsunderlagen i enskilda projekt har varit tveksamma och effekterna av insatserna svårbedömda. Sysselsättningseffekter har redovisats i endast 5 av de 55 projekt som tilldelats medel, och dessa har varit av mycket begränsad omfattning.

Enligt vår uppfattning bör dessa pengar tillföras det ordinarie programmet Stöd till Central- och Östeuropa. De bör göra bättre nytta där. Därmed garanteras också en likvärdig bedömning av de olika projekten, och det blir lättare att göra jämförelser av utfall och dra lärdomar inför framtiden.

Man kan också tycka att den av regeringen valda budgettekniken framstår som annorlunda – en påse för egen disposition. Vi konstaterar att regeringen valt en annan metod att redovisa småföretagsmiljarden, som faktiskt behandlades vid samma tillfälle som den första Östersjömiljarden. Dessutom är det märkligt att verksamheten inom ramen för en andra Östersjömiljard påbörjas innan en utvärdering skett av den första, i synnerhet mot bakgrund av de uppgifter som har framkommit.

Liksom Kristdemokraterna och Folkpartiet ställer vi oss alltså mycket tveksamma till hela uppläggnings- och hanteringen av denna form för bistånd och avvisar det aktuella förslaget i tilläggsbudgeten.

Fru talman! Det finns anledning att även säga något om våra särskilda yttranden.

Ett område som i allra högsta grad oroar är regeringens förslag att anslaget A 1, Sjukvårdsförmåner, ökas med 226 miljoner kronor för innevarande budgetår. Det ökade anslaget ska täcka ökade utgifter för vuxentandvården.

Utgiftsutvecklingen präglades under 1998 av stor osäkerhet om hur det reformerade stödet skulle utformas, vilket inte oväntat ledde till att många patienter valde att få tandarbeten utförda i förtid. Det var patienter med stort tandvårdsbehov.

Majoriteten väljer nu att täcka dessa kostnader genom besparingar på de funktionshindrade, alltså grupper som man i andra sammanhang kallar för prioriterade grupper. Man för ett resonemang om att detta inte kommer att drabba någon. Men hur vet man det?

Vi anser att det är helt fel sätt och ställer oss samtidigt frågande till – ja, finner det t.o.m. anmärkningsvärt – att det har uppstått ett så stort anslagssparande. Regeringen gör ingen analys av detta förhållande och ställer sig inte frågan varför. Är man inte medveten om de stora behov som faktiskt finns? Många är beroende av personlig assistans och de möjligheter som det innebär för funktionshindrade till ett bättre liv. Om det nu hade funnits utrymme, som det ju gör, varför kommer man först nu med förslaget som gäller även för 65-åringarna? Regeringen borde inte minst av det skälet ha valt ett annat sätt att finansiera underskottet för tandvården.

Vi konstaterar också att utgifterna för sjukpenningen har ökat kraftigt. I budgetpropositionen för 1999 angavs att antalet längre sjukdomsfall började öka under hösten 1997. Denna trend har sedan fortsatt under 1998 och in på 1999.

Riksdagen är i rådande situation tvungen att tillskjuta medel. Regeringen borde ha reagerat mycket tidigare, tycker vi, genom t.ex. en ökning av satsningarna på rehabilitering och genom finansiell samordning.

Tilläggsbudgeten innehåller som sagt mycket av justeringar, men om vi bortser från teoretisk budgetteknik så är dessa två områden exempel på hur man med ett enda penndrag kan ändra förutsättningarna eller fördröja en nödvändig förändring.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservation nr 1 under mom. 1, men står givetvis bakom övriga reservationer.

Anf. 199 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! Låt mig börja med att yrka bifall till reservationerna 2 och 4.

Det har varit intressant och belysande att höra dagens budgetdebatt. Den har innehållit en granskning och ibland ett mästrande av oppositionens budgetalternativ.

När vi nu kommer till tilläggsbudgeten, dvs. ett av två tillfällen under budgetåret då regeringen kan rätta till sina – och låt oss, fru talman, kalla det så – felbudgeteringar för innevarande år, då känns det som att detta ärende borde ha föregått budgetdebatten.

Självklart är det rimligt med en kompletteringsproposition och tilläggsbudget. Verkligheten är inte statisk. Men majoriteten faller på sitt eget grepp när den mästrar. De faktiska felbudgeteringar som vi nu behandlar är långt större än de potentiella dylika som de under dagen kritiserat oss, och inte minst några andra, för.

Är inte detta, fru talman, uttryck för en, låt oss säga, besserwisserattityd, som dessutom i stor utsträckning går tillbaka på lånta tjänstemannafjädrar och större resurser?

Vårt budgetalternativ för 1999 har sedan länge fallit, men när vi nu ser närmare på t.ex. utgiftsområde 10, vad gäller sjukpenning och rehabilitering, undrar jag hur pass oförutsett detta egentligen kan sägas ha varit för regering och stödpartier. Det rör sig här om en avvikelse på 35 % jämfört med budget, alltså närmare 7,5 miljarder kronor.

Fru talman! Här har regeringen och majoriteten genom åren använt kommunsektorn som ett statsfinansiellt dragspel och dessutom under en längre period vältrat över kostnader på kommuner och landsting. Verksamheterna har ofta en hög effektivitet och god kvalitet, självklart. Men personalen utnyttjas alltför ofta alltför hårt.

Arbetslivet är stressigt, sjukvårdspersonalen får inte tid för sina patienter t.ex., vårdtiderna kortas och patienter ses lätt som en ekonomisk belastning. Resultaten i skolorna försämrats och lärare blir utbrända. Alarmsignalerna är många. Vem hade t.ex. hört talas om bemanningsföretag för några år sedan? Nu dyker de upp som svampar ur jorden, ofta på grund av dålig personalpolitik och dåliga löner.

Fru talman! Även vänsterpolitiker borde väl pröva sådana enkla möjliga samband. Eller går det inte när de själva bildar en styrande överhet, t.o.m. en politisk överklass, kanske?

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 1999*

En statsekonomi i balans till kostnaden av ökade sjukskrivningar, skulle någon kunna formulera det. Man skulle också kunna säga att arbetare och tjänstemän inom offentlig sektor, fru talman, exploateras eller varför inte, med gammal god vänsterterminologi, sugts ut av nuvarande vänsteröverhet med sjukskrivningar som logisk följd. För den historiskt oinitierade skulle det kanske förefalla paradoxalt att den samlade vänstern administrerar en rovdrift på människor och personal, och enligt uppgift också i många fall – alltför många fall – en usel personalpolitik. Exploateringen av de anställda och ett tilltagande främlingskap för den gemensamma sektorn av de anställda i samma sektor blir ett faktum.

Vad kan man nu tänkas göra åt orsakerna till denna felbudgetering, fru talman? Hur ska svenska arbetare och tjänstemän kunna bli friskare? Hur ska de kunna få arbetsmotivation och arbetsglädje åter? Vilka åtgärder planerar majoriteten, fru talman? Det kanske Bengt Silfverstrand kan ge svar på. Kanske möjligtvis gårdagens glada och försonande budskap om grundvärden och annat skulle kunna bidra till att lösa en del bekymmer, förbättra personalpolitiken och skapa ett såväl kroppsligen som själsligen friskare Sverige. Vad vet jag, fru talman, och vad säger Bengt Silfverstrand?

Anf. 200 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Det har varit en lång dag med budgetdebatt, och med tanke på majoritetens bristande intresse för att diskutera kommande års budget tänkte jag fatta mig kort när det gäller förslaget till tilläggsbudget, alltså den reviderade budgeten för innevarande år. Det skulle finnas väldigt mycket att ha synpunkter på, men vi har valt att konstatera att majoriteten är kompakt, håller varandra i händerna och inte släpper fram någon öppning för att förändra den förda politiken.

Därför vill jag bara passa på tillfället att markera att vi i Folkpartiet liberalerna inte tycker att man ska ägna sig åt företagsstöd och snedvridande konkurrenspolitik i den formen, och vi vill därför också yrka avslag på den utökning av presstödet som föreslås.

Detsamma gäller den s.k. Östersjömiljarden, som verkligen lämnar mycket övrigt att önska när det gäller genomförandet av mycket av verksamheten, men där det framför allt är en väldigt bisarr budgetteknik som ligger bakom att man nu lyfter fram en miljon för att på det sättet komma åt reserverade medel, och vi yrkar avslag även på detta.

Fru talman! Jag står givetvis bakom våra tre reservationer, men jag nöjer mig för tids vinnande med att yrka bifall till endast reservation nr 1.

Anf. 201 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Jag uppmärksammade att Per Landgren talade om rovdrift på människor och personal inom sjukvården. Jag undrar om han med den beteckningen menade de mörksens gärningar som under kristdemokratisk ledning pågår i region Västra Götaland. Det är i så fall ett typexempel på den definition som Per Landgren ger av vad som händer på sjukvårdsområdet på de ställen där kristdemokraterna har majoritet. Jag skulle kunna ta Region Skåne som ytterligare ett exempel som faller väl in under Per Landgrens beskrivning.

Fru talman! Med hänvisning till den debatt som tidigare förts här i dag, till den just publicerade OECD-rapporten ”*Economic Outlook*” nr 66

och till Industrins utredningsinstitut m.fl. prognosmakare vill jag inledningsvis konstatera att Sveriges förhållande till ekonomiska makter är gott.

Den tilläggsbudget 2 som vi nu har att ta ställning till präglas också av ordning och reda samt stabilitet i statsfinanserna. Trots den mycket kraftiga ökningen av utgifterna för sjukpenningen kommer dessa utgifter att rymmas inom utgiftstaket. Självfallet ger just utgiftsutvecklingen av sjukpenningskostnaderna anledning till både eftertanke och analys och med de utgångspunkterna naturligtvis också åtgärder. Men att straffa redan hårt drabbade genom sänkta ersättningsnivåer respektive fler karensdagar vid sjukdom, som moderater och kristdemokrater förordar, kan det naturligtvis inte bli fråga om. Särskilt kristdemokraternas dubbelmoral måste här än en gång uppmärksammas. Ty samtidigt som kristdemokratiska politiker åker land och rike runt iklädda den barmhärtige samaritens vita mantel med predikotexten ”mera resurser till vård och omsorg” på plakaten har man i regeringsställning snarast upprättat rivningsentreprenader på sjukvårdsområdet inom t.ex. Västra Götaland och Region Skåne.

Så vill jag göra några kommentarer till reservationerna 1 och 2. I reservation 1 yrkar Moderaterna och Folkpartiet avslag på ökningen av anslaget till presstödet och kräver en avveckling av detsamma. Detta är ju en rotstark perenn i den moderat-folkpartistiska reservationsfloran genom åren. Logiken i förslaget är att mångfald i medierna bäst befrämjas genom indraget presstöd och färre röster i presskören. Samtidigt efterlyser man som alternativ till presstödet utan närmare precisering ”nödvändiga rationaliseringsåtgärder”. Jag skulle då vilja fråga reservanterna om dessa åtgärder prövats på den Moderaterna närstående tidningen i Stockholmsområdet, om resultaten av eventuellt företagna åtgärder lett till ett minskat behov av presstöd och slutligen varför inte den fria konkurrensens främsta förespråkare ökat sina ekonomiska insatser i företaget; allt i syfte att slippa beroendet av konkurrenssnedvridande statligt stöd.

I reservation 2 kritiserar Moderaterna, Kristdemokraterna och Folkpartiet handläggningen av samarbetet och utvecklingen inom Östersjöregionen och yrkar avslag på regeringens förslag att reservationsanslaget på nytt ska föras upp på statsbudgeten och att 1 miljon kronor ska anvisas för innevarande år. Kritiken kan mot bakgrund av faktiska förhållanden verkligen betraktas som småskuren.

Riksdagen beslutade i tilläggsbudgeten 1995/96 om ett femårigt program: Samarbete och utveckling inom Östersjöregionen, den s.k. Östersjömiljarden. Finansutskottet erinrade i sitt betänkande 1995/96:15 om att detta innebar att outnyttjade medel får användas längst tre år efter det att anslaget senast var uppfört på statsbudgeten. Om medel från anslaget behöver utnyttjas även efter treårsperiodens slut, bör regeringen föreslå riksdagen att på nytt föra upp anslaget på statsbudgeten. Det är precis vad regeringen nu gör, nämligen föreslår att anslaget förs upp på statsbudgeten. Genom detta förfarande kommer anslaget att på nytt vara uppfört som ett reservationsanslag på statsbudgeten för 1999. Detta innebär i sin tur att anslaget finns disponibelt för ändamålet under de tre följande åren.

Regeringen har hittills beslutat om ca 700 miljoner kronor, och betalningar har skett med ca 300 miljoner kronor. Det finns en hel del ange-

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 1999*

lägna projekt under beredning, och eftersom projekten oftast har en lång berednings- respektive genomförandetid är det av yttersta vikt att de under budgetåret 1995/96 uttryckta intentionerna även fortsättningsvis eftersträvas.

Dessa intentioner är bl.a. att stimulera tillväxt och sysselsättning inom svensk livsmedelsexport och energisystemen, stimulera ömsesidigt kunskapsutbyte, stärka infrastruktur och samarbete för att skydda miljön runt Östersjön, öka handeln och investeringarna samt att i övrigt stärka samarbetet mellan stater och näringsliv i regionen.

Anledningen till att detta togs upp i tilläggsbudgeten är att reservationerna vad gäller anslaget efter den 31 december 1999 inte längre är tillgängliga. Genom att på nytt föra upp anslaget i statsbudgeten kan man nyttja de reservationer som finns under reservationsanslaget under den kommande treårsperioden. Det är alltså inte på något sätt en ny företeelse. Den är väl känd, och det måste betecknas som ett starkt utslag av ren gnällighet när man nu plötsligt tar upp detta sedan många år tillbaka kända faktum.

Samtidigt som anslaget föreslogs att tas upp på nytt stramades budgetprocessen åt. Vi är medvetna om de problem som är förknippade med denna verksamhet – problem som inte är ovanliga när det gäller försöksverksamhet. Beredningsformerna ska innehålla målformulering samt uppföljning och utvärdering.

Fru talman! Med detta yrkar jag avslag på samtliga reservationer och bifall till utskottets hemställan på samtliga punkter.
(Applåder)

Anf. 202 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! Silfverstrand slår blå och möjligtvis röda dunster i folks ögon. Nu är det inte så mycket folk här, så det kanske inte gör så mycket. När han tar upp Västra Götaland är det nog en olycka för honom själv.

Det har varit en svajig men dock majoritet i nio månader. Naturligtvis passar Silfverstrand på att hävda att allt hemskt inklusive, misstänker jag, den miljard i underskott som ni lämnade efter er är den sittande majoritetens fel. Det är en fantastisk logik från det jag förut kallade en politisk överklass som möjligtvis kan lura en del.

400 miljoner har kristdemokraterna krävt, och vi har fått igenom att det ska tillföras sjukvården nu. Vi gick inte med på skattehöjning. Det är klart att sådana diskussioner säkert kan tas upp igen i den svåra situation som är nu. Det handlar om att det i alla fall till en början ska vara samma nivå efter sammanslagningen av landstingen och Göteborg som före. Det är det nu inte. Bl.a. låg Älvsborgs landsting efter i skatteuttag och tog ut för lite – i alla fall i jämförelse med den sjukvård och den drift som man har.

Det talas om ett faktum i alla fall i korridorer. Möjligtvis kan Silfverstrand bekräfta detta, men han kanske inte vågar. Det är att regeringen kanske inte bryr sig om Västra Götaland och inte heller Skåne så mycket när det sitter fel folk och administrerar ett arv som inte alls är så bra.

Det var inte alls det som jag tänkte på. Det är helt enkelt den övervältring som har skett på kommunsektorn, som har lett till en rovdraft av personalen. Personalen är lojal och ställer upp, men när majoriteten se-

dan 1995 har tagit bort 16 miljarder och först nu återför pengar blir det naturligtvis sådana problem.

Anf. 203 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik:

Fru talman! Det handlade inte så väldigt mycket om den kritik som flera borgerliga partier i sitt särskilda yttrande har anfört mot det förhållande att sjukvårdskostnaderna ökar mycket kraftigt. Då kan vi konstatera att det är svårt att se vad det konkret beror på i olika delar. Det finns naturligtvis en mycket stark koppling till den starkt förbättrade situationen på arbetsmarknaden. Därmed följer också en ökad trygghetskänsla för människor. Det är en sådan koppling som nog inte är orealistisk.

Nu säger vi att vi ska titta på detta. Vi ska utvärdera detta. Men vad säger kristdemokraterna? Jo, de säger – vilket Per Landgren talade tyst om – att man ska införa ytterligare en karensdag. Här har vi exempel på dubbelmoralen. Per Landgren pratar om rovdrift av personal. I nästa andetag kommer han i en riksdagsmotion med förslag om att lägga ytterligare bördor på de redan drabbade. Detta är dubbelmoral i sin prydno.

När det sedan gäller underskotten i dessa regioner vill jag säga att det är alldeles självklart att de tidigare socialdemokratiska majoriteterna tar ansvar för dessa. Vilka åtgärder vidtar man från den nuvarande borgerliga majoritetens sida för att komma till rätta med dessa problem? Det är de åtgärderna vi har all anledning att kritisera. De är de åtgärderna som kan betraktas som rovdrift av människor och personal.

Anf. 204 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! När man ska reda upp sådana härvar handlar det om en besk medicin. Då väljer vi att låta de friska ta den smällen och inte de sjuka. Det är de sjuka vi talar om nu när kostnaderna stiger så på socialförsäkringssidan. Jag tycker att det är bra att Bengt Silfverstrand lugnar sig lite grann vad det gäller Västra Götaland och också Skåne och om inte tar tillbaka det han sade så låter tystnaden tala.

Jag tycker att Silfverstrand skulle kunna lätta lite på förlåten, fru talman, och berätta vad som planeras. Vad ska ni göra åt de skenande kostnaderna? Vad har ni för recept? Vad finns det för strategi? Finns det någon planering över huvud taget? Varför kommer det så sent? Jag hävdar att detta har varit någonting som man har kunnat förutse ända sedan kommunerna började användas som ett statsfinansiellt dragspel.

Anf. 205 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik:

Fru talman! När det gäller det statsfinansiella dragspelet drar kristdemokraterna alldeles tydligt åt *ett* håll. Man beskär nämligen möjligheterna till utveckling i dessa kommuner. Det är ett dragspel som ständigt är hopfällt.

Vårt dragspel, om man nu ska använda det begreppet, handlar om att vi tillför kommunerna ytterligare nya friska pengar. De har fallit ut sedan 1997 och faller ut i år, nästa år, 2001 och 2002. Det är ytterligare resurser, och de resurserna är nödvändiga. Det tror jag faktiskt att vi kan vara överens om.

Sedan är det rätt fantastiskt att höra en företrädare för den barmhärtige samaritens parti stå och säga att karensdagar drabbar de friska. Vilka drabbar det? Jo, de som redan i dag med en karensdag har svårt att stanna

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 1999*

hemma när de är krassliga därför att de förlorar så mycket ekonomiskt på detta. Jag undrar om Per Landgren på sina trots allt ganska många resor i landet aldrig har träffat människor som sagt till honom att de inte har råd att stanna hemma när de är krassliga. Om dessa människor är hårt drabbade av en karensdag måste den logiska slutsatsen ändå vara att det inte är friska människor som drabbas om man inför det kristdemokratiska förslaget om två karensdagar. Det drabbar i mycket stor utsträckning sjuka. Hur är det egentligen med logiken, Per Landgren?

Anf. 206 ANNA ÅKERHJELM (m) replik:

Fru talman! Bengt Silfverstrand börjar på högvarv och landar på något omöjligt sätt borta i Västra Götaland och Region Skåne. Jag trodde att det var tilläggsbudgeten vi höll på med. Jag vet inte så mycket om Västra Götaland, men när det gäller Skåne måste jag påstå att Bengt Silfverstrand är ute på djupt vatten. Sedan talar han om karensdagar, som vi inte heller behandlar just här. Jag kan bara konstatera att Bengt Silfverstrand värnar mer om de korttidssjukskrivna än om de långtidssjukskrivna, som jag faktiskt tog upp i mitt huvudanförande. Jag undrade varför man inte från socialdemokraternas sida i stället satsar på rehabilitering och FINSAM.

För att återgå till det som vi behandlar i tilläggsbudgeten kan jag säga att Bengt Silfverstrand nästa gång fastnar på presstödet. Det är ingen hemlighet att moderaterna länge har ansett att det ska avskaffas. Det är kanske symtomatiskt att Bengt Silfverstrand sitter framför mig och vänder ryggen till mig. Jag sade att vårt argument är att detta snedvrider och att bra och uthålliga tidningar får ekonomiska problem och går under.

När det gäller Östersjömiljarden fastnar Bengt Silfverstrand i budgettekniken. Jag lyfter i stället fram i mitt anförande att det som kommer ut av de pengar som satsas är viktigare. Det är anmärkningsvärt att det finns ett sådant här belopp som har gått i en gräddfil.

Jag skulle vilja sluta med en fråga som Bengt Silfverstrand inte alls har berört. Det gäller de funktionshindrade. Med ett penndrag har man flyttat pengar för att täcka ett underskott i tandvårdsstödet för vuxentandvården och därmed tagit pengar från de funktionshindrade. Det säger Bengt Silfverstrand ingenting om.

Anf. 207 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik:

Fru talman! Det är fantastiskt att höra en representant för kammarens högerparti å ena sidan nu här på slutet stå och tala för de svaga grupperna och anklaga socialdemokraterna för att svika dem, å andra sidan lägga in motioner med förslag om ytterligare ökad börda genom försämrade ersättningar för de här grupperna. Också hos moderaterna finns det alltså en dubbelmoral som faktiskt saknar all like.

Det var inte jag som drog in Västra Götaland och Region Skåne i debatten, utan det blev ett osökt tillfälle att nämna dessa som konkreta exempel på vad borgerligt styre leder fram till. Det kan väl ändå inte bara vara otur som har drabbat både Västra Götaland och Region Skåne. I så fall ska man satsa på partier som har bättre tur med sig – bättre handlag men kanske också bättre tur med att klara av ekonomin!

Anna Åkerhielm ska inte komma så lätt undan när det gäller presstödet och den snedvridna konkurrensen. Det är alldeles uppenbart att före-

komsten av presstöd inte har löst de mycket allvarliga problem med tidningar som har behövt läggas ned och med en – också i Sverige – bristande mångfald. Vi har ändå en bättre situation åtminstone på tidningsmarknaden i Sverige än i många andra länder, t.ex. Danmark och våra andra nordiska grannländer. Hur detta skulle bli bättre och hur det skulle bli mer mångfald om man drar in presstödet – om exempelvis Svenska Dagbladet skulle försvinna från marknaden – kan jag definitivt inte inse.

När det gäller de funktionshindrade innebär den socialdemokratiska politiken att vi tillför områdena vård, omsorg och skola ytterligare resurser. Självfallet kommer också de resurserna dessa grupper till del.

Anf. 208 ANNA ÅKERHJELM (m) replik:

Fru talman! För att börja med Skåne vill jag säga att det är typiskt att Bengt Silfverstrand återvänder till brottsplatsen. Han säger att det inte bara kan vara otur. Jo, i det här fallet hade den nuvarande borgerliga regimen oturen att efterträda en socialdemokratisk regim som lämnade ett mastodontunderskott efter sig. Det är det som den borgerliga regimen nu har att ta hand om.

Bengt Silfverstrand säger också att vi moderater plötsligt har fått upp ögonen för de svaga i samhället. Det är ett uttalande som är ganska upprörande med tanke på att Bengt Silfverstrand icke har kunnat läsa innantill. Totalt satsar vi 2 miljarder mer än regeringen på de funktionshindrade, dels till personlig assistans, dels till stimulansbidrag, dels till andra insatser som gynnar de funktionshindrade. Det är bara att läsa innantill, Bengt Silfverstrand, och se att i det här fallet ligger vi långt före er.

Anf. 209 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik:

Fru talman! Min förmåga att läsa innantill är nog rätt väl utvecklad. Bl.a. har jag genom en intensiv innantilläsning kunnat konstatera att Moderaterna under flera år har velat minska i stället för att öka stödet till kommunerna. Det är bara att läsa innantill, Anna Åkerhielm, och se vilka förslag Moderaterna har kommit med när det gäller de s.k. Perssonpengarna – de socialdemokratiska pengarna. Det är betydligt större resurser än de som Anna Åkerhielm nu säger att Moderaterna vill tillföra de här grupperna.

Det är lätt att komma med sådana överbud när man innerst inne inte tror att man kommer att ta över ansvaret – åtminstone inte på riksplanet.

Det är viktigt att nämna en sak med tanke på att Moderaterna och Kristdemokraterna har gjort så stort nummer av ett särskilt yttrande. De har nämligen kritiserat Socialdemokraterna för att vi inte har grepp om utvecklingen av sjukvårdskostnaderna. Det är svårt – det inser alla. Vi hade förutsett en ökning av sjukvårdskostnaderna. Den blev betydligt större än vad vi hade förutsett, men ingen annan kunde heller räkna ut hur stor ökningen skulle bli. Vi tar konsekvenserna av detta och försöker ta reda på vad det beror på, men vi lägger inte fram förslag av moderat natur för att lösa problemen, dvs. att det är de svaga grupperna, de sjuka och de arbetslösa, som ska drabbas.

Till råga på allt – för att nu reda ut detta med innantilläsningen en gång för alla – missunnar Moderaterna låginkomsttagarna att få den extra skattesänkning som vi socialdemokrater har föreslagit.

Prot.
1999/2000:29
18 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 1999*

Jag tror inte att Anna Åkerhielm med sitt anförande har övertygat ens en gång kammarens ledamöter om att Moderaterna är det parti som kämpar för de svaga i samhället.

Anf. 210 MATZ HAMMARSTRÖM (mp):

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslagen i tilläggsbudgeten.

Inledningsvis vill jag bemöta Anna Åkerhielms insinuation om att det tillägg som föreslås för att täcka de ökade tandvårdskostnaderna skulle leda till nedskärningar och brister för funktionshindrades möjligheter till personlig assistans. Det framgår ju väldigt tydligt av betänkandet att det finns ett omfattande anslagssparande samt anvisade medel som inte kommer att utnyttjas under året. Jag citerar betänkandet:

”Socialutskottet framhåller att den föreslagna finansieringen av tandvårdsstödet således inte påverkar enskilda personers möjlighet att erhålla personlig assistans under budgetåret.”

Så övergår jag till de skenande sjukpenningkostnaderna. Under 1999 har sjukfrånvaron ökat kraftigt. Antalet ersatta sjukpenningdagar beräknas i år bli 63,2 miljoner. Det är en 25-procentig ökning jämfört med förra året. Det är framför allt de längre sjukdomsperioderna som ökar i antal. I intervallet 15–29 dagar är ökningen särskilt kraftig. För att klara detta ökade kostnadstryck föreslår den rödgröna budgetmajoriteten att anslaget för sjukpenning och rehabilitering ökas med drygt 7 miljarder.

Men vi kan naturligtvis inte slå oss till ro med att skjuta till de här extra pengarna. Vi måste också analysera orsakerna till den kraftiga ökningen. Regeringen har därför tillsatt en utredning med uppgift att identifiera vilka direkta och indirekta faktorer som är avgörande för sjukpenningförsäkringens kostnadsökning. Det är en mycket viktig utredning, och det ska bli intressant att ta del av den när den är klar.

I ett särskilt yttrande har de borgerliga ledamöterna i finansutskottet markerat att frågan inte hanterats tillfredsställande och att regeringen borde ha vidtagit åtgärder tidigare. Frågan är vilka åtgärder som åsyftas. Är det männe sänkning av ersättningsnivåerna? Ja, visst är det det. Moderaterna vill sänka sjukpenningnivån till 75 % och införa ytterligare en karensdag. Kristdemokraterna vill också införa ytterligare en karensdag.

I miljöpartistiskt perspektiv finns det också åtgärder att vidta. Men då handlar det inte om sänkta ersättningsnivåer, utan om sänkt arbetstid. Larmrapporterna om ökad stress och utbrändhet blir alltfler. Vi måste våga inse att samhällstempot är för uppskruvat, och att sänkt arbetstid därför är en viktig välfärdsreform som bl.a. skulle kunna leda till färre och kortare sjukskrivningar.

Anf. 211 LENA EK (c):

Fru talman! Ledamöter! Jag tänker bara kort förklara varför Centerpartiet ställer sig bakom de särskilda yttranden som har lagts till tilläggsbudgeten.

Det första handlar om sjukvårdsförmåner och om handikappinsatserna. Där har vi i utskottet påpekat att det är otillfredsställande att det finns anslag kvar inom handikappområdet.

Det viktigaste i det här sammanhanget tycker jag är diskussionen om sjukpenningen och de skenande kostnaderna där, som Matz Hammarström tog upp alldeles nyss.

En ökning av antalet sjukdagar med 25 % under förra året är mycket anmärkningsvärt. I den tidigare debatten i dag hörde vi att det är viktigt att medborgarna i ett samhälle blir friskare. Det är ett mått på utveckling. Det är ganska ironiskt att höra det när man ser dessa siffror framför sig.

Det finns ganska mycket att göra. En stor del av de här ökningarna beror på den ökande andelen långtidssjukskrivningar, och det tog Miljöpartiets ledamot också upp. I det här sammanhanget minskar rehabiliteringsinsatserna för precis den gruppen. Det är redan så att det bara är 19 % av de långtidssjukskrivna som finns i någon form av rehabilitering. Detta sätter förstås de människor som förutom en dålig ekonomi också har ett lidande på grund av sin sjukdom i en svårare situation än nödvändigt. I det här sammanhanget borde rehabilitering vara väldigt viktigt. Men andelen långtidssjukskrivna i rehabilitering har alltså minskat jämfört med åren innan. Det är ytterst beklagligt.

Förutom att öka rehabiliteringen, vilket jag är ganska säker på skulle minska kostnaderna i det långa loppet, finns det andra saker att göra. Det finns en del projekt om samverkan mellan olika myndigheter för att hjälpa just den här gruppen människor. De här projekten är egentligen avslutade. Det hade redan i våras varit dags att komma till beslut om att permanenta de här åtgärderna. Något sådant förslag har inte kommit. I stället har en del av projekten förlängts. Det räddar ju situationen tills vidare. Men att sätta de här samverkansprojekten i sjön ordentligt så att de får ordinarie anslag och blir en ordinarie verksamhet är också åtgärder som minskar antalet sjukdagar och hjälper de människor som är långtidssjukskrivna.

Jag vill också framhålla att vi anser att det är principiellt fel att betala tömningen av M/S Estonia på olja, vilket alldeles självklart är viktigt av miljöskäl, med neddragningar av anslag som handlar om köp av interregional persontrafik på järnväg.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades efter 9 §.)

9 § Konvention om undanröjande av dubbelbeskattning vid justering av inkomst mellan företag i intressegemenskap

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 1999/2000:SkU6

Konvention om undanröjande av dubbelbeskattning vid justering av inkomst mellan företag i intressegemenskap (prop. 1998/99:118).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

Beslut

FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m.

Mom. 1 (allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken)

Prot.

1999/2000:29

18 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 1999*

Prot.
1999/2000:29
18 november

1. utskottet
2. res. 1 (kd, m, fp)
3. res. 2 (c)
Förberedande votering:
116 för res. 1
11 för res. 2
151 avstod
71 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.
Laila Bäck (s) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men mark-
rats ha röstat ja.
Huvudvotering:
156 för utskottet
115 för res. 1
11 avstod
67 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 107 s, 35 v, 14 mp
För res. 1: 65 m, 36 kd, 14 fp
Avstod: 11 c
Frånvarande: 24 s, 17 m, 8 v, 6 kd, 7 c, 3 fp, 2 mp

Mom. 2 (det europeiska valutasamarbetet)

1. utskottet
2. res. 3 (m)
3. res. 4 (v)
4. res. 5 (c)
5. res. 7 (mp)
Förberedande votering 1:
12 för res. 5
14 för res. 7
256 avstod
67 frånvarande
Kammaren biträdde res. 7.
Förberedande votering 2:
35 för res. 4
14 för res. 7
234 avstod
66 frånvarande
Kammaren biträdde res. 4.
Förberedande votering 3:
63 för res. 3
46 för res. 4
173 avstod
67 frånvarande
Kammaren biträdde res. 3.
Huvudvotering:
142 för utskottet
63 för res. 3
78 avstod

66 frånvande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 105 s, 1 v, 36 kd
För res. 3: 63 m
Avstod: 3 s, 2 m, 34 v, 11 c, 14 fp, 14 mp
Frånvande: 23 s, 17 m, 8 v, 6 kd, 7 c, 3 fp, 2 mp

Prot.
1999/2000:29
18 november

Mom. 4 (miljökonsekvensbeskrivningar i budgetpropositionen)

1. utskottet
2. res. 11 (v, mp)

Votering:

173 för utskottet

49 för res. 11

60 avstod

67 frånvande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 10 m, 36 kd, 10 c, 9 fp

För res. 11: 35 v, 14 mp

Avstod: 54 m, 1 c, 5 fp

Frånvande: 23 s, 18 m, 8 v, 6 kd, 7 c, 3 fp, 2 mp

Mom. 6 (global skatt på valutamarknaderna)

1. utskottet
2. res. 15 (v, mp)

Votering:

234 för utskottet

49 för res. 15

66 frånvande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 65 m, 36 kd, 11 c, 14 fp

För res. 15: 35 v, 14 mp

Frånvande: 23 s, 17 m, 8 v, 6 kd, 7 c, 3 fp, 2 mp

Mom. 10 (budgetförslagen för år 2000)

1. utskottet
2. res. 21 (m)
3. res. 22 (kd)
4. res. 23 (c)
5. res. 24 (fp)

Prot.
1999/2000:29
18 november

Förberedande votering 1:
11 för res. 23
14 för res. 24
258 avstod
66 frånvarande
Kammaren biträdde res. 24.
Förberedande votering 2:
37 för res. 22
14 för res. 24
231 avstod
67 frånvarande
Kammaren biträdde res. 22.
Förberedande votering 3:
65 för res. 21
36 för res. 22
181 avstod
67 frånvarande
Kammaren biträdde res. 21.
Huvudvotering:
157 för utskottet
65 för res. 21
61 avstod
66 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 108 s, 35 v, 14 mp
För res. 21: 65 m
Avstod: 36 kd, 11 c, 14 fp
Frånvarande: 23 s, 17 m, 8 v, 6 kd, 7 c, 3 fp, 2 mp

Mom. 11 (preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002)

1. utskottet
2. res. 26 (kd)
3. res. 28 (fp)
Förberedande votering:
Kammaren biträdde res. 26 med acklamation.
Huvudvotering:
158 för utskottet
36 för res. 26
89 avstod
66 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 108 s, 1 m, 35 v, 14 mp
För res. 26: 36 kd
Avstod: 64 m, 11 c, 14 fp
Frånvarande: 23 s, 17 m, 8 v, 6 kd, 7 c, 3 fp, 2 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

FiU11 Tilläggsbudget 2 för budgetåret 1999

Mom. 1 (presstöd)

1. utskottet

2. res. 1 (m, fp)

Votering:

201 för utskottet

82 för res. 1

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 35 v, 33 kd, 11 c, 14 mp

För res. 1: 65 m, 3 kd, 14 fp

Frånvarande: 23 s, 17 m, 8 v, 6 kd, 7 c, 3 fp, 2 mp

Mats Odell (kd) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Mom. 2 (samarbete och utveckling inom Östersjöregionen)

1. utskottet

2. res. 2 (kd, m, fp)

Votering:

168 för utskottet

114 för res. 2

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 35 v, 11 c, 14 mp

För res. 2: 64 m, 36 kd, 14 fp

Frånvarande: 23 s, 18 m, 8 v, 6 kd, 7 c, 3 fp, 2 mp

Anna Lilliehöök (m) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU6 Konvention om undanröjande av dubbelbeskattning vid justering av inkomst mellan företag i intressegemenskap

Kammaren biföll utskottets hemställan.

10 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition

1999/2000:25 Lag om försvarsunderrättelseverksamhet

Skrivelse

1999/2000:31 Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 1998

Prot.

1999/2000:29

18 november

11 § Meddelande om SoU4 och SoU5

Beträffande socialutskottets betänkanden 1999/2000:SoU4 och SoU5 skulle talmannen vid morgondagens arbetsplenum föreslå kammaren att dessa fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

12 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 18 november

1999/2000:87 av *Lars Hjertén* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Krav på fristående skolor

1999/2000:88 av *Ronny Olander* (s) till justitieminister Laila Freivalds
Lagreglering av mediet Internet

1999/2000:89 av *Per Bill* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Utvärdering av skolan

1999/2000:90 av *Per Bill* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Elevers utanförskap

1999/2000:91 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Ungdomstidningarnas stilbildande ansvar

1999/2000:92 av *Göran Norlander* (s) till finansminister Bosse Ringholm
Riksskatteverkets verksamhet i Härnösand

1999/2000:93 av *Inger Strömbom* (kd) till jordbruksminister Margareta Winberg
Jämställdheten i Regeringskansliet

1999/2000:94 av *Tomas Högström* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Funktionshindrade elevers rätt att välja skola

1999/2000:95 av *Tomas Högström* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Skolelevers läskunskaper

1999/2000:96 av *Catharina Elmsäter-Svärd* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Skolverksamhet och barnomsorg

1999/2000:97 av *Anders Sjölund* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Skolmiljön

1999/2000:98 av *Anders Sjölund* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Kunskapsnivån i skolan
1999/2000:99 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Mobbning i skolan

Prot.
1999/2000:29
18 november

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 november.

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 16 november

1999/2000:219 av *Ewa Larsson* (mp) till miljöminister Kjell Larsson
Nationella mål och kommunalt självbestämmande
1999/2000:220 av *Eva Flyborg* (fp) till näringsminister Björn Rosengren
Vägbeläggningar
1999/2000:221 av *Elizabeth Nyström* (m) till justitieminister Laila Freivalds
Droger
1999/2000:222 av *Kerstin Heinemann* (fp) till socialminister Lars Engqvist
Alkoholbok
1999/2000:223 av *Johan Pehrson* (fp) till justitieminister Laila Freivalds
Tingsrätter
1999/2000:224 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till statsminister Göran Persson
Folkomröstning om EMU

den 18 november

1999/2000:225 av *Margareta Viklund* (kd) till näringsminister Björn Rosengren
Industriellt utvecklingscentrum
1999/2000:226 av *Margareta Viklund* (kd) till justitieminister Laila Freivalds
Polisutbildning i Hässleholm
1999/2000:227 av *Elver Jonsson* (fp) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Legionärssjukan
1999/2000:228 av *Roy Hansson* (m) till statsminister Göran Persson
Hållbara Sverige
1999/2000:229 av *Rolf Gunnarsson* (m) till socialminister Lars Engqvist
Handikappinsatser
1999/2000:230 av *Bertil Persson* (m) till statsrådet Leif Pagrotsky
Besök i Sydafrika
1999/2000:231 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till kulturminister Marita Ulvskog
Bokklubb för punktskriftsläsare

1999/2000:232 av *Rinaldo Karlsson* (s) till justitieminister Laila Freivalds
GHB
1999/2000:233 av *Inger René* (m) till kulturminister Marita Ulvskog
Bibeltext enligt "lättläst svenska"
1999/2000:234 av *Barbro Hietala Nordlund* (s) till socialminister Lars Engqvist
MS i vården

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 november.

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 16 november

1999/2000:147 av *Johan Pehrson* (fp) till socialminister Lars Engqvist
Införsel av sprit för eget bruk

den 17 november

1999/2000:137 av *Bertil Persson* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Sjukskrivningar som konfliktvapen
1999/2000:161 av *Marianne Andersson* (c) till utrikesminister Anna Lindh
Kriget mellan Etiopien och Eritrea
1999/2000:167 av *Göran Norlander* (s) till socialminister Lars Engqvist
Syntetisk drog
1999/2000:175 av *Margareta Viklund* (kd) till försvarsminister Björn von Sydow
Det svenska försvaret i Bosnien
1999/2000:176 av *Kjell Eldensjö* (kd) till näringsminister Björn Rosengren
Utbyggnad av riksväg 40
1999/2000:178 av *Carl Fredrik Graf* (m) till finansminister Bosse Ringholm
Återbetalning från SPP
1999/2000:179 av *Marie Engström* (v) till näringsminister Björn Rosengren
Stöd till Hagforsregionen
1999/2000:186 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Mona Sahlin
Säljsekt
1999/2000:188 av *Carina Hägg* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Diamanter förvandlas till vapen
1999/2000:191 av *Carina Hägg* (s) till justitieminister Laila Freivalds
Religionsfrihet

1999/2000:192 av *Carina Hägg* (s) till socialminister Lars Engqvist
Jämställdhet inom privat vård
1999/2000:193 av *Cinnika Beiming* (s) till näringsminister Björn Rosengren
Korta textmeddelanden
1999/2000:196 av *Margareta Viklund* (kd) till utrikesminister Anna Lindh
Kvinnorna i Afghanistan
1999/2000:200 av *Marianne Andersson* (c) till finansminister Bosse Ringholm
Reavinstbeskattning vid fastighetsförsäljning
1999/2000:201 av *Ola Karlsson* (m) till miljöminister Kjell Larsson
Miljökostnaden för den svarta skatteväxlingen
1999/2000:205 av *Tone Tingsgård* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Kriget mellan Eritrea och Etiopien

den 18 november

1999/2000:174 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros
Lärarytbildningen
1999/2000:180 av *Yvonne Andersson* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros
Utbetalning av studiemedel
1999/2000:183 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Pornografiska TV-sändningar
1999/2000:184 av *Carina Hägg* (s) till kulturminister Marita Ulvskog
Begravning för ateist och privattroende
1999/2000:185 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Mona Sahlin
Teknologiska kartor
1999/2000:189 av *Carina Hägg* (s) till kulturminister Marita Ulvskog
Att kunna välja begravningsplats
1999/2000:190 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Mona Sahlin
Underleverantörerna
1999/2000:199 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Tidsfrist för rivning av fastigheter
1999/2000:202 av *Ola Karlsson* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Utlokalisering av statliga myndigheter

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 november.

Prot.
1999/2000:29
18 november

Prot.
1999/2000:29
18 november

15 § Kammaren åtskildes kl. 17.52

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början t.o.m. 5 § anf. 23 (delvis),
av förste vice talmannen därefter t.o.m. anf. 75 (delvis),
av andre vice talmannen därefter t.o.m. 7 § anf. 165 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter t.o.m. 8 § anf. 201 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

1 § Ledighet, m.m.	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till skatteutskottet	1
3 § Meddelande om information från regeringen	1
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
Meddelande om samlad votering	2
5 § Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m.	2
Finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU1	2
Anf. 1 GUNNAR HÖKMARK (m)	2
Anf. 2 LARS BÄCKSTRÖM (v)	5
Anf. 3 GUNNAR HÖKMARK (m) replik	10
Anf. 4 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	10
Anf. 5 GUNNAR HÖKMARK (m) replik	11
Anf. 6 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	11
Anf. 7 MATS ODELL (kd)	12
Anf. 8 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	15
Anf. 9 MATS ODELL (kd) replik	16
Anf. 10 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	16
Anf. 11 MATS ODELL (kd) replik	17
Anf. 12 LENA EK (c)	17
(forts.)	21
Välkomsthälsning	21
Anf. 13 TALMANNEN	21
5 § (forts.) Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m. (forts. FiU1)	21
Anf. 14 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	21
Anf. 15 LENA EK (c) replik	22
Anf. 16 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	23
Anf. 17 LENA EK (c) replik	23
Anf. 18 KARIN PILSÄTER (fp)	24
Anf. 19 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	28
Anf. 20 KARIN PILSÄTER (fp) replik	29
Anf. 21 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	29
Anf. 22 KARIN PILSÄTER (fp) replik	30
Anf. 23 MATZ HAMMARSTRÖM (mp)	31
Anf. 24 LENA EK (c) replik	34
Anf. 25 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik	35
Anf. 26 LENA EK (c) replik	35
Anf. 27 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik	35
Anf. 28 KARIN PILSÄTER (fp) replik	36
Anf. 29 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik	36
Anf. 30 KARIN PILSÄTER (fp) replik	36
Anf. 31 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik	37
Anf. 32 GUNNAR HÖKMARK (m) replik	37
Anf. 33 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik	38

Anf. 34	GUNNAR HÖKMARK (m) replik	38
Anf. 35	MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik	39
Anf. 36	MATS ODELL (kd) replik	39
Anf. 37	MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik	39
Anf. 38	MATS ODELL (kd) replik	40
Anf. 39	MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik	40
Anf. 40	JAN BERGQVIST (s)	40
Anf. 41	MATS ODELL (kd) replik	44
Anf. 42	JAN BERGQVIST (s) replik	45
Anf. 43	MATS ODELL (kd) replik	45
Anf. 44	JAN BERGQVIST (s) replik	45
Anf. 45	KARIN PILSÄTER (fp) replik	46
Anf. 46	JAN BERGQVIST (s) replik	47
Anf. 47	KARIN PILSÄTER (fp) replik	47
Anf. 48	JAN BERGQVIST (s) replik	48
Anf. 49	LENA EK (c) replik	48
Anf. 50	JAN BERGQVIST (s) replik	49
Anf. 51	LENA EK (c) replik	49
Anf. 52	JAN BERGQVIST (s) replik	50
Anf. 53	GUNNAR HÖKMARK (m) replik	50
Anf. 54	JAN BERGQVIST (s) replik	51
Anf. 55	GUNNAR HÖKMARK (m) replik	51
Anf. 56	JAN BERGQVIST (s) replik	52
Anf. 57	LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	52
Anf. 58	JAN BERGQVIST (s) replik	53
Anf. 59	LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	53
Anf. 60	JAN BERGQVIST (s) replik	53
Anf. 61	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	53
Anf. 62	MATS ODELL (kd) replik	57
Anf. 63	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	58
Anf. 64	MATS ODELL (kd) replik	58
Anf. 65	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	59
Anf. 66	GUNNAR HÖKMARK (m) replik	59
Anf. 67	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	60
Anf. 68	GUNNAR HÖKMARK (m) replik	60
Anf. 69	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	61
Anf. 70	KARIN PILSÄTER (fp) replik	62
Anf. 71	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	62
Anf. 72	KARIN PILSÄTER (fp) replik	63
Anf. 73	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	63
Anf. 74	LENA EK (c) replik	64
Anf. 75	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	65
Anf. 76	LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	65
Anf. 77	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	66
Anf. 78	LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	66
Anf. 79	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	67
Anf. 80	MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik	67
Anf. 81	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	68
Anf. 82	LARS TOBISSON (m)	68

Anf. 83 JAN BERGQVIST (s) replik.....	71
Anf. 84 LARS TOBISSON (m) replik	71
Anf. 85 JAN BERGQVIST (s) replik.....	72
Anf. 86 LARS TOBISSON (m) replik	72
Anf. 87 CARL FREDRIK GRAF (m).....	73
Anf. 88 MARIE ENGSTRÖM (v)	77
(forts. 7 §).....	79
Ajournering.....	80
Återupptagna förhandlingar	80
6 § Frågestund.....	80
Anf. 89 ANDRE VICE TALMANNEN.....	80
<i>Resurser inför Schengensamarbetet</i>	<i>80</i>
Anf. 90 KIA ANDREASSON (mp)	80
Anf. 91 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	80
Anf. 92 KIA ANDREASSON (mp)	81
Anf. 93 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	81
<i>Energiskatten.....</i>	<i>81</i>
Anf. 94 ROLF KENNERYD (c)	81
Anf. 95 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	81
Anf. 96 ROLF KENNERYD (c)	81
Anf. 97 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	82
<i>Tobaksreklam.....</i>	<i>82</i>
Anf. 98 MARIANNE CARLSTRÖM (s).....	82
Anf. 99 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	82
Anf. 100 MARIANNE CARLSTRÖM (s).....	82
Anf. 101 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	82
<i>EU-biståndet.....</i>	<i>83</i>
Anf. 102 INGRID NÄSLUND (kd)	83
Anf. 103 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s).....	83
Anf. 104 INGRID NÄSLUND (kd)	83
Anf. 105 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s).....	83
<i>Demokrativillkor.....</i>	<i>84</i>
Anf. 106 ANA MARIA NARTI (fp).....	84
Anf. 107 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	84
Anf. 108 ANA MARIA NARTI (fp).....	84
Anf. 109 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	84
<i>Svartarbete.....</i>	<i>85</i>
Anf. 110 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	85
Anf. 111 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	85
Anf. 112 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	85
Anf. 113 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	86
<i>EU:s stöd till landsbygdsutveckling.....</i>	<i>86</i>
Anf. 114 LENNART GUSTAVSSON (v)	86
Anf. 115 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	86
Anf. 116 LENNART GUSTAVSSON (v)	86
Anf. 117 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	86
<i>Ekonomisk brottslighet</i>	<i>87</i>
Anf. 118 MIKAEL OSCARSSON (kd)	87

Prot.
1999/2000:29
18 november

Anf. 119	Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	87
Anf. 120	MIKAEL OSCARSSON (kd)	87
Anf. 121	Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	87
<i>Nordiska TV-sändningar</i>		88
Anf. 122	CARINA HÄGG (s)	88
Anf. 123	Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	88
Anf. 124	CARINA HÄGG (s)	88
Anf. 125	Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	88
<i>Demokratifrågor</i>		89
Anf. 126	RIGMOR AHLSTEDT (c)	89
Anf. 127	Statsrådet BRITTA LEJON (s)	89
Anf. 128	RIGMOR AHLSTEDT (c)	89
Anf. 129	Statsrådet BRITTA LEJON (s)	89
<i>Biståndet</i>		90
Anf. 130	BO KÖNBERG (fp)	90
Anf. 131	Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s)	90
Anf. 132	BO KÖNBERG (fp)	90
Anf. 133	Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s)	91
Anf. 134	BO KÖNBERG (fp)	91
Anf. 135	Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s)	91
<i>IT-brottslighet</i>		91
Anf. 136	MONICA GREEN (s)	91
Anf. 137	Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	92
Anf. 138	MONICA GREEN (s)	92
Anf. 139	Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	92
<i>Koldioxidutsläpp</i>		92
Anf. 140	MATZ HAMMARSTRÖM (mp)	92
Anf. 141	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	93
Anf. 142	MATZ HAMMARSTRÖM (mp)	93
Anf. 143	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	93
<i>Internethandeln</i>		93
Anf. 144	CARL FREDRIK GRAF (m)	93
Anf. 145	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	94
Anf. 146	CARL FREDRIK GRAF (m)	94
Anf. 147	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	94
<i>Bidragfusk inom EU</i>		94
Anf. 148	OWE HELLBERG (v)	94
Anf. 149	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	94
Anf. 150	OWE HELLBERG (v)	95
Anf. 151	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	95
<i>Våldsinslag i TV</i>		95
Anf. 152	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	95
Anf. 153	Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	95
Anf. 154	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	96
Anf. 155	Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	96
<i>Svensk turistnäring</i>		96
Anf. 156	MARGARETA CEDERFELT (m)	96
Anf. 157	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	97
Anf. 158	MARGARETA CEDERFELT (m)	97

Anf. 159 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	97
<i>F-skattsedel till utländska medborgare</i>	97
Anf. 160 ANDERS KARLSSON (s)	97
Anf. 161 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	98
Anf. 162 ANDERS KARLSSON (s)	98
Anf. 163 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	98
Anf. 164 ANDRE VICE TALMANNEN	98

Prot.
1999/2000:29
18 november

7 § (forts. från 5 §) Utgiftsramar och beräkning av

statsinkomsterna, m.m. (forts. FiU1)..... 98

Anf. 165 CARL FREDRIK GRAF (m) replik.....	98
Anf. 166 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	99
Anf. 167 CARL FREDRIK GRAF (m) replik.....	99
Anf. 168 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	100
Anf. 169 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	100
Anf. 170 ROLF KENNERYD (c)	102
Anf. 171 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	105
Anf. 172 ROLF KENNERYD (c) replik	105
Anf. 173 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	105
Anf. 174 ROLF KENNERYD (c) replik	105
Anf. 175 JOHAN PEHRSON (fp).....	106
Anf. 176 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	108
Anf. 177 JOHAN PEHRSON (fp) replik	109
Anf. 178 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	109
Anf. 179 JOHAN PEHRSON (fp) replik	109
Anf. 180 YVONNE RUWAIDA (mp)	109
Anf. 181 ARNE KJÖRNSBERG (s)	111
Anf. 182 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	116
Anf. 183 ARNE KJÖRNSBERG (s)	116
Anf. 184 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	116
Anf. 185 ARNE KJÖRNSBERG (s)	117
Anf. 186 CARL FREDRIK GRAF (m).....	117
Anf. 187 ARNE KJÖRNSBERG (s)	118
Anf. 188 CARL FREDRIK GRAF (m).....	118
Anf. 189 ARNE KJÖRNSBERG (s)	119
Anf. 190 JOHAN PEHRSON (fp).....	119
Anf. 191 ARNE KJÖRNSBERG (s)	120
Anf. 192 JOHAN PEHRSON (fp).....	120
Anf. 193 ARNE KJÖRNSBERG (s)	120
Anf. 194 ROLF KENNERYD (c)	121
Anf. 195 ARNE KJÖRNSBERG (s)	121
Anf. 196 ROLF KENNERYD (c)	122
Anf. 197 ARNE KJÖRNSBERG (s)	122
(Beslut fattades efter 9 §.)	123

8 § Tilläggsbudget 2 för budgetåret 1999..... 123

Finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU11	123
Anf. 198 ANNA ÅKERHJELM (m)	123
Anf. 199 PER LANDGREN (kd).....	125
Anf. 200 KARIN PILSÄTER (fp).....	126
Anf. 201 BENGT SILFVERSTRAND (s)	126

Anf. 202 PER LANDGREN (kd) replik	128
Anf. 203 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik.....	129
Anf. 204 PER LANDGREN (kd) replik	129
Anf. 205 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik.....	129
Anf. 206 ANNA ÅKERHIELM (m) replik.....	130
Anf. 207 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik.....	130
Anf. 208 ANNA ÅKERHIELM (m) replik.....	131
Anf. 209 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik.....	131
Anf. 210 MATZ HAMMARSTRÖM (mp).....	132
Anf. 211 LENA EK (c)	132
(Beslut fattades efter 9 §.)	133
9 § Konvention om undanröjande av dubbelbeskattning vid justering av inkomst mellan företag i intressegemenskap.....	133
Skatteutskottets betänkande 1999/2000:SkU6	133
Beslut	133
FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m.	133
FiU11 Tilläggsbudget 2 för budgetåret 1999	137
SkU6 Konvention om undanröjande av dubbelbeskattning vid justering av inkomst mellan företag i intressegemenskap.....	137
10 § Bordläggning.....	137
11 § Meddelande om SoU4 och SoU5.....	138
12 § Anmälan om interpellationer	138
13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	139
14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	140
15 § Kammaren åtskildes kl. 17.52	142

Elanders Gotab, Stockholm 1999